ខុទ្ទកនិកាយគាថាធម្មបទ

ពុទ្ធវគ្គ ទី ១៤

សុខវគ្គ ទី ១៥

បិយវគ្គ ទី ១៦

ប្រែនិងសម្រួលសេចក្ដីដោយ ភិក្ខុសុវណ្ណថេរោ **លឹម ធន់**

ខេត្តបាត់ដំបង ព.ស ២៥៥២

អារម្ភកថា

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងថា “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ២ យ៉ាងនេះ ជាបច្ច័យដើម្បីនាំឲ្យសម្មាទិដ្ឋិកើតឡើង ។ ធម៌ ២ យ៉ាងនោះ តើដូចម្តេច ? គឺបរតោឃោសៈ ១ យោនិសោមនសិការ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ២ យ៉ាងនេះ ជាបច្ច័យដើម្បីនាំឲ្យសម្មាទិដ្ឋិកើតឡើង” ។

(ចាកគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកលេខ ៤០ ទំព័រ ១៩៧)

សម្មាទិដ្ឋិសំខាន់យ៉ាងណាសម្រាប់ជីវិត ពុទ្ធបរិសទ្យក៏គួរតែជ្រាបហើយ ។ នៅក្នុងជីវិតសត្វលោកយើងនេះ មិនមានអ្វីដែលសំខាន់ជាងសម្មាទិដ្ឋិទៀតឡើយ ។ សម្មាទិដ្ឋិអង្គធម៌ គឺបញ្ញា អធិប្បាយថា យល់ត្រូវ ព្រោះដឹងច្បាស់នូវអ្វីៗ តាមសេចក្តីពិត ។ កាលណាបើមានការយល់ត្រូវហើយ បញ្ញាក៏ត្រូវបញ្ចប់ដែរ ។ យល់ព្រម សុខចិត្ត ស្ងប់ត្រជាក់ សុទ្ធតែបានសម្រេចពីការយល់ត្រូវទាំងអស់ ។

បច្ច័យសំខាន់របស់សម្មាទិដ្ឋិ គឺយោនិសោមនសិការ ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ត្រូវអាស្រ័យបរតោឃោសៈ គឺពាក្យឃោសនាអំពីអ្នកដទៃផងដែរ ទាំងដែលចាំបាច់ត្រូវអាស្រ័យអ្នកដែលឃោសនានោះ ជាមនុស្សល្អទៀតផង យ៉ាងនេះ ទើបអាចជា

ឧបការៈជួយដល់យោនិសោមនសិការទៅបាន ។

បរតោឃោសៈមានឥទ្ធិពលណាស់ អាចធ្វើឲ្យមនុស្សដ៏ច្រើន យល់ខុសបានងាយៗ ព្រោះហេតុមកអំពីខ្វះយោនិសោមនសិការហ្នឹងឯង ទាំងដែលបរតោឃោសៈនោះ មិនបានជ្រៅជ្រែងដល់យោនិសោមនសិការផង ព្រោះហេតុនោះ ទើបត្រូវមាននូវកល្យាណមិត្ត ដើម្បីបាននូវបរតោឃោសៈដែលល្អៗ ។

នៅក្នុងសៀវភៅនេះ មានបរតោឃោសៈល្អៗ ព្រោះជាព្រះពុទ្ធដីកា និងការអធិប្បាយព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រមទាំងមានប្រវត្តិរឿងរ៉ាវ ដែលជាហេតុឲ្យព្រះអង្គសម្ដែងនូវព្រះគាថានីមួយៗ ទៀតផង ។

សូមព្រះករុណាគ្រប់ព្រះអង្គ ព្រមទាំងពុទ្ធបរិស័ទគ្រប់រូប ព្យាយាមក្នុងការអានសៀវភៅនេះ ប្រកបដោយសមាធិ ក្នុងការពិចារណាសេចក្ដីផ្សេងៗ ។ សូមឲ្យជីវិតនៃព្រះករុណាគ្រប់ព្រះអង្គ និងពុទ្ធបរិស័ទគ្រប់រូប ប្រៀបបីដូចជាអរុណពណ៌មាស ពោលគឺជីវិតបរិបូណ៌ទៅដោយយោនិសោមនសិការ ៕

សៀវភៅនេះជាអដ្ឋកថាធម្មបទ **ពុទ្ធវគ្គ ទី ១៤**

សុខវគ្គ ទី ១៥ និង **បិយវគ្គ ទី ១៦**

ខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មាភាព

សុវណ្ណថេរោ **លឹម ឆន់**

ឧទ្ទិសកថា

កិច្ចជាបុណ្យធម្មទាននេះ ខ្ញុំព្រះករុណាសូមឧទ្ទិសចំពោះបុព្វការីជនទាំងឡាយ មានមាតា បិតា ជីដូនជីតា គ្រូឧបជ្ឈាយាចារ្យ និងសូមជូនពុទ្ធបរិសទ្យទាំងអស់ ទាំងក្នុងប្រទេស ដែលមានលោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិត ប៊ុត សាវង្ស ជាប្រធាន ព្រមទាំងពុទ្ធបរិសទ្យទាំងអស់ ដែលនៅក្រៅប្រទេស និងសូមឧទ្ទិសដល់ពពួកសព្វសត្វទាំងអស់ ដែលមានចិត្តចេតនាអាចអនុមោទនាបាន សូមបុព្វការីដែលបានរៀបរាប់មកនេះ អនុមោទនានូវការងារជាកុសល ដែលកើតឡើងក្នុងសន្តានចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះករុណា និងសព្រហ្មចារីដែលចូលរួមក្នុងការងារនេះទាំងអស់ សូមអនុមោទនាបុណ្យធម្មទាន **សូមអនុមោទនា / សូមអនុមោទនា /** កាលបានអនុមោទនាហើយ សូមឲ្យបាននូវអាយុសម្បត្តិ វណ្ណសម្បត្តិ ពលសម្បត្តិ សុខសម្បត្តិ មនុស្សសម្បត្តិ ទេវតាសម្បត្តិ និងអតិធម្មសារសម្បត្តិ គឺព្រះនិព្វាន កុំបីឃៀតឡើយ ។៚

******** ********

ព្រះ ពុទ្ធ សាសនា មាន អង្គ ៩

ព្រះពុទ្ធវចនៈ គឺព្រះធម្មវិន័យ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងប្រកបដោយអង្គ ៩ គឺ ៖

សុត្តៈ គឺព្រះសូត្រទាំងឡាយមានមង្គលសូត្រជាដើមរួមទាំងព្រះវិន័យបិដក និងនិទ្ទេស ។

គេយ្យៈ គឺព្រះសូត្រដែលប្រកបដោយគាថាទាំងអស់ ។

វេយ្យាករណៈ គឺព្រះអភិធម្មបិដក មានព្រះសូត្រដែលមិនមានគាថាលាយ និងព្រះពុទ្ធវចនៈដែលមិនចាត់ចូលក្នុងអង្គ ៨ ។

គាថា គឺព្រះធម្មបទ ថេរគាថា ថេរីគាថា និងគាថាសុទ្ធៗដែលមិនឈ្មោះថា សូត្រក្នុងសុត្តនិបាត ។

ឧទាន គឺព្រះសូត្រ ៨២ សូត្រ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បន្លឺដោយសោមនស្សញ្ញាណ ។

ឥតិវុត្តកៈ គឺព្រះសូត្រ ១១០ សូត្រ ដែលផ្តើមដោយពាក្យថា **វុត្តំ ហេតំ** (សេចក្តីនេះសមដូចពាក្យដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ទុកហើយ) ។

ជាតក គឺរឿងអតីតជាតិ របស់ព្រះមានព្រះភាគ និងសាវក មានអបណ្ណកជាតកជាដើម រួម ៥៥០ ជាតក ។

អព្ភូតធម៌ គឺព្រះសូត្រ ដែលប្រកបដោយអច្ឆរិយអព្ភូតធម៌ (ធម៌ដ៏ក្រៃលែងដោយគុណវិសេសដ៏គួរអស្ចារ្យ) ។

វេទល្ល: គឺព្រះសូត្រដែលសួរហើយៗ បានការត្រាស់ដឹង និងសេចក្តីត្រេកអរក្រៃលែងឡើងៗ មានចូឡវេទល្លសូត្រជាដើម ៕

******** 📖 ********

សារបណ្ណ

ព្រះសុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយគាថាធម្មបទ

គាថាធម្មបទ ពុទ្ធវគ្គ ទី ១៤ មាន ៩ រឿង

ល.រ		ទំព័រ
១	អារម្ភកថា	២
២	ឧទ្ទិសកថា	៤
៣	ព្រះពុទ្ធសាសនាមានអង្គ ៩	៥
៤	សារបណ្ណ	៧
៥	គាថាធម្មបទ ក្នុង ពុទ្ធវគ្គទី ១៥	៩
៦	រឿងធីតារបស់មារ	១៦
៧	រឿងយមកប្បាដិហារ្យ	៣២
៨	រឿងនាគរាជឈ្មោះឯរបត្ត	៩៧
៩	រឿងបញ្ហារបស់ព្រះអានន្ទ	១១២
១០	រឿងភិក្ខុអ្នកត្រេកអរ	១១៩
១១	រឿងបុរោហិតឈ្មោះអគ្គិទត្ត	១២៦
១២	រឿងបញ្ហារបស់ព្រះអានន្ទត្ថេរ	១៤៤
១៣	រឿងភិក្ខុច្រើនរូប	១៤៨
១៤	រឿងព្រះចេតិយមាសរបស់ព្រះកស្សបទសពល	១៥២

****

គាថាធម្មបទ សុខវគ្គ ទី ១៥ មាន ៨ រឿង

១ គាថាធម្មបទ ក្នុង សុខវគ្គទី ១៥ .... ១៦០
២ រឿងនៃការរម្ងាប់នូវជម្លោះរបស់ពួកព្រះញាតិ ១៦៥
៣ រឿងមារ ១៧៤
៤ រឿងបរាជ័យរបស់ព្រះបាទបសេនទិកោសល ១៧៨
៥ រឿងនាងទារិការបស់ត្រកូលមួយរូប ១៨១
៦ រឿងឧបាសកមួយរូប ១៨៥
៧ រឿងព្រះបាទបសេនទិកោសល ១៩២
៨ រឿងព្រះតិស្សត្ថេរ ២០០
៩ រឿងសក្កទេវរាជ ២០៤

****

គាថាធម្មបទ បិយវគ្គ ទី ១៦ មាន ៩ រឿង

១ គាថាធម្មបទ ក្នុង បិយវគ្គទី ១៦.. ២១៤
២ រឿងបព្វជិត ៣ រូប ២១៩
៣ រឿងកុដុម្ពិកមួយរូប ២២៩
៤ រឿងនាងវិសាខាឧបាសិកា ២៣៤
៥ រឿងស្តេចលិច្ឆវី ២៣៨
៦ រឿងអនិត្ថិគន្ធកុមារ ២៤១
៧ រឿងព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ ២៤៩
៨ រឿងក្មេង ៥០០ នាក់ ២៥៥
៩ រឿងព្រះអនាគាមិត្ថេរ ២៦១
១០ រឿងនាយនន្ទិយៈ ២៦៧

....

ធម្មបទគាថា ពុទ្ធវគ្គ ទី ១៤

១ យស្ស ជិតំ នាវជីយតិ
ជិតមស្ស នោយាតិ កោចិ លោកេ
តំ ពុទ្ធំ អនន្តគោចរំ
អបទំ កេន បទេន នេស្សថ
យស្ស ជាលិនី វិសត្តិកា
តណ្ហា នត្ថិ កុហិញ្ចិ នេតវេ
តំ ពុទ្ធំ អនន្តគោចរំ
អបទំ កេន បទេន នេស្សថ ។

ជ័យជម្នះរបស់ព្រះពុទ្ធអង្គណា មិនត្រឡប់វិញ កិលេសណាមួយក្នុងលោក រមែងមិនជាប់តាមជ័យជម្នះរបស់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ នាងទាំងឡាយនឹងប្រលោមព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ដែលមានគោចររកទីបំផុតគ្មាន មិនមានកិលេសដូចស្នាមជើង ដោយកិលេសដូចស្នាមជើងម្ដេចកើត ។

តណ្ហាដែលមានបណ្តាញផ្សាយទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេងៗ មិនមានដល់ព្រះពុទ្ធអង្គណា ដើម្បីនឹងនាំទៅក្នុងភពណាមួយ នាងទាំងឡាយនឹងប្រលោមព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ដែលមានគោចរកេទីបំផុតគ្មាន មិនមានកិលេស ដូចស្នាមជើងដោយកិលេស ដូចស្នាមជើងម្តេចកើត ។

២ យេ ឈានបសុតា ធីរា នេក្ខម្មូបសមេ រតា
ទេវាបិ តេសំ បិហយន្តិ សម្ពុទ្ធានំ សតីមតំ ។

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយក្នុងឈានត្រេកអរក្នុងនេក្ខម្ម: ជាស្ពានស្ងប់រំងាប់កិលេស សូម្បីទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ តែងរាប់រកចំពោះអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយនោះ ដែលជាអ្នកត្រាស់ដឹងខ្លួនឯង ទាំងមានស្មារតី ។

៣ កិច្ឆោ មនុស្សបដិលាភោ កិច្ឆំ មច្ចាន ជីវិតំ
កិច្ឆំ សទ្ធម្មស្សវនំ កិច្ឆោ ពុទ្ធានមុប្បាទោ ។

ការត្រឡប់បានអត្តភាពជាមនុស្ស បានដោយកម្រ ការរស់របស់សត្វទាំងឡាយ បានដោយកម្រ ការស្តាប់ធម៌របស់សប្បុរស បានដោយកម្រ ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ បានដោយកម្រ ។

៤ សព្វបាបស្ស អករណំ កុសលស្សូបសម្បទា
សចិត្តបរិយោទបនំ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនំ ។
ខន្តិ បរមំ តបោ តីតិក្ខា
និព្វានំ បរមំ វទន្តិ ពុទ្ធា
ន ហិ បព្វជិតោ បរូបឃាតី
សមណោ ហោតិ បរំ វិហេឋយន្តោ ។
អនូបវាទោ អនូបឃាតោ បាតិមោក្ខេ ច សំវរោ
មត្តញ្ញុតា ច ភត្តស្មឹ បន្តញ្ច សយនាសនំ
អធិចិត្តេ ច អាយោគោ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនំ ។

ការមិនធ្វើបាបទាំងពួង ការញុំាងកុសលឲ្យកើតឡើង ការធ្វើចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យផូរផង់ នេះជាពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។

ខន្តិ គឺសេចក្តីអត់ធន់ ជាតបធម៌ដ៏ឧត្តម ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយតែងពោលថា ព្រះនិព្វានជាធម្មជាតដ៏ឧត្តម បុគ្គលដែលសម្លាប់សត្វដទៃ មិនឈ្មោះថាបព្វជិតទេ បុគ្គលដែលបៀតបៀនសត្វដទៃ មិនឈ្មោះថាសមណៈឡើយ ។

ការមិនតិះដៀល ១ ការមិនបៀតបៀន ១ ការសង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខ ១ ភាពជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងភត្ត ១ ការដេក និងអង្គុយក្នុងទីស្ងាត់ ១ ការព្យាយាមក្នុងអធិចិត្ត ១ នុ៎ះជាពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។

៥ ន កហាបណវស្សេន តិត្តិ កាមេសុ វិជ្ជតិ
អប្បស្សាទា ទុក្ខា កាមា ឥតិ វិញ្ញាយ បណ្ឌិតោ
អបិ ទិព្វេសុ កាមេសុ រតឹ សោ នាធិគច្ឆតិ
តណ្ហក្ខយរតោ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធសាវកោ ។

ការស្កប់ស្កល់ក្នុងកាមទាំងឡាយ រមែងមិនមានព្រោះកហាបណៈ (ដែលធ្លាក់ចុះ) ដូចទឹកភ្លៀងទេ កាមទាំងឡាយ មានសុខតិច មានទុក្ខច្រើន អ្នកប្រាជ្ញដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះហើយ លោកមិនបានត្រេកអរក្នុងកាមទាំងឡាយសូម្បីជាទិព្វឡើយ សាវករបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ រមែងជាអ្នកត្រេកអរក្នុងធម៌ ជាគ្រឿងអស់តណ្ហា ។

៦ ពហុំ វេ សរណំ យន្តិ បព្វតានិ វនានិ ច
អារាមរុក្ខចេត្យានិ មនុស្សា ភយតជ្ជិតា
នេតំ ខោ សរណំ ខេមំ នេតំ សរណមុត្តមំ

នេតំ សរណមាគម្ម សព្វទុក្ខា បមុច្ចតិ ។
យោ ច ពុទ្ធញ្ច ធម្មញ្ច សង្ឃញ្ច សរណំ គតោ
ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ
ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ
អរិយញ្ចដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ទុក្ខូបសមគាមិនំ
ឯតំ ខោ សរណំ ខេមំ ឯតំ សរណមុត្តមំ
ឯតំ សរណមាគម្ម សព្វទុក្ខា បមុច្ចតិ ។

មនុស្សទាំងឡាយច្រើននាក់ ត្រូវភ័យគំរាមហើយ តែងយកភ្នំ អារាម និងរុក្ខចេតិយជាទីពឹង ទីពឹងបែបនេះ មិនមែនជាទីពឹងដ៏ក្សេមទេ ទីពឹងបែបនេះ មិនមែនជាទីពឹងដ៏ឧត្តមទេ បុគ្គលអាស្រ័យនូវទីពឹងនេះហើយ រមែងមិនរួចស្រឡះចាកទុក្ខទាំងពួងឡើយ ។

លុះតែបុគ្គលណា យកព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះ-សង្ឃ ជាទីពឹង ឃើញច្បាស់នូវអរិយសច្ចទាំង ៤ គឺទុក្ខសច្ច ១ ទុក្ខសមុទយសច្ច ១ និរោធសច្ច កន្លងទុក្ខ ១ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ដែលជាទីរំងាប់ទុក្ខ ១ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ នេះឯងជាទីពឹងដ៏ក្សេម

នេះឯងជាទីពឹងដ៏ឧត្តម បុគ្គលអាស្រ័យទីពឹងនេះ រមែងរួច
ស្រឡះចាកទុក្ខទាំងពួងបាន ។

៧ ទុល្លភោ បុរិសាជញ្ញោ ន សោ សព្វត្ថ ជាយតិ
យត្ថ សោ ជាយតី ធីរោ តំ កុលំ សុខមេធតិ ។

បុរសអាជានេយ្យរកបានដោយកម្រ លោកមិន
កើតក្នុងសព្វស្ថានឡើយ លោកជាអ្នកមានប្រាជ្ញា កើតក្នុង
ត្រកូលណា ត្រកូលនោះតែងដល់នូវសេចក្ដីសុខ ។

៨ សុខោ ពុទ្ធានមុប្បាទោ សុខា សទ្ធម្មទេសនា
សុខា សង្ឃស្ស សាមគ្គី សមគ្គានំ តបោ សុខោ ។

ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធ ជាសុខ ការសម្ដែង
ព្រះសទ្ធម្ម ជាសុខ សេចក្ដីព្រមព្រៀងគ្នានៃពួក ជាសុខ
តបធម៌របស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងគ្នាទាំងឡាយ ជាសុខ ។

៩ បូជារហេ បូជយតោ ពុទ្ធេ យទិ ច សាវកេ
បបញ្ចសមតិក្កន្តេ តិណ្ណសោកបរិទ្ទវេ
តេ តាទិសេ បូជយតោ និព្វុតេ អកុតោភយេ
ន សក្កា បុញ្ញំ សង្ខាតុំ ឥមេត្តមបិ កេនចិ ។

កាលបុគ្គលបូជាដល់បូជារហបុគ្គល គឺព្រះពុទ្ធ ឬសាវករបស់ព្រះពុទ្ធ ដែលកន្លងផុតបបញ្ចធម៌ ដែលកន្លងផុត សេចក្តីសោក និងខ្សឹកខ្សួល ឬកាលបូជាដល់បូជារហបុគ្គលទាំងនោះ ដែលប្រកបដោយតាទិគុណ លោកមិនមានភ័យអំពីទីណា ស្ងប់រម្ងាប់និព្វានទៅហើយ បុគ្គលណាមួយមិនអាចរាប់បុណ្យថា បុណ្យនេះមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ បានឡើយ ។

****

****

១៤. ពុទ្ធវគ្គវណ្ណនា

១ រឿងធីតារបស់មារ

សេចក្តីខាងដើម

*ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅក្នុងពោធិមណ្ឌលស្ថាន ទ្រង់ប្រារព្ធធីតារបស់មារ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “**យស្ស ជិតំ**” ដូច្នេះជាដើម ។*

[ព្រាហ្មណ៍រកស្វាមីឲ្យកូនក្រមុំ]

ក៏ព្រះសាស្តា ទ្រង់ញ៉ាំងធម្មទេសនាឲ្យតាំងឡើងនាក្រុងសាវត្ថីហើយ ត្រាស់ចំពោះព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះមាគន្ទិយៈ ក្នុងដែនកុរុទៀត ។

បានឮមកថា ក្នុងដែនកុរុ ធីតារបស់មាគន្ទិយព្រាហ្មណ៍ មានឈ្មោះថាមាគន្ទិយាដែរ ជាស្ត្រីទ្រទ្រង់នូវរូបដ៏

ឧត្តម (រូបចោមលោម) ។ ព្រាហ្មណ៍មហាសាលជាច្រើន និង ពួកខត្តិយមហាសាល កាលចង់បាននាងព្រាហ្មណធីតា ឈ្មោះមាគន្ទិយានោះ ទើបបញ្ជូនដំណឹងទៅប្រាប់មាគន្ទិយព្រាហ្មណ៍ថា ចូរឲ្យធីតាដល់យើងទាំងឡាយ ។ មាគន្ទិយព្រាហ្មណ៍បានហាមឃាត់ព្រាហ្មណ៍ និងខត្តិយមហាសាលទាំងអស់នោះដោយពាក្យថា ពួកលោកមិនសមនឹងធីតារបស់ខ្ញុំទេ ។ ក្នុងថ្ងៃមួយនោះ ក្នុងវេលាទៀបភ្លឺ ព្រះសាស្ដាទ្រង់ប្រមើលមើលនូវសត្វលោក ទ្រង់ឃើញមាគន្ទិយព្រាហ្មណ៍ចូលក្នុងសំណាញ់ គឺព្រះញាណរបស់ព្រះអង្គ ទើបទ្រង់ពិចារណាមើលថា នឹងមានហេតុអ្វីហ្ន៎ ? បានទ្រង់ឃើញនូវធម៌ដែលជាឧបនិស្ស័យនៃមគ្គ និងផលទាំង ៣ របស់ព្រាហ្មណ៍ និងនាងព្រាហ្មណី ។ ចំណែកព្រាហ្មណ៍តែងតែបម្រើភ្លើងនៅខាងក្រៅស្រុកជានិច្ច ។ ព្រះសាស្ដា បានទ្រង់ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ស្ដេចទៅកាន់ទីនោះតាំងអំពីព្រលឹម ។ ព្រាហ្មណ៍ពិនិត្យមើលរូបសិរីនៃព្រះសាស្ដាបណ្ដើរ គិតបណ្ដើរថា បុរសក្នុងលោកនេះ ដែលដូចបុរសនេះ មិនមាន, បុរស

នេះសមនឹងធីតារបស់យើង, យើងនឹងលើកធីតារបស់យើងឲ្យបុរសនេះ លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះសាស្តាថា បពិត្រសមណៈ ខ្ញុំមានធីតាម្នាក់, ខ្ញុំនៅមិនទាន់ឃើញបុរសណាដែលសមនឹងនាង ទើបខ្ញុំមិនបានឲ្យនាងដល់នរណាៗ, ចំណែកលោក ទើបជាអ្នកសមនឹងនាង, ខ្ញុំចង់លើកធីតារបស់ខ្ញុំឲ្យលោក ដើម្បីធ្វើជាស្ត្រីបម្រើជិតជើង (ប្រពន្ធ), លោកចូរង់ចាំនៅទីនេះសិន ចាំខ្ញុំនាំធីតារបស់ខ្ញុំមក ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវពាក្យរបស់ព្រាហ្មណ៍ហើយ មិនទ្រង់ត្រេកអរឡើយ ប៉ុន្តែក៏មិនទ្រង់ប្រកែកដែរ ។

[ស្នាមព្រះបាទនឹងប្រាកដព្រោះទ្រង់អធិដ្ឋាន]

រីឯព្រាហ្មណ៍ទៅដល់ផ្ទះហើយ ប្រាប់នាងព្រាហ្មណីថា នែនាងដ៏ចម្រើន ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំបានឃើញបុរសដែលសមនឹងធីតារបស់យើងហើយ, ពួកយើងនឹងលើកធីតារបស់យើងឲ្យគេ លុះនិយាយដូច្នោះហើយ ក៏ឲ្យធីតាតាក់តែងកាយហើយនាំទៅកាន់ទីនោះ មួយអន្លើដោយនាងព្រាហ្មណី ។ ចំណែកមហាជនក៏ភ្ញាក់ផ្អើល នាំគ្នាចេញទៅមើលដែរ ។

ព្រះសាស្តា មិនទ្រង់ឈរនៅក្នុងទីដែលព្រាហ្មណ៍ប្រាប់នោះទេ ទ្រង់សម្តែងចេតិយ គឺស្នាមព្រះបាទទុកត្រង់ទីនោះហើយ ទ្រង់ឈរក្នុងទីដទៃ ។ បានឮថា ចេតិយ គឺស្នាមព្រះបាទរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ រមែងប្រាកដក្នុងទីដែលព្រះអង្គទ្រង់អធិដ្ឋានថា បុគ្គលឯណោះ ចូរឃើញចេតិយ គឺស្នាមជើងនេះ ហើយទ្រង់ជាន់ទុកប៉ុណ្ណោះ ។ ឈ្មោះថា អ្នកដែលឃើញចេតិយ គឺស្នាមព្រះបាទនោះក្នុងទីដ៏សេសមិនមានឡើយ ។ ព្រាហ្មណ៍ត្រូវនាងព្រាហ្មណីដែលទៅជាមួយខ្លួនសួរថា បពិត្រព្រហ្មណ៍ បុរសនោះនៅទីណា ? ក៏ប្រាប់ថា ខ្ញុំបានប្រាប់គេឲ្យឈររង់ចាំខ្ញុំនៅទីនេះ និយាយបណ្តើរ រកមើលបណ្តើរ ឃើញស្នាមព្រះបាទហើយ ក៏បង្ហាញថា ម្នាលនាងដ៏ចម្រើន នេះស្នាមជើងរបស់គេ។

[ស្នាមជើងជាគ្រឿងសម្តែងលក្ខណៈរបស់មនុស្ស]

នាងព្រាហ្មណីនោះពោលថា បពិត្រព្រាហ្មណ៍ នេះមិនមែនជាស្នាមជើងរបស់បុគ្គលអ្នកបរិភោគកាមទេ ការដែលព្រាហ្មណីពោលដូច្នោះ ព្រោះនាងជាស្ត្រីឆ្លាតក្នុងមន្តទាយលក្ខណៈ, កាលព្រាហ្មណ៍ពោលថា នៃនាងដ៏ចម្រើន នាងឃើញក្រពើក្នុងពាងទឹកហើយ, សមណៈនោះ យើងប្រាប់ហើយថា យើងនឹងឲ្យធីតាដល់គេ, សូម្បីគេក៏ទទួលពាក្យរបស់យើងហើយដែរ, ក៏ពោលថា បពិត្រព្រាហ្មណ៍លោកប្រាប់យ៉ាងនោះក៏ពិតហើយ, ក៏ប៉ុន្តែ ស្នាមជើងនេះជាស្នាមជើងរបស់អ្នកអស់កិលេសទេ ហើយពោលគាថានេះថា ៖

ស្នាមជើងរបស់បុគ្គលរាគចរិត ផតកណ្តាល
(ស្រាលកណ្តាល ធ្ងន់មុខ ធ្ងន់ក្រោយ) របស់
បុគ្គលទោសចរិតកែង តាមបៀតបៀនដោយ
រហ័ស (ធ្ងន់មុខ) ស្នាមជើងរបស់បុគ្គលមោហ-
ចរិត (អ្នកល្ងង់ខ្លៅ) កែងទាញចុះ (ធ្ងន់កែង) ។
ដូច្នោះ ស្នាមជើងនេះ ប្រាដកជាស្នាមជើងរបស់

បុគ្គលអ្នកមានកិលេសជាគ្រឿងប្រក់របើកហើយ ។

គ្រានោះ ព្រាហ្មណ៍ពោលទៅកាន់នាងព្រាហ្មណីថា ម្នាលនាងដ៏ចម្រើន នាងកុំស្រែកឡើយ, ជាស្រីស្ងៀមហើយចូរមក កាលទៅឃើញព្រះសាស្តាហើយ ក៏បង្ហាញនាងព្រាហ្មណីនោះថា នេះគឺបុរសនោះ ហើយចូលទៅជិតព្រះសាស្តា ក្រាបទូលថា បពិត្រសមណៈ យើងនឹងឲ្យធីតាដល់លោក ។ ព្រះសាស្តាមិនត្រាស់ថា តថាគតមិនត្រូវការធីតារបស់អ្នកទេ ត្រឡប់ជាត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគតនឹងនាំមកនូវរឿងមួយដែលកន្លងទៅហើយ មកសម្តែងប្រាប់អ្នក តើអ្នកនឹងស្តាប់ឬទេ ? កាលព្រាហ្មណ៍ទូលថា បពិត្រសមណៈដ៏ចម្រើន សូមលោកពោលមកចុះ, ខ្ញុំនឹងស្តាប់ ទើបទ្រង់នាំរឿងអតីតចាប់ដើមអំពីកិរិយាចេញ មហាអភិនេស្រ្កមមកសម្តែង ។

កថាដោយសង្ខេបក្នុងរឿងនោះ មានដូចតទៅនេះ ៖

ព្រះមហាសត្វ ទ្រង់លះបង់នូវសិរីរាជសម្បត្តិ ទ្រង់ឡើងកាន់សេះកណ្ឋកៈ (សេះពណ៌ស) មាននាយឆន្ន

ជាសម្លាញ់ ស្តេចចេញសាងមហាភិនេស្ក្រម កាលមារឈរក្បែរទ្វារនៃព្រះនគរ ពោលថា នែសិទ្ធត្ថ អ្នកចូរត្រឡប់វិញចុះ ចក្ករតន៍ នឹងកើតប្រាកដដល់អ្នកក្នុងថ្ងៃទី ៧ អំពីថ្ងៃនេះ, ក៏ត្រាស់ថា ម្នាលមារ សូម្បីយើងក៏ដឹងចក្ក-រតន៍នោះដែរ, ប៉ុន្តែយើងមិនត្រូវការចក្ករតន៍នោះឡើយ ។

មារ. បើដូច្នោះ អ្នកចេញទៅដើម្បីអ្វី ?

មហាសត្វ. ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់សព្វញ្ញុតញ្ញាណ ។

មារ. បើដូច្នោះ ចាប់ដើមអំពីថ្ងៃនេះទៅថា បើអ្នកនឹងត្រិះរិះរកវិតក្កទាំង ៣ មានកាមវិតក្កជាដើម សូម្បីត្រឹមតែ ១, យើងនឹងដឹងនូវកិច្ច ដែលគួរធ្វើដល់អ្នក ។ ចាប់ដើមអំពីថ្ងៃនោះមក មារអ្នកស្វែងរកនូវចន្លោះ គឺចាំចាប់កំហុសព្រះបរមពោធិសត្វ បានជាប់តាមព្រះមហាសត្វអស់ ៧ ឆ្នាំ ។ ចំណែកព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រព្រឹត្តទុក្ក-រកិរិយាអស់ ៦ ឆ្នាំ ទ្រង់អាស្រ័យនូវកិច្ចការរបស់បុរសចំពោះព្រះអង្គឯង ទ្រង់បាក់ចុះនូវសព្វញ្ញុតញ្ញាណ សោយវិមុត្តិសុខ (សុខដែលកើតអំពីការរួចផុតចាកកិលេស)

ទៀបគល់ពោធិព្រឹក្ស ក្នុងសប្ដាហ៍ទី ៥ ទ្រង់គង់នៅទៀប គល់នៃ ដើមអជបាល និគ្រោធ ។

[មារតូចចិត្តព្រោះព្រះអង្គត្រាស់ដឹង]

ក្នុងសម័យនោះ មារដល់នូវទុក្ខទោមនស្សតូចចិត្ត អង្គុយក្បែរផ្លូវធំ រំពឹងថា យើងជាប់តាមព្រះសិទ្ធត្ថអស់កាលមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ សូម្បីស្វែងរកនូវចន្លោះ ក៏មិនបានឃើញនូវសេចក្ដីក្ដាំងក្ដាត់អ្វីៗ របស់សិទ្ធត្ថនេះ, ឥឡូវនេះ លោកកន្លងនូវវិស័យរបស់យើងទៅហើយ ។ គ្រានោះ ធីតាទាំង ៣ នាក់របស់មារនោះ គឺនាងតណ្ហា នាងអារតី នាងរាគា ត្រិះរិះថា បិតារបស់យើងមិនប្រាកដ, ឥឡូវនេះ លោកនៅទីណាហ្ន៎ ដើររកក៏ឃើញបិតារបស់ខ្លួន អង្គុយដោយបការដូច្នោះ ក៏ចូលទៅជិតហើយសួរថា បពិត្រព្រះបិតា ព្រោះហេតុអ្វី ទើបបិតាកើតទុក្ខ លំបាកចិត្ត ? មារនោះ ក៏ប្រាប់សេចក្ដីនោះ ដល់ធីតាទាំងនោះ ។ គ្រានោះ ធីតាទាំងនោះ ក៏ប្រាប់មារដែលជាបិតាខ្លួនថា បពិត្របិតា សូមបិតាកុំព្រួយ, ពួកខ្ញុំនឹងធ្វើព្រះសិទ្ធត្ថ

នោះឯងឲ្យនៅក្នុងអំណាចរបស់ខ្លួន ហើយនាំមក ។

មារ. កូនទាំងឡាយ នរណាៗ ក៏មិនអាចធ្វើគេឲ្យនៅក្នុងអំណាចបានដែរ ។

ធីតា. បពិត្របិតា ពួកខ្ញុំជាស្ត្រី, ពួកខ្ញុំនឹងចងព្រះសិទ្ធត្ថនោះដោយចំណង មានចំណង គឺរាគៈជាដើមហើយនាំមកក្នុងកាលឥឡូវនេះឯង, សូមបិតាកុំព្រួយ លុះពោលដូច្នោះហើយ ក៏នាំគ្នាចូលទៅរកព្រះសាស្ដា ហើយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះសមណៈ ពួកនាងខ្ញុំនឹងបម្រើព្រះបាទរបស់ព្រះអង្គ ។

[ធីតារបស់មារប្រលោមព្រះសាស្ដា]

ព្រះសាស្ដា មិនបានទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះហឫទ័យចំពោះពាក្យពេចន៍របស់ធីតាទាំងនោះឡើយ, មិនទ្រង់បើកនូវព្រះនេត្រទាំងពីរទតមើលឡើយ ។ ពួកធីតារបស់មារគិតគ្នាទៀតថា បំណងរបស់ពួកបុរសផ្សេងៗ គ្នា ពួកខ្លះស្រឡាញ់ស្ត្រីជំទង់ទាំងឡាយ ពួកខ្លះស្រឡាញ់ពួកស្ត្រីដែលតាំងនៅក្នុងបឋមវ័យ, ពួកខ្លះស្រឡាញ់ពួកស្ត្រីដែល

តាំងនៅក្នុងមជ្ឈិមវ័យ ពួកខ្លះស្រឡាញ់ពួកស្ត្រីដែលតាំងនៅក្នុងបច្ឆិមវ័យ, ពួកយើងនឹងប្រលោមលោកដោយប្រការផ្សេងៗ ម្នាក់ៗ និម្មិតអត្តភាពបាន ១០០ៗ ដោយអំណាចនៃភេទ មានភេទជាកុមារិកាជាដើម ជាកុមារិកាខ្លះ ជាស្ត្រីមិនទាន់សម្រាលខ្លះ សម្រាលហើយម្តងខ្លះ សម្រាលហើយពីរដងខ្លះ ជាស្ត្រីកណ្តាលមនុស្សខ្លះ និងជាស្ត្រីចាស់ខ្លះ, ចូលទៅជិតព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ហើយ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះសមណៈ ពួកនាងខ្ញុំនឹងបម្រើព្រះបាទទាំងពីររបស់ព្រះអង្គ ដូច្នេះអស់វារៈ ៦ ដង ។ ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ មិនបានទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យចំពោះពាក្យរបស់មារធីតាទាំងនោះឡើយ ទ្រង់មានព្រះទ័យយាងចុះស៊ប់ក្នុងនិព្វានធម៌ ដែលជាគ្រឿងអស់ទៅនៃកិលេសដែលមិនមានធម៌ដទៃក្រៃលែងជាង ដោយប្រការដូច្នេះ ។

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់នឹងធីតាមារ ដែលជាប់តាមមក ដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណោះថា ពួកនាងចូរចេញទៅ, ពួកនាងឃើញអ្វី ទើបព្យាយាមយ៉ាងនេះ ការធ្វើកម្មបែប

នេះក្នុងទីចំពោះមុខបុគ្គល អ្នកមានរាគៈមិនទាន់ទៅប្រាសទើបគួរ, ចំណែកតថាគតលះបង់កិលេសទាំងឡាយ មានរាគៈជាដើមបានហើយ, ពួកនាងនឹងនាំតថាគតទៅក្នុងអំណាចរបស់ខ្លួន បានដោយហេតុដូចម្ដេច លុះទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះហើយ ក៏ទ្រង់ភាសិតព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

១ យស្ស ជិតំ នាវជីយតិ
ជិតមស្ស នោ យាតិ កោចិ លោកេ
តំ ពុទ្ធំ អនន្តគោចរំ
អបទំ កេន បទេន នេស្សថ ។
យស្ស ជាលិនី វិសត្តិកា
តណ្ហា នត្ថិ កុហិញ្ចិ នេតវេ
តំ ពុទ្ធំ អនន្តគោចរំ
អបទំ កេន បទេន នេស្សថ ។

ជ័យជម្នះរបស់ព្រះពុទ្ធអង្គណា មិនត្រឡប់ចាញ់វិញ កិលេសណាមួយក្នុងលោក រមែងមិនជាប់តាមជ័យជម្នះរបស់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ នាងទាំងឡាយ

នឹងប្រលោមព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ដែលមានគោចររក ទីបំផុតគ្មាន មិនមានកិលេសដូចស្នាមជើង ដោយ កិលេសដូចស្នាមជើងម្ដេចកើត ។ តណ្ហាដែល មានបណ្ដាញផ្សាយទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេងៗ មិន មានដល់ព្រះពុទ្ធអង្គណា ដើម្បីនឹងនាំទៅក្នុងភព ណាមួយ នាងទាំងឡាយនឹងប្រលោមព្រះពុទ្ធអង្គ នោះ ដែលមានគោចររកទីបំផុតគ្មាន មិនមាន កិលេសដូចស្នាមជើង ដោយកិលេសដូចស្នាម ជើង ម្ដេចកើត ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បាទព្រះគាថាថា **យស្ស ជិតំ នាវជីយតិ** សេចក្ដីថា កិលេសជាតមានរាគៈជាដើម ដែល ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គណាទ្រង់ឈ្នះហើយ ដោយមគ្គនោះៗ រមែងមិនអាចញ៉ាំងការឈ្នះ របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ឲ្យត្រឡប់ចាញ់វិញបាន គឺថាជាកិលេសជាតដែលព្រះសម្មា សម្ពុទ្ធអង្គនោះឈ្នះហើយមិនល្អ មិនមែនឡើយ ព្រោះការ

មិនផុះផុលឡើងវិញ ។

បទថា **នោយាតិ** កាត់បទជា **ន ឧយ្យាតិ** ប្រែថា រមែងមិនជាប់តាម ។ កិលេសដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គឯណា ទ្រង់ឈ្នះហើយ រមែងមិនប្រព្រឹត្តសាឡើងវិញបាន, អធិប្បាយថា បណ្តាកិលេសទាំងឡាយ មានរាគៈជាដើម សូម្បីកិលេសតែ ១ ក្នុងលោក ឈ្មោះថា ត្រឡប់ទៅខាងក្រោយវិញ មិនមាន គឺមិនជាប់តាមកិលេសជាតិ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ឈ្នះហើយ ។

បទថា **អនន្តគោចរំ** សេចក្តីថា អ្នកមានអារម្មណ៍មិនមានទីបំផុត ដោយអំណាចនៃសព្វញ្ញុតញ្ញាណ មានអារម្មណ៍រកទីបំផុតគ្មាន ។

ពីរបទថា **កេន បទេន** ជាដើម សេចក្តីថា បណ្តាស្នាមទាំងឡាយ មានស្នាមគឺរាគៈជាដើម សូម្បីស្នាមតែ ១ មិនមានដល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គណា, ពួកនាងនឹងនាំព្រះ-សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះទៅ ដោយស្នាមអ្វី គឺសូម្បីស្នាមត្រឹមតែ ១ ក៏មិនមានដល់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ, ពួកនាងនឹងនាំព្រះពុទ្ធអង្គ

នោះ អ្នកមិនមានស្នាមទៅ ដោយស្នាមអ្វី ?

វិនិច្ឆ័យក្នុងគាថាទី ២, តណ្ហានោះឯង ឈ្មោះថា **ជាលិនី** ព្រោះមានវិគ្រោះថា មានចំណងខ្វះ មានប្រក្រតីធ្វើនូវចំណងខ្វះ ប្រៀបដូចជាចំណងខ្វះ ដោយអត្ថថា ដេរផ្សំនឹងដេរដោយជុំវិញ និងរួបរឹតដោយជុំវិញ ឈ្មោះថា **វិសត្តិកា** ព្រោះជាធម្មជាតិផ្សាយទៅដោយភាពជាពិស ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងឡាយមានរូបជាដើម ព្រោះជាធម្មជាតិជាអាហារដ៏ជាពិស ព្រោះជាធម្មជាតិជាផ្កាដ៏ជាពិស ព្រោះជាធម្មជាតិ ជាផ្លែដ៏ជាពិស ព្រោះជាធម្មជាតិ ជាគ្រឿងបរិភោគដ៏ជាពិស, អធិប្បាយថា តណ្ហាបែបនោះ មិនមានដល់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់អង្គណា ដើម្បីនាំទៅក្នុងភពថ្មីណាមួយ,ពួកនាងនឹងនាំព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ដែលមិនមានស្នាម ទៅដោយស្នាមអ្វី ?

ក្នុងវេលាចប់ទេសនា ធម្មាភិសម័យបានមានដល់ទេព្តាជាច្រើន ។ សូម្បីធីតាមារក៏អន្តរធានទៅក្នុងទីនោះឯង ។

ព្រះសាស្តា លុះទ្រង់នាំព្រះធម្មទេសនានេះមកហើយ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលមាគន្ទិយព្រាហ្មណ៍ កាលមុនតថាគត

បានឃើញធីតារបស់មារទាំង ៣ ដែលមានអត្តភាពដូចជាដុំមាស មិនប្រឡាក់ដោយរបស់ស្មោកគ្រោកមានស្លេស្មជាដើម, សូម្បីក្នុងកាលនោះ តថាគតមិនមានសេចក្តីពេញចិត្តក្នុងមេថុនធម្មឡើយ, ក៏សរីរៈនៃធីតារបស់អ្នកពោរពេញទៅដោយសាកសព គឺអាការ ៣២ ដូចក្អមដែលពេញទៅដោយរបស់មិនស្អាត ដែលវិចិត្រហើយតែពីខាងក្រៅ សូម្បីបើមេជើងរបស់តថាគត ជាអវយវៈប្រឡាក់ដោយរបស់មិន ស្អាតល្អឹកណាធីតារបស់អ្នក គប្បីឈរនៅត្រង់ធរណីទ្វារ សូម្បីដោយអាការៈដូច្នោះ តថាគតក៏មិនគប្បីញ៉ាំងជើងឲ្យពាល់ត្រូវនូវធីតារបស់អ្នកនោះដែរ ដូច្នេះហើយ ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

សូម្បីសេចក្តីត្រូវការក្នុងមេថុន មិនបានមានហើយ
ព្រោះឃើញនាងតណ្ហា នាងអរតី និងនាងរាគា
ព្រោះឃើញសរីរៈនៃធីតារបស់អ្នកនេះ ដែលពេញ
ទៅដោយមូត្រ និងករីស (តថាគតនឹងមានសេចក្តី
ត្រូវការក្នុងមេថុនដូចម្តេចបាន) តថាគតរមែងមិន

ប្រាថ្នា និងប៉ះពាល់សរីរៈធីតារបស់អ្នកនោះ សូម្បីដោយជើង ។

ក្នុងវេលាចប់ទេសនា ប្ដីប្រពន្ធទាំងពីរនាក់តាំងនៅក្នុងអនាគាមិផល ដូច្នេះឯង ។៚

(រឿងមារធីតា ចប់)

****

២ រឿងយមកប្បាដិហារ្យ

សេចក្តីខាងដើម

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ប្រារព្ធទេវតា និងពួកមនុស្សជាច្រើន ទៀបទ្វារនគរឈ្មោះសង្កស្ស ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា "**យេ ឈានបសុតា ធីរា**" ជាដើម ។

ក៏ទេសនាតាំងឡើងហើយក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ។

[សេដ្ឋីបានខឹមចន្ទន៍ធ្វើបាត្រ]

សេចក្តីពិស្តារថា សម័យមួយ សេដ្ឋីក្រុងរាជគ្រឹះ ប្រើឲ្យគេហ៊ុមព័ទ្ធសំណាញ់ដើម្បីដោះភ័យនិងដើម្បីរក្សាអាភរណៈជាដើម ដែលរបូតទៅដោយការភ្លាំងភ្លាត់ ហើយលេងល្បែងក្នុងទន្លេគង្គា ។

ក្នុងកាលនោះ ដើមចន្ទន៍ក្រហមមួយដើមដុះក្បែរឆ្នេរព្ធដ៏ខាងលើនៃទន្លេគង្គា មានឫសត្រូវទឹកក្នុងទន្លេគង្គាច្រោះបាក់ធ្លាក់ខ្ទាត់ខ្ទាយនៅលើថ្មទាំងឡាយក្នុងទីនោះៗ ។ គ្រានោះពកមួយដុំមានប្រមាណប៉ុនក្អមត្រូវថ្មត្រដុស ត្រូវរលកទឹក

ទាំងឡាយបក់បោកជារបស់រលើបរលោង រសាត់ទៅដោយលំដាប់ ត្រូវសាពាយ (ស្វែ) រុំរឹតជុំវិញ ហើយមកជាប់នៅក្នុងសំណាញ់របស់រាជគហសេដ្ឋីនោះ ។ សេដ្ឋីសួរថា “អ្វីហ្នឹង ” ? ពួកអ្នកបម្រើប្រាប់ថា បពិត្រសេដ្ឋី ពកឈើ ក៏ប្រើអ្នកបម្រើឲ្យនាំពកឈើនោះ មកចាំងដោយចុងកាំបិតដើម្បីពិចារណាមើល (ពិនិត្យមើល) ថា ពកឈើនោះឈ្មោះអ្វី ? ចន្ទន៍ក្រហមមានពណ៌ដូចជាល័ក្តស្រស់ប្រាកដក្នុងខណៈឯង ។ ក៏ក្នុងពេលនោះ សេដ្ឋីនោះមិនមែនជាអ្នកសម្មាទិដ្ឋិ មិនមែនជាអ្នកមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាអ្នកមានសភាពជាកណ្តាល គាត់គិតថា ចន្ទន៍ក្រហមក្នុងផ្ទះរបស់យើងមានច្រើន យើងនឹងយកចន្ទន៍ក្រហមនេះធ្វើអ្វីហ្នំ ? គ្រានោះសេចក្តីត្រិះរិះកើតមានដល់សេដ្ឋីនោះដូច្នេះថា ក្នុងលោកនេះពួកដែលពោលថា យើងទាំងឡាយជាព្រះអរហន្តដូច្នេះ មានច្រើនគ្នា យើងមិនដឹងព្រះអរហន្តសូម្បីតែ ១ អង្គ យើងនឹងឲ្យប្រកបគ្រឿងក្រឡឹងទុកក្នុងផ្ទះ ឲ្យក្រឡឹងបាត្រ ហើយដាក់ក្នុងសង្រែក ព្យួរក្នុងអាកាសប្រមាណ ៦០ ហត្ថ ដោយតៗ

នៃដើមឫស្សីហើយ និងពោលថា បើព្រះអរហន្តមានពិត សូមមកតាមអាកាស ហើយសូមកាន់យកបាត្រនេះចុះ អ្នកណានឹងកាន់យកបាត្រនោះបាន យើងព្រមទាំងបុត្រ និងភរិយា នឹងដល់អ្នកនោះជាសរណៈ ។ គាត់ឲ្យគេក្រឡឹងបាត្រដូចដែលគាត់បានគិតទុកនោះឯង ឲ្យលើកឡើងដោយដើមឫស្សីតៗ គ្នា ហើយពោលថា ក្នុងលោកនេះអ្នកណាជាព្រះអរហន្តអ្នកនោះ សូមមកតាមអាកាស កាន់យកបាត្រនេះចុះ ។

[គ្រូទាំង ៦ ចង់បានបាត្រខ្លឹមចន្ទន៍]

គ្រូទាំង ៦ ពោលថា បាត្រនោះសមគួរដល់យើងទាំងឡាយ លោកចូរឲ្យបាត្រនោះដល់ទាំងឡាយចុះ សេដ្ឋីនោះពោលថា “ពួកលោកចូរមកតាមអាកាសហើយ ចូរកាន់យកចុះ” ។

ក្នុងថ្ងៃទី ៦ សាស្តាឈ្មោះនិគ្រន្ថនាដបុត្របញ្ជូនពួកអន្តេវាសិកទៅ ដោយពាក្យថា ពួកអ្នកចូរទៅ ចូរនិយាយនឹងសេដ្ឋីនោះយ៉ាងនេះថា បាត្រនុ៎ះសមគួរដល់អាចារ្យរបស់យើងទាំងឡាយ លោកកុំធ្វើនូវកិរិយាមកតាមអាកាស ព្រោះ

ហេតុនៃរបស់បន្តិចបន្តួចឡើយ សូមលោកឲ្យបាត្រនោះមកពួកយើងចុះ ។ ពួកអន្តេវាសិករបស់សាស្តាឈ្មោះនិគ្រន្ថនាដបុត្រទៅនិយាយនឹងសេដ្ឋីដោយប្រការដូច្នោះ ។ សេដ្ឋីពោលថា អ្នកដែលអាចមកតាមអាកាសហើយកាន់យកបាន ចូរកាន់យកទៅចុះ ។

[នាដបុត្រប្រើឧបាយយកបាត្រ]

និគណ្ឋនាដបុត្រជាអ្នកប្រាជ្ញនឹងទៅខ្លួនឯង ទើបបានឲ្យសញ្ញាដល់ពួកអន្តេវាសិកថា យើងនឹងលើកដៃ និងជើងម្ខាង ដូចជាមានសេចក្តីប្រាថ្នានឹងហោះឡើង ពួកអ្នកចូរស្រែកប្រាប់យើងថា លោកអាចារ្យ លោកប្រុងធ្វើអ្វី ? លោកចូរកុំសម្តែងភាពជាព្រះអរហន្ត ដែលជាគុណជាតដ៏កំបាំងព្រោះហេតុនៃបាត្រឈើដល់មហាជនឡើយ លុះពោលដូច្នេះហើយចូរនាំគ្នាចាប់ជើង និងដៃរបស់យើងទាញមក ឲ្យដួលទៅលើផែនដី ។ សាស្តាឈ្មោះនិគណ្ឋនាដបុត្រទៅកាន់ទីនោះហើយពោលនឹងសេដ្ឋីថា មហាសេដ្ឋី បាត្រនេះ សមគួរដល់យើងមិនសមគួរដល់ពួកជនដទៃទេ លោកកុំគាប់ចិត្តនឹងការហោះ

ឡើងទៅក្នុងអាកាសរបស់អាត្មាភាព ព្រោះហេតុនៃរបស់ត្រឹមតែបន្តិចបន្តួចឡើយ ចូរឲ្យបាត្រនោះដល់អាត្មាភាពចុះ ។

សេដ្ឋី. បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន លោកចូរហោះឡើងទៅតាមអាកាសហើយ កាន់យកចុះ ។ គ្រានោះ នាដបុត្រពោលថា បើដូច្នោះ ពួកអ្នកចូរចៀសចេញ លុះពួកអន្តេវាសិកចៀសចេញទៅហើយ ក៏ពោលថា យើងនឹងហោះឡើងទៅក្នុងអាកាស ដូច្នេះហើយ ក៏លើកដៃម្ខាងនិងជើងម្ខាងឡើង ។ ក្នុងកាលនោះ ពួកអន្តេវាសិកពោលនឹងនាដបុត្រថា បពិត្រអាចារ្យលោកនឹងធ្វើអ្វីហ្នឹង ? ប្រយោជន៍អ្វី ដោយគុណដ៏កំបាំងដែលលោកសម្តែងដល់មហាជន ព្រោះហេតុនៃបាត្រឈើនេះ ហើយជួយគ្នាចាប់នាដបុត្រនោះត្រង់ដៃ និងជើងទាញឲ្យដួលទៅលើផែនដី ។ និគណ្ឋនាដបុត្រប្រាប់សេដ្ឋីថា មហាសេដ្ឋីអន្តេវាសិកទាំងនេះ មិនឲ្យអាត្មាភាពហោះទេ លោកចូរឲ្យបាត្រដល់អាត្មាភាពចុះ ។

សេដ្ឋី. បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន លោកចូរហោះឡើងទៅយកចុះ ។ ពួកតិត្ថិយសូម្បីព្យាយាមយ៉ាងនេះអស់ ៦ ថ្ងៃ

ហើយ នៅតែមិនបានបាត្រនោះដដែល ។

[អ្នកក្រុងយល់ថាមិនមានព្រះអរហន្ត]

ក្នុងថ្ងៃទី ៧ ក្នុងកាលដែលព្រះមហាមោគ្គល្លាន និងព្រះបិណ្ឌោលភារទ្វាជៈទៅឈរលើថ្មដាមួយកន្លែង ហើយឃ្លុំចីវរដោយតាំងចិត្តថា នឹងត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ពួកអ្នកលេងជជែកគ្នាថា ពួកយើងអើយ ក្នុងកាលមុនគ្រូទាំង ៦ តែងតែពោលថា ពួកយើងជាព្រះអរហន្តក្នុងលោក ប៉ុន្តែកាលសេដ្ឋីក្រុងរាជគ្រឹះឲ្យលើកបាត្រឡើង ហើយពោលថា បើជាព្រះអរហន្តមាន សូមមកតាមអាកាសហើយកាន់យកចុះ ថ្ងៃនេះជាថ្ងៃទី ៧ ហើយ សូម្បីតែមនុស្សម្នាក់ ដែលអាចហោះឡើងទៅក្នុងអាកាសដោយសម្តែងខ្លួនថា យើងជាព្រះអរហន្តក៏មិនមាន ថ្ងៃនេះ ពួកយើងបានដឹងថាព្រះអរហន្តមិនមានក្នុងលោកទេ ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លានបានឮពាក្យនោះហើយ ក៏ពោលនឹងព្រះបិណ្ឌោលភារទ្វាជៈថា អាវុសោភារ-ទ្វាជៈ លោកបានឮពាក្យអ្នកលេងទាំងនេះទេ ? ពួកអ្នកលេងទាំងនេះនិយាយគ្នា ដូចជា កោសរូសព្រះពុទ្ធសាសនាខ្លាំង

ណាស់ ក៏អ្នកសោតជាអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ដូច្នេះ អ្នកចូរទៅ ចូរមកតាមអាកាស ហើយកាន់យកបាត្រនោះចុះ ។

បិណ្ឌោលភារទ្វាជៈ. អាវុសោមោគ្គល្លាន លោកជាអ្នកធ្វើមជាងសាវកអ្នកមានឫទ្ធិទាំងឡាយ លោកចូរកាន់យកបាត្រនោះចុះ ប៉ុន្តែកាលលោកមិនកាន់យកទេ ខ្ញុំនឹងកាន់យក ។

[ព្រះបិណ្ឌោលភារទ្វាជៈសម្ដែងបាដិហារិយ៍]

កាលព្រះមហាមោគ្គល្លានពោលយ៉ាងនេះថា អាវុសោបិណ្ឌោលភារទ្វាជៈ អ្នកចូរកាន់យកចុះ ក៏ចូលចតុត្ថជ្ឈានមានអភិញ្ញាជាបាទ ចេញហើយ យកចុងជើងគាបថ្មជាប្រមាណមួយគាវុត យោងឡើងទៅក្នុងអាកាសដូចសំឡី ហើយធ្វើលជុំវិញខាងលើព្រះនគររាជគ្រឹះអស់វារៈ ៧ ជុំ ។ ថ្មដានោះប្រាកដដូចជាគម្របព្រះនគរមានប្រមាណ ៣ គាវុត ។ ពួកអ្នកនគរខ្លាចស្រែកថា ថ្មនឹងធ្លាក់សង្កត់ខ្ញុំ ទើបធ្វើគ្រឿងការពារទាំងឡាយ មានចង្អេរជាដើមលើក្បាល ហើយពួនក្នុងទីនោះៗ ។ ក្នុងវារៈទី ៧ ព្រះថេរៈបានទម្លាយថ្មដាហើយ

សម្តែងខ្លួន ។ មហាជនបានឃើញព្រះថេរៈហើយ ក៏ពោលថា បពិត្រលោកម្ចាស់បិណ្ឌោលភារទ្វាជៈដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់ចាប់ថ្មរបស់លោកម្ចាស់ឲ្យមាំ កុំធ្វើពួកខ្ញុំទាំង-អស់គ្នាឲ្យវិនាសឡើយ ។ ព្រះថេរៈបោះថ្មចោលដោយចុងជើង ។ ផែនថ្មនោះទៅតាំងនៅក្នុងកន្លែងដើមវិញ ។ ព្រះថេរៈបានឈរនៅក្នុងទីបំផុតនៃផ្ទះរបស់សេដ្ឋី ។ សេដ្ឋីឃើញថេរៈហើយ ក៏ក្រាបចុះ ហើយពោលថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមនិមន្តចុះមក និមន្តព្រះថេរៈដែលចុះមកអំពីអាកាសឲ្យគង់ហើយ ប្រើគេសម្រួតបាត្រចុះមក ធ្វើបាត្រនោះឲ្យពេញដោយវត្ថុ ដែលមានរសឆ្ងាញ់ ៤ មុខ ហើយប្រគេនព្រះថេរៈៗ ទទួលបាត្រនោះហើយ ក៏និមន្តទៅកាន់វិហារវិញ ។

គ្រានោះ អ្នកទៅកាន់ព្រៃក្តី អ្នកទៅកាន់ស្រុកក្តី មិនបានឃើញបាដិហារិយ៍របស់ព្រះថេរៈ, អ្នកទាំងនោះប្រជុំគ្នាហើយ ពោលអង្វរព្រះថេរៈថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់សម្តែងបាដិហារិយ៍ដល់ពួកខ្ញុំផងដូច្នេះហើយ

ក៏នាំគ្នាជាប់តាមព្រះថេរៈ ។ ព្រះថេរៈសម្ដែងបាដិហារិយ៍ដល់ពួកជននោះៗ បណ្ដើរ និមន្តទៅកាន់ព្រះវិហារបណ្ដើរ ។

[ព្រះសាស្ដាទ្រង់ហាមមិនឲ្យភិក្ខុធ្វើបាដិហារិយ៍]

ព្រះសាស្ដា ទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់នូវសំឡេងរបស់មហាជនដែលជាប់តាមព្រះថេរៈហើយ ក៏ត្រាស់សួរថា ម្នាលអានន្ទ នុ៎ះជាសំឡេងរបស់នរណា ? លុះទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះបិណ្ឌោលភារទ្វាជៈហោះឡើងទៅក្នុងអាកាស ហើយកាន់យកបាត្រខ្លឹមច័ន្ទន៍ នុ៎ះជាសំឡេងមហាជនដែលនៅក្នុងសម្នាក់របស់លោក ទើបត្រាស់ឲ្យហៅព្រះ-បិណ្ឌោលភារទ្វាជៈមក ត្រាស់សួរថា ម្នាលបិណ្ឌោល អ្នកបានធ្វើយ៉ាងនោះពិតមែនឬ ? កាលព្រះបិណ្ឌោលភារទ្វាជៈក្រាបទូលថាព្រះករុណា ព្រះអង្គ ក៏ត្រាស់ថា ម្នាលភារទ្វាជៈហេតុម្ដេចទើបអ្នកធ្វើយ៉ាងនោះ ទ្រង់តិះដៀលព្រះថេរៈហើយត្រាស់ឲ្យទម្លាយបាត្រនោះឲ្យជាកំណាត់តូចកំណាត់ធំ ហើយត្រាស់ឲ្យៗ ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការកិនធ្វើជាថ្នាំបន្តក់ភ្នែក ហើយទ្រង់បញ្ញត្តសិក្ខាបទដល់សាវក

ទាំងឡាយ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់កិរិយាមិនធ្វើនូវបាដិហារិយ៍ ។ ចំណែកពួកតិរ្ថិយបានឮថា ព្រះមានព្រះភាគឲ្យទម្លាយបាត្រនោះ ហើយទ្រង់បញ្ញត្តសិក្ខាបទដល់សាវកទាំងឡាយ ហាមសាវកមិនឲ្យធ្វើបាដិហារិយ៍ ទើបដើរប្រាប់គ្នាក្នុងថ្នល់ព្រះនគរថា សាវកទាំងឡាយរបស់ព្រះសមណគោតមមិនឈានកន្លងសិក្ខាបទ ដែលទ្រង់បញ្ញត្តហើយ សូម្បីព្រោះហេតុនៃជីវិត សូម្បីព្រះសមណគោតម ក៏នឹងរក្សាសិក្ខាបទដែលទ្រង់បញ្ញត្តនោះដែរ ឥឡូវនេះ ពួកយើងបានឱកាសហើយ ហើយពោលថា ពួកយើងរក្សាគុណរបស់ខ្លួន ទើបមិនសម្តែងគុណរបស់ខ្លួនដល់មហាជន ព្រោះហេតុនៃបាត្រក្នុងកាលមុន ពួកសាវករបស់ព្រះសមណគោតមសម្តែងគុណរបស់ខ្លួន ព្រោះហេតុនៃបាត្រ ព្រះសមណគោតមត្រាស់ឲ្យទម្លាយបាត្រនោះហើយទ្រង់បញ្ញត្តសិក្ខាបទដល់ពួកសាវក ព្រោះព្រះអង្គជាបណ្ឌិត ឥឡូវនេះ ពួកយើងនឹងធ្វើបាដិហារិយ៍នឹងព្រះសមណគោតម ។

[ព្រះសាស្តាទ្រង់បំណងនឹងធ្វើបាដិហារិយ៍]

ព្រះបាទពិម្ពិសារ ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវពាក្យនោះហើយ

ស្តេចទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្តា ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បានឮថា ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តសិក្ខាបទ ដល់ពួកសាវក ដើម្បីត្រូវការមិនឲ្យធ្វើបាដិហារិយ៍ពិតឬ ?

ព្រះសាស្តា. ថ្វាយព្រះពរមហាបពិត្រ ពិតមែនហើយ ។

ព្រះរាជា. ឥឡូវនេះ ពួកតិរ្ថិយនាំគ្នាពោលថា ពួកយើងនឹងធ្វើបាដិហារិយ៍ជាមួយព្រះអង្គ ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គនឹងទ្រង់ធ្វើដូចម្តេច ?

ព្រះសាស្តា. មហាបពិត្រ កាលតិរ្ថិយទាំងនោះធ្វើ តថាគតក៏នឹងធ្វើដែរ ។

ព្រះរាជា. ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តសិក្ខាបទុកហើយមិនមែនឬ ?

ព្រះសាស្តា. មហាបពិត្រ តថាគតមិនបានបញ្ញត្តសិក្ខាបទដើម្បីខ្លួនទេ សិក្ខាបទនោះ តថាគតបញ្ញត្តទុកដើម្បីសាវកទាំងឡាយប៉ុណ្ណោះ ។

ព្រះរាជា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សិក្ខាបទឈ្មោះ

ថា ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តដល់សាវកទាំងឡាយ វៀរព្រះអង្គចេញឬ ?

ព្រះសាស្ដា. មហាបពិត្រ បើដូច្នោះ តថាគតនឹងត្រឡប់សួរទៅមហាបពិត្រក្នុងរឿងមួយវិញ មហាបពិត្រ ក៏ព្រះរាជឧទ្យាន ក្នុងដែនរបស់ព្រះអង្គមានឬ ?

ព្រះរាជា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មាន ។

ព្រះសាស្ដា. បពិត្រមហារាជ ប្រសិនបើមហាជនគប្បីទំពាស៊ីនូវផ្លែឈើទាំងឡាយ មានផ្លែស្វាយជាដើម ក្នុងព្រះរាជឧទ្យានរបស់ព្រះអង្គ ព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើយ៉ាងណាចំពោះជនទាំងនោះ ?

ព្រះរាជា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គប្បីដាក់អាជ្ញា ។

ព្រះសាស្ដា. ចំណែកព្រះអង្គសោយបានឬទេ ?

ព្រះរាជា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អាជ្ញាមិនមានដល់ខ្ញុំព្រះអង្គទេ ខ្ញុំព្រះអង្គអាចសោយនូវវត្ថុជារបស់នៃខ្លួនបាន ។

ព្រះសាស្ដា. បពិត្រមហារាជ អាជ្ញារបស់ព្រះអង្គ

រមែងផ្សាយទៅក្នុងរាជាណាចក្រប្រមាណ ៣០០ យោជន៍ អាជ្ញានោះមិនមានដល់ព្រះអង្គ ក្នុងការសោយនូវផ្លែឈើទាំងឡាយ មានផ្លែស្វាយជាដើមក្នុងឧទ្យានរបស់ព្រះអង្គ ប៉ុន្តែរមែងមានដល់ជនទាំងឡាយដទៃ យ៉ាងណា សូម្បីអាជ្ញារបស់តថាគតរមែងផ្សាយទៅក្នុងសែនកោដិចក្រវាឡ អំពើល្មើសព្រោះកិរិយាប្រព្រឹត្តកន្លងនូវសិក្ខាបទរបស់ខ្លួន រមែងមិនមានដល់តថាគត, ប៉ុន្តែ រមែងមានដល់សាវកទាំងឡាយដទៃ ព្រោះហេតុនោះ ទើបតថាគតនឹងធ្វើបាដិហារ្យ ។ ពួកតិរត្ថិយឮនូវព្រះពុទ្ធតម្រាស់នោះហើយ ប្រឹក្សាគ្នាថា “ឥឡូវនេះ ពួកយើងវិនាសហើយ បានឮថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់បញ្ញត្តសិក្ខាបទដល់សាវកទាំងឡាយប៉ុណ្ណោះ មិនទ្រង់បញ្ញត្តដល់ខ្លួនទេ,បានឮថា ព្រះសមណគោតម ប្រាថ្នានឹងធ្វើនូវបាដិហារ្យដោយខ្លួនឯងតែម្តង, ពួកយើងនឹងធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ?” ព្រះរាជាទូលសួរព្រះសាស្តាថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គនឹងទ្រង់ធ្វើបាដិហារ្យក្នុងកាលណា ?

ព្រះសាស្តា. បពិត្រមហារាជ “តថាគតនឹងធ្វើក្នុងតិថី

ពេញបូណ៌មីនៃខែអាសាឍ ដោយកាលកន្លងទៅ ៤ ខែទៀត អំពីថ្ងៃនេះ” ។

ព្រះរាជា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គនឹងទ្រង់ធ្វើនៅទីណា ?

ព្រះសាស្តា. បពិត្រមហារាជ តថាគតនឹងធ្វើនៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។

មានពាក្យសួរស៊ើកចូលមកថា “ហេតុដូចម្តេច ទើបព្រះសាស្តាទ្រង់សម្តែងអាងនូវទីដ៏ឆ្ងាយយ៉ាងនេះ ” ?

ឆ្លើយថា “ព្រោះទីនោះជាទីធ្វើមហាបាដិហារ្យរបស់ព្រះពុទ្ធគ្រប់ៗ ព្រះអង្គ, ន័យមួយទៀតថា ព្រះអង្គទ្រង់សម្តែងអាងនូវទីដ៏ឆ្ងាយយ៉ាងនោះ ព្រោះដើម្បីប្រយោជន៍ឲ្យមហាជនប្រជុំគ្នា” ។ ពួកតិត្ថិយបានឮនូវពុទ្ធតម្រាស់នោះហើយ ពោលថា “បានឮថា នៅសល់ ៤ ខែទៀត ព្រះសមណគោតមនឹងធ្វើបាដិហារ្យនៅក្នុងសាវត្ថី, ឥឡូវនេះ ពួកយើងកុំលះបង់ព្រះសមណគោតមឲ្យសោះ ត្រូវជាប់តាមព្រះអង្គជានិច្ច, មហាជនឃើញពួកយើង ហើយសួរថា “តើមានរឿងអ្វី” ?

កាលនោះពួកយើងនឹងប្រាប់មហាជនថា "ពួកយើងនិយាយហើយថា នឹងធ្វើបាដិហារ្យជាមួយនឹងព្រះសមណៈគោតម, ព្រះសមណគោតមរមែងរត់គេច, ពួកយើងមិនឲ្យព្រះសមណគោតមរត់គេច ទើបជាប់តាម" ។

ព្រះសាស្តា ស្តេចត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងរាជគ្រឹះហើយស្តេចចេញមក, ចំណែកពួកតិរ្ថិយក៏ចេញមកអំពីខាងក្រោយព្រះអង្គហើយ ឋិតនៅក្នុងទីជិតព្រះអង្គធ្វើភត្តកិច្ច, ថ្ងៃស្អែកឡើងពួកគេនាំគ្នាបរិភោគអាហារពេលព្រឹក ក្នុងទីដែលខ្លួននៅនោះឯង ។ ពួកតិរ្ថិយទាំងនោះ ត្រូវមនុស្សទាំងឡាយសួរថា "ការណ៍នេះដូចម្តេច" ក៏ប្រាប់តាមន័យដូចដែលបានពោលហើយខាងដើម ។ ចំណែកមហាជនជាប់តាមព្រះ-សាស្តាដោយគំនិតថា "ពួកយើងនឹងមើលបាដិហារ្យ"។ ព្រះ-សាស្តាស្តេចដល់ក្រុងសាវត្ថីដោយលំដាប់ ។

[ពួកតិរត្ថិយត្រៀបធ្វើបាដិហារ្យយ៉ាងខ្លាំង]

សូម្បីពួកតិរ្ថិយ ក៏ទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថីជាមួយនឹងព្រះសាស្តាដែរ បបួលឧបដ្ឋាករបស់ខ្លួនបានទ្រព្យមួយសែនហើយ

ប្រើគេឲ្យធ្វើមណ្ឌបដោយសសរឈើគគីរទាំងឡាយ ឲ្យប្រក់ដោយផ្កាឧប្បលខៀវទាំងឡាយ ហើយអន្ទុយនិយាយគ្នាថា "ពួកយើងនឹងធ្វើបាដិហារ្យក្នុងទីនេះ" ។

គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសលស្តេចចូលទៅគាល់ព្រះសាស្តា ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកតិរ្ថិយឲ្យគេធ្វើមណ្ឌបហើយ, ចំណែកខ្ញុំព្រះអង្គនឹងបញ្ជាឲ្យគេធ្វើមណ្ឌបសម្រាប់ព្រះអង្គ" ។

ព្រះសាស្តា. កុំឡើយ មហាបពិត្រ អ្នកធ្វើមណ្ឌបដើម្បីតថាគតមានហើយ ។

ព្រះរាជា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្នកដទៃណាទៅវៀរលែងខ្ញុំព្រះអង្គចេញ នឹងអាចធ្វើបាន ។

ព្រះសាស្តា. សក្កទេវរាជ ។

ព្រះរាជាទូលសួរថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើបាដិហារ្យក្នុងទីណា" ។

ព្រះសាស្តា. បពិត្រមហារាជ អាត្មាភាពនឹងធ្វើនៅទៀបគល់នៃគណ្ឌាម្ពព្រឹក្ស ។

ពួកតិរ្ថិយបានឮថា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់នឹងធ្វើបាដិហារ្យ ក្បែរគល់នៃដើមស្វាយ, ក៏ប្រាប់ឧបដ្ឋាករបស់ខ្លួន ឲ្យដកកូនស្វាយ ដោយហោចទៅ សូម្បីទើបតែកើតក្នុងថ្ងៃនោះ ក្នុងទីប្រមាណមួយយោជន៍ ហើយឲ្យយកទៅបោះចោលក្នុងព្រៃ ។ ក្នុងថ្ងៃពេញបូណ៌មីខែអាសាឍ ព្រះសាស្តា ស្តេចចូលទៅខាងក្នុងព្រះនគរ ។ បុរសអ្នករក្សាឧទ្យានរបស់ព្រះរាជា ឈ្មោះគណ្ឌៈ ឃើញផ្លែស្វាយទុំមួយផ្លែ ក្នុងចន្លោះនៃកញ្ចប់ស្លឹកដែលស្រមោចក្រហម (អង្រ្កង) ទាំងឡាយធ្វើសំបុក ដេញសត្វក្អែកទាំងឡាយ ដែលមកចោមរោមផ្លែស្វាយនោះ ដោយសេចក្តីលោភក្នុងក្លិន និងរសនៃផ្លែស្វាយ នោះឲ្យរត់ទៅហើយ កាន់យកទៅដើម្បីថ្វាយព្រះរាជា កាលដើរទៅបានឃើញព្រះសាស្តាក្នុងចន្លោះផ្លូវ ក៏គិតថា "ព្រះរាជាសោយផ្លែស្វាយនេះហើយគប្បីព្រះរាជទានកហាបណៈដល់យើង ៨ កហាបណៈ ឬ ១៦ កហាបណៈប៉ុណ្ណោះ, ហើយកហាបណៈនោះមិនល្មមដល់ការចិញ្ចឹមជីវិត ក្នុងមួយអត្តភាពរបស់យើងផង, ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើយើងនឹងថ្វាយអម្ពទាននេះចំពោះព្រះ-

សាស្តា, នោះនឹងជាគុណនាំមកនូវប្រយោជន៍ដល់អញ្ជរកទីបំផុតគ្មាន ។ លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏បង្អោនផ្លែស្វាយនោះចូលទៅថ្វាយចំពោះព្រះសាស្ត ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ទតព្រះ-អានន្ទ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទនាំបាត្រដែលមហារាជទាំង ៤ ថ្វាយចេញមកហើយ តម្កល់ក្នុងព្រះហស្តរបស់ព្រះអង្គ ព្រះសាស្តាទ្រង់បង្អោនបាត្រចូលទៅទទួលផ្លែស្វាយ ហើយទ្រង់សម្តែងនូវអាការ គឺកិរិយាគង់ក្នុងទីនោះតែម្តង ។ ព្រះថេរៈក្រាលចីវរថ្វាយ ។

គ្រានោះ ព្រះថេរៈត្រងទឹកស្អាត ប្របាច់ផ្លែស្វាយទុំធ្វើឲ្យទៅជាទឹកគួរផឹក (ទឹកបាន) ថ្វាយចំពោះព្រះមានព្រះភាគដែលគង់នៅហើយក្នុងទីនោះ ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់សោយទឹកបាននោះហើយ ទ្រង់ត្រាស់ទៅកាន់ឧទ្យានបាលឈ្មោះគណ្ឌៈនោះថា ម្នាលគណ្ឌៈ អ្នកចូរកកាយអាចម៍ដីឡើងហើយចូរដាំគ្រាប់ស្វាយក្នុងទីនេះ ។ បុរសអ្នករក្សាឧទ្យានឈ្មោះគណ្ឌៈនោះ ក៏បានធ្វើហើយដោយប្រការ ដូច្នោះ ។

[ប្រវត្តិគណ្ឌម្ពព្រឹក្ស]

ព្រះសាស្តា ទ្រង់លាងព្រះហស្តលើគ្រាប់ស្វាយនោះ ។ គ្រាន់តែព្រះសាស្តាទ្រង់លាងព្រះហស្តហើយភ្លាម, ដើមស្វាយមានទំហុំប៉ុនក្បាល (យាម) នង្គ័ល កម្ពស់ ៥០ ហត្ថ ដុះឡើង ។ មានមែកធំ ៥ មែក គឺក្នុងទិសទាំង ៤ៗ មែក និងទិសខាងលើមួយមែក ក្នុងមែកនីមួយៗមានប្រវែង ៥០ ហត្ថ, ជាឈើដល់ព្រមហើយដោយផ្កា និងផ្លែក្នុងខណៈឯង ជាឈើទ្រទ្រង់នូវចង្កោមនៃស្វាយទុំដោយជុំវិញ ។

ពួកភិក្ខុដែលនិមន្តមកខាងក្រោយ មកឆាន់ផ្លែស្វាយទុំនោះដែរ ។

ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ថា "បានឮថា ដើមស្វាយបែបនោះដុះឡើងហើយ" ក៏ទ្រង់បញ្ជាឲ្យគេរក្សាយ៉ាងមាំដោយព្រះតម្រាសថា "នរណាៗ កុំកាត់ដើមស្វាយនោះ" ។ ក៏ដើមនោះប្រាកដឈ្មោះថា "គណ្ឌាម្ពព្រឹក្ស" ព្រោះជាដើមស្វាយដែលឧទ្យានបាលឈ្មោះគណ្ឌៈជាអ្នកដាំ ។ ចំណែកឯពួកអ្នកលេងស៊ីផ្លែស្វាយទុំនោះហើយពោលថា "ម្នាលតិរ្ថិយគម្រក់ទាំងឡាយអើយ ពួកឯងដឹងថា ព្រះសមណគោតមនឹងទ្រង់

ធ្វើបាដិហារ្យទៀបគល់នៃគណ្ឌាម្ពព្រឹក្ស ក៏ប្រើគេឲ្យដកកូនស្វាយទាំងឡាយ សូម្បីទើបតែកើតក្នុងថ្ងៃនោះ ក្នុងទីប្រមាណមួយយោជន៍, ដើមស្វាយនេះឈ្មោះគណ្ឌាម្ពព្រឹក្ស” ។

លុះពោលដូច្នោះហើយ ក៏យកគ្រាប់ស្វាយប្រហារពួកតិរ្ថិយទាំងនោះ ។

[សក្កទេវរាជទំលាយវិធីរបស់ពួកតិរ្ថិយ]

សក្កទេវរាជទ្រង់បញ្ជាវាតវលាហកទេវបុត្ត (ទេវបុត្រអ្នកបង្អុរមកនូវខ្យល់) ថា “ម្នាលវាតវលាហកៈដ៏ចម្រើន អ្នកចូរដកមណ្ឌបរបស់ពួកតិរ្ថិយដោយខ្យល់ ហើយឲ្យខ្យល់បក់ (សែងយក) ទៅចោលក្នុងរណ្ដៅលាមក និងគំនរសំរាមចុះ” ។ ទេវបុត្រនោះក៏បានធ្វើដោយបការៈដូច្នោះ ។

សក្កទេវរាជបញ្ជាសុរិយទេវបុត្រថា “ម្នាលសុរិយៈដ៏ចម្រើន អ្នកចូរពង្រីកមណ្ឌលព្រះអាទិត្យ ញុាំង (ពួកតិរ្ថិយ) ឲ្យក្ដៅចុះ ។

សុរិយទេវបុត្រ ក៏បានធ្វើហើយដោយប្រការដូច្នោះ ។ សក្ក ទេវរាជទ្រង់បញ្ជាវាតវលាហកទេវបុត្តទៀតថា “ម្នាល

វាតវលាហកៈដ៏ចម្រើន អ្នកចូរញុំាងមណ្ឌលនៃខ្យល់ (ខ្យល់កំបុតក្បាល) ឲ្យតាំងឡើងទូទៅចុះ"។ ទេវបុត្តនោះក៏បានធ្វើហើយដោយបការៈដូច្នោះ ហើយពោយខ្ទាញ់នៃធូលីទាំងឡាយពួដ៏ខាងលើសរីរៈ ដែលមានញើសហូរចេញរបស់តិរ្ថិយទាំងឡាយ។ តិរ្ថិយទាំងនោះ ជាបុគ្គលប្រាកដស្មើដោយដំបូកក្រហម ។ សក្កទេវរាជទ្រង់បញ្ជាវស្សវលាហកទេវបុត្តថា "ម្នាលវស្សវលាហកដ៏ចម្រើន អ្នកចូរញុំាងតំណក់ទឹកគ្រាប់ធំៗ ឲ្យធ្លាក់ចុះ" ។ ទេវបុត្រនោះក៏បានធ្វើហើយដោយប្រការដូច្នោះ ។ គ្រានោះ កាយរបស់ពួកតិរ្ថិយទាំងនោះ ដូចជាមេគោពពាល ។ ពួកតិរ្ថិយទាំងនោះបែកពួកគ្នា រត់ទៅកាន់ទិសផ្សេងៗ ។ កាលពួកគេរត់ទៅយ៉ាងនោះ អ្នកស្រែម្នាក់ដែលជាឧបដ្ឋាករបស់បូរណកស្សបគិតថា "ពេលនេះ ជាពេលធ្វើបាដិហារ្យនៃលោកម្ចាស់របស់យើង, យើងនឹងមើលនូវបាដិហារ្យនោះ" លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏លែងគោ កាន់ផ្ទាំងបបរដែលខ្លួននាំមកហើយអំពីព្រលឹម និងខ្សែដើរមក ឃើញសាស្តាឈ្មោះបូរណៈ កំពុងរត់ដោយប្រការដូច្នោះ ក៏សួរថា

“បពិត្រលោកអាចារ្យ ខ្ញុំមកដោយបំណងថា នឹងមើលនូវបាដិហារ្យរបស់លោកអាចារ្យ តើលោកអាចារ្យ នឹងទៅកាន់ទីណា ” ?

បូរណៈ. ប្រយោជន៍អ្វីដល់អ្នក ដោយបាដិហារ្យនោះ, ចូរឲ្យឆ្នាំង និងខ្សែនោះមកយើង ។

សាស្តាឈ្មោះបូរណៈនោះកាន់យកឆ្នាំង និងខ្សែដែលឧបដ្ឋាករបស់ខ្លួនឲ្យហើយ ដើរទៅកាន់ឆ្នេរស្ទឹង ចងឆ្នាំងនឹងករបស់ខ្លួនដោយខ្សែហើយ លោតចុះទៅក្នុងអន្លង់ទឹក ញ៉ាំងពពុះឲ្យតាំងឡើង ធ្វើកាលកិរិយាហើយ ទៅកើតក្នុងនរកឈ្មោះអវិចិ ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់និម្មិតនូវទីចង្រ្កមជាវិការៈនៃកែវក្នុងអាកាស ។ ទីបំផុតម្ខាងនៃទីចង្រ្កមនោះ ឋិតនៅក្នុងកណ្តាប់មាត់ចក្រវាឡខាងកើត ចុងម្ខាងទៀតនៅក្នុងកណ្តាប់មាត់ចក្រវាឡខាងលិច ។ ព្រះសាស្តា កាលបរិស័ទប្រមាណ ៣៦ យោជន៍ ប្រជុំគ្នាហើយ, ក្នុងវេលានៃព្រះអាទិត្យមានស្រមោលកំពុងចម្រើន(រសៀល)ស្តេចចេញចាកព្រះគន្ធកុដិ

ដោយទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "ពេលនេះជាពេលធ្វើបាដិហារ្យ" លុះទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នោះហើយ ក៏ទ្រង់ឈរនៅក្នុងទីចំពោះមុខបរិស័ទទាំងនោះ ។

[សាវកសាវិកាទទួលអាសាធ្វើបាដិហារ្យជំនួស]

គ្រានោះ ឧបាសិកាជាអនាគាមីម្នាក់ ជាមាតារបស់នន្ទមាណព ឈ្មោះឃរណី ចូលទៅគាល់ព្រះអង្គ ហើយក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលធីតាដូចជាខ្ញុំព្រះអង្គនៅមាន, កិច្ចដែលព្រះអង្គត្រូវលំបាករមែងមិនមាន, ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើបាដិហារ្យជំនួសព្រះអង្គ" ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលនាងឃរណី នាងនឹងធ្វើដូចម្តេច ?

ឧបាសិកាឈ្មោះឃរណីក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើនូវមហាប្រឹថពីក្នុងផ្ទៃចក្រវាឡឲ្យទៅជាទឹក ហើយមុជចុះក្នុងទឹក សម្តែងខ្លួនក្នុងកណ្តាប់មាត់ចក្រវាឡខាងកើត, កណ្តាប់មាត់ចក្រវាឡខាងលិចខាងជើង និងខាងត្បូង, និងត្រង់កណ្តាល, កាលបើដូច្នោះ មហាជនឃើញខ្ញុំព្រះអង្គហើយ, ក៏សួរថា នរណានោះ ? ក៏ប្រាប់ថា នោះ

ជានាងយរណី, អានុភាពរបស់ស្ត្រីម្នាក់នេះ ដល់ម៉្លោះទៅហើយ, ពោលថ្វីដល់អានុភាពរបស់ព្រះពុទ្ធ នឹងប្រាកដដូចម្តេចទៅ ? ពួកតិរ្ថិយមិនបាច់ឃើញព្រះអង្គទេ នឹងរត់ទៅដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់នឹងនាងថា“ ម្នាលនាងយរណី តថាគតរមែងដឹងនូវភាវៈនៃនាងជាស្ត្រី អាចធ្វើបាដិហារ្យបែបនេះបាន, ប៉ុន្តែកម្រងផ្កានេះគេមិនបានចងទុកដើម្បីប្រយោជន៍ដល់នាងទេ” លុះទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះហើយ ក៏ទ្រង់ហាមឃាត់ ។

នាងយរណីនោះគិតថា “ព្រះសាស្តាមិនទ្រង់អនុញ្ញាតដល់យើង, ប្រាកដជាមានអ្នកដទៃដែលអាចធ្វើបាដិហារ្យ ឲ្យក្រៃលែងជាងយើងដោយពិត” លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏ឈរនៅក្នុងចំណែកម្ខាង ។

ចំណែកព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រិះរិះថា គុណរបស់សាវកទាំងនោះនឹងប្រាកដដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ទ្រង់សម្គាល់ថា ពួកសាវកនឹងបន្លឺសីហនាទត្រង់កណ្តាលបរិស័ទ មានប្រមាណ ១២ យោជន៍ ដោយអាការយ៉ាងនេះ ទើបត្រាស់

សួរសាវក មួយពួកទៀតថា ពួកអ្នកនឹងធ្វើបាដិហារិយ៍ដូចម្ដេច ? សាវកទាំងនោះក៏ក្រាបទូលថា ពួកខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើយ៉ាងនេះៗ ព្រះអង្គ ហើយឈរនៅចំពោះព្រះភក្ត្រនៃព្រះ-សាស្ដា បន្លឺសីហនាទ ។

បណ្ដាសាវកទាំងនោះ បានឮថា ចូឡអនាថបិណ្ឌិកគិតថា នាកាលបុត្រជាអនាគាមីឧបាសកប្រាកដដូចជាយើងនៅមាន កិច្ចដែលព្រះសាស្ដាត្រូវលំបាករមែងមិនមាន ទើបក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើបាដិ-ហារិយ៍ ត្រូវព្រះសាស្ដាត្រាស់សួរថា អ្នកនឹងធ្វើដូចម្ដេច ? ក៏ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងនិម្មិតអត្តភាពជាព្រហ្មមានប្រមាណ ១២ យោជន៍ នឹងទះដូចព្រហ្មដោយសំឡេង ដូចមហាមេឃគ្រហឹមក្នុងកណ្ដាលបរិស័ទ មហាជននឹងសួរគ្នាថា សំឡេងនុ៎ះជាសំឡេងអ្វី ? ហើយនឹងបានឮថា សំឡេងនុ៎ះជាសំឡេងនៃការទះដូចជាព្រហ្មរបស់ចូឡអនាថបិណ្ឌិក ពួកតិរ្ថិយគិតថា អានុភាពរបស់គហបតីដល់ម្ល៉ោះទៅហើយ ចំណង់បើអានុភាពរបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់

នឹងប្រាកដដូចម្ដេចទៅ ? ពួកតិរ្ថិយមិនបាច់ឃើញព្រះអង្គឡើយ នឹងរត់ទៅ ។ ព្រះសាស្ដាត្រាស់ដូច្នោះដែរ សូម្បីដល់ចូឡអនាថបិណ្ឌិកនោះថា តថាគតជ្រាបអានុភាពរបស់អ្នកហើយមិនទ្រង់អនុញ្ញាតការធ្វើបាដិហារិយ៍ ។ តមក សាមណេរីឈ្មោះវីរា មានអាយុ ៧ ខួប សម្រេចបដិសម្ភិទាមួយរូបថ្វាយបង្គំព្រះសាស្ដាហើយ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើបាដិហារិយ៍ ។

ព្រះសាស្ដា. ម្នាលនាងវីរា នាងនឹងធ្វើដូចម្ដេច ?

វីរា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងនាំភ្នំសិនេរុផង ភ្នំចក្រវាឡផង ភ្នំហិមពាន្តផង តម្រៀបទុកក្នុងទីនេះហើយនឹងចេញអំពីភ្នំនោះៗ ទៅ មិនបានជាប់ដូចជាមេហង្សមហាជនឃើញខ្ញុំព្រះអង្គហើយ នឹងសួរថា នុ៎ះជានរណា ? ហើយនឹងពោលថា "វីរាសាមណេរី" ពួកតិរ្ថិយគិតគ្នាថាអានុភាពរបស់សាមណេរីអ្នកមានអាយុ ៧ ខួប ដល់ម៉្លោះទៅហើយ ចំណង់បើអានុភាពរបស់ព្រះពុទ្ធនឹងប្រាកដដូចម្ដេចទៅ មិនបាច់ឃើញព្រះអង្គឡើយ នឹងរត់ចៀសចេញទៅ។

បន្ទាប់អំពីនេះទៅ គប្បីជ្រាបពាក្យបែបនេះតាមលំអាននៃពាក្យដែលពោលហើយនោះចុះ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ទៅកាន់សាមណេរីនោះថា តថាគតជ្រាបអានុភាពរបស់អ្នកហើយ លុះទ្រង់មានព្រះតម្រាស់ដូច្នោះហើយ ក៏ទ្រង់មិនអនុញ្ញាតការធ្វើបាដិហារិយ៍ ។

គ្រានោះ សាមណេរឈ្មោះចុន្ទៈ ដែលជាព្រះខីណាស្រព សម្រេចបដិសម្ភិទាមួយរូប មានអាយុ ៧ ខួប អំពីកំណើត ចូលទៅគាល់ព្រះសាស្តា ថ្វាយបង្គំហើយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើបាដិហារិយ៍ ត្រូវព្រះសាស្តាត្រាស់សួរថា ម្នាលចុន្ទៈ អ្នកនឹងធ្វើម្តេច ? ក៏ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងចាប់ដើមព្រីងធំ ដែលជាទង់នៃជម្ពូទ្វីបត្រង់ដើម ហើយអង្រួននាំផ្លែព្រីងធំមកឲ្យបរិស័ទទាំងនេះស៊ី រួចស្រេចហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងនាំមកនូវផ្កាបារិច្ឆត្តព្រឹក្សទាំងឡាយ ថ្វាយព្រះអង្គ ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា តថាគតជ្រាបអានុភាពរបស់អ្នកហើយដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់ហាមឃាត់ការធ្វើនូវបាដិហារិយ៍របស់

សាមណេរ ។

លំដាប់នោះ ព្រះថេរីឈ្មោះឧប្បលវណ្ណាថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើបាដិហារិយ៍ ត្រូវព្រះសាស្តាត្រាស់សួរថា ម្នាលឧប្បលវណ្ណា នាងនឹងធ្វើដូចម្តេច ? ក៏ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងសម្តែងបរិស័ទដែលមានប្រមាណ ៣២ យោជន៍ដោយជុំវិញ នឹងជាស្តេចចក្រពត្តិ ដែលបរិស័ទមានប្រមាណ ៣៦ យោជន៍ ដោយចំណែកមូលចោមរោមហើយមកថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា តថាគតជ្រាបអានុភាពរបស់នាងហើយ ក៏ទ្រង់ហាមការធ្វើបាដិហារិយ៍សូម្បីរបស់ព្រះថេរីរូបនោះ ។

គ្រានោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើបាដិហារិយ៍ ត្រូវព្រះសាស្តាត្រាស់សួរថា ម្នាលមោគ្គល្លាន អ្នកនឹងធ្វើដូចម្តេច ? ក៏ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងដាក់ស្តេចភ្នំឈ្មោះសិនេរុទុក

ក្នុងចន្លោះធ្មេញ ហើយទំពាភ្នំនោះដូចទំពាគ្រាប់ស្ពៃ ។

ព្រះសាស្តា. អ្នកនឹងធ្វើអ្វីដទៃទៀត ?

មោគ្គល្លាន. ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងមូរមហាប្រឹថពីនេះឲ្យដូចជាកន្ទេលហើយដាក់ចូល (ស្នៀតទុក) ក្នុងចន្លោះម្រាមដៃ ។

ព្រះសាស្តា. អ្នកនឹងធ្វើអ្វីដទៃទៀត ?

មោគ្គល្លាន. ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងបង្វិលមហាប្រឹថពីឲ្យដូចជាបង្វិលកង់ភាជនៈដីរបស់ស្មូនឆ្នាំង ហើយឲ្យមហាជនទំពាស៊ីឱជានៃផែនដី ។

ព្រះសាស្តា. អ្នកនឹងធ្វើអ្វីដទៃទៀត ?

មោគ្គល្លាន. ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើផែនដីទុកក្នុងដៃខាងឆ្វេង ហើយដាក់សត្វទាំងនេះទុកក្នុងទ្វីបដទៃ ដោយដៃខាងស្តាំ ។

ព្រះសាស្តា. អ្នកនឹងធ្វើអ្វីដទៃទៀត ?

មោគ្គល្លាន. ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើភ្នំសិនេរុឲ្យជាដងឆត្រ ហើយលើកមហាប្រឹថពីឡើង ដាក់ឰដ៏ខាងលើភ្នំសិនេរុនោះ យកដៃម្ខាងកាន់ ដូចជាភិក្ខុអ្នកមានឆត្រក្នុងដៃ ចង្ក្រមក្នុងអាកាស ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា តថាគតជ្រាបអានុភាព

របស់អ្នកហើយ ដូច្នេះហើយ ក៏មិនទ្រង់អនុញ្ញាតការធ្វើបាដិហារិយ៍សូម្បីរបស់ព្រះថេរៈនោះ ។ ព្រះថេរៈគិតថា ប្រហែលជាព្រះសាស្ដា ទ្រង់ជ្រាបអ្នកដែលអាចធ្វើបាដិ-ហារិយ៍ក្រៃលែងជាងយើង លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏បានឋិតនៅក្នុងចំណែកម្ខាង ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្ដាត្រាស់ទៅកាន់ព្រះមហាមោគ្គល្លានថា "ម្នាលមោគ្គល្លាន ភួងផ្កានេះគេមិនបានចងទុកដើម្បីអ្នកទេ ព្រោះថា តថាគតជាអ្នកមានធុរៈរកបុគ្គលស្មើគ្មាន អ្នកដទៃឈ្មោះថា ជាអ្នកអាចនាំទៅនូវធុរៈរបស់តថាគតមិនមាន អ្នកដែលអាចនាំទៅនូវធុរៈរបស់តថា-គតមិនបានមានហើយក្នុងកាលឥឡូវនេះ ដោយហេតុឯណា ហេតុនុ៎ះមិនមែនជាអស្ចារ្យទេ សូម្បីក្នុងកាលដែលតថាគតកើតក្នុងកំណើតសត្វតិរច្ឆានដែលជាអហេតុកកំណើត អ្នកដទៃដែលអាចនាំទៅនូវធុរៈរបស់តថាគត ក៏មិនបានមានហើយដូចគ្នា កាលព្រះថេរៈទូលសួរថា រឿងក៏រហ្នឹងបានមានហើយក្នុងកាលណា ព្រះអង្គ ? ទើបទ្រង់នាំអតីតនិទានមកត្រាស់កណ្ហឧសភជាតកឲ្យពិស្ដារថា ៖

ធុរៈធ្ងន់ក្នុងទីណាៗ ផ្លូវដ៏ជ្រៅក្នុងទីណា កាល
នោះឯង ពួកជននាំគ្នាទឹមគោឈ្មោះកណ្ហៈ គោ
នោះ ក៏នាំធុរៈដ៏ធ្ងន់នោះទៅបាន ។

កាលទឹងទ្រង់សម្ដែងរឿងនោះ ឲ្យពិស្ដារក្រៃលែងត
ទៅទៀត ទើបត្រាស់នន្ទវិសាលជាតកនេះឲ្យពិស្ដារថា ៖

បុគ្គល គប្បីពោលពាក្យជាទីគាប់ចិត្តតែម្យ៉ាង មិន
គប្បីពោលនូវពាក្យ មិនជាទីគាប់ចិត្តក្នុងកាលណាៗ
ឡើយ (ព្រោះ) កាលព្រាហ្មណ៍ជាម្ចាស់ពោល
នូវពាក្យជាទីគាប់ចិត្ត គោឈ្មោះនន្ទវិសាលអូស
ភារៈដ៏ធ្ងន់ទៅបាន ញុំាងព្រាហ្មណ៍ជាម្ចាស់នោះឲ្យ
បានទ្រព្យ ទាំងព្រាហ្មណ៍នោះ បានជាអ្នកមានចិត្ត
រីករាយ ព្រោះការបានទ្រព្យនោះ ។

លុះទ្រង់ត្រាស់រឿងនោះចប់ហើយ ក៏ទ្រង់ឡើងកាន់ទី
ចង្រ្កមកែវនោះៗ ខាងមុខមានបរិវេទប្រមាណ ១២ យោជន៍
ខាងក្រោយ ខាងឆ្វេង និងខាងស្ដាំក៏ដូចគ្នា ចំណែកទីត្រង់
មានប្រមាណ ២៤ យោជន៍ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើ

យមកប្បាដិហារិយ្យក្នុងកណ្ដាលបរិស័ទ ។ យមកប្បាដិហារ្យនោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបតាមព្រះបាលីយ៉ាងនេះចុះ ។

[លក្ខណៈរបស់យមកប្បាដិហិរញ្ញាណ]

ញាណក្នុងយមកប្បាដិហិរញ្ញាណ របស់ព្រះតថាគត តើដូចម្ដេច ? ព្រះតថាគតទ្រង់ធ្វើយមកប្បាដិហារិយ៍ ដែលមិនទូទៅដល់ពួកសាវកក្នុងលោកនេះ គឺគំនរភ្លើងចេញអំពីព្រះកាយខាងលើ ផ្ទារទឹកចេញអំពីកាយខាងក្រោម គំនរភ្លើងចេញអំពីកាយខាងក្រោម ផ្ទារទឹកចេញអំពីកាយខាងលើ គំនរភ្លើងចេញអំពីព្រះកាយខាងមុខ ផ្ទារទឹកចេញអំពីព្រះកាយខាងក្រោយ គំនរភ្លើងចេញអំពីព្រះកាយខាងក្រោយ ផ្ទារទឹកចេញអំពីព្រះកាយខាងមុខ គំនរភ្លើងចេញអំពីព្រះនេត្រខាងស្ដាំ ផ្ទារទឹកចេញអំពីព្រះនេត្រខាងឆ្វេង គំនរភ្លើងចេញអំពីព្រះនេត្រខាងឆ្វេង ផ្ទារទឹកចេញអំពីព្រះកាយខាងស្ដាំ គំនរភ្លើងចេញអំពីរន្ធព្រះកាណ៌ខាងស្ដាំ ផ្ទារទឹកចេញអំពីរន្ធព្រះ-កាណ៌ខាងឆ្វេង គំនរភ្លើងចេញអំពីរន្ធព្រះកាណ៌ខាងឆ្វេង ផ្ទារទឹកចេញអំពីរន្ធព្រះកាណ៌ខាងស្ដាំ គំនរភ្លើងចេញអំពីរន្ធព្រះ

នាសិកាខាងស្តាំ ផ្ការទឹកចេញអំពីរន្ធព្រះនាសិកាខាងឆ្វេង គំនរភ្លើងចេញអំពីរន្ធព្រះនាសិកាខាងឆ្វេង ផ្ការទឹកចេញអំពីរន្ធព្រះនាសិកាខាងស្តាំ គំនរភ្លើងចេញអំពីចុងព្រះអង្សាខាងស្តាំ ផ្ការទឹកចេញអំពីចុងព្រះអង្សាខាងឆ្វេង គំនរភ្លើងចេញអំពីចុងព្រះអង្សាខាងឆ្វេង ផ្ការទឹកចេញអំពីចុងព្រះអង្សាខាងស្តាំ គំនរភ្លើងចេញអំពីព្រះហស្តខាងស្តាំ ផ្ការទឹកចេញអំពីព្រះហស្តខាងឆ្វេង គំនរភ្លើងចេញអំពីព្រះហស្តខាងឆ្វេង ផ្ការទឹកចេញអំពីព្រះហស្តខាងស្តាំ គំនរភ្លើងចេញអំពីខាងខាងស្តាំ ផ្ការទឹកចេញអំពីខាងខាងឆ្វេង គំនរភ្លើងចេញអំពីខាងខាងឆ្វេង ផ្ការទឹកចេញអំពីខាងខាងស្តាំ គំនរភ្លើងចេញអំពីព្រះបាទខាងស្តាំ ផ្ការទឹកចេញអំពីព្រះបាទខាងឆ្វេង គំនរភ្លើងចេញអំពីព្រះបាទខាងឆ្វេង ផ្ការទឹកចេញអំពីព្រះបាទខាងស្តាំ គំនរភ្លើងចេញអំពីព្រះអង្គុលីមួយៗ ផ្ការទឹកចេញអំពីចន្លោះនៃព្រះអង្គុលី គំនរភ្លើងចេញអំពីចន្លោះនៃព្រះអង្គុលី ផ្ការទឹកចេញអំពីព្រះអង្គុលីមួយៗ គំនរភ្លើងចេញអំពីព្រះលោមាមួយៗ ផ្ការទឹកចេញអំពីព្រះលោមាមួយៗ គំនរ

ភ្លើងចេញអំពីរណ្ដៅព្រះលោមាមួយៗ ផ្សារទឹកចេញអំពីរណ្ដៅព្រះលោមាមួយៗ (ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បញ្ចេញ) ព្រះ-ឆព្វណ្ណរង្សីខៀវ លឿង ក្រហម ស ហង្សបាទ ផ្លេកៗ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បង្រ្កម ព្រះពុទ្ធនិម្មិតទ្រង់ឈរ ឬទ្រង់គង់ ឬទ្រង់ផ្ទំ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ឈរ ព្រះពុទ្ធនិម្មិតទ្រង់បង្រ្កម ឬទ្រង់គង់ ឬទ្រង់ផ្ទំ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ ព្រះពុទ្ធនិម្មិតទ្រង់បង្រ្កម ឬទ្រង់ ឈរ ឬទ្រង់ផ្ទំ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ផ្ទំ ព្រះ-ពុទ្ធនិម្មិតទ្រង់បង្រ្កម ឬទ្រង់ឈរ ឬទ្រង់គង់ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បង្រ្កម ឬទ្រង់គង់ ឬទ្រង់ផ្ទំ ព្រះពុទ្ធនិម្មិតទ្រង់ឈរ ព្រះ-មានព្រះភាគទ្រង់បង្រ្កម ឬទ្រង់ឈរ ឬទ្រង់ផ្ទំ ព្រះពុទ្ធនិម្មិតទ្រង់គង់ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ឈរ ឬទ្រង់គង់ ឬទ្រង់បង្រ្កម ព្រះពុទ្ធនិម្មិតទ្រង់ផ្ទំ នេះឈ្មោះថា យមកប្បាដិហិរញ្ញាណរបស់ព្រះតថាគត ។ ព្រះសាស្ដាស្ដេចទ្រង់បង្រ្កមលើទីបង្រ្កមទ្រង់ធ្វើបាដិហារិយ៍ហើយដោយប្រការដូច្នេះ ។ ដើម្បីនឹងសម្ដែងនូវសេចក្ដីនោះ “គំនរភ្លើងចេញអំពីព្រះកាយខាងលើ ដោយអំណាចតេជោកសិណសមាបត្តិរបស់ព្រះអង្គ, ទទឹកហូរចេញ

អំពីព្រះកាយខាងក្រោម ដោយអំណាចអាបោកសិណសមាបត្តិ, គំនរភ្លើងរមែងចេញអំពីទីដែលទឹកហូរ ចេញហើយទៀត, ហើយទឹកក៏ហូរចេញអំពីទីដែលគំនរ ភ្លើងចេញហើយ” ព្រះសារីបុត្រក៏ពោលថា **ហេដ្ឋិមកាយតោ ឧបរិមកាយតោ** ។ ន័យក្នុងបទទាំងពួងក៏គប្បីជ្រាបដូច្នេះ ។ ក៏ក្នុងយមកប្បដិហារិយ៍នេះ គំនរភ្លើងមិនបានលាយឡំនឹងទឹកឡើយ, ទឹកក៏មិនបានលាយឡំនឹងគំនរភ្លើងដែរ, បានឮថា គំនរភ្លើង និងទឹកទាំងពីរនេះ អណ្ដែតឡើងដរាបដល់ព្រហ្មលោក ហើយរាលដាលដល់កណ្ដាប់មាត់ចក្រវាឡ ។ ក៏ព្រោះភាវៈនៃពាក្យដែលព្រះសារីបុត្រពោលទុកថា “**ឆន្នំ វណ្ណានំ**” ព្រះរស្មីមានពណ៌ ៦ ប្រការ នៃព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ អណ្ដែតឡើងអំពីផ្ទៃចក្រវាឡមួយ ទៅទល់នឹងព្រហ្មលោក ដូចជាមាសរលាយ ដែលគេចាក់ចេញចាកបាវទាំងឡាយ និងដូចជាទឹកមាស ដែលហូរចេញអំពីចំពួយនៃយន្ត ហើយត្រឡប់មកកាន់កណ្ដាប់មាត់ចក្រវាឡដូចដើមវិញ ។ ផ្ទៃចក្រមួយមានពន្លឺតែមួយ ដូចជាខឿននៃពោធិព្រឹក្សដែលគេរួបរឹត

ហើយដោយបន្ទន់កោង ។ ក្នុងថ្ងៃនោះ ព្រះសាស្តា ស្តេចចង្ក្រម ទ្រង់ធ្វើ (យមក:) បាដិហារិយ៍ សម្តែងធម្មកថាដល់មហាជនជាចន្លោះៗ, ក៏កាលទ្រង់សម្តែង មិនទ្រង់ធ្វើមហាជនឲ្យមានជង្ហើមតឹងទេ ទ្រង់ប្រទាននូវជង្ហើមដ៏ធូរក្រៃលែង ។ ក្នុងគ្រានោះ មហាជនញុំាងសាធុការឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ ។ ក្នុងកាលដែលសាធុការនៃមហាជន កំពុងតែប្រព្រឹត្តទៅនោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់រមិលមើលនូវចិត្ត របស់បរិស័ទដ៏ច្រើនដល់ម្ល៉ោះ បានទ្រង់ជ្រាបវារៈចិត្តជនម្នាក់ៗ ដោយអំណាចអាការ ១៦ យ៉ាង ។ ចិត្តរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយប្រព្រឹត្តទៅដោយរហ័សយ៉ាងនេះ ។ បុគ្គលឯណាៗ ជ្រះថ្លាក្នុងធម៌ណា និងក្នុងបាដិហារ្យណា, ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គទ្រង់សម្តែងធម៌ និងទ្រង់សម្តែងនូវបាដិហារ្យ ដោយអំណាចអធ្យាស្រ័យនៃបុគ្គលនោះៗ ។ កាលព្រះអង្គទ្រង់សម្តែងធម៌ និងទ្រង់សម្តែងបាដិហារ្យដោយអាការយ៉ាងនេះ ធម្មាភិសម័យបានកើតមានហើយដល់មហាជន ។ ព្រះសាស្តាមិនទ្រង់ឃើញបុគ្គលដទៃដែលអាចកាន់យកព្រះទ័យរបស់ព្រះអង្គហើយ សួរបញ្ហាក្នុង

សមាគមនោះ ទើបព្រះអង្គទ្រង់និម្មិតព្រះពុទ្ធនិម្មិត ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ដោះស្រាយនូវប្រស្នាដែលព្រះពុទ្ធនិម្មិតនោះសួរហើយ ។ ព្រះពុទ្ធនិម្មិតនោះ ទ្រង់ដោះស្រាយនូវប្រស្នាដែលព្រះសាស្តាត្រាស់សួរហើយ ។ ក្នុងវេលាដែលព្រះមានព្រះភាពទ្រង់ចង្រ្កម ព្រះមានព្រះភាគសម្រេចឥរិយាបថទាំងឡាយ មានឥរិយាបថឈរជាដើមមួយ ។ ក្នុងពេលដែលព្រះពុទ្ធនិម្មិតចង្រ្កម ព្រះមានព្រះភាពទ្រង់សម្រេចនូវឥរិយាបថទាំងឡាយមានឥរិយាបថឈរណាមួយ ដើម្បីនឹងសម្តែងនូវសេចក្តីនោះ ព្រះធម្មសង្គាហកាចារ្យក៏ពោលពាក្យជាដើមថា “ព្រះពុទ្ធនិម្មិតរមែងចង្រ្កមខ្លះ” ជាដើម ។

ធម្មាភិសម័យ (កិរិយាត្រាស់ដឹងនូវលោកុត្តរធម៌) បានកើតមានដល់សត្វ ២០ កោដិក្នុងសមាគមនោះ ព្រោះឃើញបាដិហារិយ៍របស់ព្រះសាស្តា ដែលទ្រង់ធ្វើយ៉ាងនោះផង ព្រោះបានស្តាប់ធម្មកថាផង ។

[ព្រះសាស្តាស្តេចចាំវស្សានៅឋានតាវត្តិង្ស]

ព្រះសាស្តា កាលកំពុងទ្រង់ធ្វើបាដិហារិយ៍នោះ ទ្រង់

រំពឹងថា "ព្រះពុទ្ធក្នុងអតីតទាំងឡាយ ធ្វើបាដិហារិយ៍នេះហើយ ចាំវស្សានៅទីណាហ្ន៎" ?

ទ្រង់ឃើញថា "ចាំវស្សាក្នុងភពតាវត្តិង្ស ហើយទ្រង់សម្ដែងអភិធម្មបិដកប្រោសព្រះពុទ្ធមាតា" ដូច្នេះហើយ ទ្រង់លើកព្រះបាទស្ដាំប្រតិស្ឋានលើកំពូលភ្នំយុគន្ធរ ទ្រង់លើកព្រះបាទម្ខាងទៀត ប្រតិស្ឋានលើកំពូលភ្នំសិនេរុ ។ វារៈនៃជំហានទាំងឡាយបី បានមានហើយក្នុងទី ៦៨ សែនយោជន៍ ដោយអាការយ៉ាងនេះ ។ ចន្លោះនៃព្រះបាទទាំងពីរ ជាចន្លោះមានកិរិយាដាក់ចុះ ប្រាកដស្មើដោយជំហាននៃព្រះបាទជាប្រក្រតី ។ នរណាៗមិនគប្បីកំណត់ថា "ព្រះសាស្ដា ទ្រង់សណ្ដូកព្រះបាទជាន់ហើយ" ព្រោះក្នុងពេលដែលព្រះអង្គ ទ្រង់លើកព្រះបាទឡើង ភ្នំទាំងនោះក៏មកកាន់ទីជិតព្រះបាទ ទទួលព្រះបាទព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ,ហើយក្នុងវេលាដែលព្រះសាស្ដាទ្រង់ជាន់ ភ្នំទាំងនោះក៏តាំងនៅក្នុងទីដដែលវិញ ។ សក្កទេវរាជទ្រង់ឃើញហើយទ្រង់គិតថា "អើហ្ន៎ ព្រះសាស្ដា នឹងទ្រង់ចាំវស្សាក្នុងកណ្ដាលបណ្ឌុកម្ពលសិលានេះ (សិលា មានសណ្ឋានដូចជាសំពត់

កម្ពលពណ៌លឿង), ឧបការៈនឹងមានដល់ពួកទេវតាដ៏ច្រើន ហ្ន៎ ! ប៉ុន្តែថា កាលព្រះសាស្តាទ្រង់ចាំវស្សានៅនោះ ពួកទេវតាដទៃៗ មិនអាចដាក់ដៃបាន ក៏ឯបណ្ឌុកម្ពលសិលានេះ បណ្តោយ ៦០ យោជន៍ ទទឹង ៥០ យោជន៍ កម្រាស់ ១៥ យោជន៍ កាលព្រះសាស្តាទ្រង់គង់ហើយ ក៏គង់នឹងក្លាយទៅជារបស់ទទេ" ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ជ្រាបអធ្យាស្រ័យរបស់សក្កទេវរាជ ទ្រង់បោះសង្ឃាដីរបស់ព្រះអង្គ ទៅគ្របជិតផ្ទៃសិលានោះ ។ សក្កទេវរាជ ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "ព្រះសាស្តាទ្រង់បោះសង្ឃាដីមកគ្របមុន, ក៏ព្រះអង្គនឹងទ្រង់គង់ក្នុងទីមានប្រមាណតិច ដោយព្រះអង្គឯង" ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ជ្រាបអធ្យាស្រ័យរបស់សក្កទេវរាជ ក៏ទ្រង់គង់ធ្វើបណ្ឌុកម្ពលសិលាឲ្យនៅតែក្នុងក្នុងចីវរប៉ុណ្ណោះ ដូចជាភិក្ខុអ្នកទ្រទ្រង់នូវមហាចីវរបង្សុកូល គង់ធ្វើនូវតាំងដ៏ទាបឲ្យនៅតែក្នុងក្នុងចីវរដូច្នោះ ។ ខណៈនោះឯង មហាជនរកមើលព្រះសាស្តាក៏មិនឃើញ ។ កាលនោះ ដូចជាកាលព្រះច័ន្ទអស្តង្គតហើយផង ដូចជា កាលនៃព្រះអាទិត្យអស្តង្គតហើយផង ។ មហាជនក៏

ខ្សឹកខ្សួលពោលនូវគាថានេះថា ៖

"ព្រះសាស្ដាស្ដេចទៅកាន់ភ្នំចិត្តកូដឬ ឬក៏ទៅ
កាន់ភ្នំកៃលាស ឬក៏ស្ដេចទៅកាន់ភ្នំយុគន្ធរ,
ទើបយើងទាំងឡាយ មិនឃើញព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ
ព្រះអង្គជាបុគ្គលឆ្នើមក្នុងលោក ព្រះអង្គជានរៈដ៏
អង់អាច ប្រសើរជាងនរៈទាំងពួង ។

មួយពួកទៀតខ្សឹកខ្សួលថា "ព្រះសាស្ដា ព្រះអង្គទ្រង់ត្រេកអរហើយក្នុងវិវេក, ព្រះអង្គនឹងស្ដេចទៅកាន់ដែនដទៃ ឬជនបទដទៃហើយ ព្រោះទ្រង់ខ្មាសថា តថាគតធ្វើបាដិហារិយ៍បែបនេះដល់បរិស័ទបែបនេះ, ឥឡូវនេះ យើងទាំងឡាយនឹងមិនបានឃើញព្រះអង្គទៀតទេ" ដូច្នេះ ពោលគាថានេះថា៖

"ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់ត្រេកអរហើយក្នុងវិវេក
ស្ដេចនឹងមិនត្រឡប់មកកាន់ លោកនេះទៀតទេ ។
យើងទាំងឡាយ និងជនទាំងនោះ សួរព្រះមហា
មោគ្គល្លានថា មិនបានឃើញព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះ

អន្តជា អ្នកធ្វើមក្នុងលោក ជានរៈដ៏អង់អាច ប្រសើរ
ជាងនរៈ" ដូច្នេះ ។

បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ព្រះសាស្តាស្តេចយាង
ទៅកាន់ទីណា" ? ព្រះមហាមោគ្គល្លាន សូម្បីលោកជ្រាប
ដោយព្រះអង្គឯងក៏ដោយ ក៏ពោលថា "ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ
អ្នកទាំងឡាយសួរព្រះអនុរុទ្ធចុះ" ដោយបំណងថា "គុណ
របស់សាវកដទៃៗ ចូរប្រាកដ" ដូច្នេះ ។ ជនទាំងនោះសួរ
ព្រះយ៉ាងនេះថា "បពិត្រលោកម្ចាសដ៏ចម្រើន ព្រះសាស្តា
ស្តេចយាងទៅកាន់ទីណា" ?

អនុរុទ្ធ. ស្តេចទៅចាំវស្សានៅនាបណ្ឌុកម្ពលសិលាក្នុង
ភពតាវត្តិង្ស ហើយទ្រង់សម្តែងអភិធម្មបិដកប្រោសព្រះ-
មាតា ។

មហាជន. បពិត្រលោកម្ចាសដ៏ចម្រើន ស្តេចនឹងត្រ-
ឡប់មកវិញនៅពេលណា ?

អនុរុទ្ធ. ទ្រង់សម្តែងអភិធម្មបិដករហូត ៣ ខែហើយ
ស្តេចនឹងត្រឡប់មកវិញ ក្នុងថ្ងៃមហាបវារណា ។ ជនទាំង

នោះគិតគ្នាថា "ប្រសិនបើពួងយើងមិនបានឃើញព្រះសាស្ដាទេ នឹងមិនទៅ" លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏ធ្វើបន្ទាយ ហើយនៅក្នុងទីនោះឯង ។ បានឮថា ជនទាំងនោះ មានអាកាសជាគ្រឿងប្រក់ ជាគ្រឿងបាំង ឈ្មោះថា ញើសហូរចេញចាកសរីរៈនៃបរិស័ទដ៏ច្រើនដល់ម៉្លោះ មិនបានប្រាកដ ។ ផែនដីបានឲ្យនូវចន្លោះ ។ ផ្ទៃផែនដីក្នុងទីទាំងឡាយទាំងពួង ជាផ្ទៃដ៏ស្អាត ។ ព្រះសាស្ដា មុននឹងព្រះអង្គយាងទៅកាន់កពតាវត្តិង្ស ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះមហាមោគ្គល្លានដូច្នេះថា "ម្នាលមោគ្គល្លាន អ្នកគប្បីសម្ដែងធម៌ដល់បរិស័ទ, ចុល្លអនាថបិណ្ឌិកនឹងឲ្យនូវអាហារ" ។ ព្រោះហេតុនោះ ចុល្លអនាថបិណ្ឌិកតែឯងបានឲ្យហើយនូវបបរ, កត្ត, បង្អែម, ស្លាម្ហូ, គ្រឿងក្រអូប, កម្រងផ្កា និងគ្រឿងតាក់តែងទាំងឡាយដល់បរិស័ទទាំងនោះគ្រប់កាលទាំងពួង ទាំងពេលព្រឹក និងពេលល្ងាច រហូត ៣ ខែ ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លានសម្ដែងធម៌ហើយ ដោះស្រាយនូវប្រស្នា ដែលពួកជនអ្នកមកដើម្បីមើលនូវបាដិហារិយ៍សួរ ។

[ព្រះសម្ពុទ្ធរុងរឿងជាងពួកទេវតា]

ទេវតាក្នុងម៉ឺនចក្រវាឡ ចោមរោមព្រះសាស្ដា ដែលទ្រង់ចាំវស្សានាបណ្ឌុកម្ពលសិលា ដើម្បីសម្ដែងអភិធម្មប្រោសព្រះមាតា ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះធម្មសង្គាហកាចារ្យពោលដូច្នេះថា ៖

“ក្នុងកាលណា ព្រះពុទ្ធ ដែលជាបុរសដ៏ខ្ពស់បំផុតទ្រង់គង់លើបណ្ឌុកម្ពលសិលា ក្បែរគល់នៃដើមបារិច្ឆត្តកព្រឹក្ស ក្នុងភពតាវត្តិង្ស, ក្នុងកាលនោះ ទេវតាទាំងឡាយក្នុងម៉ឺនលោកធាតុប្រជុំព្រមគ្នាហើយ ចូលគាល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដែលគង់លើកំពូលភ្នំ, គ្មានទេវតាអង្គណាមួយ រុងរឿងជាងព្រះសម្ពុទ្ធដោយវណ្ណៈឡើយ, ព្រះសម្ពុទ្ធប៉ុណ្ណោះ រមែងរុងរឿងជាងពួកទេវតាទាំងអស់” ។

ក៏កាលព្រះសាស្ដាអង្គនោះ ទ្រង់គ្របសង្កត់នូវទេវតាទាំងពួង ដោយព្រះរស្មីដែលផ្សាយចេញអំពីព្រះសរីរៈរបស់ព្រះអង្គ ហើយទ្រង់គង់នៅយ៉ាងនេះ ព្រះពុទ្ធមាតាស្ដេចមកអំពីវិមានតុសិត ទ្រង់គង់នៅក្នុងចំណែកខាងស្ដាំ ។ មិនត្រឹម

តែប៉ុណ្ណោះ ឥន្ទទេវបុត្រក៏មកគង់នៅក្នុងចំណែកខាងស្តាំដែរ រីឯទេវបុត្រឈ្មោះអង្កុរមកគង់នៅក្នុងចំណែកខាងឆ្វេង ។ អង្កុរ-ទេវៈនោះ កាលទេវតាទាំងឡាយអ្នកមានសក្តិធំមកប្រជុំគ្នាហើយ ថយចេញទៅរហូត ១២ យោជន៍អំពីព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ គឺបានឱកាសក្នុងទីមានប្រមាណ ១២ យោជន៍ ។ រីឯឥន្ទក-ទេវបុត្រ គង់នៅក្នុងទីនោះដដែល ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ទតនូវទេវបុត្រទាំងពីរនោះហើយ មានព្រះបំណងនឹងញ៉ាំងបរិស័ទឲ្យដឹងនូវភាវៈនៃទាន ដែលបុគ្គលឲ្យហើយដល់ទក្ខិណេយ្យបុគ្គលក្នុងសាសនារបស់ព្រះអង្គ ជាកុសលមានផលច្រើន ទើបត្រាស់យ៉ាងនេះ “ម្នាលអង្កុរៈ អ្នកធ្វើនូវជួរនៃជើងក្រានប្រមាណ ១២ យោជន៍ ឲ្យទានជាច្រើន ក្នុងកាលមនុស្សមានអាយុមួយម៉ឺនឆ្នាំ ក្នុងចន្លោះកាលដ៏វែង, ឥឡូវនេះ អ្នកមកកាន់សមាគមរបស់តថាគត បានឱកាសក្នុងទីប្រមាណ ១២ យោជន៍ ដែលឆ្ងាយជាងទេវបុត្រទាំងអស់ អ្វីហ្ន៎ ជាហេតុក្នុងរឿងនេះ” ? ពិតណាស់ ព្រះធម្មសង្គាហកាចារ្យទាំងឡាយ ក៏បានពោលទុកដូច្នេះថា ៖

“ព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ទតអង្កុរទេវបុត្រ និងឥន្ទកទេវបុត្រហើយ កាលនឹងទ្រង់សរសើរទក្ខិណេយ្យបុគ្គល បានត្រាស់ព្រះពុទ្ធវចននេះថា ម្នាលអង្កុរៈ អ្នកឲ្យទានដ៏ច្រើន ក្នុងចន្លោះកាលដ៏វែង, អ្នកកាលមកកាន់សម្នាក់របស់តថាគត អង្គុយក្នុងទីឆ្ងាយយ៉ាងក្រៃលែង” ។

[ព្រះសាស្ដាត្រាស់ឲ្យឮដល់មនុស្សលោក]

ព្រះសូរសៀងនោះ (ឮ) ពេញផែនដី ។ បរិស័ទទាំងអស់នោះបានឮព្រះសូរសៀងនោះ ។

កាលព្រះសាស្ដាត្រាស់យ៉ាងនោះហើយ អង្កុរទេវបុត្រដែលព្រះមានព្រះភាគ អ្នកមានព្រះកាយទ្រង់អប់រំហើយ ទ្រង់ដាស់តឿនហើយ បានក្រាបទូលដូច្នេះថា ៖

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រយោជន៍អ្វីដោយទាន
នោះដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ទានរបស់ខ្ញុំនោះជាទានសូន្យ
ចាកទក្ខិណេយ្យបុគ្គល យក្សឈ្មោះឥន្ទកៈនោះ
ថ្វាយទានបន្តិចបន្តួច រមែងរុងរឿងជាងខ្ញុំព្រះអង្គ

ដូចព្រះច័ន្ទក្នុងហ្វូងផ្កាយ ។

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **ទជ្ជា** ទៅជា **ទត្វា** ប្រែថា ឲ្យហើយ ។

កាលអង្កុរទេវបុត្រពោលយ៉ាងនោះហើយ ព្រះសាស្ដាត្រាស់សួរឥន្ទកទេវបុត្រថា "ម្នាលឥន្ទកៈ អ្នកអង្គុយក្នុងចំណែកខាងស្ដាំតថាគត, ព្រោះហេតុអ្វី ទើបអ្នកមិនខ្វាត់ចេញ អង្គុយនៅក្នុងទីនោះដដែល ?" ឥន្ទកទេវបុត្រក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពីព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គបាននូវទក្ខិណេយ្យសម្បត្តិ ដូចអ្នកស្រែព្រោះពូជបន្តិចបន្តួចក្នុងស្រែដ៏ល្អ ដូច្នោះ" ដូច្នេះហើយ កាលនឹងប្រកាសទក្ខិណេយ្យ-បុគ្គល ទើបក្រាបទូលថា ៖

"ពូជសូម្បីច្រើន ដែលបុគ្គលព្រោះហើយក្នុងស្រែទួលក្រៀមក្រោះ ផលរមែងមិនសម្បូរណ៍ ទាំងមិនញុំាងអ្នកស្រែឲ្យត្រេកអរបាន យ៉ាងណា, ទានមានប្រមាណច្រើន ដែលទាយកតាំងទុកហើយចំពោះបុគ្គលទ្រុស្ដសីលទាំងឡាយ ផលរមែង

មិនសម្បូរណ៍ ទាំងមិនបានញុំាងទាយកឲ្យត្រេក-អរ យ៉ាងនោះដែរ, ពូជសូម្បីបន្តិច ដែលបុគ្គលព្រោះហើយក្នុងស្រែល្អ កាលភ្លៀងបង្អុរធារាទឹកមកដោយប្រពៃ (តាមកាល) ផលក៏រមែងញុំាងអ្នកស្រែឲ្យត្រេកអរបាន យ៉ាងណា, កាលសក្ការៈសូម្បីបន្តិច ដែលទាយកធ្វើហើយចំពោះបុគ្គលអ្នកមានសីល អ្នកមានគុណទាំងឡាយផលក៏រមែងញុំាងទាយកឲ្យត្រេកអរបាន យ៉ាងនោះដែរ”ៗ

ទានដែលឲ្យចំពោះទក្ខិណេយ្យបុគ្គល មានផលច្រើន

សួរថា “ក៏បុព្វកម្មរបស់ឥន្ទកទេវបុត្រនុ៎ះដូចម្តេច ?” ឆ្លើយថា បានឮថា ឥន្ទកទេវបុត្រនោះ បានប្រើគេឲ្យថ្វាយភិក្ខាមួយវែក ដែលគេនាំមកដើម្បីខ្លួន ចំពោះព្រះអនុរុទ្ធត្ថេរ ដែលចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុក ៗ បុណ្យរបស់ឥន្ទកទេវបុត្រនោះមានផលច្រើនជាងទាន ដែលអង្កុរទេវបុត្រធ្វើជួរនៃជើងក្រានប្រមាណ ១២ យោជន៍ ឲ្យហើយអស់មួយម៉ឺនឆ្នាំ,

ព្រោះហេតុនោះ ទើបឥន្ទកទេវបុត្រក្រាបទូលយ៉ាងនោះ” ។ កាលឥន្ទកទេវបុត្រក្រាបទូលយ៉ាងនោះហើយ ព្រះសាស្ដាក៏ត្រាស់ថា “ម្នាលអង្កុរៈ ការជ្រើសរើសហើយ សឹមឲ្យទើបគួរ, ទាននោះរមែងមានផលច្រើនដោយអាការយ៉ាងនេះ ដូចពូជដែលគេព្រោះដោយល្អក្នុងស្រែល្អ ដូច្នោះ, ប៉ុន្តែអ្នកមិនបានធ្វើយ៉ាងនោះ, ព្រោះហេតុនោះ ទើបទានរបស់អ្នកមិនមានផលច្រើន” កាលទឹងទ្រង់ប្រកាសសេចក្ដីនេះឲ្យជាក់ច្បាស់ ទើបត្រាស់ដូច្នេះថា ៖

“ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយក្នុងស្រែណា មានផលច្រើន, បុគ្គលគប្បីជ្រើសរើសឲ្យទានក្នុងស្រែនោះ, ការជ្រើសរើសហើយឲ្យ ព្រះសុគតទ្រង់សសើរហើយ, ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ក្នុងទក្ខិណេយ្យបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលមាននៅក្នុងលោក គឺពួកសត្វដែលមានជីវិត មានផលច្រើន ដូចពូជដែលបុគ្គលព្រោះហើយក្នុងស្រែដ៏ល្អដូច្នោះ” ។

កាលទឹងទ្រង់សម្ដែងធម៌ឲ្យក្រៃលែង ទើបបានត្រាស់

ព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

"ស្រែទាំងឡាយមានស្មៅជាទោស ពួកសត្វមានរាគៈជាទោស, ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយចំពោះបុគ្គល ដែលមានរាគៈទៅប្រាសហើយទាំងឡាយ ទើបមានផលច្រើន ។ ស្រែទាំងមានស្មៅជាទោស ពួកសត្វមានទោសៈជាទោស ព្រោះហេតុនោះទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយចំពោះបុគ្គលអ្នកមានទោសៈទៅប្រាសហើយទាំងឡាយ ទើបមានផលច្រើន ។

ស្រែទាំងឡាយ មានស្មៅជាទោស ពួកសត្វមានមោហៈជាទោស ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយចំពោះបុគ្គលអ្នកមានមោហៈ ទៅប្រាសហើយទាំងឡាយ ទើបមានផលច្រើន ។ ស្រែទាំងឡាយ មានស្មៅជាទោស ពួកសត្វមានឫស្យា (សេចក្តីប្រណែន) ជាទោស ទើបមានផលច្រើន" ។ ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយចំពោះបុគ្គល អ្នកមានសេចក្តីប្រណែនទៅប្រាសហើយ ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា អង្កុរទេវបុត្រ និងឥន្ទកទេវបុត្រ បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ។ (ព្រះធម្មទេសនា បានជាកថាមានប្រយោជន៍សូម្បីដល់មហាជន) ។

[ព្រះសាស្តាស្តេចទៅប្រោសព្រះមាតា នៅឋានតាវត្តិង្ស]

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់គង់ក្នុងកណ្តាលទេវបរិស័ទ ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះមាតាផ្តើមតាំងអភិធម្មបិដកថា “**កុសលា ធម្មា, អកុសលា ធម្មា, អព្យាកតា ធម្មា**” ដូច្នេះជាដើម ។ ទ្រង់សម្តែងអភិធម្មបិដកដោយន័យនេះរៀងទៅ រហូតមិនមានចន្លោះ អស់ ៣ ខែ ។ ក៏កាលទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងវេលាភិក្ខាចារ ទ្រង់និម្មិតព្រះពុទ្ធនិម្មិត ដោយទ្រង់អធិដ្ឋានថា “ពុទ្ធនិម្មិតនេះ ចូរសម្តែងធម៌មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ដរាបតថាគតមក” ហើយស្តេចទៅកាន់ព្រៃហិមពាន្ត ទ្រង់ទំពាឈើជម្រះព្រះទន្ត ឈ្មោះនាគលតតា ទ្រង់លាង (ព្រះភក្ត្រ) ឯស្រះឈ្មោះអនោតត្តៈ ទ្រង់នាំបិណ្ឌបាតមកអំពីឧត្តរកុរុទ្វីប

ទ្រង់គង់ធ្វើភត្តកិច្ចនៅក្នុងរោងពិសាលដ៏ធំ, ព្រះសារីបុត្តត្ថេរទៅធ្វើវត្តចំពោះព្រះសាស្តានៅទីនោះ ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ធ្វើភត្តកិច្ចហើយ ត្រាស់ទៅកាន់ព្រះថេរៈថា "ម្នាលសារីបុត្រ ថ្ងៃនេះតថាគតកាសិតធម៌បានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ, អ្នកចូរយកទៅប្រាប់ (ភិក្ខុ ៥០០) ដែលជាសិស្សរបស់អ្នកចុះ" ។ បានឮថា កុលបុត្រ ៥០០ ជ្រះថ្លានឹងយមកបាដិហារិយ៍ បួសហើយក្នុងសម្នាក់របស់ព្រះសារីបុត្រ ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់យ៉ាងនោះ ទ្រង់សំដៅយកភិក្ខុទាំងនោះ ។ លុះត្រាស់ដូច្នេះហើយ ស្តេចក៏ទៅកាន់ទេវលោក ទ្រង់សម្តែងព្រះធម៌តអំពីព្រះពុទ្ធនិម្មិតសម្តែង ។ រីឯព្រះថេរៈក៏ទៅសម្តែងធម៌ប្រាប់ភិក្ខុទាំងនោះ ។

ភិក្ខុទាំងនោះ កាលព្រះមានព្រះភាពទ្រង់គង់នៅក្នុងទេវលោកនោះឯង បានជាអ្នកជំនាញក្នុងបករណ៍ទាំង ៧ ។

បានឮថា ក្នុងកាលនៃព្រះពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមកស្សបៈ ភិក្ខុទាំងនោះជាសត្វប្រចៀវតូច ប្រតោងនៅក្នុងញកភ្នំមួយ កាលព្រះថេរៈ ២ រូបចង្ក្រម ហើយស្វាធ្យាយព្រះអភិធម្ម,

ស្ដាប់ហើយ កាន់យកនិមិត្តក្នុងសំឡេងនោះ, សត្វប្រចៀវទាំងនោះ មិនដឹងថា "ទាំងនេះឈ្មោះថា ជាខន្ធ, ទាំងនេះឈ្មោះថា ជាធាតុឡើយ" ដោយហេតុត្រឹមតែការកាន់យកនិមិត្តក្នុងសំឡេងប៉ុណ្ណោះ ចុតិចាកអត្តភាពនោះហើយ កើតក្នុងទេវលោក សោយទិព្វសម្បត្តិអស់មួយចន្លោះព្រះពុទ្ធ ចុតិចាកទេវលោកហើយ កើតក្នុងត្រកូលដែលនៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី កើតសេចក្ដីជ្រះថ្លាក្នុងយមកបាដិហារិយ៍ បួសក្នុងសម្នាក់ព្រះថេរៈ ហើយបានជាអ្នកជំនាញក្នុងបករណ៍ទាំង ៧ មុនគេបង្អស់ ។ ចំណែកព្រះសាស្ដា ទ្រង់សម្ដែងអភិធម្មអស់ត្រៃមាស តាមទំនងនោះឯង ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ធម្មាភិសម័យ បានមានដល់ទេវតា ៨ ម៉ឺនកោដិ ។ សូម្បីព្រះមហាមាយាក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផលដែរ ។

[ព្រះមហាមោគ្គល្លានឡើងទៅទូលសួរដំណឹងស្ដេចចុះ]

បរិស័ទមានប្រមាណ ៣៦ យោជន៍នោះ បានគិតគ្នាថា "តិថីនៃមហាបវារណានឹងមានក្នុងថ្ងៃទី ៧ អំពីថ្ងៃនេះទៅ" លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏ចូលទៅរកព្រះមហាមោគ្គល្លាន ហើយពោលថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន យើងទាំងឡាយគួរដឹងនូវថ្ងៃជាទីស្តេចចុះនៃព្រះសាស្តា, ព្រោះថា បើខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយ មិនបានឃើញព្រះសាស្តាទេ នឹងមិនទៅណាឡើយ" ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លានស្តាប់ពាក្យនោះហើយ ទទួលដោយពាក្យថា "សាធុ ប្រពៃហើយ" ហើយមុជជ្រែកក្នុងផែនដីក្នុងទីនោះភ្លាម អធិដ្ឋានថា "បរិស័ទចូរឃើញយើង ដែលទៅដល់ជើងភ្នំសិនេរុហើយឡើងទៅ" មានរូបប្រាកដដូចជាចេសនៃសម្ពត់កម្ពលពណ៌លឿង ដែលគេដោតចូលទៅក្នុងកែវមណីរត្ន, ឡើងទៅហើយដោយពាក់កណ្តាលភ្នំសិនេរុ ។ ចំណែកពួកមនុស្សក៏បានឃើញព្រះថេរៈថា "ព្រះថេរៈឡើងទៅបាន ១ យោជន៍ហើយ ឡើងទៅបាន ២ យោជន៍ហើយ" ដូច្នេះជាដើម, ចំណែកព្រះថេរៈឡើងទៅថ្វាយបង្គំព្រះយុគលបាទរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ដូចជា ទូលដោយព្រះសីសៈ

ក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បរិស័ទសុទ្ធតែប្រាថ្នានឹងគាល់ព្រះអង្គ ហើយទើបទៅ ព្រះអង្គនឹងស្ដេចចុះចាកទេវៈនៅពេលណា ” ?

ព្រះសាស្ដា. ម្នាលមោគ្គល្លាន តើសារីបុត្របងប្រុសរបស់អ្នកនៅទីណា ?

មោគ្គល្លាន. បពិត្រអង្គដ៏ចម្រើន លោកចាំវស្សានៅក្នុងសង្កស្សនគរ ។

ព្រះសាស្ដា. ម្នាលមោគ្គល្លាន ក្នុងថ្ងៃទី ៧ អំពីថ្ងៃនេះទៅ តថាគតនឹងចុះក្បែរទ្វារក្រុងសង្កស្ស ក្នុងថ្ងៃមហាបវារណា, ជនទាំងឡាយឯណាប្រាថ្នានឹងគាល់តថាគត ក៏ចូរទៅកាន់ទីនោះចុះ, មួយវិញទៀត ពីក្រុងសាវត្ថីទៅសង្កស្ស-នគរប្រមាណ ៣០ យោជន៍ ក្នុងផ្លូវមានប្រមាណប៉ុណ្ណឹងកិច្ចដែលនឹងត្រូវត្រៀមស្បៀង រមែងមិនមានដល់អ្នកណាៗ។ អ្នកគប្បីប្រាប់ជនទាំងនោះថា ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំង-ឡាយ ចូរជាអ្នករក្សាឧបោសថ ដូចទៅកាន់វិហារជិត ដើម្បី

ស្ដាប់ធម៌ចុះ ។

[ព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់បើកលោក]

ព្រះថេរៈទូលថា "ប្រពៃហើយ ព្រះអង្គ" ហើយបានប្រាប់បរិស័ទទាំងនោះ តាមព្រះពុទ្ធតម្រាស់ ។ ព្រះសាស្ដាស្ដេចចាំវស្សាទ្រង់បវារណាហើយ ត្រាស់ប្រាប់សក្កទេវរាជថា "បពិត្រមហារាជ អាត្មាភាពនឹងទៅកាន់ឋានមនុស្សវិញហើយ" ។ សក្កទេវរាជទ្រង់និម្មិតជណ្ដើរ ៣ ប្រភេទ គឺជណ្ដើរមាស, ជណ្ដើរកែវមណី, ជណ្ដើរប្រាក់ ។ ជើងជណ្ដើរទាំងនោះតាំងនៅត្រង់ទ្វារនៃសង្កស្សនគរ, ក្បាលជណ្ដើរទាំងនោះតាំងនៅលើកំពូលភ្នំសិនេរុ, បណ្ដាជណ្ដើរទាំងនោះ ជណ្ដើរមាសនៅខាងស្ដាំ ដើម្បីពួកទេវតា, ជណ្ដើរនៅខាងឆ្វេងសម្រាប់មហាព្រហ្មទាំងឡាយ, ជណ្ដើរកែវមណី នៅត្រង់កណ្ដាលសម្រាប់ព្រះសម្ពុទ្ធ ។ ព្រះសាស្ដា ទ្រង់ឈរនៅលើកំពូលភ្នំសិនេរុ,ទ្រង់សម្ដែងយមកបាដិហារិយ៍ ក្នុងកាលដែលស្ដេចចុះចាកទេវលោក ទ្រង់ទតទៅខាងលើទីដែលព្រះអង្គ

ទ្រង់ទតហើយទាំងឡាយ ជាទីមានទំនប់តែមួយ រហូតដល់ព្រហ្មលោក, ទ្រង់ទតទៅខាងក្រោមទីដែលព្រះអង្គទ្រង់ទតហើយនោះ ជាទីមានទំនប់តែមួយ រហូតដល់អវិចី, ទ្រង់ទតទិសធំ និងទិសតូចទាំងឡាយ, ចក្រវាឡច្រើនសែន ជាទីមានទំនប់តែមួយ, ទេវតាឃើញពួកមនុស្ស សូម្បីពួកមនុស្សក៏ឃើញពួកទេវតាដែរ ។ ពួកទេវតា និងពួកមនុស្សទាំងអស់ម្នាក់ៗ ឃើញគ្នាចំពោះមុខតែម្តង ។ ព្រះមានព្រះភាព ទ្រង់បញ្ចេញព្រះឆព្វណ្ណរង្សីទៅ ។ មនុស្សនៅក្នុងបរិស័ទដែលមានប្រមាណ ៣៦ យោជន៍ សូម្បីតែម្នាក់ កាលមើលនូវពុទ្ធសិរីរបស់ព្រះពុទ្ធក្នុងថ្ងៃនោះហើយ ដែលថាមិនប្រាថ្នាជាព្រះពុទ្ធមិនមានឡើយ ។ ពួកទេវតាចុះតាមជណ្តើរមាស, ពួកមហាព្រហ្មចុះតាមជណ្តើរប្រាក់, ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធស្តេចចុះតាមជណ្តើរកែវមណី ។ ទេវបុត្រអ្នកកំណោះបញ្ចសិខៈកាន់ពិណពណ៌លឿងដូចផ្លែឃ្លោក (សាយដៀវ) ឈរនៅខាងស្តាំបូជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដោយការរាំចុះមក មាតលិសង្គាហកទេវបុត្រឈរនៅខាងឆ្វេង កាន់គ្រឿងក្រអូប និងកម្រងផ្កាដែលមាន

ក្និទទិព្វនមស្ការ ធ្វើការបូជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធហើយចុះមក ។ មហាព្រហ្មទ្រទ្រង់ (បាំង) ឆត្រ, សុយាមកាន់ផ្លិតវាលវិជនី ។ ព្រះសាស្តាស្តេចចុះព្រមដោយបរិវារនេះ ទ្រង់ប្រតិស្ឋានត្រង់ទ្វារសង្កស្សនគរ ។ ចំណែកព្រះសារីបុត្តត្ថេរក៏មកថ្វាយបង្គំព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដែរ ព្រោះព្រះសាស្តាស្តេចចុះមកដោយពុទ្ធ-សិរីបែបនេះ លោកមិនធ្លាប់បានឃើញកាលមុន, ព្រោះហេតុនោះ ទើបលោកប្រកាសសេចក្តីត្រេកអររបស់ខ្លួន ដោយគាថាទាំងឡាយជាដើមថា ៖

"ព្រះសាស្តា ទ្រង់មានព្រះសូរសៀងដ៏ពីរោះ ទ្រង់
ជាអាចារ្យនៃគណៈ ស្តេចមកអំពីកពណ្ឌោះតុសិត
បែបនេះ យើងមិនដែលឃើញ ឬមិនដែលឮអំពី
សម្នាក់អ្នកណា ក្នុងកាលមុនឡើយ" ។

ហើយក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ថ្ងៃនេះទេវតា និងមនុស្សទាំងអស់ រមែងស្រឡាញ់ រមែងប្រាថ្នាចំពោះព្រះអង្គ" ។

គ្រានោះ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ត្រាសនឹងព្រះសារីបុត្រ

ថា "ម្នាលសារីបុត្រ ឈ្មោះថាព្រះពុទ្ធអ្នកប្រកបព្រមដោយគុណបែបនេះ រមែងជាទីស្រឡាញ់នៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយដោយពិត" ។ កាលនឹងទ្រង់សម្ដែងធម៌ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

២ យេ ឈានប្បសុតា ធីរា នេក្ខម្មូបសមេ រតា
ទេវាបិ តេសំ បិហយន្តិ សម្ពុទ្ធានំ សតិមតំ ។

"អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយណា ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយក្នុងឈាន ត្រេកអរក្នុងនេក្ខម្មៈ ជាឋានស្ងប់រម្ងាប់កិលេស សូម្បីទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយតែងរាប់រក ចំពោះអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយនោះ ដែលជាអ្នកត្រាស់ដឹងខ្លួនឯង ទាំងមានស្មារតី ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ ពីរបទថា **យេ ឈានប្បសុតា** សេចក្ដីថា ប្រកបហើយ ខ្វល់ខ្វាយហើយ ក្នុងឈាន២យ៉ាង គឺលក្ខណូបនិជ្ឈាន អារម្មណូបនិជ្ឈានដោយការនឹក ការចូល ការចេញ និងការពិចារណា ។ បព្វជ្ជា អ្នកសិក្សាមិនគប្បី

កាន់យកថា "នេក្ខម្ម:" ក្នុងពាក្យថា **នេក្ខម្មូបសមេ រតា** នេះ, ក៏ពាក្យ "នេក្ខម្ម:" នោះ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់សំដៅយកសេចក្ដីត្រេកអរក្នុងព្រះនិព្វានដែលជាទីចូលទៅស្ងប់កិលេស ។ បទថា **ទេវាបិ** សេចក្ដីថា ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ រមែងស្រឡាញ់ គឺរមែងប្រាថ្នាចំពោះព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយនោះ ។ **សតីមតំ** សេចក្ដីថា ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយប្រាថ្នាភាពជាព្រះពុទ្ធថា "ឱហ្ន៎ ! គួរឲ្យសរសើរពិតមែន សូម្បីយើងក៏គប្បីជាព្រះពុទ្ធដែរ" ដូច្នេះ ឈ្មោះថា រមែងស្រឡាញ់ រមែងប្រាថ្នារាប់រកចំពោះព្រះពុទ្ធទាំងឡាយនោះ ដែលជាអ្នកមានព្រះគុណបែបនេះ អ្នកប្រកបព្រមហើយដោយសតិ ក្នុងកាលចប់ទេសនា ធម្មាភិសម័យ បានមានដល់សត្វប្រមាណ ៣០ កោដិ ។ ភិក្ខុ ៥០០ រូបដែលជាសទ្ធិវិហារិករបស់ព្រះថេរ: តាំងនៅហើយក្នុងព្រះអរហត្ត ។

[សង្កស្សនគរជាទីស្ដេចចុះចាកតាវត្តិង្ស]

បានឮថា កាលធ្វើយមកបាដិហារិយ៍ហើយ ទ្រង់គង់ចាំវស្សានៅក្នុងទេវលោក ហើយស្ដេចយាងចុះត្រង់ទ្វារនៃសង្ក-

ស្សនគរ ជាដំណើរដែលព្រះពុទ្ធគ្រប់ៗ ព្រះអង្គ មិនទ្រង់លះបង់,ក៏ទីតាំងនៃព្រះបាទខាងស្តាំដែលព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រតិស្ឋាន ហើយត្រង់ទ្វារនៃសង្កស្សនគរនោះ ឈ្មោះថា អចលចេតិយដ្ឋាន ព្រះសាស្តាទ្រង់ឈរនៅត្រង់អចលចេតិយដ្ឋាននោះ ត្រាស់សួរនូវប្រស្នាទាំងឡាយ ក្នុងវិស័យនៃបុគ្គលទាំងឡាយ មានបុថុជ្ជនជាដើម, ពួកបុថុជ្ជនដោះស្រាយប្រស្នាបាន តែក្នុងវិស័យរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ មិនអាចដោះស្រាយនូវប្រស្នាក្នុងវិស័យរបស់ព្រះសោតាបន្នបានឡើយ ។ ព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ មានសោតាបន្នជាដើមក៏ដូចគ្នា មិនអាចដោះស្រាយនូវប្រស្នាក្នុងវិស័យ នៃព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ មានព្រះសកទាគាមីជាដើម ។ ព្រះមហាសាវកដ៏សេសមិនអាចនឹងដោះស្រាយនូវប្រស្នា ក្នុងវិស័យរបស់ព្រះមហាមោគ្គល្លាន, ព្រះមហាមោគ្គល្លានមិនអាចដោះស្រាយ នូវប្រស្នាក្នុងវិស័យនៃព្រះសារីបុត្របានឡើយ,សូម្បីព្រះសារីបុត្រក៏មិនអាចដោះស្រាយ នូវប្រស្នាក្នុងវិស័យរបស់ព្រះពុទ្ធបានដែរ ។ ព្រះសារីបុត្រក្រឡេកមើលនូវទិសទាំងពួងតាំងអំពីទិសខាងកើត

ទីដែលព្រះថេរៈក្រឡេកមើលហើយ បានជាទីមានទំនប់តែមួយ, ទេវតា និងមនុស្សក្នុងទាំងទិស ៨ និងទេវតាជាន់លើរហូតព្រហ្មលោក ទេវតាទាំងជាន់ក្រោមរហូតដល់ទេវតាដែលនៅលើផែនដីផង យក្ស និងនាគ និងគ្រុឌទាំងឡាយ ផ្គងអញ្ជលីក្រាបទូលថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ដែលឈ្មោះថា បុគ្គលអ្នកអាចដោះស្រាយនូវប្រស្នានេះបាន មិនបានមានហើយនៅក្នុងសមាគមនេះ សូមលោកម្ចាស់ពិចារណាមើលនូវប្រស្នាហ្នឹងឲ្យមែនទែន" ។

[ព្រះសារីបុត្តត្រេរមានបញ្ញាច្រើន]

ព្រះសាស្តាទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "សារីបុត្ររមែងលំបាក, ដ្បិតថា សារីបុត្របានស្តាប់នូវបញ្ហាដែលតថាគតសួរហើយក្នុងវិស័យនៃព្រះពុទ្ធយ៉ាងនេះថា ៖

"ម្នាលអ្នកនិរទុក្ខ អ្នកមានបញ្ញាជាគ្រឿងរក្សាខ្លួនដែលតថាគតសួរហើយ ក្នុងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ព្រះអរិយបុគ្គលឯណា អ្នកមានធម៌កំណត់ដឹងហើយផង ព្រះសេក្ខៈទាំង-ឡាយ ដែលមាននៅច្រើនក្នុងលោកនេះផង ចូរប្រាប់នូវការ

ប្រព្រឹត្តទៅនោះដល់តថាគត” ដូច្នេះ, ជាអ្នកអស់សេចក្តីសង្ស័យក្នុងបញ្ហាថា ព្រះសាស្តារមែងត្រាស់សួរដល់បដិបទាជាទីមក (មគ្គបដិបទា) របស់ព្រះសេក្ខៈ និងអសេក្ខៈ និងយើងដូច្នេះក៏ពិតមែនហើយ ប៉ុន្តែថា រមែងសង្ស័យចំពោះយើងថា យើងកាលពោលបដិបទានេះ ដោយមុខធម៌ណាៗក្នុងធម៌ទាំងឡាយមានខន្ធជាដើម ទើបនឹងអាចកាន់យកអធ្យាស្រ័យរបស់ព្រះសាស្តាបាន, សារីបុត្រនោះ កាលតថាគតមិនឲ្យន័យ នឹងមិនអាចដោះស្រាយនូវបញ្ហាបាន, តថាគតនឹងឲ្យន័យដល់សារីបុត្រ” កាលនឹងទ្រង់សម្តែងន័យក៏ត្រាស់ថា “ម្នាលសារីបុត្រ អ្នកចូរពិចារណាមើលនូវភូតរូបនេះ” ។ បានឮថា ព្រះអង្គបានទ្រង់ព្រះតម្រិះយ៉ាងនេះថា “សារីបុត្រកាលកាន់យកអធ្យាស្រ័យរបស់តថាគត ហើយដោះស្រាយនិងដោះស្រាយដោយអំណាចនៃខន្ធ” បញ្ហានោះ ប្រាកដដល់ព្រះថេរៈទាំងរយន័យ ទាំងពាន់ន័យ ព្រមនឹងការប្រទានន័យ ។ លោកតាំងនៅក្នុងន័យ ដែលព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រទានហើយដោះស្រាយនូវប្រស្នានោះបាន, បានឮថា បុគ្គលដទៃវៀរព្រះ

សម្មាសម្ពុទ្ធចេញ ឈ្មោះថា ជាអ្នកអាចដោះស្រាយនូវប្រស្នា របស់ព្រះសារីបុត្តបាន រមែងមិនមាន ។ បានឮថា ព្រោះ ហេតុនោះឯង ទើបព្រះថេរៈឈរក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះ សាស្តា បន្លឺសីហនាទថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាអ្នកអាចរាប់នូវភ្លៀង ដែលធ្លាក់ចុះសូម្បីអស់កប្ប ទាំង មូលហើយលើកឡើងកាន់ខ្នាច់ (លព្ភ) ថា ដំណក់ទឹកទាំង ឡាយ ធ្លាក់ក្នុងមហាសមុទ្រ មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះតំណក់, ធ្លាក់លើផែនដីប៉ុណ្ណេះតំណក់, លើភ្នំប៉ុណ្ណេះតំណក់" ។ សូម្បី ព្រះសាស្តា ក៏ត្រាស់នឹងព្រះសារីបុត្រថា "ម្នាលសារីបុត្រ តថាគតក៏ជ្រាបនូវសមត្ថភាពដើម្បីរាប់របស់អ្នកដែរ" ។ ឈ្មោះ ថា ធម្មជាតជាគ្រឿងប្រៀបដោយបញ្ញារបស់អ្នកនោះ រមែង មិនមាន ។ ហេតុនោះ ទើបលោកក្រាបទូលថា ៖

ខ្សាច់ក្នុងទន្លេគង្គា គប្បីអស់ទៅ ទឹកក្នុងមហា
សមុទ្រ គប្បីអស់ទៅ ដីស្ថិតក្នុងផែនដី គប្បី
អស់ទៅ ការដោះស្រាយនូវបញ្ហាដោយប្រាជ្ញា

ជាគ្រឿងដឹងរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ រមែងមិនអស់ទៅ
ដោយការរាប់" ។

មានពាក្យអធិប្បាយដូច្នេះថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្នកដល់ព្រមដោយបញ្ញាជាគ្រឿងត្រាស់ ជាទីពឹងនៃសត្វលោក ក៏ថាបើកាលខ្ញុំព្រះអង្គដោះស្រាយនូវបញ្ហាមួយហើយ បុគ្គលគប្បីដាក់នូវខ្សាច់មួយគ្រាប់ ឬដំណក់ទឹកមួយដំណក់ ឬអាចម៍ដីមួយដុំ កាលខ្ញុំព្រះអង្គដោះស្រាយនូវបញ្ហាមួយរយ ឬមួយពាន់ ឬមួយសែន គប្បីបោះទៅនូវបណ្ដាសភាវៈទាំងឡាយ មានខ្សាច់ក្នុងទន្លេគង្គាជាដើម សភាវៈនីមួយៗ ក្នុងចំណែកម្ខាងក្នុងទន្លេគង្គា, សភាវៈទាំងឡាយ មានខ្សាច់ជាដើមនោះ ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅដោយជុំវិញយ៉ាងឆាប់រហ័ស, ការដោះស្រាយនូវបញ្ហារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ រមែងមិនអស់ទៅឡើយ" ភិក្ខុសូម្បីមានបញ្ញាច្រើនយ៉ាងនេះ ក៏មិនឃើញនូវទីបំផុតខាងដើម ឬខាងចុងនៃបញ្ហាដែលព្រះសាស្ដា ត្រាស់សួរហើយក្នុងពុទ្ធវិស័យ លុះត្រាតែតាំងនៅក្នុងន័យដែលព្រះ-សាស្ដាទ្រង់ប្រទានហើយ ទើបដោះស្រាយបញ្ហាបាន ។ ភិក្ខុ

ទាំងឡាយស្តាប់នូវព្រឹត្តិការណ៍នោះ សន្ទនាគ្នាថា “ជនសូម្បីទាំងអស់ ដែលព្រះសាស្តាត្រាស់សួរបញ្ហាណាហើយ មិនអាចដោះស្រាយនូវបញ្ហានោះបាន” ។ ព្រះសារីបុត្រដែលជាធម្មសេនាបតីតែមួយអង្គគត់ ដោះស្រាយបញ្ហានោះបាន ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវសម្តីនោះហើយ ក៏ត្រាស់ថា “សារីបុត្រដោះស្រាយបញ្ហា ដែលមហាជនមិនអាចដោះបាន តែក្នុងកាលឥឡូវនេះប៉ុណ្ណោះក៏ទេ, សូម្បីក្នុងកាលមុន សារីបុត្រក៏ដោះស្រាយបានហើយដែរ” លុះទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់នាំអតីតនិទានមក ត្រាស់បរោសហស្ស-ជាតកដោយពិស្តារថា ៖

ជនទាំងឡាយមកប្រជុំគ្នាហើយ សូម្បីជាងពាន់នាក់
ជនទាំងនោះឥតប្រាជ្ញា គប្បីកន្ទក់កន្ទេញអស់ ១០០
ឆ្នាំ បុរសណាប្រកបដោយប្រាជ្ញា បានដឹងច្បាស់នូវ
អត្ថនៃភាសិត បុរសនោះនៅតែម្នាក់ឯង ប្រសើរជាង ៕៚

(រឿងយមកបាដិហារិយ៍ ចប់)

****

៣ រឿងនាគរាជឈ្មោះឯរកបត្ត

សេចក្ដីខាងដើម

*ព្រះសាស្ដា កាលស្ដេចអាស្រ័យនគរពារាណសី ទ្រង់គង់ នៅទៀបគល់នៃដើមប្រេស ៧ ដើម ទ្រង់ប្រារព្ធស្ដេចនាគ ឈ្មោះឯរកបត្ត ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា "**កិច្ឆោ មនុស្សបដិលាភោ**" ជាដើម ។*

[*អាបត្តិតិចតួចមិនសម្ដែងចេញឲ្យទោស*]

បានឮថា ក្នុងសាសនានៃព្រះកស្សបសម្មាសម្ពុទ្ធ នាគរាជនោះជាភិក្ខុកំលោះ ឡើងកាន់ទូកទៅតាមទន្លេគង្គា ចាប់កាន់ស្លឹករៃទឹកក្នុងគុម្ពរៃទឹក កាលទូកស្ទុះទៅដោយរហ័ស ក៏មិនលែង ។ ស្លឹករៃទឹកក៏ដាច់ ។ ភិក្ខុកំលោះនោះមិនសម្ដែងអាបត្តិ ដោយគិតឃើញថា "នេះជាទោសត្រឹមតែបន្តិចបន្តួច" សូម្បីធ្វើសមណធម៌ក្នុងព្រៃអស់ ២ ម៉ឺនឆ្នាំក៏ជួយមិនរួច ក្នុងកាលមរណកាល ដូចជាស្លឹករៃទឹកជាប់ត្រង់.ក (ស្ទះបំពង់.ក) សូម្បីមានសេចក្ដីប្រាថ្នានឹងសម្ដែងអាបត្តិ កាលមិនឃើញភិក្ខុ

ដទៃ ក៏កើតសេចក្តីក្តៅក្រហាយឡើងថា "យើងមានសីលមិនបរិសុទ្ធ" ចុតិចាកអត្តភាពនោះហើយ កើតជាស្តេចនាគ មានរាងកាយប្រមាណប៉ុនទូកកម្រោល ។ ស្តេចនាគនោះ មានឈ្មោះថា "ឯរកបត្ត" ។ ក្នុងខណៈដែលខ្លួនកើតហើយនោះឯង ស្តេចនាគនោះរមិលមើលអត្តភាពរបស់ខ្លួនហើយ ក៏កើតសេចក្តីក្តៅក្រហាយថា "យើងធ្វើសមណធម៌រហូតអស់កាលមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ជាអ្នកកើតក្នុងទី មានកង្កែបជាអាហារក្នុងកំណើតនៃអហេតុកសត្វ" ។

ក្នុងកាលជាចំណែកខាងក្រោយមក ស្តេចនាគនោះមានធីតាម្នាក់ លើកនូវពពារធំលើខ្នងទឹកក្នុងទន្លេគង្គា ដាក់ធីតារបស់ខ្លួនលើពពារនោះ ញុំាងធីតាឲ្យរាំ ឲ្យច្រៀងនៅលើពពារនោះ ។

[ស្តេចនាគចេញឧបាយដើម្បីដឹងនូវការឧប្បត្តិនៃព្រះពុទ្ធ]

បានឮថា ស្តេចនាគនោះ មានការគិតយ៉ាងនេះថា "កាលព្រះពុទ្ធកើតឡើង យើងនឹងបានឮនូវការៈនៃព្រះពុទ្ធ

នោះកើតឡើងហើយ ដោយឧបាយនេះឯង, អ្នកណានាំមកនូវចម្រៀងប្រៀតនឹងចម្រៀងរបស់យើងបាន យើងនឹងឲ្យធីតាមួយអន្លើដោយសម្បត្តិរបស់នាគដ៏ធំដល់អ្នកនោះ” ដាក់ធីតានោះលើពពារក្នុងថ្ងៃឧបោសថរាល់កន្លះខែ ។ ធីតារបស់នាគនោះឈររាំលើពពារច្រៀងនូវបទចម្រៀងនេះថា ៖

“បុគ្គលជាអធិបតីលើអ្វីអេះ ទើបឈ្មោះថា ព្រះរាជា
ព្រះរាជាដូចម្តេចអេះ ឈ្មោះថា មានធុលីលើព្រះសិរ
បុគ្គលមានធុលីទៅប្រាសហើយដោយបការៈដូចម្តេច
អេះ ឲ្យឈ្មោះថា បុគ្គលពាលដោយបការៈដូចម្តេច”។

អ្នកជម្ពូទ្វីបទាំងអស់ មកដោយសេចក្តីប្រាថ្នាថា “យើងនឹងនាំយកនាងនាគមាណវិកា” ហើយធ្វើនូវចម្រៀងត ច្រៀងទៅដោយកម្លាំងប្រាជ្ញារបស់ខ្លួនៗ ។ នាងនាគមាណវិកា រមែងហាមឃាត់នូវចម្រៀងតនោះ ។ កាលនាងឈរតែលើពពាររាល់កន្លះខែហើយច្រៀងយ៉ាងនេះ អស់មួយចន្លោះព្រះពុទ្ធ ។

[ព្រះសាស្តាទ្រង់ចងជាបទចម្រៀងដើម្បីដោះប្រស្នា]

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់ឧប្បត្តិឡើងហើយក្នុងលោក

ថ្ងៃមួយវេលាជិតភ្លឺ ទ្រង់ត្រួតមើលសត្វលោក ទ្រង់ធ្វើឯរក-បត្តនាគរាជឲ្យជាដើមហេតុ ទ្រង់ឃើញមាណពឈ្មោះឧត្តរៈចូលក្នុងសំណាញ់ គឺព្រះញាណរបស់ព្រះអង្គ ទ្រង់រំពឹងមើលថា "នឹងមានហេតុអ្វីហ្ន៎ ?" បានទ្រង់ឃើញហើយថា "ថ្ងៃនេះជាថ្ងៃដែលឯរកបត្តនាគរាជ ធ្វើធីតាទុកលើពពារ ហើយញ៉ាំងធីតាឲ្យរាំ ឧត្តរមាណពនេះរៀនយកបទចម្រៀងសម្រាប់ច្រៀងដោះប្រស្នារបស់នាគរាជឈ្មោះឯរកបត្ត ដែលតថាគតឲ្យហើយ នឹងបានជាសោតាបន្ន រៀនយកបទចម្រៀងនោះទៅកាន់សម្នាក់នាគរាជនោះ, នាគរាជនោះស្តាប់ចម្រៀងនោះហើយនឹងដឹងថា ព្រះពុទ្ធទ្រង់ឧប្បត្តិឡើងហើយ នឹងមកកាន់សម្នាក់របស់តថាគត, កាលនាគរាជនោះមកហើយ, តថាគតនឹងពោលគាថាក្នុងសមាគមដ៏ធំ, ក្នុងកាលចប់គាថា សត្វប្រមាណ ៨ ម៉ឺន ៤ ពាន់នឹងត្រាស់ដឹងធម៌" ។

ព្រះសាស្តាស្តេចទៅកាន់ទីនោះហើយ ទ្រង់គង់ក្បែរគល់នៃដើមប្រេស ១ ដើម បណ្តាដើមប្រេសទាំង ៧ ដើមនោះ នៅមិនឆ្ងាយអំពីក្រុងពារាណសី ។ អ្នកជម្ពូទ្វីបនាំយកចម្រៀងត

ច្រៀងប្រជុំគ្នា ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ទតឃើញឧត្តរមាណព ដែលនៅក្នុងទីមិនឆ្ងាយប៉ុន្មាន ក៏ត្រាស់ថា “ឧត្តរៈ” ។

ឧត្តរមាណព. ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. អ្នកចូរមកខាងនេះសិន ។

គ្រានោះ ព្រះសាស្តា ត្រាស់សួរឧត្តរមាណព ដែលមកថ្វាយបង្គំ ហើយអង្គុយថា “ម្នាលឧត្តរៈ អ្នកទៅទីណា” ?

ឧត្តរមាណព. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គទៅកាន់ទីដែលធីតារបស់ឯរកបត្តនាគរាជច្រៀង ។

ព្រះសាស្តា. អ្នកចេះចម្រៀងសម្រាប់ច្រៀងតបហើយឬ ?

ឧត្តរមាណព. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចេះហើយ ។

ព្រះសាស្តា. អ្នកចូរច្រៀងចម្រៀងទាំងនោះសិនមើល ។

គ្រានោះ ព្រះសាស្តា ត្រាស់ទៅកាន់ឧត្តរមាណព ដែលពោលតែតាមទំនងនៃការដឹងរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះថា “ម្នាលឧត្តរៈ ចម្រៀងអ៊ីចឹង មិនមែនជាចម្រៀងតទេ, តថាគតនឹងឲ្យ

ចម្រៀងសម្រាប់ច្រៀងតដល់អ្នក, អ្នកត្រូវរៀនចម្រៀងតនោះឲ្យបាន" ។

ឧត្តរមាណព. ប្រពៃហើយ ព្រះអង្គ ។

[ឧត្តរមាណពរៀនចម្រៀងតអំពីព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ]

គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាពត្រាស់ថា ម្នាលឧត្តរៈ ក្នុងកាលដែលនាងនាគមាណវិកាច្រៀង អ្នកគប្បីច្រៀងចម្រៀងនេះថា ៖

"បុគ្គលជាធំក្នុងទ្វារទាំង ៦ ឈ្មោះថា ព្រះរាជា,
ព្រះរាជាកាលត្រេកត្រអាល ឈ្មោះថា អ្នកមាន
ធុលីលើព្រះសិរសា, បុគ្គលអ្នកមិនត្រេក-
ត្រអាល ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានធុលីទៅប្រាស
ហើយ បុគ្គលអ្នកត្រេកត្រអាល លោកហៅថា
បុគ្គលពាល" ។

ក៏ចម្រៀងរបស់នាងនាគមាណវិកាមានអធិប្បាយថា ៖

បាទព្រះគាថាថា **កឹសុ អធិបតី រាជា** បុគ្គលជាអធិបតី (ធំ) លើអ្វីអេះ ទើបឈ្មោះថា ព្រះរាជា ?

បាទព្រះគាថាថា **កឹសុ រាជា រជស្សិរោ** សេចក្តីថា ព្រះរាជា ឈ្មោះថា ជាបុគ្គលមានធុលីលើព្រះសិរ ដោយប្រការដូចម្តេច ?

បទថា **កថំ សុ** សេចក្តីថា ព្រះរាជា ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានធុលីទៅប្រាសហើយដោយប្រការដូចម្តេចហ្ន៎ !

ចំណែកចម្លើយតមានសេចក្តីអធិប្បាយថា ៖

បាទព្រះគាថាថា **ឆទ្វារាធិបតី រាជា** សេចក្តីថា បុគ្គលណាជាធំលើទ្វារទាំង ៦ ជាអ្នកដែលអារម្មណ៍ទាំង ៦ មានរូបជាដើមគ្របសង្កត់មិនបាន សូម្បីក្នុងទ្វារមួយ ឈ្មោះថាជាព្រះរាជា ។

បាទព្រះគាថាថា **រជមានោ រជស្សិរោ** សេចក្តី ព្រះរាជាកាលទ្រង់ត្រេកត្រអាល ឈ្មោះថា មានធុលីលើព្រះសិរ ។

បទថា **អរជំ** សេចក្តីថា ចំណែកព្រះរាជាអ្នកមិនត្រេកត្រអាល ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានធុលីទៅប្រាសហើយ ។

បទថា **រជំ** សេចក្តីថា ចំណែកព្រះរាជាអ្នកត្រេក-ត្រអាល លោកហៅថា “បុគ្គលពាល” ។

ព្រះសាស្ដា លុះទ្រង់ប្រទាននូវចម្រៀងតដល់ឧត្តរ-មាណពនោះយ៉ាងនេះហើយ ត្រាស់ថា ម្នាលឧត្តរៈ កាលអ្នកច្រៀងនូវចម្រៀងតនេះហើយ នាងនឹងច្រៀងតនូវចម្រៀងរបស់អ្នកយ៉ាងនេះថា ៖

បុគ្គលពាល រមែងសោត់ទៅដោយធម៌អ្វីហ្ន៎, បណ្ឌិតរមែងបន្ទោបង់ដោយធម៌អ្វី, បុគ្គលមានសេចក្ដីក្សេមចាកយោគៈ ដោយសារធម៌អ្វី, អ្នកដែលខ្ញុំសួរហើយ ចូរប្រាប់សេចក្ដីនោះដល់ខ្ញុំ ។ ពេលនោះ អ្នកគប្បីច្រៀងនូវចម្រៀងតនេះនឹងនាងថា ៖

បុគ្គលរមែងសោត់ទៅដោយឱឃៈធម៌ (ធម៌ដូចជាជំនន់) បណ្ឌិតរមែងបន្ទោបង់នូវឱឃៈដោយសេចក្ដីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកប, បណ្ឌិតអ្នកមិនប្រកបដោយយោគៈទាំងពួង លោកហៅថា អ្នកមានសេចក្ដីក្សេមចាកយោគៈ ។

ចម្រៀងតនោះ មានសេចក្ដីអធិប្បាយថា ៖

“បុគ្គលពាលដែលឱឃៈ (កិលេសដូចជាជំនន់)

៤ យ៉ាង មានកាមោឃៈជាដើម រមែងបន្សាត់ទៅ, បណ្ឌិតរមែងបន្ទោបង់នូវឱឃៈនោះ ដោយសេចក្តីព្យាយាម ពោលគឺសម្មប្បធាន (សេចក្តីព្យាយាមដែលតាំងទុកដោយប្រពៃ), បណ្ឌិតនោះមិនប្រកបដោយយោគៈទាំងពួង មានកាមយោគៈជាដើម លោកហៅថា អ្នកមានសេចក្តីក្សេមចាកយោគៈ" ។

ឧត្តរមាណព កាលកំពុងរៀននូវចម្រៀងតនោះ ក៏ស្រាប់តែបានសម្រេចសោតាបត្តិផល ។ គេជាសោតាបន្នរៀនយកគាថានោះទៅហើយ ពោលថា" នៃអ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ខ្ញុំបាននាំចម្រៀងសម្រាប់ច្រៀងតមកហើយ សូមពួកលោកឲ្យឱកាសដល់ខ្ញុំ"លុតជង្គង់ចូលទៅកណ្តាលបរិស័ទដែលឈរនៅទីនោះ ។ នាងនាគមាណវិកាឈរនៅលើពពាររបស់ព្រះបិតា ហើយច្រៀងបទចម្រៀងថា ៖

"បុគ្គលជាធំលើអ្វី ទើបឈ្មោះថា ជាព្រះរាជា ?" ជាដើម ។ ឧត្តរមាណពច្រៀងតថា បុគ្គលជាធំក្នុងទ្វារទាំង

៦ ទើបឈ្មោះថា ជាព្រះរាជា” ជាដើម ។ នាងនាគ-មាណវិកា ច្រៀងតទឹងឧត្តរមាណពនោះទៀតថា

“បុគ្គលពាល រមែងរសាត់ទៅដោយធម៌អ្វី ?” ជាដើម ។

ពេលនោះ ឧត្តរមាណពកាលនឹងច្រៀងតទឹងនាងក៏បានពោលគាថានេះថា ៖

បុគ្គលពាល មែងរសាត់ទៅដោយឱឃធម៌” ដូច្នេះជាដើម ។

[នាគរាជដឹងថាព្រះពុទ្ធឧប្បត្តិឡើងហើយ]

នាគរាជស្ដាប់គាថានោះភ្លាម ដឹងថា ព្រះពុទ្ធកើតឡើងហើយក្នុងលោក មានចិត្តត្រេកអរថា “យើងមិនដែលឮបទបែបនេះអស់មួយចន្លោះព្រះពុទ្ធហើយ, នៃ អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ព្រះពុទ្ធកើតឡើងក្នុងលោកហើយ” ទើបប្រហារទឹកដោយកន្ទុយ ញាំងរលកធំឲ្យកើតឡើង ។ ច្រាំងទាំងពីរបាក់ធ្លាក់ចុះទឹក ពួកមនុស្សក្នុងទីប្រមាណមួយឧសុភៈ ដែលនៅត្រើយនេះ និងត្រើយនោះលិចចុះទៅ

ក្នុងទឹក ។ នាគរាជនោះ លើកមហាជនមានប្រមាណ ប៉ុណ្ណោះដាក់លើពពារ ហើយតម្កល់នៅលើគោក ។ នាគរាជនោះចូលទៅរកឧត្តរមាណព ហើយសួរថា "បពិត្រអ្នកជាម្ចាស់ ព្រះសាស្តា ព្រះអង្គគង់នៅទីណា ?

ឧត្តរមាណព. បពិត្រមហារាជ ព្រះសាស្តា ព្រះអង្គទ្រង់គង់នៅក្បែរគល់នៃដើមឈើមួយដើម ។ នាគរាជនោះពោលថា "បពិត្រអ្នកជាម្ចាស់ ចូរមក ពួកយើងនឹងនាំគ្នាទៅ" លុះពោលដូច្នោះហើយ ក៏បានទៅកាន់ទីនោះជាមួយនឹងឧត្តរមាណព ។ ចំណែកមហាជនក៏បានទៅជាមួយដែរ ។ នាគរាជនោះទៅដល់ទីនោះហើយ ចូលទៅកាន់ចន្លោះព្រះរស្មីមានពណ៌ ៦ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយ ឈរយំ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរនាគរាជនោះថា "ម្នាលមហារាជ ហេតុដូចម្តេច មហារាជយំ" ?

នាគរាជ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាសាវករបស់ព្រះពុទ្ធ ប្រាកដដូចជាព្រះអង្គ បានធ្វើសមណ-

ធម៌អស់ ២ ម៉ឺនឆ្នាំ សូម្បីសមណធម៌នោះ ក៏មិនអាចនឹងជួយខ្ញុំព្រះអង្គបាន ។ ខ្ញុំព្រះអង្គអាស្រ័យកម្មត្រឹមតែបន្តិចបន្តួច គឺធ្វើឲ្យដាច់ស្លឹកវែទឹកមួយសន្លឹក បដិសន្ធិក្នុងអហេតុកសត្វ កើតក្នុងទីដែល ត្រូវលូនទៅដោយទ្រូង ។ រមែងមិនបាននូវភាវៈជាមនុស្ស,មិនបានស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម, មិនបានឃើញព្រះពុទ្ធ ប្រាកដដូចជាព្រះអង្គអស់មួយចន្លោះព្រះពុទ្ធ ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវពាក្យរបស់នាគរាជហើយ ទ្រង់ត្រាស់ថា “មហារាជ ឈ្មោះថាភាវៈជាមនុស្ស បុគ្គលរកបានដោយក្រក្រៃលែង, ការស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ក៏យ៉ាងនោះដែរ, កិរិយាកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធ ក៏រកបានដោយលំបាកដែរ, ដ្បិតថា គុណជាតមានភាពជាមនុស្សជាដើមនោះ បុគ្គលរមែងរកបានដោយក្រយ៉ាងក្រៃលែង” កាលនឹងទ្រង់សម្តែងធម៌ បានត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៣ កិច្ឆោ មនុស្សបដិលាភោ កិច្ឆំ មច្ចាន ជីវិតំ
កិច្ឆំ សទ្ធម្មស្សវនំ កិច្ឆោពុទ្ធានមុប្បាទោ ។

"ការបានអត្តភាពជាមនុស្សជាការក្រ, ការចិញ្ចឹមជីវិតរបស់សត្វទាំងឡាយជាការក្រ, ការស្តាប់ព្រះសទ្ធម្មជាការក្រ, ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធទាំងឡាយជាការលំបាក ។

អធិប្បាយគាថា

សេចក្តីនៃព្រះគាថានោះ គប្បីជ្រាបដូច្នេះថា "ដែលឈ្មោះថា ការបានអត្តភាពជាមនុស្ស ឈ្មោះថា ជាការលំបាក គឺរកបានដោយលំបាក ព្រោះភាពជាមនុស្ស បុគ្គលត្រូវបានដោយសេចក្តីព្យាយាមដ៏ធំ ដោយកុសលដ៏ធំ, សូម្បីជីវិតរបស់សត្វទាំងឡាយ ក៏ឈ្មោះថា រស់នៅបានដោយកម្រ ព្រោះត្រូវធ្វើការងារទាំងឡាយ មានកសិកម្មជាដើមជាប់ជានិច្ចគ្មានចន្លោះ ទើបញ៉ាំងជីវិតឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានផង ព្រោះភាវៈនៃជីវិតជាធម្មជាតតិចតួចផង ។ សូម្បីការស្តាប់ព្រះសទ្ធម្មក៏ជាការកម្រដែរ ព្រោះ

ភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកសម្ដែងនូវធម៌ រកបានដោយកម្រក្នុងកប្បដ៏ច្រើន, ម្យ៉ាងទៀត ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ក៏ជាការកម្រដែរ គឺបានដោយលំបាកយ៉ាងក្រៃលែង ព្រោះអភិនីហារសម្រេចបានដោយសេចក្ដីព្យាយាម ដ៏ធំ នឹងព្រោះការកើតឡើង នៃអ្នកមានអភិនីហារ ដែលសម្រេចហើយ ជាការបានដោយលំបាក ដោយពាន់នៃកោដិកប្បដ៏អនេក" ។

[នាគរាជមិនបានសម្រេចសោតាបន្ន]

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ពួកសត្វ ៨ ម៉ឺន ៤ ពាន់បានត្រាស់ដឹងធម៌ ។ ចំណែកនាគរាជគួរនឹងបានសោតាបត្តិផលក្នុងថ្ងៃនោះ ប៉ុន្តែមិនបាន ព្រោះខ្លួនជាសត្វតិរច្ឆាន ។ នាគរាជនោះដល់នូវភាវៈ គឺការមិនលំបាកក្នុងឋានៈ ៥ យ៉ាងគឺ ការបដិសន្ធិ, ការសកនូវសំណាក, ការដាក់ចិត្តហើយយាងចុះកាន់និទ្រាដ៏ស៊ប់ស្ងួន, ការសេពមេថុនធម្មនឹងនាងនាគ ដែលមានជាតិស្មើគ្នា, និងការចុតិដែលពួក

នាគកាន់យកសរីរៈជានាគហើយ រមែងលំបាក រមែងបាន ដើម្បីត្រាច់ទៅដោយរូបជាមាណព ដោយប្រការដូច្នេះ ៕

(រឿងនាគរាជឈ្មោះឯរកបត្តៈ ចប់)

****

៤ រឿងបញ្ហារបស់ព្រះអានន្ទ

សេចក្ដីខាងដើម

ព្រះសាស្ដា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធបញ្ហារបស់ព្រះអានន្ទត្ថេរ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា ***“សព្វបាបស្ស អករណំ”*** *ជាដើម ។*

[កាលនៃព្រះពុទ្ធផ្សេងគ្នាតែពាក្យទូន្មានដូចគ្នា]

បានឮថា ព្រះថេរៈគង់នៅក្នុងទីសម្រាកពេលថ្ងៃគិតថា “ព្រះសាស្ដាត្រាស់ប្រាប់ហេតុនៃព្រះពុទ្ធ ៧ អង្គគ្រប់យ៉ាង គឺព្រះមាតា និងព្រះបិតា, ការកំណត់ព្រះជន្មាយុ, ឈើជាទីត្រាស់ដឹង, សាវកសន្និបាត, ព្រះអគ្គសាវក, ឧបដ្ឋាក, ប៉ុន្តែឧបោសថមិនបានត្រាស់ប្រាប់, ឧបោសថរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងនោះយ៉ាងនេះ ឬក៏យ៉ាងដទៃ” ។ លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះសាស្ដា ហើយសួរនូវសេចក្ដីនោះ ។ ក៏ការផ្សេងគ្នានៃកាលរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងនោះតែប៉ុណ្ណោះ បានមានហើយ, ការផ្សេងគ្នានៃគាថា

រមែងមិនមាន, ព្រោះថា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាម
វិបស្សី ទ្រង់ធ្វើឧបោសថរាល់ៗ ៧ ឆ្នាំម្តង, ព្រោះព្រះ
ឱវាទដែលព្រះអង្គប្រទានហើយ តែក្នុងថ្ងៃមួយប៉ុណ្ណោះ
អាចប្រព្រឹត្តទៅបាន ៧ ឆ្នាំ, ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ព្រះ
នាមសិខី និងវេស្សភូ ទ្រង់ធ្វើឧបោសថរាល់ៗ ៦ ឆ្នាំម្តង,
(ព្រោះព្រះឱវាទដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំង ២ ព្រះអង្គ
នោះទ្រង់ប្រទានហើយតែក្នុងថ្ងៃមួយប៉ុណ្ណោះ អាចប្រព្រឹត្ត
ទៅបាន ៦ ឆ្នាំ) ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមកកុសន្ធៈ
និងកោនាគមនៈ ទ្រង់ធ្វើឧបោសថមួយឆ្នាំម្តង, ព្រោះព្រះ
ឱវាទដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ២ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ប្រទាន
តែក្នុងថ្ងៃមួយប៉ុណ្ណោះ អាចប្រព្រឹត្តទៅបានមួយឆ្នាំ, ព្រះ-
កស្សបទសពល ទ្រង់ធ្វើឧបោសថរាល់ៗ ៦ ខែម្តង ។
ព្រោះព្រះឱវាទដែលព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ប្រទានតែក្នុង
ថ្ងៃមួយប៉ុណ្ណោះ អាចប្រព្រឹត្តទៅបាន ៦ ខែ, ដូច្នោះ ទើប
ព្រះសាស្តាត្រាស់សេចក្តីផ្សេងគ្នា នៃកាលរបស់ព្រះពុទ្ធ
ទាំងនោះហើយ ត្រាស់ថា “ចំណែកឱវាទគាថានៃព្រះពុទ្ធ

ទាំងនោះដូចគ្នា” ដូច្នេះហើយ កាលនឹងទ្រង់ធ្វើឧបោសថ
នៃព្រះពុទ្ធគ្រប់ៗ ព្រះអង្គឲ្យជាឧបោសថតែមួយឲ្យជាក់
ច្បាស់ ទើបបានត្រាស់ព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

សព្វបាបស្ស អករណំ កុសលស្សូបសម្បទា
សចិត្តបរិយោទបនំ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនំ ។

ខន្តិ បរមំ តបោ តិតិក្ខា
និព្វានំ បរមំ វទន្តិ ពុទ្ធា
ន ហិ បព្វជិតោ បរូបឃាតី
សមណោ ហោតិ បរំ វិហេឋយន្តោ ។

អនូបវាទោ អនូបឃាតោ បាតិមោក្ខេ ច សំវរោ
មត្តញ្ញុតា ច ភត្តស្មឹ បន្តញ្ច សយនាសនំ
អធិចិត្តេ ច អាយោគោ ឯតំ ពុទ្ធាន សាសនំ ។

ការមិនធ្វើបាបទាំងពួង ការញ៉ាំងកុសលឲ្យ
កើតឡើង ការធ្វើចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យផូរផង់ នេះជា
ពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។

ខន្តិ គឺសេចក្តីអត់ធន់ ជាតបធម៌ (១) ដ៏ឧត្តម

ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ តែងពោលថា ព្រះនិព្វានជាធម្មជាតដ៏ឧត្តម បុគ្គលដែលសម្លាប់សត្វដទៃមិនឈ្មោះថា បព្វជិតទេ បុគ្គលដែលបៀតបៀនសត្វដទៃ ក៏មិនឈ្មោះថា សមណៈឡើយ ។

ការមិនតិះដៀល ១ ការមិនបៀតបៀន ១ ការសង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខ ១ ភាពជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងភត្ត ១ ការដេកនឹងអង្គុយក្នុងទីស្ងាត់ ១ ការព្យាយាមក្នុងអធិចិត្ត ១ នុ៎ះជាពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **សព្វបាបស្ស** បានដល់អកុសលកម្មគ្រប់ប្រភេទ ។ ការញុំាងកុសលឲ្យកើតឡើងចាប់ដើមអំពីការចេញបួសដរាបដល់ព្រះអរហត្តមគ្គ និងការញុំាងកុសល ដែលខ្លួនបាន ឲ្យកើតឡើងហើយ ឲ្យចម្រើន ឈ្មោះថា ឧបសម្បទា ។ ការញុំាងចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យផូរផង់ចាកនីវរណៈទាំង ៥ ឈ្មោះថា **សចិត្តបរិយោ-**

ទបនំ ។ បាទព្រះគាថាថា **ឯតំ ពុទ្ធា នសាសនំ** ដោយ អត្ថថា ឱវាទនេះជាពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធគ្រប់ៗ ព្រះ-អង្គ ។ បទថា **ខន្តិ** ឈ្មោះថា ខន្តី ពោលគឺសេចក្តីអត់ធ្មត់ឯណា ជាតបធម៌ដ៏ធើត គឺជាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ក្នុងព្រះសាសនានេះ បាទព្រះគាថាថា **និព្វានំ បរមំ វទន្តិ ពុទ្ធា** សេចក្តីថា ពុទ្ធបុគ្គលទាំង ៣ ជំពូកនេះ គឺព្រះពុទ្ធ ១ ព្រះ-បច្ចេកពុទ្ធ ១ ព្រះអនុពុទ្ធ ១ រមែងពោលព្រះនិព្វានថា "ជាធម្មជាតដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់" ។

បទថា **ន ហិ បព្វជិតោ** សេចក្តីថា បុគ្គលដែលចូលទៅខាំងខ្ទប់បៀតបៀនសត្វដទៃ ដោយគ្រឿងប្រហារផ្សេងៗ មានបាតដៃជាដើម ឈ្មោះថា ជាអ្នកបៀតបៀនសត្វដទៃមិនឈ្មោះថាជាបព្វជិតឡើយ ។ បទថា **សមណោ** សេចក្តីថា បុគ្គលដែលនៅបៀតបៀនសត្វដទៃ តាមន័យដែលពោលហើយនោះ មិនឈ្មោះថា ជាសមណៈដែរ ។ ការមិនតិះដៀលដោយខ្លួនឯង នឹងការមិនញុំាងអ្នកដទៃឲ្យតិះដៀល ឈ្មោះថា **អនូបវាទោ** ។ ការមិនបៀតបៀន

ដោយខ្លួនឯង នឹងការមិនប្រើអ្នកដទៃឲ្យបៀតបៀន ឈ្មោះថា **អនូបឃាតោ** ។

បទថា **បាតិមោក្ខេ** បានដល់ សីលដែលជាប្រធាន ។ ការបិទ ឈ្មោះថា **សំវរោ** ប្រែថា ការសង្រួម ។ ភាវៈនៃបុគ្គលជាអ្នកដឹងនូវប្រមាណ ពោលគឺការស្គាល់ប្រមាណ ឈ្មោះថា **មត្តញ្ញុតា** ។ បទថា **បន្តំ** បានដល់ ដ៏ស្ងាត់ ។ បទថា **អធិចិត្តេ** សេចក្ដីថា ក្នុងចិត្តដ៏ក្រៃលែង ពោលគឺចិត្តដែលសហគតៈដោយសមាបត្តិ ៨ ។ ការធ្វើនូវសេចក្ដីព្យាយាម ឈ្មោះថា **អាយោគោ** ។ បទថា **ឯតំ** សេចក្ដីថា នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធគ្រប់ៗ ព្រះអង្គ ។ ក៏ក្នុងព្រះគាថានេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សីលដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមវចីទ្វារដោយ **អនូបវាទោ**, ត្រាស់សីលដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកាយទ្វារដោយ **អនូបឃាតោ** ។ ត្រាស់បាតិមោក្ខ-សីល និងឥន្ទ្រិយសំវរសីល ដោយពាក្យនេះថា **បាតិមោក្ខេ ច សំវរោ** ។ ត្រាស់អាជីវបារិសុទ្ធិសីល និងបច្ចយសន្និ-ស្សិតសីល ដោយពាក្យនេះថា **មត្តញ្ញុតា**, ត្រាស់សេនាសនៈ

ដ៏ជាទីសប្បាយ ដោយបន្ទសេនាសនៈ ត្រាស់សមាបត្តិ ៨ ដោយអធិចិត្ត ។ ដោយប្រការដូច្នេះ សិក្ខាសូម្បីទាំង ៣ រមែងជាការដែលព្រះអង្គត្រាស់ហើយ ដោយព្រះគាថានេះ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ។៙

(រឿងបញ្ហារបស់ព្រះអានន្ទត្ថេរៈចប់)

****

៥ រឿងភិក្ខុអ្នកមិនត្រេកអរ

សេចក្ដីខាងដើម

ព្រះសាស្ដា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធភិក្ខុអ្នកមិនត្រេកអរ (ក្នុងព្រហ្មចារ្យ) មួយរូប ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “**ន កហាបណវស្សេន**” ជាដើម ។

[ភិក្ខុកំលោះអផ្សុកចង់សឹក]

បានឮថា ភិក្ខុនោះបួសហើយក្នុងសាសនា បានឧបសម្បទាហើយ កាលដែលព្រះឧបជ្ឈាយ៍បញ្ជូនទៅដោយពាក្យថា “អ្នកចូរទៅកាន់ទីឯណោះ ហើយរៀនឧទ្ទេស” ក៏បានទៅកាន់ទីនោះតាមពាក្យរបស់ព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ។

គ្រានោះ រោគកើតឡើងដល់បិតារបស់ភិក្ខុនោះ បិតារបស់ភិក្ខុនោះប្រាថ្នានឹងឃើញបុត្រ (ប៉ុន្តែ) មិនមានអ្នកណាអាចនឹងទៅហៅបុត្រនោះមកបាន ទើបរវើរវាយដោយសេចក្ដីសោកចំពោះបុត្រ ជាអ្នកមានសេចក្ដីស្លាប់មកជិតហើយ ទើបទុកដាក់កហាបណៈមួយរយ ក្នុងដៃប្អូនប្រុស

ដោយពាក្យថា "ឯងគប្បីធ្វើទ្រព្យនេះឲ្យជាតម្លៃបាត្រ និងចីវរ ដល់បុត្ររបស់យើង" លុះផ្តាំផ្ញើរួចស្រេចហើយ ក៏ធ្វើកាលកិរិយាទៅ ។ ក្នុងកាលដែលភិក្ខុនោះមក ប្អូនប្រុសនោះផ្គួលចុះទៀបជើងភិក្ខុនោះ យំបម្រះននៀលទៅមកបណ្តើរពោលបណ្តើរថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន បិតារបស់លោកម្ចាស់ មុននឹងគាត់ស្លាប់ គាត់រវើរវាយ សួររកតែលោកម្ចាស់ គាត់ស្លាប់ទៅទាំងការអាឡោះអាល័យលោកម្ចាស់, ហើយមុននឹងគាត់ស្លាប់ គាត់បានទុកដាក់កហាបណៈ ១០០ ក្នុងដៃរបស់ខ្ញុំព្រះករុណា, ខ្ញុំព្រះករុណានឹងធ្វើអ្វីចំពោះទ្រព្យនោះ" ភិក្ខុកំលោះនោះក៏ហាមឃាត់ថា "អាត្មាភាពមិនត្រូវការទ្រព្យនោះទេ" ក្រោយមកក៏គិតថា "ប្រយោជន៍អ្វីរបស់អញ ដោយការត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងត្រកូលដទៃចិញ្ចឹមជីវិតនោះ, យើងអាស្រ័យកហាបណៈ ១០០ នោះ អាចចិញ្ចឹមជីវិតបាន, យើងនឹងសឹក" ។ ត្រូវសេចក្តីមិនត្រេកអរបៀតបៀនហើយ ក៏លះបង់ការស្វាធ្យាយ និងព្រះកម្មដ្ឋានចោល មានអាការដូចជា អ្នកមានរោគស្គមលឿង,

គ្រានោះ ភិក្ខុកំលោះ និងសាមណេរទាំងឡាយសួរលោកថា “ម្នាលអាវុសោ លោកមានបញ្ហាអ្វី ?” កាលលោកប្រាប់ថា “ខ្ញុំអផ្សុក” ក៏នាំគ្នាទៅប្រាប់អាចារ្យ និងឧបជ្ឈាយ៍របស់លោក, ពេលនោះអាចារ្យ និងឧបជ្ឈាយ៍របស់លោកនាំលោកទៅសម្នាក់ព្រះសាស្ដា សម្ដែងចំពោះព្រះសាស្ដា ។

ព្រះសាស្ដាត្រាស់ថា “ម្នាលភិក្ខុ បានឮថា អ្នកអផ្សុក ពិតមែនឬ ?” កាលភិក្ខុនោះក្រាបទូលថា “ព្រះករុណា ព្រះអង្គ” ក៏ត្រាស់ថា “ ព្រោះហេតុអ្វី ? ទើបអ្នកធ្វើយ៉ាងនោះ, ក៏អ្វីៗ ដែលជាបច្ច័យនៃការចិញ្ចឹមជីវិតរបស់អ្នកមានឬ ?” ។

ភិក្ខុ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មាន ។

ព្រះសាស្ដា. អ្នកមាននូវរបស់អ្វី ?

ភិក្ខុ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កហាបណៈ ១០០ ។

ព្រះសាស្ដា. បើដូច្នោះ អ្នកចូរនាំដុំគ្រួសទាំងឡាយមក, ហើយអ្នកសាករាប់មើលទឹងដឹងបានថា “អ្នកអាចចិញ្ចឹមជីវិតបានដោយកហាបណៈចំនួនប៉ុណ្ណោះឬ, ឬថាទេ”។

[សេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យពេញបានដោយលំបាក]

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាក៏ត្រាស់នឹងភិក្ខុនោះថា “អ្នកចូរ តម្កល់កហាបណៈ ៥០ ទុកដើម្បីប្រយោជន៍ដល់គ្រឿងបរិភោគមុន, ចូរតម្កល់ទុក ២៥ កហាបណៈ សម្រាប់ទិញគោ ២ ក្បាល, ចូរតម្កល់ទុកនូវកហាបណៈមានប្រមាណប៉ុណ្ណឹង សម្រាប់ទិញពូជ, ទិញនឹម និងនង្គ័ល, ទិញចប, ទិញកាំបិត និងពូថៅ” ។ មុខនៃការចំណាយកាលអ្នកទូទាត់ដោយអាការយ៉ាងនេះ កហាបណៈ ១០០ នោះ រមែងមិនគ្រប់គ្រាន់ ។ គ្រានោះព្រះសាស្តាត្រាស់នឹងភិក្ខុនោះថា “ម្នាលភិក្ខុ កហាបណៈរបស់អ្នកមានប្រមាណតិចណាស់, អ្នកអាស្រ័យកហាបណៈទាំងនោះនឹងញ៉ាំងតណ្ហាឲ្យពេញដោយអាការដូចម្តេច ? បានឮថា ក្នុងអតីតកាល បណ្ឌិតទាំងឡាយ គ្រប់គ្រងចក្រពត្តិរាជ-សម្បត្តិ អាចនឹងញ៉ាំងភ្លៀង គឺរតនៈ ៧ ប្រការឲ្យធ្លាក់ចុះមកត្រឹមចង្កេះក្នុងទីប្រមាណ ១២ យោជន៍ ដោយអាការត្រឹមតែទះដៃ, មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ គ្រប់គ្រងរាជសម្បត្តិ

ក្នុងទេវលោកអស់ ៣៦ ជំនាន់ព្រះឥន្ទ្រ ក្នុងកាលជាទីមរណៈ មិនទាន់ញ៉ាំងតណ្ហាឲ្យពេញផង ក៏ធ្វើមរណកាលទៅ” ត្រាស់ភិក្ខុកំលោះនោះទូលអារាធនា ក៏ទ្រង់នាំអតីតនិទានមក ញ៉ាំងមន្ធាតុរាជជាតកឲ្យពិស្តារក្នុងលំដាប់នៃព្រះគាថានេះថា ៖

“ព្រះចន្ទនឹងព្រះអាទិត្យដ៏រុងរឿង (រមែងវិលក្រឡឹង) ទិសទាំងឡាយ រមែងភ្លឺស្វាងត្រឹមណា, សត្វទាំងឡាយ ដែលអាស្រ័យផែនដីទាំងអស់ រមែងជាទាសរបស់ព្រះបាទមន្ធាតុរាជទាំងអស់”។

លុះត្រាស់ដូច្នោះហើយ ក៏ទ្រង់ភាសិត ២ គាថានេះថា ៖

៥. ន កហាបណវស្សេន តិត្តិ កាមេសុ វិជ្ជតិ
អប្បស្សាទា ទុក្ខា កាមា ឥតិ វិញ្ញាយ បណ្ឌិតោ
អបិ ទិព្វេសុ កាមេសុ រតឹ សោ នាធិគច្ឆតិ
តណ្ហក្ខយរតោ ហោតិ សម្មាសម្ពុទ្ធសាវកោ ។

ការស្កប់ស្កល់ក្នុងកាមទាំងឡាយ រមែងមិនមាន ព្រោះកហាបណៈ (ដែលធ្លាក់ចុះ) ដូចទឹកភ្លៀងទេ

កាមទាំងឡាយ មានសុខតិច មានទុក្ខច្រើន អ្នកប្រាជ្ញដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះហើយ លោកមិនបានត្រេកអរក្នុងកាមទាំងឡាយ សូម្បីជាទិព្វឡើយ សាវករបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ រមែងជាអ្នកត្រេកអរក្នុងធម៌ជាគ្រឿងអស់តណ្ហា ។

<u>អធិប្បាយគាថា</u>

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **កហាបណវស្សេន** សេចក្ដីថា បណ្ឌិតនោះទះដៃហើយ ញុំាំងភ្លៀង គឺរតនៈ ៧ ប្រការឲ្យធ្លាក់ចុះមក, ភ្លៀង គឺរតនៈ ៧ ប្រការនោះ ត្រាស់ឲ្យឈ្មោះថា **កហាបណវស្សំ** ក្នុងព្រះគាថានេះ, សេចក្ដីថា សេចក្ដីឆ្អែតក្នុងវត្ថុកាម និងកិលេសកាមទាំងឡាយ រមែងមិនមាន សូម្បីដោយភ្លៀង គឺរតនៈទាំង ៧ ប្រការនោះ, តណ្ហានុ៎ះ បុគ្គលបំពេញឲ្យពេញបានដោយក្រយ៉ាងនេះឯង ។ បទថា **អប្បស្សាទា** គឺមានសុខតិច ព្រោះជាសភាវៈ មានសេចក្ដីប្រៀបដូចជាការយល់សប្ដិជាដើម ។ បទថា **ទុក្ខា** គឺមានទុក្ខច្រើនដោយពិត ដោយ

អំណាចនៃទុក្ខ ដែលមកហើយក្នុងសូត្រទាំងឡាយ មាន ទុក្កុន្ទសូត្រជាដើម ។ បទថា **ឥតិ វិញ្ញាយ** គឺដឹងនូវកាមទាំងឡាយនោះ ដោយអាការយ៉ាងនេះ ។

បទថា **អបិ ទិព្វេសុ** សេចក្ដីថា ប្រសិនបើមានបុគ្គលណាៗ គប្បីអញ្ជើញដោយកាម ដែលចូលទៅសម្រេចដល់ទេវតាទាំងឡាយ ។ សូម្បីយ៉ាងនេះក៏ដោយ លោកក៏មិនត្រេកអរក្នុងកាមទាំងនោះដែរ ដូចព្រះសមិទ្ធិដ៏មានអាយុ ដែលត្រូវពួកទេវតាអញ្ជើញដូច្នោះ ។

បទថា **តណ្ហក្ខយរតោ** សេចក្ដីថា ជាអ្នកត្រេកអរដ៏ក្រៃលែងក្នុងព្រះអរហត្ត និងក្នុងព្រះនិព្វាន គឺប្រាថ្នានូវព្រះអរហត្តនោះផង ព្រះនិព្វានផង ។ ភិក្ខុជាព្រះយោគាវចរ អ្នកកើតក្នុងទីបំផុតនៃការស្ដាប់ធម៌ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សម្ដែងហើយ ឈ្មោះថា សាវករបស់ព្រះសម្ពុទ្ធ ។

ចប់ទេសនា ភិក្ខុនោះ តាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ទេសនាបានជាកថា មានប្រយោជន៍សូម្បីដល់បរិស័ទ ដែលមកប្រជុំគ្នាក្នុងទីនោះ ។៚

(រឿងភិក្ខុអ្នកមិនត្រេកអរ ចប់)

****

៦ រឿងបុរោហិតឈ្មោះអគ្គិទត្ត

សេចក្តីខាងដើម

*ព្រះសាស្តា (កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន) ទ្រង់គង់នៅលើគំនរដីខ្សាច់ ទ្រង់ប្រារព្ធបុរោហិតរបស់ព្រះ-បាទកោសល ឈ្មោះអគ្គិទត្ត ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “**ពហុំ វេ សរណំ យន្តិ**” ជាដើម ។*

[អគ្គិទត្តបានជាបុរោហិតដល់ទៅ ២ រាជកាល]

បានឮថា អគ្គិទត្តព្រាហ្មណ៍នោះជាបុរោហិតរបស់ព្រះរាជាព្រះនាមមហាកោសល ។ ក្រោយមក កាលព្រះបាទមហាកោសលសោយទិវង្គតទៅ ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមថា បសេនទិកោសល ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា “ព្រាហ្មណ៍នេះ ជាបុរោហិតនៃព្រះបិតារបស់យើង” ទើបទ្រង់តាំងទុកនូវក្នុងតំណែងនោះដដែល ដោយសេចក្តីគោរពក្នុងកាលដែលអគ្គិទត្តព្រាហ្មណ៍នោះ មកកាន់ទីបម្រើរបស់ព្រះអង្គៗ តែងតែទ្រង់ធ្វើនូវកិរិយាក្រោកទទួលជានិច្ច ។

ត្រាស់ឲ្យព្រះរាជទានអាសនៈដ៏ស្មើ ដោយព្រះតម្រាស់ថា "បពិត្រអាចារ្យ ចូរអង្គុយលើអាសនៈនេះ" ។

[អគ្គិទត្តចេញបួសក្រៅព្រះពុទ្ធសាសនា]

អគ្គិទត្តនោះគិតថា "ព្រះរាជាអង្គនេះទ្រង់គោរពអញក្រៃលែងណាស់, ប៉ុន្តែអញក៏មិនអាចយកព្រះទ័យព្រះរាជាទាំងឡាយអស់កាលជានិច្ចបានដែរ, មួយវិញទៀត ទ្រង់នៅក្មេង នៅកំលោះ,ឈ្មោះថាការៈជាព្រះរាជា មួយអន្លើដោយបុគ្គលអ្នកមានវ័យស្មើគ្នា ទើបជាសុខ, ចំណែកអញជាមនុស្សចាស់ ការបួសទើបគួរដល់អញ" ។ អគ្គិទត្តនោះក្រាបទូលព្រះរាជាឲ្យទ្រង់ព្រះរាជទាន ព្រះបរមរាជានុញ្ញាតការបួស ហើយឲ្យគេទូងស្គរក្នុងព្រះនគរ លះបង់ទ្រព្យរបស់ខ្លួនទាំងអស់ក្នុងការឲ្យទានជាធំអស់ ៧ ថ្ងៃ ហើយបួស ជាអ្នកបួសក្រៅព្រះពុទ្ធសាសនា ។ បុរស ១ ម៉ឺននាក់ ដែលអាស្រ័យអគ្គិទត្តនោះឃើញអគ្គិទត្ត ក៏បួសតាមអគ្គិទត្តដែរ ។ អគ្គិទត្ត មួយអន្លើដោយអ្នកបួសទាំងនោះ សម្រេចការនៅក្នុងចន្លោះដែនអង្គៈ ដែនមគធៈ និង

ដែនកុរុ ហើយតែងតែឲ្យឱវាទយ៉ាងនេះថា "នែអ្នកទាំងឡាយ បណ្តាអ្នកទាំងឡាយ អ្នកណាមានកាមវិតក្កជាដើមកើតឡើង, អ្នកនោះចូរកើបខ្សាច់មួយផ្ទាំងៗ អំពីស្ទឹង (មក) គ.នៅទីនេះ" ។ ពួកបួសទាំងនោះទទួលថា "ប្រពៃហើយ" ក្នុងកាលណាកាមវិតក្កជាដើមកើតឡើង ក៏ធ្វើដោយប្រការដូច្នោះ ។ ក្នុងសម័យដទៃទៀត គំនរនៃដីខ្សាច់ដ៏ធំបានមានហើយនៅទីនោះ ។ នាគរាជឈ្មោះអហិចត្តៈកាន់កាប់ហួងហែងគំនរដីខ្សាច់នោះ ។ អ្នកស្រុកអង្គៈ មគធៈ និងអ្នកដែនកុរុនាំគ្រឿងសក្ការៈជាច្រើនទៅថ្វាយចំពោះពួកបួសទាំងនោះរាល់ៗ ខែ ។

[អគ្គិទត្តទូន្មានប្រជាជនឲ្យដល់សរណៈ]

គ្រានោះ អគ្គិទត្តបានឲ្យឱវាទដល់ជនទាំងនោះ ដូច្នេះថា "អ្នកទាំងឡាយ ចូរយកភ្នំជាទីរឭក ចូរយកព្រៃជាទីរឭក, ចូរយកអារាមជាទីរឭក, ចូរយកដើមឈើជាសរណៈ, អ្នកទាំងឡាយ នឹងរួចចាកទុក្ខទាំងពួងបាន ដោយអាការយ៉ាងនេះ" ។ ទូន្មានអន្តេវាសិកទាំងឡាយរបស់ខ្លួន ក៏

ដោយឱវាទនេះដែរ ។

[ព្រះមហាមោគ្គល្លានទៅទូន្មានអគ្គិទត្ត]

ចំណែកព្រះពោធិសត្វ ស្តេចចេញមហាភិនិស្ក្រមណ៍ ទ្រង់បានសម្រេចសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណហើយ ក្នុងសម័យនោះ ទ្រង់អាស្រ័យក្រុងសាវត្ថី ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ។ ក្នុងវេលាជិតភ្លឺទ្រង់រមិលមើលនូវសត្វលោក ទ្រង់ឃើញអគ្គិទត្តព្រាហ្មណ៍មួយអន្លើដោយអន្តេវាសិក ចូលទៅក្នុងសំណាញ់ គឺព្រះញាណរបស់ព្រះអង្គ ហើយទ្រង់ជ្រាបថា "ជនទាំងនេះសូម្បីទាំងអស់ ជាអ្នកដល់ព្រមហើយនូវធម៌ដែលជាឧបនិស្ស័យនៃព្រះអរហត្ត" ក្នុងវេលារសៀល ត្រាស់ទៅកាន់ព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរថា "ម្នាលមោគ្គល្លាន អ្នកឃើញអគ្គិទត្តព្រាហ្មណ៍ អ្នកញ៉ាំងមហាជនឲ្យហែលទៅ តាមទីដែលមិនមែនជាកំពង់ទេ ? អ្នកចូរទៅចូរឲ្យឱវាទដល់មហាជនទាំងនោះ" ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជនទាំងនោះច្រើនគ្នា នឹងមិនលុះក្នុងអំណាច (មិនចុះចាញ់) ខ្ញុំព្រះអង្គតែម្នាកឯង

ទេ ។ ប្រសិនបើព្រះអង្គនឹងស្តេចមកជាមួយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គដែរនោះ ជនទាំងនោះនឹងលុះក្នុងអំណាច ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលមោគ្គលាន សូម្បីតថាគតក៏នឹងទៅ, អ្នកចូរទៅមុនចុះ ។

ព្រះថេរៈនិមន្តទៅបណ្តើរ គិតបណ្តើរថា "ជនទាំងនោះ ទាំងជាអ្នកមានកម្លាំងច្រើនផង ទាំងច្រើនគ្នាផង, បើយើងនឹងពោលនូវពាក្យអ្វីៗ ក្នុងទីប្រជុំនៃជនទាំងពួងសោត, ជនសូម្បីទាំងអស់នោះគប្បីក្រោកឡើងជាពួកៗ" ញ៉ាំងភ្លៀងដែលមានដំណក់ដ៏ថ្លោសឲ្យតាំងឡើង ដោយអានុភាពរបស់ខ្លួន ។ ជនទាំងនោះ កាលភ្លៀងមានដំណក់ដ៏ថ្លោសធ្លាក់ចុះមក ម្នាក់ៗក៏ក្រោកឡើងហើយ ចូលទៅកាន់បណ្ណសាលារបស់ខ្លួនៗ ។ ព្រះថេរៈឈរនៅត្រង់ទ្វារបណ្ណសាលារបស់អគ្គិទត្តព្រាហ្មណ៍ ពោលថា "នែអគ្គិទត្ត" អគ្គិទត្តបានឮសំឡេងរបស់ព្រះថេរៈភ្លាម ក៏ពោលថា "នោះជានរណា" ដោយការៈជាអ្នកមានមានះដ៏រឹងត្អឹងថា "ក្នុងលោកនេះ អ្នកដែលហៅអញដោយចំឈ្មោះ រមែង

មិនមាន, នរណានឹងហៅអញដោយចំណោះ" ។

ព្រះថេរៈ. ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អាត្មាភាព ។

អគ្គិទត្ត. លោកនិយាយថាម៉េច ?

ព្រះថេរៈ. អាត្មាភាព សូមសម្រាកនៅទីនេះមួយរាត្រី ។

អគ្គិទត្ត. មិនមានកន្លែងទេ បណ្ណសាលាតែមួយសម្រាប់យើងតែម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ ។

ព្រះថេរៈ. ម្នាលអគ្គិទត្ត ធម្មតាពួកមនុស្ស រមែងទៅកាន់សម្នាក់នៃពួកមនុស្ស, គោក៏ទៅកាន់សម្នាក់គោ ពួកបព្វជិតក៏ទៅកាន់សម្នាក់នៃពួកបព្វជិត, លោកកុំធ្វើយ៉ាងនេះអី ចូរឲ្យកន្លែងសម្រាកដល់អាត្មាផង ។

អគ្គិទត្ត. ក៏លោកឯងជាបព្វជិតឬ ?

ព្រះថេរៈ. អើ អាត្មាជាបព្វជិត ។

អគ្គិទត្ត. ប្រសិនបើអ្នកជាបព្វជិត, កណ្ឌៈចំណុះមួយខារិ ដែលជាបរិក្ខារសម្រាប់បព្វជិតរបស់អ្នកនៅឯណា ?

ព្រះថេរៈ. ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បរិក្ខាររបស់អាត្មាមាន, ប៉ុន្តែអាត្មាគិតឃើញថា ការកាន់យកនូវបរិក្ខារនោះហើយត្រាច់ទៅ ជាទុក្ខ ព្រោះហេតុដូច្នោះហើយ ទើបកាន់យកនូវបរិក្ខារនោះទុកតែខាងក្នុង ហើយត្រាច់ទៅ ។

ព្រាហ្មណ៍នោះខឹងព្រះថេរៈថា "អ្នកនឹងកាន់យកបរិក្ខារនោះត្រាច់ទៅឬ ?" ។

គ្រានោះ ព្រះថេរៈនិយាយទៅកាន់ព្រាហ្មណ៍នោះថា "ម្នាលអគ្គិទត្ត អ្នកចូរចៀសចេញ អ្នកកុំខឹងអាត្មាអី, ចូរប្រាប់នូវកន្លែងសម្រាកដល់អាត្មាចុះ ។

អគ្គិទត្ត. ទីជាទីនៅក្នុងទីនេះ មិនមាន ។

ព្រះថេរៈ. ក៏នរណានៅលើគំនរដីខ្សាច់នោះ ?

អគ្គិទត្ត. នាគរាជមួយ ។

ព្រះថេរៈ. អ្នកចូរឲ្យទីនោះដល់អាត្មាចុះ ។

អគ្គិទត្ត. ខ្ញុំមិនអាចឲ្យបានទេ, អំពើរបស់នាគរាជនោះ សាហាវខ្លាំងណាស់ ។

ព្រះថេរៈ. ហេតុហ្នឹងចូរលើកទុកសិនចុះ, ចូរអ្នក

ដល់អាត្មាចុះ ។

អគ្គិទត្ត. បើដូច្នោះ អ្នកចូរដឹងដោយខ្លួនឯងចុះ ។

[ព្រះថេរៈផ្ចាញ់នាគរាជ]

ព្រះថេរៈមានមុខឆ្ពោះទៅរកដីខ្សាច់ ហើយនិមន្តទៅកាន់ទីនោះ ។ នាគរាជឃើញព្រះថេរៈកំពុងនិមន្តមក ក៏ត្រិះរិះថា "សមណៈនេះនិមន្តមកខាងនេះ ប្រហែលជាមិនដឹងថា យើងនៅទីនេះទេមើលទៅ, យើងនឹងបន្ហុយផ្សែងញាំងសមណៈនេះឲ្យស្លាប់" លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏បន្ហុយផ្សែងចេញមក ។

ព្រះថេរៈគិតថា "នាគរាជនេះប្រហែលជាយល់ថា អញតែឯងអាចបន្ហុយផ្សែងបាន, អ្នកដទៃរមែងមិនអាច" លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏បន្ហុយផ្សែងខ្លួនឯងដែរ ។ ផ្សែងទាំងឡាយដែលហុយចេញ អំពីសរីរៈនៃជនទាំងពីររូប គឺនាគរាជ និងព្រះថេរៈ សូម្បីទាំងពីរចំណែក តាំងឡើងរហូតដល់ព្រហ្មលោក ។ ផ្សែងទាំងពីរចំណែកនោះ មិនបានបៀតបៀនព្រះថេរៈទេ បៀតបៀនតែនាគរាជប៉ុណ្ណោះ ។

នាគរាជមិនអាចអត់ទ្រាំនឹងកម្លាំងផ្សែងបាន ក៏ឆេះ(ជាភ្លើង) ចំណែកព្រះថេរៈចូលសមាបត្តិ ដែលមានតេជោធាតុជាអារម្មណ៍ ហើយឲ្យឆេះ (ជាភ្លើង) ព្រមជាមួយនឹងនាគរាជនោះដែរ ។ អណ្តាតភ្លើងទាំងឡាយ តាំងឡើងរហូតដល់ព្រហ្មលោក ។ អណ្តាតភ្លើងទាំងពីរចំណែកនោះ មិនបានបៀតបៀនព្រះថេរៈទេ បៀតបៀនតែនាគរាជប៉ុណ្ណោះ ។

[នាគរាជចាញ់ព្រះថេរៈ]

គ្រានោះ សរីរៈទាំងមូលរបស់នាគរាជនោះ ដូចជាត្រូវគប់ភ្លើងឆេះហើយដូច្នោះ ។ ពួកឥសីរមិលមើលហើយ គិតថា “នាគរាជដុតសមណៈៗ ដ៏ចម្រើននេះ មិនជឿពាក្យរបស់ពួកយើង ទើបវិនាសយ៉ាងនេះ” ។ ព្រះថេរៈទូន្មាននាគរាជធ្វើឲ្យអស់យសហើយ គង់លើគំនរដីខ្សាច់ ។ នាគរាជព័ទ្ធគំនរដីខ្សាច់ដោយភ្នែនទាំងឡាយ បើកពពារប្រមាណប៉ុនផ្ទះកំពូលបាំងពួដ៏ខាងលើព្រះថេរៈ ។ ពួកឥសីទៅកាន់សម្នាក់របស់ព្រះថេរៈតាំងអំពីព្រលឹម ដោយគិត

ថា "ពួកយើងនឹងដឹងថា សមណៈនោះស្លាប់ហើយ ឬក៏មិនទាន់ស្លាប់" ឃើញព្រះថេរៈគង់នៅលើគំនរខ្សាច់ហើយ ក៏ផ្គងអញ្ជលីសរសើរថា "បពិត្រសមណៈ នាគរាជមិនបាន បៀតបៀនលោកទេឬ ? " ។

ព្រះថេរៈ. អ្នកទាំងឡាយមិនឃើញនាគរាជបើកពពារ ខាងលើអាត្មាភាពទេឬ ?

ឥសីទាំងនោះនិយាយគ្នាថា "នែអ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ គួរឲ្យអស្ចារ្យណាស់ហ្ន៎! អានុភាពរបស់សមណៈនេះបែបនេះ, សមណៈនេះទូន្មាននាគរាជបានហើយ" លុះពោលដូច្នេះ ក៏ឈរចោមរោមព្រះថេរៈ ។

ក្នុងខណៈនោះឯង ព្រះសាស្តាស្តេចយាងមក ។ ព្រះថេរៈឃើញព្រះសាស្តាហើយ ក៏ក្រោកឡើងថ្វាយបង្គំ ។ គ្រានោះ ឥសីទាំងនោះ សួរព្រះថេរៈថា "សមណៈនេះធំជាងលោកទៅទៀតឬ ?" ។

ព្រះថេរៈ. ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាព្រះសាស្តាខ្ញុំព្រះអង្គជាសាវករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[ពួកឥសីសរសើរព្រះសាស្ដា]

ព្រះសាស្ដា ទ្រង់គង់នៅលើគំនរដីខ្សាច់ ។ ពួកឥសីផ្គងអញ្ជលីសរសើរព្រះសាស្ដាថា “អានុភាពរបស់សាវកដល់ម្ល៉ោះទៅហើយ ចំណង់បើអានុភាពរបស់ព្រះសាស្ដានឹងជាយ៉ាងណាទៅ ! ” ។

ព្រះសាស្ដាត្រាស់ហៅអគ្គិទត្តមកហើយ ត្រាស់ថា “ម្នាលអគ្គិទត្ត អ្នកកាលឲ្យឱវាទដល់សាវកនឹងឧបដ្ឋាកទាំងឡាយរបស់អ្នក រមែងឲ្យយ៉ាងណា ?” ។

អគ្គិទត្ត. ខ្ញុំព្រះអង្គរមែងឲ្យឱវាទដល់សាវក និងឧបដ្ឋាកទាំងនោះយ៉ាងនេះថា “នែអ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរដល់ភ្នំថាជាទីពឹង ជាទីរឭក, ចូរដល់ព្រៃ អារាម, ចូរដល់ដើមឈើថាជាទីពឹង ជាទីរឭក, ដ្បិតថា បុគ្គលអ្នកដល់វត្ថុទាំងឡាយ មានភ្នំជាដើមនោះថាជាទីពឹង ជាទីរឭកហើយ រមែងរួចចាកទុក្ខទាំងពួងបាន ។

[សរណៈដ៏ក្សេមនិងដ៏ឧត្តម]

ព្រះសាស្ដាត្រាស់ថា "ម្នាលអគ្គិទត្ត បុគ្គលដែលដល់នូវវត្ថុទាំងឡាយ មានភ្នំជាដើមនោះថាជាទីពឹង ទីរឭកហើយ រមែងមិនរួចចាកទុក្ខទាំងពួងឡើយ, លុះតែណាបុគ្គលដល់នូវព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃជាទីពឹង ទីរឭក ទើបរួចចាកទុក្ខទាំងពួងបាន" លុះទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះហើយ ក៏បានទ្រង់ភាសិតព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

៦. ពហុំ វេ សរណំ យន្តិ បព្វតានិ វនានិ ច
អារាមរុក្ខចេត្យានិ មនុស្សា ភយតជ្ជិតា
នេតំ ខោ សរណំ ខេមំ នេតំ សរណមុត្តមំ
នេតំ សរណមាគម្ម សព្វទុក្ខា បមុច្ចតិ ។
យោ ច ពុទ្ធញ្ច ធម្មញ្ច សង្ឃញ្ច សរណំ គតោ
ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ
ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ
អរិយញ្ចដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ទុក្ខូបសមគាមិនំ
ឯតំ ខោ សរណំ ខេមំ ឯតំ សរណមុត្តមំ
ឯតំ សរណមាគម្ម សព្វទុក្ខា បមុច្ចតិ ។

មនុស្សទាំងឡាយច្រើននាក់ ត្រូវភ័យគំរាមហើយ តែងយកភ្នំ អារាម និងរុក្ខចេតិយ ជាទីពឹង ទីពឹងបែបនេះ មិនមែនជាទីពឹងដ៏ក្សេមទេ ទីពឹងបែបនេះមិនមែនជាទីពឹងដ៏ឧត្តមទេ បុគ្គលអាស្រ័យនូវទីពឹងនេះហើយ រមែងមិនរួចស្រឡះចាកទុក្ខទាំងពួងឡើយ ។

លុះតែបុគ្គលណា យកព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃជាទីពឹង ហើយឃើញច្បាស់នូវអរិយសច្ចទាំង ៤ គឺទុក្ខសច្ច ១ ទុក្ខសមុទយសច្ច ១ និរោធសច្ច ១ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ដែលជាទីរម្ងាប់ទុក្ខ ១ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ នេះឯងជាទីពឹងដ៏ក្សេម នេះឯងជាទីពឹងដ៏ឧត្តម បុគ្គលអាស្រ័យនូវទីពឹងនេះ រមែងរួចស្រឡះចាកទុក្ខទាំងពួងបាន ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **ពហុំ** បានដល់ **ពហូ** ប្រែថា ច្រើន ។

បទថា **បព្វតានិ** ជាដើម សេចក្ដីថា មនុស្សទាំងនោះៗ ត្រូវភ័យនោះៗ គំរាមហើយ ប្រាថ្នាដើម្បីរួចចាកភ័យ ឬប្រាថ្នាលាភទាំងឡាយ មានការបានបុត្រជាដើម រមែងយកភ្នំ មានភ្នំឥសិគិលិ វេបុល និងវេភារៈជាដើម ព្រៃទាំងឡាយ មានព្រៃមហាវ័ន ព្រៃគោសិង្គសាលវ័ន ជាដើម អារាមទាំងឡាយ មានវេឡុវ័ន និងជីវកម្ពវ័នជាដើម និងរុក្ខចេតិយទាំងឡាយ មានឧទេនចេតិយ និង គោតមចេតិយជាដើម ក្នុងទីនោះៗ ជាទីពឹង ។

ពីរបទថា **នេតំ សរណំ** សេចក្ដីថា សរណវត្ថុ មានភ្នំជាដើមនុ៎ះ សូម្បីទាំងអស់ មិនមែនជាទីពឹងដ៏ក្សេម មិនមែនជាទីពឹងដ៏ឧត្ដមទេ, មួយវិញទៀត បណ្ដាសត្វទាំងឡាយ អ្នកមានធម៌ជាប្រចាំ មានជាតិធម៌ជាដើម សូម្បីតែម្នាក់អាស្រ័យនូវសរណវត្ថុ មានភ្នំជាដើមនុ៎ះ រមែងមិនរួចស្រឡះចាកទុក្ខទាំងពួង មានជាតិទុក្ខជាដើមបានឡើយ ។

ពាក្យថា **យោ ច** ជាដើមនេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងសរណៈដែលមិនក្សេម មិនឧត្តម ហើយប្រារព្ធដើម្បីសម្តែងនូវសរណៈដ៏ក្សេម ដ៏ឧត្តម ។ សេចក្តីនៃពាក្យថា **យោ ច** ជាដើមនោះ (មានដូចតទៅនេះ) ចំណែកបុគ្គលណា ជាគ្រហស្ថក្តី ជាបព្វជិតក្តី អាស្រ័យកម្មដ្ឋាន មានការតាមរឭកព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃជាដើមថា "ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដល់ព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃជាទីពឹង ដោយអំណាចនៃការៈជាវត្ថុដ៏ប្រសើរបំផុត, ការដល់សរណៈនោះរបស់បុគ្គលនោះ រមែងកម្រើក រមែងញាប់ញ័រដោយហេតុទាំងឡាយ មានការសំពះអន្យតិរ្ថិយជាដើម, ប៉ុន្តែព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់ប្រកាសនូវសរណគមន៍ ដែលមកហើយដោយមគ្គ ដើម្បីទ្រង់សម្តែងនូវការៈនៃសរណគមន៍របស់បុគ្គលនោះ ជាធម្មជាតិមិនញាប់ញ័រ ទើបត្រាស់ថា រមែងឃើញអរិយសច្ចទាំង ៤ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ ។ មែនពិត បុគ្គលណាដល់នូវរតនៈទាំងឡាយ

មានពុទ្ធរតនៈជាដើមនោះជាទីពឹង ដោយអំណាចនៃការឃើញនូវអរិយសច្ចទាំងនោះ, សរណៈនោះរបស់បុគ្គលនោះ ជាសរណដ៏ក្សេម ដ៏ឧត្តម, ហើយបុគ្គលនោះអាស្រ័យសរណៈនោះ រមែងរួចស្រឡះចាកទុក្ខក្នុងវដ្តៈ សូម្បីទាំងអស់បាន, ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា "**ឯតំ ខោ សរណំ ខេមំ**" ជាដើម ។ ក្នុងកាលចប់ទេសនា ឥសីទាំងអស់នោះ បានសម្រេចព្រះអរហត្តមួយអន្លើដោយបដិសម្ភិទាទាំងឡាយ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តា ទូលសូមបព្វជ្ជា ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់លាតព្រះហស្តចេញអំពីខាងក្នុងចីវរហើយ ទ្រង់ត្រាស់ថា "អ្នកទាំងឡាយ ចូរមកជាភិក្ខុចុះ ចូរប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ" ។

[អ្នកស្រុកយល់ថាអគ្គិទត្តធំជាងព្រះសាស្តា]

ក្នុងនោះឯង ឥសីទាំងនោះទ្រទ្រង់នូវបរិក្ខារ ៨ ដូចជា ព្រះថេរៈមានវស្សា ១០០ ។ គាប់ជួនថ្ងៃនោះ ជាថ្ងៃដែលអ្នកដែនអង្គៈ, អ្នកដែនមគធៈ និងអ្នកដែនកុរុនាំ

គ្រឿងសក្ការៈមក ។ ជនទាំងនោះនាំគ្រឿងសក្ការៈមកហើយ ឃើញឥសីទាំងនោះសូម្បីទាំងអស់បួសហើយ ក៏គិតថា "អគ្គិទត្តព្រាហ្មណ៍របស់ពួកយើងជាធំ ឬក៏ព្រះសមណគោតមជាធំ ហ្ន៎ !" សម្គាល់ថា "អគ្គិទត្តធំជាងព្រះមានព្រះភាគ ទើបព្រះគោតមសមណៈមករកអគ្គិទត្តព្រាហ្មណ៍របស់ពួកយើង" ។

[អគ្គិទត្តកាត់សេចក្តីសង្ស័យរបស់អ្នកស្រុក]

ព្រះសាស្តា ទ្រង់រមិលមើលនូវអធ្យាស្រ័យរបស់ជនទាំងនោះហើយ ត្រាស់ថា "ម្នាលអគ្គិទត្តៈ អ្នកចូរកាត់សេចក្តីសង្ស័យរបស់បរិស័ទ" ។ ព្រះអគ្គិទត្តៈនោះក្រាបទូលថា "សូម្បីខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏ទន្ទឹងរង់ចាំនូវហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណឹងឯង" ដូច្នេះហើយ ហោះឡើងទៅកាន់វេហាស៍ដោយកម្លាំងឫទ្ធិ ហើយចុះមកថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តារឿយៗ អស់វារៈ ៧ ដង ហើយប្រកាសនូវភាវៈនៃខ្លួនជាសាវកថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមាន

ព្រះភាគជាសាស្តារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ, ខ្ញុំព្រះអង្គជាសាវក”
ដូច្នេះជាដើម ។៚

(រឿងបុរោហិតឈ្មោះអគ្គិទត្ត ចប់)

****

៧ រឿងបញ្ហារបស់ព្រះអានន្ទត្ថេរ

សេចក្ដីខាងដើម

ព្រះសាស្ដា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធបញ្ហារបស់ព្រះអានន្ទត្ថេរៈ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា "*ទុល្លភោ បុរិសាជញ្ញោ*" ជាដើម ។

[ព្រះថេរៈរំពឹងដល់ទីកើតរបស់បុរសអាជានេយ្យ]

សេចក្ដីពិស្ដារថា ថ្ងៃមួយព្រះថេរៈគង់នៅក្នុងទីសម្រាកពេលថ្ងៃ គិតថា "ព្រះសាស្ដាកាលត្រាស់ពាក្យថា ដំរីអាជានេយ្យកើតឡើងក្នុងត្រកូលដំរីឆទ្ទន្ត ឬត្រកូលដំរីឧបោសថ, សេះអាជានេយ្យកើតឡើងក្នុងត្រកូលសេះសិន្ធព ឬក្នុងត្រកូលស្ដេចសេះឈ្មោះវលាហកៈ, គោអាជានេយ្យ កើតក្នុងទក្ខិណាបថជនបទដូច្នេះជាដើម ជាការដែលព្រះអង្គត្រាស់នូវទីកើតនៃសត្វដ៏ប្រសើរ មានដំរីអាជានេយ្យជាដើម, ចំណែកបុរសអាជានេយ្យ តែងកើត

ឡើងក្នុងទីណាហ្ន៎ ?" ។

[ព្រះថេរៈចូលទៅទូលសួរព្រះសាស្តា]

ព្រះថេរៈនោះ ចូលទៅគាល់ព្រះសាស្តា ថ្វាយបង្គំហើយទូលសួររឿងនោះ ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ម្នាលអានន្ទ ឈ្មោះថា បុរសអាជានេយ្យ រមែងមិនកើតក្នុងទីទាំងពួងទេ, ក៏ប៉ុន្តែ រមែងកើតឡើងក្នុងមជ្ឈិមប្រទេសដែលមានបណ្តោយ ៣០០ យោជន៍ ដោយវង់មូល (ជុំវិញ) ៩០០ យោជន៍ ក៏កាលទឹងកើតឡើង រមែងមិនកើតឡើងក្នុងត្រកូលសាមញ្ញទេ, រមែងកើតក្នុងត្រកូលខត្តិយមហាសាល និងព្រាហ្មណមហាសាល ត្រកូលណាមួយប៉ុណ្ណោះ" ដូច្នេះហើយ ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៧. ទុល្លភោ បុរិសាជញ្ញោ ន សោ សព្វត្ថ ជាយតិ
យត្ថ សោ ជាយតិ ធីរោ តំ កុលំ សុខមេធតិ ។

បុរសអាជានេយ្យ រកបានដោយកម្រ លោកមិនកើតក្នុងសព្វឋានឡើយ លោកជាអ្នកមានប្រាជ្ញាកើតក្នុងត្រកូលណា ត្រកូលនោះ តែងដល់នូវសេចក្តីសុខ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ទុល្លភោ** ជាដើម សេចក្តីថា បុរសអាជានេយ្យ ជាបុគ្គលរកបានដោយកម្រ,គឺមិនមែនជាអាជានេយ្យដែលបុគ្គលរកបានដោយងាយ ដូចជាតិរច្ឆានអាជានេយ្យទាំងឡាយ មានដំរីអាជានេយ្យជាដើមឡើយ, បុរសអាជានេយ្យនោះ រមែងមិនកើតក្នុងទីទាំងពួង (សព្វឋាន) គឺក្នុងបច្ចន្តប្រទេស ឬក្នុងត្រកូលដ៏ទាប, រមែងកើតតែក្នុងត្រកូលណាមួយ បណ្តាត្រកូលក្សត្រ និងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ ក្នុងទីជាទីធ្វើសក្ការៈ មានអភិវាទជាដើមនៃមហាជន ក្នុងមជ្ឈិមប្រទេសប៉ុណ្ណោះ, ក៏បុរសអាជានេយ្យនោះជាអ្នកប្រាជ្ញ គឺជាអ្នកមានបញ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ បានដល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ កាលទឹងយ៉ាងនោះកើតក្នុងត្រកូលណា ត្រកូលនោះ រមែងដល់នូវសេចក្តីសុខ គឺរមែងជាត្រកូលដែលសម្រេចបាននូវសេចក្តីសុខពិត ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេច
អរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ។ល។

(រឿងបញ្ហារបស់ព្រះអានន្ទត្ថេរៈ ចប់)

****

៨ រឿងភិក្ខុច្រើនរូប

សេចក្ដីខាងដើម

ព្រះសាស្ដា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធការសន្ទនារបស់ភិក្ខុច្រើនរូប ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “**សុខោ ពុទ្ធានមុប្បាទោ**” ជាដើម ។

[ការឃើញក្នុងបញ្ហាផ្សេងៗគ្នា]

សេចក្ដីពិស្ដារថា ថ្ងៃមួយ ភិក្ខុ ៥០០ រូបគង់នៅក្នុងសាលាជាទីបម្រើ (ឧបដ្ឋានសាលា) សន្ទនាគ្នាថា “ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អ្វីហ្ន៎ ជាសុខក្នុងលោកនេះ”?

បណ្ដាភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុពួកខ្លះពោលថា “ដែលឈ្មោះថា សុខដូចជាសុខក្នុងរាជសម្បត្តិ រមែងមិនមាន” ពួកខ្លះពោលថា “ដែលឈ្មោះថាសុខ ដូចជាសុខក្នុងកាមរមែងមិនមាន” ។ ពួកខ្លះពោលថា “ដែលឈ្មោះថាសុខដូចជាសុខ ដែលកើតអំពីការបរិភោគបាយអង្ករស្រូវសាលី និងសាច់ រមែងមិនមាន” ។

[ព្រះសាស្ដាទ្រង់ដោះស្រាយបញ្ហានោះ]

ព្រះសាស្ដា ស្ដេចមកកាន់ទីដែលភិក្ខុទាំងនោះគង់ហើយ ត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយប្រជុំគ្នាដោយកថាអ្វីហ្ន៎ ?" កាលភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលថា "ដោយកថាឈ្មោះនេះ," ក៏ទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយពោលអ្វី ? ដ្បិតថាសេចក្ដីសុខនេះសូម្បីទាំងអស់ សុទ្ធតែជាសុខរាប់បញ្ចូនក្នុងវដ្ដ-ទុក្ខទាំងអស់, ឃើញតែហេតុនេះប៉ុណ្ណោះ គឺការឧប្បត្តិឡើងនៃព្រះពុទ្ធ ការស្ដាប់ធម៌ ការព្រមព្រៀងគ្នានៃពួកក្រុម ភាពជាអ្នករីករាយរកគ្នា ទើបចាត់ជាសុខក្នុងលោកនេះ" លុះត្រាស់ដូច្នេះហើយ ក៏ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៨ សុខោ ពុទ្ធានមុប្បាទោ សុខា សទ្ធម្មទេសនា
សុខា សង្ឃស្ស សាមគ្គី សមគ្គានំ តបោ សុខោ ។

ការកើតឡើងនៃព្រះពុទ្ធ ជាសុខ ការសម្ដែង
ព្រះសទ្ធម្ម ជាសុខ សេចក្ដីព្រមព្រៀងគ្នានៃ
ពួក ក្រុម ជាសុខ តបធម៌របស់បុគ្គលអ្នក

ព្រមព្រៀងគ្នាទាំងឡាយ ជាសុខ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **ពុទ្ធានមុប្បាទោ** សេចក្ដីថា ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ កាលទ្រង់ឧប្បត្តិឡើង រមែងញ៉ាំងមហាជនឲ្យឆ្លងចាកកន្ទារទាំងឡាយ មានកន្ទារ គឺរាគៈជាដើមដោយហេតុណា, ហេតុនោះ ទើបជាហេតុនាំមកនូវសេចក្ដីសុខ ។ សត្វទាំងឡាយអ្នកមានទុក្ខ មានជាតិទុក្ខជាដើម អាស្រ័យការសម្ដែងធម៌របស់សប្បុរស រមែងរួចចាកទុក្ខទាំងពួង មានជាតិទុក្ខជាដើម ហេតុណា, ហេតុនោះ ការសម្ដែងធម៌របស់សប្បុរស ទើបឈ្មោះថា ជាហេតុនាំមកនូវសេចក្ដីសុខ ។ ភាពជាអ្នកមានចិត្តស្មើគ្នាឈ្មោះថា សាមគ្គី ។ សូម្បីសាមគ្គីនោះ ក៏ជាហេតុនាំនូវសេចក្ដីសុខដោយពិត ។ម្យ៉ាងទៀត ការរៀនព្រះពុទ្ធវចនៈក្ដី ការរក្សាធុតង្គទាំងឡាយក្ដី ការធ្វើសមណធម៌ក្ដី នៃបុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា គឺអ្នកមានចិត្តតែមួយ ជាហេតុនាំនូវសេចក្ដីសុខ ដោយហេតុណា, ហេតុនោះ ទើប

ព្រះសាស្ដាត្រាស់ថា “**សមគ្គានំ តបោ សុខោ**” ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយព្រមព្រៀងគ្នាប្រជុំ, ព្រមព្រៀងគ្នាលើកការប្រជុំ, ព្រមព្រៀងគ្នាធ្វើនូវកិច្ចដែលគួររបស់សង្ឃ, អស់កាលត្រឹមណា, សេចក្ដីចម្រើននឹងមានដល់អ្នកទាំងឡាយ អស់កាលត្រឹមនោះដែរ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសង្ឃឹមបាននូវសេចក្ដីចម្រើននោះដោយពិតប្រាកដ, សេចក្ដីសាបសូន្យនឹងមិនមានដល់អ្នកទាំងឡាយឡើយ ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ភិក្ខុជាច្រើនបានសម្រេចព្រះអរហត្តផល ។ ព្រះធម្មទេសនាជាគុណជាតិ មានប្រយោជន៍ សូម្បីដល់មហាជន ។៚

(រឿងភិក្ខុច្រើនរូប ចប់)

****

៩ រឿងព្រះចេតិយមាសរបស់ព្រះកស្សបទសពល

សេចក្តីខាងដើម

ព្រះបរមសាស្តា កាលស្តេចគ្រាច់ទៅកាន់ទីចារិក ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះចេតិយមាស របស់ព្រះកស្សបទសពល ទើបត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា "**បូជារហេ**" ជាដើម ។

សេចក្តីពិស្តារថា ព្រះតថាគតមានភិក្ខុសង្ឃមួយពួកធំជាពុទ្ធបរិវារ ស្តេចចេញចាកក្រុងសាវត្ថីហើយ ស្តេចទៅកាន់ក្រុងពារាណសីដោយលំដាប់ ស្តេចដល់-ទេវស្ថានមួយ ដែលនៅជិតស្រុកតោទេយ្យគ្រាមក្នុងចន្លោះផ្លូវ ។ ព្រះសុគត ស្តេចគង់នៅជិតទេវស្ថាននោះ ទ្រង់បញ្ជាព្រះធម្មភណ្ឌាគារិក (គឺព្រះអានន្ទអ្នកជាឃ្លាំងធម៌) ឲ្យនិមន្តទៅប្រាប់ព្រាហ្មណ៍ ដែលកំពុងធ្វើនូវកសិកម្ម ដែលនៅជិតនោះចូលមកគាល់ ។ ព្រាហ្មណ៍នោះមកដល់ហើយ មិនថ្វាយអភិវាទចំពោះព្រះតថាគតទេ ប៉ុន្តែថ្វាយបង្គំទេវស្ថាននោះ ហើយឈរនៅចំណែកម្ខាង ។ ព្រះ-

សុគតក៏សួរថា "ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកសម្គាល់ប្រទេសនេះថាជាទីអ្វី ? ព្រាហ្មណ៍ក៏ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំថ្វាយបង្គំទីនេះដោយតាំងចិត្តថា ទីនេះជាចេតិយស្ថានតាមប្រពៃណីរបស់ពួកខ្ញុំ" ។ ព្រះសុគតក៏ញ៉ាំងព្រាហ្មណ៍នោះ ឲ្យរីករាយត្រេកអរដោយព្រះតម្រាស់ថា "ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកថ្វាយបង្គំស្ថានទីនេះ ឈ្មោះថាបានធ្វើនូវអំពើដ៏ប្រពៃហើយ" ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ បានស្តាប់នូវព្រះពុទ្ធតម្រាស់នោះហើយ ក៏កើតសេចក្តីសង្ស័យថា "ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ញ៉ាំងព្រាហ្មណ៍នោះ ឲ្យត្រេកអរយ៉ាងនេះ ដោយហេតុអ្វីហ្ន៎" ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាដើម្បីទ្រង់ដោះនូវសេចក្តីសង្ស័យ របស់ភិក្ខុទាំងនោះទើបត្រាស់ទេសនានូវឃដិការសូត្រ ក្នុងមជ្ឈិមនិកាយ ហើយទ្រង់និម្មិតព្រះចេតិយមាស របស់ព្រះកស្សបទសពលកម្ពស់មួយយោជន៍ និងព្រះចេតិយមួយអង្គទៀតទុកក្នុងអាកាស ទ្រង់សម្តែងឲ្យមហាជនឃើញហើយត្រាស់ថា "ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការបូជាដែលបុគ្គលគួរបូជាប្រភេទ

ដូច្នេះ រមែងសមគួរជាងពិត” ដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់ប្រកាសនូវបូជារហបុគ្គល ៤ ជំពូក មានព្រះពុទ្ធជាដើម តាមន័យដូចដែលត្រាស់ទុក ក្នុងមហាបរិនិព្វានសូត្រនោះឯង ហើយទ្រង់សម្តែងដោយពិស្តារនូវព្រះចេតិយ ៣ ប្រភេទ គឺសរីរចេតិយ ១ ឧទ្ទិសចេតិយ ១ បរិភោគចេតិយ ១ ។

លុះទ្រង់ត្រាស់ចេតិយ ៣ ប្រភេទចប់ហើយ បានទ្រង់ភាសិតនូវព្រះគាថានេះថា ៖

៩ បូជារហេ បូជយតោ ពុទ្ធេ យទិ សាវកេ
បបញ្ចសមតិក្កន្តេ តិណ្ណសោកបរិទ្ទវេ
តេ តាទិសេ បូជយតោ និព្វុតេ អកុតោភយេ ន
សក្កា បុញ្ញំ សង្ខាតុំ ឥមេត្តមបិ កេនចិ ។

កាលបុគ្គលបូជាចំពោះបូជារហបុគ្គល គឺព្រះពុទ្ធ ឬសាវករបស់ព្រះពុទ្ធ ដែលកន្លងផុតបបញ្ចធម៌ ដែលកន្លងផុតសេចក្តីសោក និងខ្សឹកខ្សួល ឬកាលបូជាចំពោះបូជារហបុគ្គលទាំងនោះ ដែលប្រកបដោយតាទិគុណ លោកមិនមានភ័យអំពីទីណា សូម្បីនិព្វានទៅហើយ បុគ្គលណា

មួយ មិនអាចរាប់បុណ្យថា បុណ្យនេះមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះបានឡើយ ។

អធិប្បាយគាថា

បុគ្គលដែលគួរបូជា អធិប្បាយថា អ្នកគួរដើម្បីបូជា ឈ្មោះថា បូជារហបុគ្គលក្នុងព្រះគាថានោះ ។ ពាក្យថា របស់បុគ្គលអ្នកបូជានូវលោកអ្នកដែលគួរបូជា សេចក្តីថា អ្នកបូជាដោយការឱនលំទោនមានការក្រាបថ្វាយបង្គំជាដើម នឹងដោយបច្ច័យ ៤ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងបូជារហបុគ្គលដោយពាក្យថា **ពុទ្ធេ** គឺព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។ បទថា **ពុទ្ធេ** បានដល់ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ សព្ទនិបាតថា **យទិ** បានដល់ **យទិវា** អធិប្បាយថា **អថវា** ។ ពាក្យថា នូវព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ក៏ជាការដែលត្រាស់ទុកហើយក្នុងព្រះគាថានោះ ។ (ឬថា) ព្រះសាវកទាំងឡាយផង ។ បទថា អ្នកកន្លងផុតបបញ្ចធម៌ហើយ សេចក្តីថា បបញ្ចធម៌ គឺតណ្ហា ទិដ្ឋិ មានះ លោកឈានកន្លងផុតហើយ ។ ពាក្យថា អ្នកមានសេចក្តីសោកនឹងសេចក្តី

ខ្សឹកខ្សួលកន្លងផុតហើយ បានដល់អ្នកមានសេចក្តីសោក នឹងសេចក្តីខ្សឹកខ្សួលកន្លងផុតទៅហើយ ។ អធិប្បាយថា កន្លងផុតបានទាំងពីរយ៉ាង ។ ភាពជាអ្នកគួរដល់ការបូជា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ ដោយបទវិសេសនៈ(គុណបទ) ទាំងនោះ ។ ពាក្យថាទាំងនោះ បានដល់ព្រះពុទ្ធជាដើម ។ ពាក្យថា អ្នកដូច្នោះ បានដល់អ្នកប្រកបដោយគុណដូច្នោះ ដោយអំណាចនៃគុណដូចពោលហើយ ។ ពាក្យថា និព្វាន ហើយ បានដល់ និព្វានដោយការរំលត់កិលេស មានរាគៈ ជាដើម ។ ភ័យអំពីទីណាៗ គឺអំពីភព ឬអំពីអារម្មណ៍ រមែងមិនមានដល់បុគ្គល ដែលគួរបូជាទាំងនោះ ដូច្នោះ បុគ្គលទាំងនោះទើបឈ្មោះថា មិនមានភ័យអំពីទីណាៗ ។ ចំពោះបុគ្គលដែលមិនមានភ័យអំពីទីណាៗ ទាំងនោះ ។

ពាក្យថា បុគ្គលណាមួយមិនអាចរាប់បុណ្យបាន សេចក្តីថា មិនអាចគណនាបុណ្យបាន ។ ប្រសិនបើមាន ពាក្យសួរសើកចូលមកថា រាប់យ៉ាងណា ? គប្បីឆ្លើយថា នរណាៗ ក៏មិនអាចរាប់បុណ្យថា បុណ្យនេះមានប្រមាណ

ប៉ុណ្ណោះ អធិប្បាយថា នរណាៗ ក៏មិនអាចនឹងរាប់ថា បុណ្យនេះមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ បុណ្យនេះមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។ **អបិ** គប្បីភ្ជាប់នឹងបទថា **កេនចិ** ។ អធិប្បាយថា ដែលបុគ្គលណាៗ ឬពោលដោយការរាប់វិធីណាៗ ក្នុងពាក្យទាំងពីរនោះ ពាក្យថា ដែលបុគ្គលបានដល់ ដែលបុគ្គលនោះមានព្រះព្រហ្មជាដើម ។ ពាក្យថា ដោយការរាប់បានដល់ដោយការរាប់ ៣ យ៉ាងគឺ ដោយការគណនេយ្យ ដោយការថ្លឹង និងដោយការវាល់ ។ ការគនេយ្យដោយន័យថា វត្ថុនេះមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ឈ្មោះថា គណនេយ្យ ការថ្លឹងដោយគ្រឿងថ្លឹង ឈ្មោះថា ថ្លឹង ការធ្វើឲ្យពេញ (វាល់) ដោយអំណាចនៃកន្ទះទូកដៃ មួយទូកដៃ បំពង់ និងនាឡិជាដើម ឈ្មោះថា វាល់ ។ បុគ្គលណាៗ ក៏មិនអាចរាប់បុណ្យរបស់អ្នកបូជា ចំពោះបុគ្គលដែលគួរបូជាមានព្រះពុទ្ធជាដើម ដោយការរាប់ទាំង ៣ វិធីនេះដោយអំណាចនៃវិបាក គឺផល ព្រោះវៀរចាកទីបំផុតដូច្នេះ ។ ផលនៃទានរបស់បុគ្គលអ្នកបូជាក្នុងស្ថានទាំងពីរ ជាយ៉ាង

ណា ? បុណ្យរបស់បុគ្គលអ្នកបូជាចំពោះព្រះពុទ្ធជាដើម ដែលទ្រង់នៅមានព្រះជន្ម នរណាៗ ក៏មិនអាចរាប់បាន ។ បុណ្យរបស់បុគ្គលអ្នកបូជាចំពោះព្រះពុទ្ធជាដើម ដូច្នោះ សូម្បីនិព្វានទៅហើយ ដោយខន្ធបរិនិព្វាន ដែលមានកិលេសបរិនិព្វានជានិមិត្ត នរណាៗ ក៏មិនអាចរាប់បាន ព្រោះដូច្នោះ គួរនឹងថ្លែងគ្នាខ្លះ ។ ព្រោះហេតុ (តែមានសេចក្តីសង្ស័យ) នោះឯង ទើបសក្កទេវរាជពោលក្នុងវិមានវត្ថុថា ៖

"កាលព្រះសម្ពុទ្ធជាដើម ទ្រង់នៅមានព្រះជន្មក្តី និព្វានទៅហើយក្តី កាលចិត្តស្មើគ្នា ផលក៏រមែងស្មើគ្នា ព្រោះហេតុគឺសេចក្តីជ្រះថ្លានៃចិត្តសត្វទាំងឡាយ រមែងទៅកាន់សុគតិ" ដូច្នេះឯង ។

ក្នុងអវសាននៃព្រះធម្មទេសនា ព្រាហ្មណ៍នោះបានជាសោតាបន្ន ។

ព្រះចេតិយមាសកម្ពស់ទាំងយោជន៍ បានតាំង (លេចធ្លោរ) នៅក្នុងអាកាសអស់ ៧ ថ្ងៃ ។ ក៏សមាគមបាន

មានហើយដោយជនជាច្រើន ពួកគេបូជាព្រះចេតិយដោយប្រការផ្សេងៗ អស់ ៧ ថ្ងៃ ។ តអំពីនោះ សេចក្ដីផ្សេងគ្នានៃលទ្ធិ របស់អ្នកមានលទ្ធិផ្សេងគ្នាបានកើតមាន ។

ព្រះចេតិយនោះ បានទៅកាន់ទីរបស់ខ្លួនវិញដោយពុទ្ធានុភាព, ក្នុងខណៈនោះ ព្រះចេតិយសិលាដ៏ធំផុសឡើងហើយក្នុងទីនោះ ។

ប្រជាសត្វ ៨៤០០០ បានសម្រេចធម្មាភិសម័យ (គឺត្រាស់ដឹងធម៌) ហើយក្នុងសមាគមនោះ ៕

(រឿងព្រះចេតិយមាសរបស់ព្រះកស្សបទសពល ចប់)

****

ពុទ្ធវគ្គវណ្ណនាទី ១៤ ចប់

គាថាធម្មបទ

សុខវគ្គទី ១៥

១. សុសុខំ វត ជីវាម   វេរិនេសុ អវេរិនោ
វេរិនេសុ មនុស្សេសុ   វិហរាម អវេរិនោ ។
សុសុខំ វត ជីវាម   អាតុរេសុ អនាតុរា
អាតុរេសុ មនុស្សេសុ វិហរាម អនាតុរា ។
សុសុខំ វត ជីវាម   ឧស្សុកេសុ អនុស្សុកា
ឧស្សុកេសុ មនុស្សេសុ វិហរាម អនុស្សុកា ។

យើងជាអ្នកមិនមានពៀរ រស់នៅជាសុខពិត ក្នុងពួកមនុស្សមានពៀរ កាលពួកមនុស្សមានពៀរ យើងជាអ្នកមិនមានពៀរ ។

យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ (ដោយកិលេស) រស់នៅជាសុខពិត ក្នុងពួកមនុស្សមានសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ កាលពួកមនុស្សមានសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ ។

យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ក្នុងការស្វែងរក រស់នៅជាសុខពិត ក្នុងពួកមនុស្សដែលមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ កាលពួកមនុស្សមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ យើងជាអ្នកមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ។

សុសុខំ វត ជីវាម យេសន្នោ នត្ថិ កិញ្ចនំ
បីតិភក្ខា ភវិស្សាម ទេវា អាភស្សរា យថា

យើងមិនមានកង្វល់ តែងរស់នៅជាសុខពិត (ព្រោះ) យើងមានបីតិជាអាហារ ដូចពួកទេវតាជាន់អាភស្សរៈ។

ជយំ វេរំ បសវតិ ទុក្ខំ សេតិ បរាជិតោ
ឧបសន្តោ សុខំ សេតិ ហិត្វា ជយបរាជយំ ។

បុគ្គលអ្នកឈ្នះ តែងរងនូវពៀរ បុគ្គលអ្នកចាញ់ តែងដេកជាទុក្ខ ចំណែកបុគ្គល លះបង់ការឈ្នះ នឹងការចាញ់ចេញហើយ ជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ទើបដេកជាសុខ ។

នត្ថិ រាគសមោ អគ្គិ នត្ថិ ទោសសមោ កលិ
នត្ថិ ខន្ធសមា ទុក្ខា នត្ថិ សន្តិបរំ សុខំ ។

ភ្លើងស្មើដោយរាគៈ មិនមាន ទោសកំហុសស្មើដោយទោសៈ មិនមាន ទុក្ខទាំងឡាយស្មើដោយខន្ធ មិនមាន

សុខក្រៅពីសេចក្ដីស្ងប់ មិនមាន ។

ជិឃច្ឆា បរមា រោគា សង្ខារា បរមា ទុក្ខា

ឯតំ ញត្វា យថាភូតំ និព្វានំ បរមំ សុខំ ។

សេចក្ដីស្រេកឃ្លាន ជារោគយ៉ាងក្រៃលែង សង្ខារទាំងឡាយ ជាទុក្ខយ៉ាងក្រៃលែង (អ្នកប្រាជ្ញ) ដឹងច្បាស់សេចក្ដីនុ៎ះ តាមពិតហើយ (រមែងធ្វើឲ្យច្បាស់) នូវព្រះនិព្វាន ជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ។

អារោគ្យបរមា លាភា សន្តុដ្ឋិបរមំ ធនំ

វិស្សាសបរមា ញាតី និព្វានំ បរមំ សុខំ ។

លាភមានការមិនមានរោគ ជាយ៉ាងក្រៃលែង ទ្រព្យមានសេចក្ដីសន្ដោស ជាយ៉ាងក្រៃលែង ញាតិមានសេចក្ដីស្និទ្ធស្នាល ជាយ៉ាងក្រៃលែង ព្រះនិព្វាន ជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ។

បវិវេករសំ បិត្វា រសំ ឧបសមស្ស ច

និទ្ទរោ ហោតិ និប្បាបោ ធម្មបីតិរសំ បិវំ ។

ភិក្ខុផឹករស (១) វិវេកផង រសព្រះនិព្វាន ជាទីរម្ងាប់កិលេសផង ផឹករសបីតិដែលកើតអំពីធម៌ផង ទើបជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយ មិនមានសេចក្ដី

សៅហ្មងឡើយ ។

សាធុ ទស្សនមរិយានំ សន្និវាសោ សទា សុខោ
អទស្សនេន ពាលានំ និច្ចមេវ សុខី សិយា ។

ការជួបប្រទះព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាការល្អ ការនៅរួមជាមួយព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាហេតុឲ្យកើតសេចក្ដីសុខ សព្វកាល បុគ្គលគប្បីមានសេចក្ដីសុខអស់កាលជានិច្ចបាន ព្រោះមិនចួបប្រទះបុគ្គលពាលទាំងឡាយ ។

ពាលសង្គតចារី ហិ ទីឃមទ្ធានំ សោចតិ
ទុក្ខោ ពាលេហិ សំវាសោ អមិត្តេនេវ សព្វទា ។

បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តសេពគប់ដោយជនពាល រមែងសោកស្ដាយអស់កាលយូរអង្វែង ការនៅរួមជាមួយនឹងជនពាល រមែងជាទុក្ខសព្វកាល ។

ធីរោ ច សុខសំវាសោ ញាតីនំវ សមាគមោ
តស្មាហិ

ធីរញ្ច បញ្ញញ្ច ពហុស្សុតញ្ច
ធោរយ្ហសីលំ វតវន្តមរិយំ
តំ តាទិសំ សប្បុរិសំ សុមេធំ
ភជេថ នក្ខត្តបថំវ ចន្ទិមា ។

ដូចជាការនៅរួមជាមួយនឹងសត្រូវ ចំណែកខាងការនៅរួមនឹងធីរជន រមែងជាសុខ ដូចការចួបជុំនៃញាតិទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះឯង បុគ្គលគួរសេពគប់ សប្បុរសជាអ្នកមាំមួនផង មានបញ្ញាផង មានសេចក្ដី

ចេះដឹងច្រើនផង ជាអ្នកឆ្ងាយចាកកិលេសផង មានបញ្ញាល្អផង ប្រាកដដូច្នោះៗ ឲ្យដូចព្រះចន្ទគប់នូវផ្លូវនក្ខត្តឫក្ស ។

ចប់ សុខវគ្គទី ១៥

****

១៥ សុខវគ្គវណ្ណនា

១ រឿងនៃការរម្ងាប់នូវជម្លោះរបស់ពួកព្រះញាតិ

សេចក្តីខាងដើម

ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅក្នុងដែនរបស់អ្នកស្រុកសក្កៈ ទ្រង់ប្រារព្ធពួកព្រះញាតិដើម្បីរម្ងាប់នូវជម្លោះ ទើបត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា "*សុសុខំ វត*" ជាដើម ។

[ការវិវាទកើតឡើងព្រោះការជណ្តើមទឹក]

បានឮថា ពួកសាក្យៈ និងពួកកោលិយៈ បញ្ជាឲ្យទប់ស្ទឹងរោហិណី ដោយធ្វើទំនប់តែមួយ ក្នុងចន្លោះនគរកបិលពស្តុ និងនគរកោលិយៈ ដើម្បីធ្វើស្រែ ។ គ្រានោះ កាលសន្ទូងទាំងឡាយស្វិតក្នុងចំណែកខាងដើមនៃខែជេស្ឋ, ពួកកម្មករនៃនគរទាំងពីរនោះប្រជុំគ្នា ។ បណ្តាកម្មករនៃនគរទាំងពីរនោះ កម្មកររបស់ក្សត្រដែលនៅ

ក្នុងនគរកោលិយៈ ពោលថា “ទឹកនេះកាលបើយើងទាំងឡាយនាំទៅកាន់ទីទាំងពីរខាង នឹងមិនគ្រប់គ្រាន់ដល់អ្នកទាំងឡាយ, កាលបើអ្នកទាំងឡាយនាំទៅកាន់ទីទាំងពីរខាង ក៏នឹងមិនគ្រប់គ្រាន់ដល់ពួកយើង, ប៉ុន្តែសន្ទូងរបស់ពួកយើងនឹងសម្រេចដោយទឹក រួមតែមួយចំណែកប៉ុណ្ណោះ, ដូច្នេះ ពួកលោកចូរឲ្យទឹកនេះដល់ពួកយើងចុះ” ។ ចំណែកកម្មកររបស់ក្សត្រ អ្នកនៅក្នុងនគរកបិលពស្តុក្រៅនេះ ពោលយ៉ាងនេះថា “កាលអ្នកទាំងឡាយញុំាងជង្រុកឲ្យពេញហើយតាំងនៅ ពួកយើងនឹងមិនអាចជាអ្នកមានសម្ភារៈមានកញ្ច្រោង និងការុងជាដើមក្នុងដៃ កាន់យកនូវមាសពណ៌ក្រហមផង នូវកែវមណីពណ៌ខៀវផង កែវមណីពណ៌ខ្មៅផង និងកហាបណៈទាំងឡាយ ហើយត្រាច់ទៅក្បែរទ្វារផ្ទះរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ, សន្ទូងរបស់ពួកយើង ក៏សម្រេចដោយទឹករួមតែមួយចំណែកដែរ, ដូច្នេះ ចូរអ្នកទាំងឡាយឲ្យទឹកនេះដល់ពួកយើងចុះ” ។

កោលិយៈ. ពួកយើងនឹងមិនឲ្យ ។

សាក្យៈ. សូម្បីពួកយើងក៏មិនឲ្យដែរ ។

កម្មកររបស់ក្សត្រអ្នកនៅក្នុងនគរទាំងពីរនោះ ញុំាង សម្តីឲ្យចម្រើនឡើងដោយអាការយ៉ាងនេះហើយ ប្រហារនូវគ្នានិងគ្នាយ៉ាងនេះ គឺកម្មករម្នាក់ក្រោកឡើងហើយ ប្រហារកម្មករម្នាក់ទៀត, ចំណែកកម្មករដែលត្រូវគេប្រហារនោះ ក៏ប្រហារកម្មករដទៃទៀង ប្រកួត (ប៉ះទង្គិច) នូវជាតិនៃរាជត្រកូលទាំងឡាយ ញុំាងជម្លោះឲ្យចម្រើនឡើង ។ កម្មកររបស់ស្តេចកោលិយៈទាំងឡាយពោលថា "ពួកឯង ចូរនាំក្មេងដែល នៅក្នុងនគរកបិលពស្តុទៅវិញចុះ, ជនពួកណាដែលនៅរួមនឹងបងប្អូនស្រីរបស់ខ្លួនៗ ដូចជាសត្វតិរច្ឆានទាំងឡាយ មានឆ្កែ និងចចកជាដើម, ដំរី សេះ ខែល និងអាវុធទាំងឡាយ របស់ជនទាំងនោះនឹងធ្វើអ្វីពួកយើងបាន" ។

ចំណែកកម្មករ របស់ស្តេចសាក្យៈទាំងឡាយពោលថា "ឥឡូវនេះ ពួកឯងចូរនាំយកក្មេងដែលមានរោគឃ្លង់ទៅវិញចុះ ។

ជនពួកណា មិនមានទីពឹង មិនមានគតិ នៅក្រោមដើមក្រជៅ ដូចជាសត្វតិរច្ឆានទាំងឡាយ ។ ដំរី សេះ ខែល និងអាវុធ របស់ជនទាំងនោះ នឹងធ្វើអ្វីពួកយើងបាន" ។ កម្មករទាំងនោះ ទៅប្រាប់ពួកអាមាត្យអ្នកត្រួតត្រាក្នុងកម្មនោះ ។ ពួកអាមាត្យ ក៏ក្រាបទូលរាជត្រកូលទាំងឡាយ ។

គ្រានោះ ស្តេចសាក្យៈទាំងឡាយទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "ពួកយើងនឹងសម្តែងនូវកម្លាំងផង នូវឥទ្ធិពលផងរបស់អ្នកនៅរួមជាមួយនឹងបងប្អូនស្រីទាំងឡាយ" ហើយត្រៀមយុទ្ធវិធីចេញទៅ ។ ចំណែកស្តេចកោលិយៈទាំងឡាយទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "ពួកយើងនឹងសម្តែងនូវកម្លាំងផង នូវឥទ្ធិពលផងរបស់អ្នកនៅក្រោមដើមក្រជៅ" លុះទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នេះហើយ ក៏ត្រៀមយុទ្ធវិធីចេញទៅ ។

[ព្រះសាស្តាស្តេចហាមឃាត់ព្រះញាតិ]

ចំណែកព្រះសាស្តា ទ្រង់រំពឹងមើលនូវសត្វលោកក្នុងវេលាជិតភ្លឺ ទ្រង់ឃើញពួកព្រះញាតិហើយ ទ្រង់ព្រះ

តម្រិះថា “កាលតថាគតមិនទៅ, ពួកព្រះញាតិទាំងនោះ នឹងវិនាស, តថាគតទៅកាន់ទីនោះទើបគួរ លុះទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នោះហើយ ក៏ស្តេចទៅតាមអាកាសតែមួយព្រះអង្គឯង ទ្រង់គង់ដោយព្រះភ្លែនព្ធដ៏អាកាសត្រង់កណ្តាលស្ទឹងរោហិណី ។ ព្រះញាតិទាំងឡាយឃើញព្រះសាស្តាហើយ ក៏បោះអាវុធចោល មកថ្វាយបង្គំ ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរព្រះញាតិទាំង នោះថា “មហាបពិត្រ ជម្លោះហ្នឹង ឈ្មោះថា ជាជម្លោះអ្វី ?” ។

ពួកព្រះញាតិ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ មិនដឹង ។

ព្រះសាស្តា. មើល៍ នរណាដឹងរឿងនោះ ។

ព្រះញាតិទាំងនោះ សួររហូតដល់ពួកទាសៈ និងកម្មករ ដោយឧបាយនេះថា “ឧបរាជនឹងដឹង, សេនាបតីនឹងដឹង,” ជាដើម ហើយក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គឈ្លោះគ្នាព្រោះដណ្តើមទឹកគ្នា” ។

ព្រះសាស្តា. មហាបពិត្រ ទឹកមានតម្លៃប៉ុន្មាន ?

ព្រះញាតិ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានតម្លៃបន្តិចបន្តួច ។

ព្រះសាស្តា. ក្សត្រទាំងឡាយ មានតម្លៃប៉ុន្មាន ?

ព្រះញាតិ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដែលឈ្មោះថា ក្សត្រ មានតម្លៃកាត់ថ្លៃមិនបាន ។

ព្រះសាស្តា. ក៏ការដែលទ្រង់ទាំងឡាយ អាស្រ័យនូវទឹកដែលមានតម្លៃបន្តិចបន្តួច ហើយញុំាងក្សត្រទាំងឡាយ ដែលមានតម្លៃកាត់មិនបានឲ្យវិនាស គួរហើយឬ ? ព្រះញាតិទាំងនោះបាននៅស្ងៀម ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅព្រះញាតិទាំងនោះមកហើយ ត្រាស់ថា “មហាបពិត្រ ព្រោះហេតុអ្វី មហាបពិត្រទាំងឡាយ ទ្រង់ធ្វើយ៉ាងនេះ, កាលបើមិនមានតថាគតទេ, ក្នុងថ្ងៃនេះ ស្ទឹងគឺលោហិតនឹងហូរ, ទ្រង់ទាំងឡាយបានធ្វើនូវអំពើដែលមិនសមគួរហើយ, ទ្រង់ទាំងឡាយ ជាអ្នកមានពៀរដោយពៀរ ៥ ប្រការ, តថាគតមិនមានពៀរ, ទ្រង់ទាំងឡាយជាអ្នកក្រហល់ក្រហាយដោយកិលេស, តថាគតមិនមាន

សេចក្តីក្រហល់ក្រហាយ, ទ្រង់ទាំងឡាយ ជាអ្នកមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយក្នុងការស្វែងរកកាមគុណ, តថាគតមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ" ហើយបានទ្រង់ភាសិតព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

១. សុសុខំ វត ជីវាម   វេរិនេសុ អវេរិនោ
វេរិនេសុ មនុស្សេសុ វិហរាម អវេរិនោ ។
សុសុខំ វត ជីវាម   អាតុរេសុ អនាតុរា
អាតុរេសុ មនុស្សេសុ វិហរាម អនាតុរា ។
សុសុខំ វត ជីវាម   ឧស្សុកេសុ អនុស្សុកា
ឧស្សុកេសុ មនុស្សេសុ វិហរាម អនុស្សុកា ។

តថាគតជាអ្នកមិនមានពៀរ រស់នៅជាសុខពិតក្នុងពួកមនុស្សអ្នកមានពៀរ កាលពួកមនុស្សមានពៀរ តថាគតជាអ្នកមិនមានពៀរ ។

តថាគតជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយដោយកិលេស រស់នៅជាសុខពិត ក្នុងពួកមនុស្សអ្នកមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ កាលពួកមនុស្សមាន

សេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ តថាគតជាអ្នកមិនមាន
សេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ ។
តថាគត ជាអ្នកមិនមានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយក្នុងការ
ស្វែងរក រស់នៅជាសុខពិត ក្នុងពួកមនុស្សអ្នក
មានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយ កាលពួកមនុស្ស មាន
សេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយ តថាគតជាអ្នកមិនមានសេចក្ដី
ខ្វល់ខ្វាយ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **សុសុខំ** បានដល់ សប្បាយ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់អធិប្បាយពាក្យនេះថា "ក្នុងមនុស្សទាំងឡាយអ្នកមានពៀរនឹងគ្នា ដោយពៀរ ៥ ប្រការ តថាគតមិនមានពៀរ ក្នុងមនុស្សទាំងឡាយអ្នកមានសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយដោយកិលេស (តថាគត) ឈ្មោះថា មិនមានសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ ព្រោះជាអ្នកមិនមានកិលេស ក្នុងពួកមនុស្ស អ្នកមានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយក្នុងការស្វែងរកកាមគុណ ៥ (តថាគត) ឈ្មោះថា មិន

មានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយ ព្រោះមិនមានការស្វែងរក ទើបរស់នៅជាសុខសប្បាយជាងពួកគ្រហស្ថ អ្នកញុំាងជីវិតឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចនៃបាបកម្ម មានការកាត់នូវទីតជាដើម ឬជាងពួកបព្វជិត អ្នកចិញ្ចឹមជីវិតដោយបាបកម្ម មានវេជ្ជកម្មជាដើម ហើយពោលថា តថាគតរស់នៅសុខ ។ បទដ៏សេសមានន័យងាយទាំងអស់ ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ។៚

(រឿងការរម្ងាប់ជម្លោះរបស់ពួកព្រះញាតិ ចប់)

****

២ រឿងមារ

សេចក្ដីខាងដើម

ព្រះសាស្ដា កាលគង់នៅក្នុងស្រុកព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះបញ្ចសាលា ទ្រង់ប្រារព្ធមារ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “*សុសុខំ វត*” ជាដើម ៗ

[ក្មេងស្រី ៥០០ លេងនក្ខត្តឫក្ស]

បានឮថា ថ្ងៃមួយព្រះសាស្ដាទ្រង់ឃើញនូវធម៌ដែលជាឧបនិស្ស័យនៃសោតាបត្តិមគ្គរបស់កុមារិកា ៥០០ រូប ទើបស្ដេចចូលទៅអាស្រ័យស្រុកនោះ ៗ ក៏កុមារិកាទាំងនោះ ទៅកាន់ស្ទឹងក្នុងថ្ងៃនក្ខត្តឫក្ស ងូតទឹក ស្លៀកពាក់រួចស្រេចហើយ ដើរចូលទៅកាន់ស្រុក ៗ ចំណែកព្រះសាស្ដាស្ដេច ក៏ចូលទៅកាន់ស្រុកនោះដើម្បីបិណ្ឌបាតដែរ ៗ មារចូលជ្រែកក្នុងសរីរនៃជនអ្នកនៅក្នុងស្រុកទាំងអស់, ធ្វើមិនឲ្យព្រះមានព្រះភាគបាននូវភិក្ខាសូម្បីតែមួយវែក ឈរនៅក្បែរទ្វារស្រុក ទូលសួរព្រះសាស្ដានៅពេលដែលស្ដេចចេញមក ដោយមានបាត្រដូចជាបុគ្គលលាង

ទុកហើយថា “ម្នាលសមណៈ លោកបានដុំបាយខ្លះហើយឬ ?” ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលមារអ្នកមានបាប អ្នកបានធ្វើមិនឲ្យតថាគតបានភិក្ខាឬ ?

មារ. បពិត្រអង្គដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ សូមស្តេចចូលទៅម្តងទៀតចុះ ។

បានឮថា មារមានគំនិតយ៉ាងនេះថា “ប្រសិនបើព្រះសមណគោតមនឹងចូលទៅម្តងទៀត, យើងនឹងចូលជ្រែកក្នុងសរីរៈនៃជនទាំងពួង ហើយទះដៃសើចចំអកអំពីខាងមុខព្រះសមណគោតម” ។ ក្នុងខណៈនោះ កុមារិកាទាំងនោះមកដល់ទ្វារស្រុក ឃើញព្រះសាស្តា ថ្វាយបង្គំហើយ ឈរនៅក្នុងចំណែកម្ខាង ។ ចំណែកមារទូលព្រះសាស្តាថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គកាលមិនបានដុំបាយ នឹងជាអ្នកត្រូវទុក្ខដែលកើតអំពីសេចក្តីឃ្លានបៀតបៀនហើយឬ ?” ។

[អ្នកមិនកង្វល់សោយបីតិជំនួលអាហារ]

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា “ម្នាលមារអ្នកមានបាប ថ្ងៃនេះ សូម្បីតថាគតមិនបាននូវអ្វីតិចតួច ក៏នឹងញ៉ាំងកាលឲ្យកន្លងទៅដោយសុខដែលកើតអំពីបីតិតែម្យ៉ាង ដូចជាព្រហ្មក្នុងទេវលោកជាន់អាភស្សរៈ” ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

២. សុសុខំ វត ជីវាម យេសន្នោ នត្ថិ កិញ្ចនំ
បីតិភក្ខា ភវិស្សាម ទេវា អាភស្សរា យថា ។

តថាគតមិនមានកង្វល់ តែងរស់នៅជាសុខពិត (ព្រោះ) យើងមានបីតិជាអាហារ ដូចពួកទេវតាជាន់អាភស្សរៈ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **យេសន្នោ** សេចក្តីថា បណ្តាកិលេសជាតជាគ្រឿងកង្វល់ទាំងឡាយ មានរាគៈជាដើម កិលេសជាតជាគ្រឿងកង្វល់សូម្បីតែមួយ ដោយអត្ថថា ជាគ្រឿងចង រមែងមិនមានដល់តថាគត ។

បទថា **បីតិភក្ខា** ពួកទេវតាជាន់អាភស្សរៈ ជាអ្នកមានបីតិជាអាហារ ញ៉ាំងកាលឲ្យកន្លងទៅ យ៉ាងណា, សម្បីតជាគថក៏ដូច្នោះដែរ ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា កុមារិកាទាំង ៥០០ នោះ តាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ល។

(រឿងរបស់មារ ចប់)

****

៣ រឿងបរាជ័យរបស់ព្រះបាទកោសល

សេចក្តីខាងដើម

ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធការបរាជ័យរបស់ព្រះបាទកោសល ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “**ជយំ វេរំ** ” ជាដើម ។

[មាបាញ់ក្មួយ]

បានឮថា ព្រះបាទកោសលនោះ ទ្រង់អាស្រ័យកាសិកគាម ទ្រង់ច្បាំងជាមួយនឹងព្រះបាទអជាតសត្រូវដែលជាក្មួយរបស់ព្រះអង្គ កាលព្រះបាទអជាតសត្រូវនោះឲ្យចាញ់ហើយអស់វារៈ ៣ ដង ក្នុងវារៈទី ៣ ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា “យើងមិនអាចនឹងញ៉ាំងក្មេងដែលមានមាត់មិនទាន់អស់ក្លិនទឹកដោះឲ្យចាញ់បាន, ប្រយោជន៍អ្វីដោយការរស់នៅរបស់យើង”។ ទ្រង់ធ្វើនូវកិរិយាផ្តាច់បង់អាហារ ហើយទ្រង់ផ្ទំនៅលើគ្រែតូច ។ គ្រានោះ ព្រឹត្តិការណ៍របស់ព្រះរាជានោះផ្សាយទៅកាន់នគរទាំងមូល ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

បានឮថា ព្រះរាជាទ្រង់អាស្រ័យកាសិកគាម ត្រូវព្រះបាទអជាតសត្រូវឲ្យទ្រង់បរាជ័យហើយ ៣ ដង, ឥឡូវនេះ ព្រះបាទកោសលនោះទ្រង់បរាជ័យ (ត្រឡប់) មកហើយ ទ្រង់ផ្ដាច់បង់នូវព្រះក្រយាហារ ហើយទ្រង់ផ្ទំនៅលើគ្រែតូច ដោយទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "យើងមិនអាចនឹងញ៉ាំងក្មេងដែលមានមាត់មិនទាន់អស់ក្លិនទឹកដោះឲ្យចាញ់បាន, ប្រយោជន៍អ្វីដោយការរស់នៅរបស់យើង ?" ។

ព្រះសាស្ដា ទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់នូវកថារបស់ភិក្ខុទាំងនោះហើយ ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកឈ្នះ រមែងបង្កនូវពៀរ, ចំណែកបុគ្គលអ្នកចាញ់ រមែងដេកជាទុក្ខ" ដូច្នេះហើយ ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៣ ជយំ វេរំ បសវតិ ទុក្ខំ សេតិ បរាជយំ
ឧបសន្តោ សុខំ សេតិ ហិត្វា ជយបរាជយំ ។

បុគ្គលអ្នកឈ្នះ តែងរងនូវពៀរ បុគ្គលអ្នកចាញ់ តែងដេកជាទុក្ខ ចំណែកបុគ្គលលះបង់ ការឈ្នះនឹងការចាញ់ចេញហើយ ជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ទើប

ទើបដេកជាសុខ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **ជយំ** សេចក្ដីថា អ្នកឈ្នះបុគ្គលដទៃ រមែងត្រឡប់បាននូវពៀរ ។ បទថា **បរាជិតោ** សេចក្ដីថា អ្នកដែលបុគ្គលដទៃឲ្យចាញ់ហើយ រមែងដេកជាទុក្ខ គឺរមែងនៅជាទុក្ខក្នុងឥរិយាបថទាំងពួង ដោយគិតថា "កាលណាហ្ន៎ ! ទើបយើងឃើញខ្នងរបស់បច្ចាមិត្ត ?" ។

បទថា **ឧបសន្តោ** សេចក្ដីថា ព្រះខីណាស្រព អ្នកមានកិលេស មានរាគៈជាដើមក្នុងខាងក្នុងស្ងប់ហើយ លះបង់នូវការឈ្នះ និងការចាញ់ចេញហើយ រមែងនៅជាសុខ គឺរមែងរស់នៅដោយសុខសប្បាយក្នុងឥរិយាបថទាំងពួង ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ។៚

(រឿងបរាជ័យរបស់ព្រះបាទកោសល ចប់)

៤ រឿងនាងនារិការបស់ត្រកូលមួយរូប

សេចក្តីខាងដើម

*ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធកុមារិកាម្នាក់ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “**នត្ថិ រាគសមោ អគ្គិ**” ជាដើម ។*

[*ព្រះសាស្តាស្តេចគង់នៅក្នុងរោងអាវាហមង្គល*]

បានឮថា មាតារបស់កុមារិកានោះធ្វើអាវាហមង្គល និមន្តព្រះសាស្តាក្នុងថ្ងៃអាវាហមង្គលនោះ ។ ព្រះសាស្តាមានពួកភិក្ខុចោមរោម ស្តេចទៅកាន់រោងអាវាហមង្គលនោះ គង់នៅហើយ ។ នាងកុមារិកានោះធ្វើនូវកិច្ចទាំងពួងមានការត្រងទឹកជាដើមដើម្បីពួកភិក្ខុ បានដើរទៅដើរមក ។

ចំណែកស្វាមីរបស់នាងឈរសម្លឹងមើលនាង, កាលគេឈរសម្លឹងមើលដោយរាគៈ, កិលេសព្ធដ៏ខាងក្នុងក៏ផុសឡើង ។ គេត្រូវការមិនដឹង (មិនដឹងខ្លួន) គ្របសង្កត់ហើយ ទើបមិនបម្រើព្រះពុទ្ធ, មិនបម្រើព្រះមហាថេរៈ ៨០ អង្គ, បែរជាធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា “យើងនឹងលាដៃចាប់

ស្ត្រីនោះ” ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ឃើញអជ្ឈាស័យរបស់បុរសនោះហើយ, បានទ្រង់ធ្វើមិនឲ្យគេមើលឃើញស្ត្រីនោះ ។ កាលគេមើលមិនឃើញស្ត្រីនោះ ទើបគេឈរសម្លឹងមើលព្រះសាស្តា ។ ក្នុងកាលដែលគេឈរសម្លឹងមើលនោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា “ម្នាលកុមារតូច ដែលឈ្មោះភ្លើងប្រាកដស្មើដោយភ្លើង គឺរាគៈ មិនមាន, ដែលឈ្មោះថាទោសៈ (កម្រោល) ប្រាកដស្មើដោយទោស គឺទោសៈ មិនមាន, ឈ្មោះថា ទុក្ខប្រាកដស្មើដោយទុក្ខព្រោះការបរិហារខន្ធ មិនមាន, សូម្បីសុខដូចជានិព្វានសុខ មិនមាន” ដូច្នេះហើយ ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៤ នត្ថិ រាគ សមោ អគ្គិ នត្ថិ ទោស សមោ កលិ
នត្ថិ ខន្ធ សមា ទុក្ខា នត្ថិ សន្តិ បរំ សុខំ ។

ភ្លើងស្មើដោយរាគៈ មិនមាន ទោសកំហុសស្មើ
ដោយទោសៈមិនមាន ទុក្ខទាំងឡាយស្មើដោយ
ខន្ធមិនមាន សុខក្រៅពីសេចក្តីស្ងប់ មិនមាន ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **នត្ថិ រាគសមោ** សេចក្ដីថា ឈ្មោះថា ភ្លើងដទៃ ជាភ្លើងដែលអាចឆេះតែខាងក្នុង មិនសម្ដែងនូវផ្សែង អណ្ដាត ឬក៏រងើក ហើយធ្វើនូវក្ដាប់នៃផេះ (ឲ្យនៅតែផេះមួយក្ដាប់) ស្មើដោយរាគៈ រមែងមិនមាន ។

បទថា **កលិ** សេចក្ដីថា សូម្បីទោស ស្មើដោយទោសៈ រមែងមិនមាន ។

បទថា **ខន្ធសមា** បានដល់ ស្មើដោយខន្ធទាំងឡាយ ។ អធិប្បាយថា ឈ្មោះថា ទុក្ខដទៃដូចជាខន្ធទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលបរិហារជាទុក្ខ រមែងមិនមាន ។

ពីរបទថា **សន្តិ បរំ សុខំ** សេចក្ដីថា សូម្បីសុខដទៃក្រៃលែងជាងព្រះនិព្វាន រមែងមិនមាន ។ អធិប្បាយថា ពិតណាស់ សេចក្ដីសុខដទៃក៏ជាសុខដែរ ប៉ុន្តែ ព្រះនិព្វានជាបរមសុខ ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា កុមារិកា និងកុមារនោះតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ក្នុងខណៈនោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើឲ្យកុមារិកា និងកុមារនោះឃើញគ្នា ៕៚

(រឿងកុមារិការបស់ត្រកូលមួយរូប ចប់)

****

៥ រឿងឧបាសកមួយរូប

សេចក្ដីខាងដើម

ព្រះសាស្ដា កាលគង់នៅក្នុងក្រុងអាឡវី ទ្រង់ប្រារព្ធឧបាសកមួយរូប ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនាថា **“ជិឃច្ឆា”** ជាដើម ។

[ព្រះសាស្ដាស្ដេចទៅប្រោសមនុស្សទុគ៌ត]

សេចក្ដីពិស្ដារថា ថ្ងៃមួយ ព្រះសាស្ដាគង់នៅក្នុងព្រះគន្ធកុដិក្នុងវិហារជេតពន ទ្រង់រមិលមើលនូវសត្វលោកក្នុងវេលាជិតភ្លឺ ទ្រង់ឃើញបុរសទុគ៌តម្នាក់ ដែលមានប្រក្រតីនៅក្នុងក្រុងអាឡវី ទ្រង់ជ្រាបនូវការដល់ព្រមនៃធម៌ដែលជាឧបនិស្ស័យរបស់បុរសទុគ៌តនោះ មានភិក្ខុ ៥ រយរូបជាបរិវារ បានស្ដេចទៅកាន់ក្រុងអាឡវី ។ អ្នកក្រុងអាឡវីនិមន្តព្រះសាស្ដា ។ បុរសទុគ៌តនោះបានឮថា “ព្រះសាស្ដាស្ដេចយាងមក” ដូច្នេះហើយ ក៏បានតាំងចិត្តទុកថា “យើងនឹងស្ដាប់ធម៌ក្នុងសម្នាក់ព្រះសាស្ដា” ។ គាប់ជួនថ្ងៃនោះ គេបានបាត់គោមួយ គេគិតថា “យើងស្វែងរកគោ

ឬក៏ទៅស្តាប់ព្រះធម៌" ខណៈពេលនោះគេក៏បានសម្រេចចិត្ត ថា "យើងស្វែងរកគោ គៀងឲ្យចូលទៅកាន់ហ្វូងហើយ នឹងស្តាប់ព្រះធម៌ជាក្រោយ" ដូច្នេះហើយ ក៏ចេញអំពីផ្ទះ ពីព្រលឹម ។ ចំណែកអ្នកក្រុងអាឡវីនិមន្តភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធានឲ្យគង់ ហើយអង្គាស ទទួលបាត្រដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការអនុមោទនា ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់គង់នៅស្ងៀម ដោយធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យថា "តថាគតអាស្រ័យបុគ្គលណា មកហើយ អស់ចម្ងាយផ្លូវប្រមាណ ៣០ យោជន៍, បុគ្គលនោះ ចូលកាន់ព្រៃដើម្បីស្វែងរកគោ, កាលណាគេមក ទើបតថាគតសម្តែងធម៌" ។ បុរសនោះ ឃើញគោក្នុងវេលាថ្ងៃ គៀងគោចូលហ្វូងហើយ គិតថា "បើទុកជាវត្តុដទៃមិនមាន, យើងនឹងធ្វើនូវកិច្ចត្រឹមតែការថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះសាស្តា" សូម្បីត្រូវសេចក្តីឃ្លានបៀតបៀនក៏មិនទៅផ្ទះ មកកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្តាដោយរហ័ស ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយ ឈរនៅក្នុងទីដ៏សមគួរមួយ ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ទៅកាន់អ្នកខ្វល់ខ្វាយក្នុង

ទាន ក្នុងកាលដែលគេឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរនោះថា វត្ថុអ្វីៗ ដែលជាសំណល់របស់ភិក្ខុសង្ឃ មានដែរឬ ?” ។

អ្នកខ្វល់ខ្វាយក្នុងទាន. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានគ្រប់យ៉ាង ។

ព្រះសាស្តា. បើដូច្នោះ ចូរអ្នកឲ្យបុរសនេះបរិភោគផង ។

[ព្រះសាស្តានៅត្រូវគេនិន្ទា]

បុរសអ្នកខ្វល់ខ្វាយក្នុងទាននោះ ឲ្យបុរសនោះអង្គុយក្នុងទីដែលព្រះសាស្តាត្រាស់ហើយនោះឯង ហើយអង្គាសដោយបបរ និងវត្ថុដែលបុគ្គលគប្បីទំពាស៊ី និងវត្ថុដែលបុគ្គលគប្បីបរិភោគដោយគោរព ។ បុរសទុគ៌តនោះបរិភោគភត្តស្រេចហើយ ខ្ពុរមាត់ ។ បានឮថា ការចាត់ចែងភត្តរបស់ព្រះតថាគត រមែងមិនមានក្នុងទីដទៃក្នុងបិដកទាំង ៣ វៀរទីនេះចេញ ។ ចិត្តរបស់បុរសនោះមានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ បានជាចិត្តមានអារម្មណ៍មូលតែមួយ ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្តា

ត្រាស់អនុបុព្វីកថា ហើយទ្រង់ប្រកាសសច្ចៈទាំងឡាយ ដល់បុរសនោះ ។ ក្នុងទីបំផុតនៃព្រះធម្មទេសនា បុរសនោះតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ចំណែកព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើអនុមោទនាហើយ ស្តេចក្រោកចាកអាសនៈចៀសចេញទៅ ។ មហាជនជូនព្រះសាស្តាទៅហើយ ក៏ត្រឡប់មកវិញ ។

ភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលទៅមួយនឹងព្រះសាស្តានោះ លើកទោសថា “ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមើលនូវកម្មរបស់ព្រះសាស្តាចុះ, កម្មបែបនេះ រមែងមិនមានក្នុងថ្ងៃទាំងឡាយដទៃ, ប៉ុន្តែថ្ងៃនេះ ព្រះសាស្តាទ្រង់អាស្រ័យមនុស្សម្នាក់ បញ្ជាឲ្យគេចាត់ចែងនូវវត្ថុទាំងឡាយ មានបបរជាដើមឲ្យបុរសនោះ” ។ ព្រះសាស្តាស្តេចត្រឡប់ស្ថិតនៅហើយ ត្រាស់សួរថា “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយពោលនូវពាក្យអ្វី ?” ។ ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវសេចក្តីនោះហើយ ត្រាស់ថា “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនោះហើយ តថាគតគិតថា តថាគត

កាលមកអស់ចម្ងាយផ្លូវកន្ដារប្រមាណ ៣០ យោជន៍ ឃើញឧបនិស្ស័យរបស់ឧបាសកនោះហើយ ទើបមក, ឧបាសកនោះ ឃ្លានក្រៃលែងណាស់ ក្រោកឡើងអំពីព្រលឹមហើយដើររកគោក្នុងព្រៃ,សូម្បីកាលតថាគតសម្ដែងធម៌ ក៏មិនអាចចាក់ធ្លុះនូវធម៌បាន ព្រោះទុក្ខ គឺសេចក្ដីឃ្លាន, ទើបតថាគតធ្វើយ៉ាងនេះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឈ្មោះថា រោគ ប្រាកដស្មើដោយរោគ គឺសេចក្ដីឃ្លាន រមែងមិនមាន" ដូច្នេះហើយទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៥ ជិឃច្ឆា បរមា រោគា សង្ខារា បរមា ទុក្ខា
ឯតំ ញត្វា យថាភូតំ និព្វានំ បរមំ សុខំ ។

សេចក្ដីស្រេកឃ្លាន ជារោគយ៉ាងក្រៃលែង សង្ខារទាំងឡាយ ជាទុក្ខយ៉ាងក្រៃលែង (អ្នកប្រាជ្ញ) ដឹងច្បាស់សេចក្ដីនុ៎ះ តាមពិតហើយ (រមែងធ្វើឲ្យច្បាស់) នូវព្រះនិព្វានជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងឡាយនោះ បទថា **ជិឃច្ឆា បរមា រោគា** សេចក្ដីថា ព្រោះរោគយ៉ាងដទៃព្យាបាលអស់វារៈមួយគ្រាក៏បាត់ទៅ ឬថា បុគ្គលរមែងលះបង់បានដោយអំណាចនៃអង្គនោះៗ, ចំណែកសេចក្ដីស្រេកឃ្លាន បុគ្គលគប្បីព្យាបាលអស់កាលជានិច្ច ហេតុនោះ សេចក្ដីស្រេកឃ្លាននេះទើបចាត់ជារោគដ៏ឆ្នើមជាងរោគដ៏សេស ។

ខន្ធ ៥ ឈ្មោះថា សង្ខារទាំងឡាយ ។ ពីរបទថា **ឯតំ ញត្វា** សេចក្ដីថា បណ្ឌិតដឹងច្បាស់តាមការពិតថា "រោគ ស្មើដោយសេចក្ដីស្រេកឃ្លាន រមែងមិនមាន", ឈ្មោះថា ទុក្ខ ស្មើដោយការបរិហារខន្ធ រមែងមិនមាន, ហើយធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។

បាទព្រះគាថា **និព្វានំ បរមំ សុខំ** សេចក្ដីថា ព្រោះព្រះនិព្វាននោះ ជាសុខយ៉ាងឆ្នើម គឺយ៉ាងខ្ពង់ខ្ពស់ជាងសុខទាំងអស់ ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ។ល។

(រឿងឧបាសកមួយរូប ចប់)

****

៦ រឿងព្រះបាទបសេនទិកោសល

សេចក្ដីខាងដើម

ព្រះសាស្ដា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះបាទបសេនទិកោសល ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា *“អារោគ្យ បរមា លាភា”* ជាដើម ។

[ព្រះរាជាសោយព្រះក្រយាហារច្រើន]

សេចក្ដីពិស្ដារថា សម័យមួយ ព្រះរាជាសោយព្រះក្រយាហារទាំងនាឡិនៃអង្ករ ជាមួយនឹងសូបៈ និងព្យញ្ជនៈ ដ៏សមគួរដល់ព្រះក្រយាហារនោះ ។ ថ្ងៃមួយព្រះរាជាទ្រង់សោយព្រះស្ងោយក្នុងវេលាព្រឹកហើយ ទ្រង់មិនទាន់បន្ទោបង់ បាននូវសេចក្ដីស្រវឹង ដោយភត្តនៅឡើយ ក៏ស្ដេចទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្ដា ទ្រង់មានរូបដ៏លំបាក ទ្រង់ប្រែទៅប្រែមក ទាំងការងងុយងោកងក់ក៏គ្របសង្កត់ព្រះអង្គទៀត កាលមិនអាចនឹងផ្ទំឲ្យត្រង់បាន ទើបទ្រង់គង់នៅក្នុងចំណែកមួយ ។ គ្រានោះ ព្រះសាស្ដា

ទ្រង់ត្រាស់ទៅកាន់ព្រះរាជាថា "បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គមិនទាន់សម្រាកសោះហើយ ស្តេចមកកាន់ទីនេះឬ ?" ។

ព្រះរាជា. ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ទុក្ខធំបានកើតមានដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ចាប់ដើមអំពីកាលនៃភត្តដែលខ្ញុំព្រះអង្គបរិភោគហើយ ។

[ឧបាយកែខែការបរិភោគអាហារច្រើន]

គ្រានោះ ព្រះសាស្តា ត្រាស់ទៅកាន់ព្រះរាជាថា "បពិត្រមហារាជ ការបរិភោគនូវភោជនដ៏ច្រើនក្រៃពេក រមែងជាទុក្ខយ៉ាងនេះ" ដូច្នេះហើយ ទ្រង់ទូន្មានព្រះរាជាដោយព្រះគាថានេះថា ៖

ក្នុងកាលណា បុគ្គលជាអ្នកបរិភោគដ៏ច្រើន (ជាអ្នកស៊ីច្រើន) ជាអ្នកងោកងក់ផង ជាអ្នកមានការលក់ជាប្រក្រតីផង ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តប្រែប្រួលជាប្រក្រតីផង ដូចជាជ្រូកដ៏ធំដែលគេបំប៉នហើយដោយបន្ទៃ, ក្នុងកាលនោះ បុគ្គលល្ងង់ខ្លៅនោះ រមែងចូលទៅកាន់គភ៌រឿយៗ ។

លុះទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះហើយ ក៏ត្រាស់ថា "បពិត្រមហារាជ ការបរិភោគនូវភោជនតែល្មមប្រមាណ ទើបគួរ, ព្រោះអ្នកបរិភោគល្មមប្រមាណ រមែងមានសេចក្ដីសុខ" កាលនឹងទ្រង់ឱវាទឲ្យក្រៃលែង ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

បុគ្គលអ្នកមានសតិសព្វកាល ដឹងនូវប្រមាណ
ក្នុងភោជនដែលខ្លួនបានមកហើយ មានវេទនា
ស្រាល (អាហារដែលបរិភោគហើយ) រមែង
រក្សានូវអាយុជីវិត រមែងរលួយទៅសន្សឹមៗ ។

ព្រះរាជាមិនអាចនឹងរៀនព្រះគាថាបាន, ប៉ុន្តែត្រាស់ទៅកាន់អាមាត្យឈ្មោះសុទស្សនៈ ជាក្មួយដែលឈរនៅជិតនោះថា "នែបា បាឯងចូររៀនព្រះគាថានេះ" ។ សុទស្សនៈរៀនព្រះគាថានោះហើយ ទូលសួរព្រះសាស្ដាថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើយ៉ាងណា ?" គ្រានោះព្រះសាស្ដាត្រាស់ទៅកាន់អាមាត្យនោះថា "កាលណាព្រះរាជាសោយ អ្នកគប្បីពោលគាថានេះ ក្នុងកាលដែល

ស្ដេចទ្រង់សោយនូវដុំព្រះស្ងោយខាងចុងបំផុត, ព្រះរាជាទ្រង់កំណត់សេចក្ដីបានហើយ នឹងទ្រង់លះបង់ដុំបាយនោះ, ក្នុងកាលចម្អិនភត្តថ្វាយព្រះរាជា អ្នកគប្បីឲ្យគេបន្ថយអង្ករមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ តាមចំនួនគ្រាប់បាយក្នុងដុំព្រះស្ងោយនោះ" ។ សុទស្សនៈនោះទទួលថា "ប្រពៃហើយព្រះអង្គ" ។ កាលព្រះរាជាសោយព្រះស្ងោយក្នុងវេលាព្រឹកក្ដី ក្នុងវេលាល្ងាចក្ដី ក៏ពោលគាថានោះឡើងក្នុងកាលដែលព្រះរាជាសោយ នូវដុំព្រះស្ងោយចុងក្រោយហើយប្រើគេឲ្យបន្ថយអង្ករទាំងឡាយ តាមចំនួនគ្រាប់បាយក្នុងដុំព្រះស្ងោយ ដែលព្រះរាជាទ្រង់បោះបោលនោះ ។ ចំណែកព្រះរាជាទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់នូវគាថារបស់សុទស្សនៈនោះហើយ ទ្រង់បញ្ជាឲ្យព្រះរាជទានទ្រព្យម្ដងមួយពាន់ៗ ។

[ព្រះរាជាទ្រង់បន្ថយព្រះស្ងោយបានហើយ]

សម័យខាងក្រោយមក ព្រះរាជាអង្គនោះទ្រង់តាំងនៅក្នុងភាវៈជាអ្នកមានព្រះស្ងោយ នៃអង្ករមួយនាឡិជា

យ៉ាងក្រៃលែង ទ្រង់ជាអ្នកដល់ហើយនូវសេចក្តីសុខ ទ្រង់មានព្រះសរីរៈដ៏ស្រោល ។

ខាងក្រោយមក នៅថ្ងៃមួយ ព្រះរាជាស្តេចទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្តា ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះសេចក្តីសុខកើតដល់ខ្ញុំព្រះអង្គហើយ, ខ្ញុំព្រះអង្គអាចដេញតាមចាប់ម្រឹគក៏បាន សេះក៏បាន, កាលមុនខ្ញុំព្រះអង្គមានការច្បាំងជាមួយនឹងក្មួយខ្លួនឯង, ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឲ្យធីតាឈ្មោះវជិរកុមារីដល់ក្មួយហើយ ឲ្យស្រុកនោះធ្វើឲ្យជាតម្លៃវត្ថុសម្រាប់ងូត ដល់ធីតាឈ្មោះវជិរៈនោះឯង ។ ការប្រកួតប្រកាន់ជាមួយនឹងក្មួយនោះស្ងប់ហើយ, សេចក្តីសុខពិតកើតហើយដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយហេតុនេះផង, មិនតែប៉ុណ្ណោះ កែវមណីដែលជារបស់ព្រះបាទកុសរាជដែលបាត់នៅក្នុងផ្ទះរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គក្នុងថ្ងៃមុន, ឥឡូវនេះ កែវមណីនោះ បានមកកាន់កណ្តាប់ដៃរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គហើយ, សេចក្តីសុខពិតកើតហើយដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយហេតុនេះ

ផង, ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាប្ថាសេចក្តីស្និទ្ធ ស្នាលនឹងសាវ័កទាំង ឡាយរបស់ព្រះអង្គ ទើបធ្វើធីតាដែលញាតិរបស់ព្រះអង្គ ទុកក្នុងផ្ទះ, សេចក្តីសុខកើតឡើងហើយ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយហេតុនេះផង" ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "បពិត្រមហារាជ ការមិនមានរោគ ជាលាភយ៉ាងក្រៃលែង, ទ្រព្យប្រាកដ ស្មើដោយសេចក្តីសន្តោសដោយវត្ថុ តាមដែលខ្លួនបាន ហើយ រមែងមិនមាន, ឈ្មោះថា ញាតិប្រាកដស្មើដោយ សេចក្តីស្និទ្ធស្នាល មិនមាន, ឈ្មោះថា ធម្មជាតិជាសុខ យ៉ាងធ្មើម ប្រាកដស្មើដោយព្រះនិព្វាន មិនមាន" ទើប ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៦ អារោគ្យបរមា លាភា សន្តុដ្ឋិបរមំ ធនំ
វិស្សាសបរមា ញាតី និព្វានំ បរមំ សុខំ ។

លាភទាំងឡាយមានការមិនមានរោគ ជាយ៉ាង ក្រៃលែង ទ្រព្យមានសេចក្តីសន្តោស ជាយ៉ាង ក្រៃលែង ញាតិមានសេចក្តីស្និទ្ធស្នាល ជា យ៉ាងក្រៃលែង ព្រះនិព្វានជាសុខយ៉ាងក្រៃលែង។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **អារោគ្យបរមា** សេចក្តីថា ភាវៈជាអ្នកមិនមានរោគជាលាភយ៉ាងក្រៃលែង, ពិតណាស់ លាភទាំងឡាយ សូម្បីមានដល់បុគ្គលអ្នកមានរោគ ក៏មិនចាត់ថាជាលាភដែរ, ព្រោះហេតុដូច្នោះ លាភទាំងពួង ទើបមកដល់អ្នកមិនមានរោគប៉ុណ្ណោះ, ហេតុនោះទើបព្រះមាន ព្រះភាគត្រាស់ថា "**អារោគ្យបរមា លាភា**" ។

បាទព្រះគាថាថា **សន្តុដ្ឋិបរមំ ធនំ** សេចក្តីថា ភាវៈគឺសេចក្តីត្រេកអរនឹងវត្ថុតាមដែលខ្លួនបានហើយ ដែលជារបស់នៃខ្លួន របស់គ្រហស្ថ ឬបព្វជិតនោះឯង ឈ្មោះថា សេចក្តីសន្តោស, សេចក្តីសន្តោសនោះ ជាទ្រព្យយ៉ាងក្រៃលែង ជាងទ្រព្យដ៏សេស ។

បាទព្រះគាថា **វិស្សាសបរមា ញាតី** សេចក្តីថា មាតាក្តី បិតាក្តី ចូរលើកទុកសិនចុះ, មិនមានសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលនឹងបុគ្គលណា, បុគ្គលនោះមិនមែនជាញាតិទេ, ប៉ុន្តែ បើមានសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលនឹងបុគ្គលណា, បុគ្គលនោះ

សូម្បីមិនជាប់ជាញាតិក៏ដោយ ក៏ឈ្មោះថាជាញាតិយ៉ាងក្រៃលែង គឺយ៉ាងខ្ពង់ខ្ពស់, ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា “**អារោគ្យបរមា ញាតី**” ។ ម្យ៉ាងទៀត ឈ្មោះថា សេចក្តីសុខ ដូចព្រះនិព្វានមិនមាន, ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា “**និព្វានំ បរមំ សុខំ**” ។ ក្នុងកាលចប់ទេសនា ជនជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ៕៚

(រឿងព្រះបាទបសេនទិកោសល ចប់)

****

៧ រឿងព្រះតិស្សត្ថេរ

សេចក្ដីខាងដើម

ព្រះសាស្ដា កាលគង់នៅក្នុងក្រុងវេសាលី ទ្រង់ប្រារព្ធភិក្ខុមួយរូប ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា "**បវិវេករសំ**" ជាដើម ។

សេចក្ដីពិស្ដារថា កាលព្រះសាស្ដាត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ៤ ខែទៀត តថាគតនឹងបរិនិព្វានហើយ" ។ ភិក្ខុ ៧០០ ក្នុងសម្នាក់នៃព្រះសាស្ដាដល់នូវសេចក្ដីតក់ស្លុតយ៉ាងខ្លាំង ។ ធម្មសង្វេគ កើតដល់ព្រះខីណាស្រពទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុបុថុជ្ជនទាំងឡាយមិនអាចនឹងទប់ទល់នូវទឹកភ្នែកបាន ។ ភិក្ខុទាំងឡាយជាពួកៗ ប្រឹក្សាគ្នាថា "ពួកយើងនឹងធ្វើដូចម្ដេចហ្ន៎" គ្រានោះ ភិក្ខុមួយរូបឈ្មោះតិស្សៈគិតថា "បានឮថា ព្រះសាស្ដានឹងបរិនិព្វាន ដោយកាលកន្លងទៅ ៤ ខែទៀត, អញសោតជាអ្នកមានរាគៈមិនទាន់ទៅប្រាស, កាលព្រះសាស្ដានៅទ្រង់ព្រះជន្ម, អញគួរតែកាន់យកព្រះអរហត្ត (ឲ្យបាន)" លុះគិតដូច្នោះ

ហើយ ក៏ជាអ្នកតែម្នាក់ឯងប៉ុណ្ណោះ ក្នុងឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ការទៅកាន់សម្នាក់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឬការសន្ទនាប្រាស្រ័យជាមួយនឹងភិក្ខុរូបណាមួយ រមែងមិនមាន ។ គ្រានោះ ភិក្ខុទាំងឡាយពោលនឹងភិក្ខុនោះថា "ម្នាលអាវុសោ តិស្សៈ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបអ្នកធ្វើយ៉ាងនេះ" ? លោកមិនស្តាប់សំដីរបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលរឿងនោះចំពោះព្រះសាស្តា ហើយក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុឈ្មោះតិស្សៈនោះមិនមានសេចក្តីស្រឡាញ់ចំពោះព្រះអង្គទេ" ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ឲ្យហៅព្រះតិស្សត្ថេរមកហើយ ត្រាស់សួរថា "ម្នាលតិស្សៈ ព្រោះហេតុអ្វី ? ទើបអ្នកធ្វើយ៉ាងនេះ" ។ កាលព្រះតិស្សៈក្រាបទូលសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ខ្លួនហើយ ទ្រង់ប្រទានសាធុការថា "សាធុ តិស្សៈ" ។ ហើយត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកដែលស្រឡាញ់តថាគត ចូរជាអ្នកដូចតិស្សចុះ" សូម្បីអ្នកធ្វើការបូជាដោយគ្រឿងក្រអូប និងកម្រងផ្កាជាដើម មិនឈ្មោះថា បូជាតថាគតសោះឡើយ,

ល្អកណាតែបដិបត្តិធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ ទើបឈ្មោះថាបូជាតថាគត" ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៧ បវិវេករសំ បិត្វា រសំ ឧបសមស្ស ច
និទ្ទរោ ហោតិ និប្បាបោ ធម្មបីតិរសំ បិវំ ។

ភិក្ខុផឹករសនៃវិវេកផង រសនៃព្រះនិព្វាន ជាទីរម្ងាប់កិលេសផង ផឹករសបីតិ ដែលកើតអំពីធម៌ផង ទើបជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មិនមានសេចក្តីសៅហ្មងឡើយ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **បវិវេករសំ** សេចក្តីថា នូវរសដែលកើតអំពីវិវេក, អធិប្បាយថា នូវសេចក្តីសុខ ដែលកើតអំពីភាវៈជាអ្នកតែម្នាក់ឯង ។

បទថា **បិត្វា** សេចក្តីថា ផឹកហើយដោយអំណាចនៃអ្នកធ្វើនូវកិច្ច មានការកំណត់ដឹងនូវទុក្ខជាដើម ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយភាពជាអារម្មណ៍ ។

បាទព្រះគាថា **រសំ ឧបសមស្ស ច** សេចក្តីថា ផឹក

នូវរសនៃព្រះនិព្វាន ដែលជាទីចូលទៅស្ងប់កិលេសផង ។

ពីរបទថា **និទ្ទរោ ហោតិ** សេចក្តីថា ភិក្ខុជាខីណាស្រព ឈ្មោះថា ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ និងមិនមានបាប ព្រោះការមិនមានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ គឺរាគៈជាដើមក្នុងខាងក្នុង ព្រោះផឹកនូវរសទាំងពីរយ៉ាងនោះ ។

ពីរបទថា **រសំ បិវំ** សេចក្តីថា សូម្បីកាលផឹករសនៃបីតិ ដែលកើតឡើងហើយដោយអំណាចនៃលោកុត្តរៈ ៩ រមែងជាអ្នកមិនមានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ និងមិនមានបាប ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ព្រះតិស្សត្ថេរបានសម្រេចព្រះអរហត្ត ។ ទេសនាបានមានប្រយោជន៍ សូម្បីដល់មហាជន ។ល។

(រឿងព្រះតិស្សត្ថេរ ចប់)

****

៨ រឿងសក្កទេវរាជ

សេចក្ដីខាងដើម

*ព្រះសាស្ដា កាលគង់នៅក្នុងវេឡុគ្រាម ទ្រង់ប្រារព្ធសក្កទេវរាជ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “**សាហុ ទស្សនំ**” ជាដើម ។*

សេចក្ដីពិស្ដារថា សក្កទេវរាជទ្រង់ជ្រាបនូវការៈនៃអាពាធ មានការស្មុះទៅនៃព្រះលោហិតជាសមុដ្ឋាន (អាពាធចុះព្រះលោហិត) កើតឡើងចំពោះព្រះតថាគតក្នុងកាលព្រះអង្គដាក់អាយុសង្ខារ ហើយទ្រង់ព្រះតម្រិះថា “ការដែលយើងទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្ដាហើយ ធ្វើជាគិលានុបដ្ឋាក រមែងគួរ” ទ្រង់លះបង់នូវអត្តភាពប្រមាណបីគាវុតចូលទៅ គាល់ព្រះសាស្ដាថ្វាយបង្គំហើយទ្រង់ប្របាច់ព្រះបាទដោយព្រះហស្ដទាំងពីរ, គ្រានោះ ព្រះសាស្ដាត្រាស់សួរថា “នរណាហ្នឹង ?” ។

សក្កទេវរាជ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាសក្កទេវរាជ ។

ព្រះសាស្តា. មហាបពិត្រយាងមកធ្វើអ្វី ?

សក្កទេវរាជ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមកដើម្បីបម្រើព្រះអង្គដែលទ្រង់ប្រឈួន ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលសក្កៈ ក្លិនមនុស្សរមែងប្រាកដដល់ទេវតាទាំងឡាយដូចជាសាកសពដែលចងព្វដ៏ក ចាប់តាំងអំពី ១០០ យោជន៍, អ្នកចូរទៅវិញចុះ, អ្នកបម្រើរបស់តថាគតមានហើយ ។

សក្កទេវរាជក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើនសូម្បីខ្ញុំព្រះអង្គឋិតនៅក្នុងទីបំផុតនៃយោជន៍ ៨៤០០០ មកកាន់ទីនេះ ដោយអាស្រ័យបានធុំក្លិនសីលរបស់ព្រះអង្គ, ខ្ញុំព្រះអង្គនេះឯងនឹងបម្រើព្រះអង្គ" ហើយមិនឲ្យបុគ្គលដទៃពាល់ត្រូវនូវភាជនៈ សម្រាប់បន្ទោបង់នូវមន្ទិលក្នុងសរីរៈរបស់ព្រះសាស្តាសូម្បីដោយដៃ ទ្រង់តម្កល់នៅលើព្រះសិរសានាំចេញទៅ មិនបានធ្វើសូម្បីនូវអាការត្រឹមតែការជ្រួញព្រះភក្ត្រ, ជាអ្នកមានអាការដូចជានាំទៅនូវភាជនៈដែលដាក់គ្រឿងក្រអូប ។

សក្កទេវរាជ ប្រតិបត្តិព្រះសាស្ដា ដោយអាការយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលដែលព្រះសាស្ដាព្រះអង្គមានសេចក្ដីសប្បាយ ទើបបានស្ដេចទៅវិញ ។

[ភិក្ខុសរសើរសក្កទេវរាជ]

ភិក្ខុទាំងនោះប្រជុំគ្នាពោលឡើងថា "គួរឲ្យសរសើរពិតមែនហ្ន៎ ! សក្កទេវរាជមានសេចក្ដីស្នេហាចំពោះព្រះសាស្ដា, ទ្រង់លះបង់នូវសម្បត្តិដ៏ជាទិព្វបែបនេះ ទ្រង់នាំកាជនៈសម្រាប់បន្ទោបង់ នូវមន្ទិលក្នុងសរីរៈរបស់ព្រះសាស្ដាទៅ ដោយព្រះសិរ មិនបានធ្វើអាការត្រឹមតែការជ្រួញព្រះភក្ត្រ ដូចគេនាំទៅនូវកាជនៈ ដែលពេញទៅដោយគ្រឿងក្រអូប ដូច្នេះ ទ្រង់បានបម្រើព្រះសាស្ដាហើយ" ព្រះសាស្ដាទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់នូវពាក្យរបស់ភិក្ខុទាំងនោះហើយ ត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ និយាយគ្នាអំពីរឿងអ្វី ?" គ្រានោះ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលថា "រឿងឈ្មោះនេះ ព្រះអង្គ" ទើបត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការដែលសក្កទេវរាជស្រឡាញ់

តថាគត ដោយហេតុឯណា ហេតុនោះ មិនជាអស្ចារ្យទេ, ព្រោះសក្កទេវរាជនេះ ស្តាប់ធម្មទេសនាហើយ បានជាសោតាបន្ន លះបង់ភាពជាសក្កទេវរាជចាស់ ដល់នូវការៈជាសក្កទេវរាជកំលោះ អាស្រ័យតថាគត, ពិតណាស់កាលសក្កទេវរាជស្តេចគង់នៅកណ្តាលទេវបរិស័ទ ក្នុងឥន្ទសាលគូហា ក្នុងកាលដែលខ្លួនត្រូវមរណភ័យគំរាមធ្វើទេវបុត្រឈ្មោះបញ្ចសិខៈអំពីខាងមុខហើយ ស្តេចមករកតថាគត តថាគតបានពោលថា ៖

"ម្នាលវាសវៈ ព្រះអង្គចូរសួរបញ្ហាតថាគតចុះ ព្រះអង្គប្រាថ្នាក្នុងព្រះទ័យ នូវបញ្ហាយ៉ាងណាមួយ តថាគតនឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃបញ្ហានោះៗដល់ព្រះអង្គ" ។

កាលនឹងបន្ទោបង់នូវសេចក្តីសង្ស័យ របស់សក្កទេវរាជ ទើបបានសម្តែងធម្មទេសនា, ក្នុងកាលចប់ទេសនាធម្មាភិសម័យបានមានដល់សត្វទាំងឡាយប្រមាណ ១៤ កោដិ, ចំណែកសក្កទេវរាជ បានសម្រេចសោតាបត្តិផល

ក្នុងខណៈដែលព្រះអង្គគង់នោះឯង ជាសក្កទេវរាជកំលោះ, តថាគតមាន ឧបការៈច្រើនដល់សក្កទេវរាជនោះ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ, ឈ្មោះថា សេចក្ដីស្នេហាក្នុងតថាគត របស់សក្កទេវរាជនោះ មិនគួរឲ្យអស្ចារ្យទេ, ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ការជួប ការឃើញព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយក្ដី ការនៅរួមជាមួយនឹងព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយក្ដី សុទ្ធតែជាហេតុ នាំឲ្យកើតសេចក្ដីសុខទាំងអស់, ពុំដូច្នោះទេ កិច្ចមានការឃើញជាដើមនុ៎ះ មួយអន្លើដោយបុគ្គលពាលទាំងឡាយ ជាហេតុឲ្យកើតទុក្ខ" ហើយទើបទ្រង់ភាសិតគាថាទាំងនេះថា ៖

៨ សាធុ ទស្សនមរិយានំ សន្និវាសោ សទា សុខោ
អទស្សនេន ពាលានំ និច្ចមេវ សុខី សិយា ។
ពាលសង្គតចារី ហិ ទីឃមទ្ធានំ សោចតិ
ទុក្ខោ ពាលេហិ សំវាសោ អមិត្តេនេវ សព្វទា ។
ធីរោ ច សុខសំវាសោ ញាតីនំវ សមាគមោ
តស្មាហិ ធីរញ្ច បញ្ញញ្ច ពហុស្សុតញ្ច

ធោរយ្ហសីលំ វតវន្តមរិយំ
តំ តាទិសំ សប្បុរិសំ សុមេធំ
ភជេថ នក្ខត្តបថំវ ចន្ទិមា ។

ការជួបប្រទះព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាការល្អ ការនៅរួមជាមួយព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាហេតុឲ្យកើតសេចក្ដីសុខ សព្វកាល បុគ្គលគប្បីមានសេចក្ដីសុខអស់កាលជានិច្ចបាន ព្រោះមិនចួបប្រទះបុគ្គលពាលទាំងឡាយ ។

បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តសេពគប់ដោយជនពាល រមែងសោកស្ដាយអស់កាលយូរអង្វែង ការនៅរួមជាមួយនឹងជនពាល រមែងជាទុក្ខសព្វកាល ។

ដូចការនៅរួមជាមួយនឹងសត្រូវ ចំណែកខាងការនៅរួមនឹងធីរជន រមែងជាសុខ ដូចការចួបជុំញាតិទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះឯង បុគ្គលគួរសេពគប់សប្បុរស ជាអ្នកមាំមួនផង មានបញ្ញាល្អផង ប្រាកដដូច្នោះៗ ឲ្យដូចព្រះចន្ទគប់នូវផ្លូវ

នក្ខត្តប្បកររ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **សាហុ** សេចក្ដីថា ជាការញ៉ាំងប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេច គឺថាជាការប្រពៃ បានដល់ កម្មដ៏ចម្រើន ។

បទថា **សន្និវាសោ** បានដល់ មិនមែនត្រឹមតែការឃើញព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយនោះ តែម្យ៉ាងជាការល្អប្រពៃទេ, សូម្បីតែការអង្គុយជាដើមក្នុងទីជាមួយនឹងព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយក្ដី ការបានធ្វើនូវវត្តប្រតិបត្តិចំពោះព្រះអរិយបុគ្គលទាំងនោះក្ដី ជាប្រពៃដោយពិត សុទ្ធតែជាហេតុញ៉ាំងប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេចទាំងអស់ ។

បទថា **ពាលសង្គតចារី ហិ** សេចក្ដីថា ព្រោះបុគ្គលឯណា មានប្រក្រតីត្រាច់ទៅជាមួយនឹងបុគ្គលពាល ។

ប្រជុំបទថា **ទីឃមទ្ធានំ** ជាដើម សេចក្ដីថា បុគ្គលនោះត្រូវសំឡាញ់ដែលជាមនុស្សពាលនិយាយថា "ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន ចូរមក, ពួកយើងនឹងធ្វើកម្ម មានការកាត់

នូវទីតជាដើម" ជាអ្នកមានធុរៈមួយជាមួយនឹងសំឡាញ់ ដែល បុគ្គលពាលនោះ កាលធ្វើនូវបាបកម្មទាំងនោះ រមែងដល់នូវទារុណកម្មទាំងឡាយ មានការកាត់ដៃជាដើម ឈ្មោះថា រមែងសោកស្តាយអស់កាលដ៏យូរអង្វែង ។

បទថា **សព្វទា** សេចក្តីថា ឈ្មោះថា ការនៅរួមជាមួយនឹងបុគ្គល ដែលជាសត្រូវមានដាវក្នុងដៃក្តី ឬថា នៅរួមជាមួយនឹងអសិរពិសជាដើមក្តី ជាហេតុឲ្យកើតទុក្ខជានិច្ច យ៉ាងណា, ការនៅរួមជាមួយនឹងបុគ្គលពាល (ក៏) ដូច្នោះដែរ ។

ក្នុងបាទព្រះគាថា **ធីរោ ច សុខសំវាសោ** នេះមានវិគ្រោះថា ការនៅរួមជាមួយនឹងអ្នកប្រាជ្ញនោះ ជាសុខ ហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា មានការនៅរួមជាសុខ,អធិប្បាយថា ការនៅក្នុងទីមួយជាមួយនឹងជនជាបណ្ឌិត ជាសុខ ។

សួរថា "ការនៅរួមជាមួយនឹងបណ្ឌិត ឲ្យកើតសុខដូចម្តេច ?" ។ ឆ្លើយថា "ដូចជាសមាគមនៃពួកញាតិដូច្នោះ" ការសមាគមនៃពួកញាតិដែលជាទីស្រឡាញ់ជា

សុខយ៉ាងណា, ការនៅរួមជាមួយនឹងអ្នកប្រាជ្ញ ជាសុខដូច្នោះដែរ ។

បទថា **តស្មា** សេចក្តីថា ព្រោះការនៅរួមជាមួយនឹងបុគ្គលពាលជាទុក្ខ, ជាមួយនឹងបណ្ឌិតជាសុខ, ដូច្នោះអ្នកទាំងឡាយចូរគប់រក គឺថាចូលទៅអង្គុយជិតបណ្ឌិតដែលជាអ្នកសម្បូរណ៍ទៅដោយបញ្ញា នឹងអ្នកសម្បូរណ៍បញ្ញាដែលជាលោកិយ និងលោកុត្តរៈ ដែលឈ្មោះថាអ្នកមានបញ្ញា និងអ្នកដល់ព្រមដោយអាគម និងអធិគមដែលឈ្មោះថា ពហុស្សុត បុគ្គលឈ្មោះថា ជាអ្នកមានសីលជាគ្រឿងនាំទៅនូវធុរៈជាប្រក្រតី ព្រោះភាពជាអ្នកមានការនាំទៅនូវធុរៈជាប្រក្រតី គឺឲ្យដល់ព្រះអរហត្តបុគ្គលឈ្មោះថា ជាអ្នកមានវត្ត ព្រោះវត្ត គឺសីល និងវត្តគឺធុតង្គ បុគ្គលឈ្មោះថា អរិយៈ ព្រោះជាអ្នកឆ្ងាយចាកកិលេសទាំងឡាយ សប្បុរស អ្នកមានបញ្ញាបែបនោះ, ដូចព្រះច័ន្ទគប់រកអាកាស ដែលពោលថា ជាគន្លងនៃនក្ខត្តឫក្ស ដែលមិនមានមន្ទិលដូច្នោះ ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា មនុស្សជាច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ៕៚

(រឿងសក្កទេវរាជ ចប់)

****

សុខវគ្គវណ្ណនា វគ្គទី ១៥ ចប់

គាថាធម្មបទ

បិយវគ្គទី ១៦

(ពោលអំពីវត្ថុដែលជាទីស្រឡាញ់)

១ អយោគេ យុញ្ជមត្តានំ យោគស្មិញ្ច យោជយំ
អត្ថំ ហិត្វា បិយគ្គាហី បិហេតត្តានុយោគិនំ ។
មា បិយេហិ សមាគញ្ឆី អប្បិយានញ្ច កុទាចនំ
បិយានំ អទស្សានំ ទុក្ខំ អប្បិយានញ្ច ទស្សនំ ។
តស្មា បិយំ ន កយិរាថ បិយាបាយោ ហិ បាបកោ
គន្ថា តេសំ ន វិជ្ជន្តិ យេសំ នត្ថិ បិយាប្បិយំ ។

បុគ្គលប្រកបខ្លួនទុក ក្នុងអំពើដែលមិនគួរប្រកប
មិនប្រកបខ្លួន ក្នុងអំពើដែលគួរប្រកប លះបង់
ប្រយោជន៍ចេញហើយ កាន់យកតាមគាប់ចិត្ត
រមែងស្រឡាញ់បុគ្គលអ្នកប្រកបតាមខ្លួន ។

កុំគប់រកសត្វនឹងសង្ខារទាំងឡាយ ដែលជាទីស្រឡាញ់ នឹងមិនជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងកាលណាៗឡើយ ព្រោះថា ការមិនចួបប្រសព្វសត្វនិងសង្ខារជាទីស្រឡាញ់ក្តី ការចួបប្រសព្វសត្វ និងសង្ខារដែលមិនជាទីស្រឡាញ់ក្តី ជាហេតុនាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ។

ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនគួរធ្វើសត្វ និងសង្ខារឲ្យជាទីស្រឡាញ់ ព្រោះការព្រាត់ប្រាសចាកសត្វនិងសង្ខារដែលជាទីស្រឡាញ់ ជាសភាពអាក្រក់ ការស្រឡាញ់ និងការស្អប់ មិនមានដល់ពួកជនណា កិលេសគ្រឿងចាក់ស្រែះទាំងឡាយ តែងមិនមានដល់ពួកជននោះ ។

២. បិយតោ ជាយតិ សោកោ បិយតោ ជាយតិ ភយំ បិយតោ វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

សេចក្តីសោក កើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ ភ័យកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ កាលបើរួចស្រឡះចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ហើយ សេចក្តីសោក ក៏លែងមាន

ភ័យនឹងមានមកអំពីណា ។

៣. បេមតោ ជាយតិ សោកោ បេមតោ ជាយតិ ភយំ
បេមតោ វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ ភ័យកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ កាលបើរួចស្រឡះចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ហើយ សេចក្តីសោកក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកអំពីណា ។

៤. រតិយា ជាយតិ សោកោ រតិយា ជាយតិ ភយំ
រតិយា វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីតម្រេក ភ័យកើតអំពីតម្រេក កាលបើរួចស្រឡះចាកតម្រេកហើយ សេចក្តីសោក ក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកអំពីណា ។

៥. កាមតោ ជាយតិ សោកោ កាមតោ ជាយតិ ភយំ
កាមតោ វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

សេចក្តីសោក កើតអំពីកាម ភ័យកើតអំពីកាម កាលបើរួចស្រឡះចាកកាមហើយ សេចក្តីសោក ក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកអំពីណា ។

៦. តណ្ហាយ ជាយតិ សោកោ តណ្ហាយ ជាយតិ ភយំ
តណ្ហាយ វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីតណ្ហា ភ័យកើតអំពីតណ្ហា កាលបើរួចស្រឡះចាកតណ្ហាហើយ សេចក្តីសោកក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកអំពីណា ។

៧. សីលទស្សនសម្បន្នំ ធម្មដ្ឋំ សច្ចវាទិនំ
អត្តនោ កម្មកុព្វានំ តញ្ជនោ កុរុតេ បិយំ ។

ជនតែងធ្វើបុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយសីល និងការឃើញត្រូវ ឋិតនៅក្នុងធម៌ ពោលសច្ចធម៌ជាប្រក្រតី ធ្វើកម្មជារបស់ខ្លួននោះឲ្យជាទីស្រឡាញ់ ។

៨. ឆន្ទជាតោ អនក្ខាតេ មនសា ច ផុដោ សិយា
កាមេ ច អប្បដិពទ្ធចិត្តោ ឧទ្ធំសោតោតិ វុច្ចតិ ។

បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នា ចំពោះព្រះនិព្វានដែលគេនិយាយប្រាប់គ្នាមិនបានផង ជាអ្នកមានមគ្គចិត្តនិងផលចិត្ត (ខាងក្រោម) ប៉ះពាល់ហើយផង មានចិត្តមិនប្រតិព័ទ្ធក្នុងកាមផង តថាគតហៅថា ជាអ្នកមានខ្សែមគ្គប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងលើ ។

៩. ចិរប្បវាសឹ បុរិសំ ទូរតោ សោត្ថិមាគតំ
ញាតី មិត្តា សុហជ្ជា ច អភិនន្ទន្តិ អាគតំ ។
តថេវ កតបុញ្ញម្បិ អស្មា លោកេ បរំ គតំ
បុញ្ញានំ បដិគណ្ហន្តិ បិយំ ញាតីវ អាគតំ ។

ពួកញាតិក្តី មិត្រក្តី សម្លាញ់ក្តី រមែងត្រេកអរនិងបុរសដែលឃ្លាតគ្នាអស់កាលយូរ មកអំពីចម្ងាយដោយសួស្តី មកដល់ហើយ យ៉ាងណាមិញ បុណ្យទាំងឡាយ តែងទទួលបុគ្គលដែលបានធ្វើបុណ្យ ច្យុតអំពីមនុស្សលោកនេះ ទៅកាន់លោកខាងមុខ ដូចញាតិទាំងឡាយ ទទួលបុរសជាទីស្រឡាញ់ ទើបមកដល់ ដូច្នោះឯង ។

ចប់ បិយវគ្គទី ១៦

****

១៦ បិយវគ្គវណ្ណនា

១ រឿងបព្វជិត ៣ រូប

សេចក្តីខាងដើម

*ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធបព្វជិត ៣ រូប ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “**អយោគេ យុញ្ជមត្តានំ**” ជាដើម ។*

បានឮថា មាតាបិតាក្នុងត្រកូលមួយក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានបុត្រតូចតែមួយប៉ុណ្ណោះជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្ត ។

ថ្ងៃមួយ បុត្រតូចនោះ ស្តាប់ធម្មកថារបស់ពួកភិក្ខុដែលមកផ្ទះរបស់ខ្លួន ហើយធ្វើអនុមោទនា មានសេចក្តីប្រាថ្នាចង់បួស ទើបសូមមាតាបិតាបួស ។ មាតាបិតារបស់គេមិនអនុញ្ញាត ។ គ្រានោះ គេមានគំនិតថា “កាលមាតាបិតារបស់យើង មិនឃើញយើង នឹង (ចេញ) ទៅខាងក្រៅហើយបួស” ។ គ្រានោះ បិតារបសក្មេងតូចនោះ

កាលនឹងចេញទៅខាងក្រៅ បានប្រគល់បុត្រតូចនោះឲ្យទៅប្រពន្ធដោយពាក្យថា “នាងគប្បីរក្សាបុត្រតូចនេះ”

មាតារបស់គេកាលនឹងចេញទៅខាងក្រៅ បានប្រគល់ឲ្យទៅស្វាមីដោយពាក្យថា “បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន អ្នកគប្បីរក្សាបុត្រតូចនេះ” ។

ក្រោយមក នៅថ្ងៃមួយ កាលបិតារបស់គេទៅខាងក្រៅ មាតាតាំងចិត្តថា “នឹងរក្សាបុត្រ” ផ្អែកស្លឹកទ្វារម្ខាង ធាក់ស្លឹកទ្វារម្ខាងទៀតដោយជើងទាំងពីរ អង្គុយលើធរណី ខារអម្បោះ ។

បុត្រតូចនោះគិតថា “អញនឹងបញ្ឆោតមាតានេះហើយ នឹងចេញទៅ” លុះគិតដូច្នោះហើយ ក៏ពោលថា “បពិត្រអ្នកម៉ែ អ្នកម៉ែចូរចៀសចេញ ខ្ញុំនឹងបន្ទោបង់ឧច្ចារៈ” នាកាលមាតារបស់គេអង្គុញជើងភ្ជាម, ក៏ចេញទៅកាន់វិហារដោយរហ័ស ចូលទៅរកភិក្ខុទាំងឡាយហើយអង្វរថា “បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយបំបួសខ្ញុំព្រះករុណាចុះ”ហើយបព្វជ្ជាក្នុងសម្នាក់

ភិក្ខុទាំងនោះ ។

[បិតាចេញបួសតាមបុត្រ]

គ្រានោះ បិតារបស់គេត្រឡប់មកវិញ ក៏សួរប្រពន្ធថា "កូនរបស់យើងទៅណា?" ប្រពន្ធឆ្លើយថា "បពិត្រនាយ អម្បាញ់មិញនៅទីនេះ" បិតារបស់គេក៏រកមើលដើម្បីឲ្យដឹងថា "បុត្ររបស់យើងនៅទីណាហ្ន៎" រកមើលមិនឃើញ "ក៏គិតថា កូនរបស់យើងប្រាកដជាទៅកាន់វិហារហើយ" ទើបទៅកាន់វិហារ ឃើញកូនបួសហើយ ក៏កន្ទក់កន្ទេញយំរៀបរាប់ ហើយពោលថា "នែកូន ហេតុដូចម្តេច ទើបកូនឯងធ្វើឲ្យពុកវិនាសយ៉ាងនេះ" ដូច្នេះហើយ គិតថា "កាលបើកូនរបស់យើងបួសហើយ យើងនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះធ្វើអ្វីទៀត" លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏បួសក្នុងសម្នាក់ភិក្ខុទាំងឡាយដែរ ។

[មាតាចេញបួសតាមបុត្រនិងស្វាមី]

គ្រានោះ មាតារបស់គេគិតថា "មានហេតុអ្វីហ្ន៎ ? ទើបកូននឹងស្វាមីរបស់យើងបាត់យូរម្ល៉េះ ? ប្រហែលជា

ទៅកាន់វិហារបួសហើយមើលទៅ ?" រកមើលជនទាំងពីរនោះបណ្តើរ ដើរទៅកាន់វិហារបណ្តើរ ឃើញជនទាំង

ពីរនោះបួសហើយ ក៏គិតថា ប្រយោជន៍អ្វីដោយការនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ របស់យើងក្នុងកាលដែលជនទាំងពីរនេះបួសហើយ ?” លុះគិតដូច្នេះហើយ ក៏ទៅកាន់សំណាក់ភិក្ខុនីបួសដែរ ។

[ជនទាំងបីនាក់នោះសូម្បីបួសហើយក៏ដោយ ក៏នៅតែប្រឡូកប្រឡំគ្នា]

ជនទាំងបីនាក់នោះសូម្បីបួសហើយក៏ដោយ ក៏នៅតែមិនអាចបែកគ្នាបាន, អង្គុយចរចារួចគ្នា ញុំាងថ្ងៃឲ្យកន្លងទៅទាំងក្នុងវិហារ ទាំងក្នុងសម្នាក់ភិក្ខុនី ។ ហេតុនោះ ទាំងពួកភិក្ខុ ទាំងពួកភិក្ខុនីត្រូវរំខាន (ធុញទ្រាន់) ដោយជនទាំងបីនាក់នោះ ។ ក្រោយមក នៅថ្ងៃមួយ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូល នូវអំពើរបស់ជនទាំងបីនាក់នោះចំពោះព្រះសាស្តា ។

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ

[ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅមកជាស់តឿន]

ព្រះសាស្ដា ត្រាស់ឲ្យហៅជនទាំងបីនោះមកហើយ ត្រាស់សួរថា "បានឮថា ពួកអ្នកបានធ្វើយ៉ាងនោះពិតមែនឬ?" កាលជនទាំងនោះក្រាបទូលថា "ពិតមែនព្រះ-អង្គ" ក៏ត្រាស់សួរថា "ព្រោះហេតុអ្វី ទើបពួកអ្នកធ្វើយ៉ាងនោះ ? ដ្បិតថា នោះមិនមែនជាសេចក្ដីព្យាយាមរបស់បព្វជិតទេ" ។

ជនទាំងបីនោះក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចនឹងនៅបែកគ្នាបាន" ឲ្យ ។ ព្រះសាស្ដា ត្រាស់ថា "ការធ្វើយ៉ាងនេះ ចាប់ដើមអំពីកាលដែលខ្លួនបួសហើយ មិនគួរ, ព្រោះថា ការមិនឃើញសត្វនឹងសង្ខារដែលជាទីស្រឡាញ់ នឹងការឃើញនូវសត្វនឹងសង្ខារដែលមិនជាទីស្រឡាញ់ ជាទុក្ខ, ព្រោះហេតុនោះ ការធ្វើសត្វ និងសង្ខារ ទាំងឡាយណាមួយឲ្យជាទីស្រឡាញ់ក្ដី មិនឲ្យជាទីស្រឡាញ់ក្ដី រមែងមិនសមគួរ" ដូច្នេះហើយ ទ្រង់ភាសិតព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

បិយវគ្គវណ្ណនា រឿងបព្វជិត ៣ រូប

១. អយោគេ យុញ្ជមត្តានំ យោគស្មិញ្ច អយោជយំ

អត្ថំ ហិត្វា បិយគ្គាហី   បិហេតត្តានុយោគិនំ ។
មា បិយេហិ សមាគញ្ឆិ   អប្បិយេហិ កុទាចនំ
បិយានំ អទស្សនំ ទុក្ខំ   អប្បិយានញ្ច ទស្សនំ ។
តស្មា បិយំ ន កយិរាថ បិយាបាយោ ហិ បាបកោ
គន្ថា តេសំ ន វិជ្ជន្តិ   យេសំ នត្ថិ បិយាប្បិយំ ។

បុគ្គលកាលប្រកបខ្លួនទុក ក្នុងអំពើដែលមិនគួរ ប្រកបមិនប្រកបខ្លួន ក្នុងអំពើដែលគួរប្រកប លះបង់ប្រយោជន៍ចេញហើយ កាន់យកតាមគាប់ចិត្ត រមែងស្រឡាញ់ បុគ្គលអ្នកប្រកបតាមខ្លួន ។

កុំគប់រកសត្វនឹងសង្ខារទាំងឡាយ ដែលជាទីសឡាញ់នឹងមិនជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងកាលណាៗឡើង ព្រោះថា ការមិនជួបប្រសព្វសត្វនឹងសង្ខារជាទីស្រឡាញ់ក្តី ការចួបប្រសព្វសត្វនឹងសង្ខារមិនជាទីស្រឡាញ់ក្តី ជាហេតុនាំមកនូវទុក្ខ។

ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ

ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនគួរធ្វើសត្វនឹងសង្ខារ

ឲ្យជាទីស្រឡាញ់ ព្រោះការព្រាត់ប្រាសចាកសត្វ និងសង្ខារ ជាទីស្រឡាញ់ ជាសភាពអាក្រក់ ការស្រឡាញ់នឹងការស្អប់ មិនមានដល់ពួកជនណា កិលេសគ្រឿងចាក់ស្រេះទាំងឡាយ តែង មិនមានដល់ពួកជននោះ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **អយោគេ** សេចក្ដីថា ក្នុងអំពើដែលមិនគួរប្រកប គឺការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយមិនប្រពៃ ។ អធិប្បាយថា ការសេពគោចរ ៦ យ៉ាង មានគោចរ គឺស្ត្រីពេស្យាជាដើម ឈ្មោះថា ការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយមិនប្រពៃ ក្នុងគាថានេះ ។ បុគ្គលប្រកបខ្លួនទុក ក្នុងការធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយមិនប្រពៃនោះ ។

បទថា **យោគស្មឹ** សេចក្ដីថា ហើយមិនប្រកបខ្លួនទុកក្នុង យោនិសោមនសិការដែលផ្ទុយអំពីអយោនិសោ-មនសិការនោះ ។

ពីរបទថា **អត្តំ ហិត្វា** សេចក្តីថា ពួកបីនៃសិក្ខា មានអធិសីលសិក្ខាជាដើម ចាប់តាំងអំពីកាល (ដែលខ្លួន) បួសហើយ ឈ្មោះថាប្រយោជន៍ ។ លះបង់នូវប្រយោជន៍នោះ ។

បទថា **បិយគ្គាហី** សេចក្តីថា កាន់យកនូវអារម្មណ៍ ដែលជាទីស្រឡាញ់ ពោលគឺកាមគុណ ៥ ប៉ុណ្ណោះ ។

បទថា **បិហេតត្តានុយោគិនំ** សេចក្តីថា បុគ្គល ឃ្លាតចាកសាសនាដោយការបដិបត្តិនោះ ដល់នូវភាពជាគ្រហស្ថ ខាងក្រោយ រមែងស្រឡាញ់បុគ្គលទាំងឡាយ ដែលប្រកបតាមខ្លួន ញុំាងគុណទាំងឡាយ មានសីលជាដើម ឲ្យដល់ព្រមហើយ, សក្ការៈអំពីសំណាក់ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ គឺរមែងប្រាថ្នាថា "ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ យើងគប្បីជាមនុស្សដូច្នេះ" ។

បទថា **មា បិយេហិ** សេចក្តីថា បុគ្គលកុំគប់រកសត្វ និងសង្ខារដែលជាទីស្រឡាញ់ក្នុងកាលណាៗ ឡើយ គឺសូម្បីតែមួយខណៈ,សត្វនឹងសង្ខារទាំងឡាយដែលមិន

ជាទីស្រឡាញ់ក៏ដូចគ្នា, សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ? ឆ្លើយថា ព្រោះថា ការមិនឃើញសត្វ និងសង្ខារទាំងឡាយដែលជាទីស្រឡាញ់ ដោយអំណាចការព្រាត់ប្រាស និងការឃើញសត្វ និងសង្ខារទាំងឡាយដែលមិនជាទីស្រឡាញ់ ដោយអំណាចការចូលទៅជិត ជាទុក្ខ ។

បទថា **តស្មា** សេចក្តីថា ព្រោះថា ការជួប និងការមិនជួបទាំងពីរនេះជាទុក្ខ ។ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនគប្បីធ្វើសត្វ និងសង្ខារណាៗឲ្យជាទីស្រឡាញ់ឡើយ ឲ្យការទៅប្រាស គឺការព្រាត់ប្រាសចាកសត្វ និងសង្ខារទាំងឡាយ ដែលជាទីស្រឡាញ់ ឈ្មោះថា **បិយាបាយោ** ។ បទថា **បាបកោ** បានដល់ លាមក ។

បាទព្រះគាថា **គន្ថា តេសំ ន វិជ្ជន្តិ** សេចក្តីថា ពួកជនណាមិនមានសេចក្តីស្រឡាញ់ ពួកជននោះរមែងលះបង់នូវកិលេសជាគ្រឿងចាក់ស្រែះតាមកាយ គឺអភិជ្ឈាចេញបាន, ជនទាំងឡាយណា មិនមានការស្អប់ ជនទាំងនោះ រមែងលះបង់កាយគន្ថៈ គឺព្យាបាទចេញបាន កាល

បើលះបង់កិលេស ២ យ៉ាងនោះបានហើយ សូម្បីកិលេសដែលជាគ្រឿងចាក់ស្រែះដ៏សេស ក៏ឈ្មោះថា បានលះបង់ហើយដែរ, ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលមិនគួរធ្វើអារម្មណ៍ឲ្យជាទីស្រឡាញ់ ឬជាទីស្អប់ឡើយ ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ។ ចំណែកជនទាំងបីនាក់នោះ គិតថា "ពួកយើងមិនអាចនៅបែកគ្នាបានទេ" ដូច្នេះ ក៏សឹកទៅកាន់ផ្ទះដូចដើមវិញ ។៚

(រឿងបព្វជិត ៣ រូប ចប់)

****

២ រឿងកុដុម្ពិកមួយរូប

សេចក្ដីខាងដើម

ព្រះសាស្ដា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធកុដុម្ពិកម្នាក់ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **"បិយតោ ជាយតេ"** ជាដើម ។

[ព្រះសាស្ដាស្ដេចទៅរម្ងាប់សេចក្ដីសោករបស់ព្រាហ្មណ៍]

សេចក្ដីពិស្ដារថា កុដុម្ពិកនោះ កាលបុត្ររបស់ខ្លួនធ្វើកាលៈកិរិយាទៅហើយ, ត្រូវសេចក្ដីសោកចំពោះបុត្តគ្របសង្កត់ ទៅកាន់ប៉ាឆាស្រែកយំ, មិនអាចហាមឃាត់សេចក្ដីសោកចំពោះបុត្តបាន ។

ព្រះសាស្ដា ទ្រង់ពិចារណាមើលសត្វលោក ក្នុងវេលាជិតភ្លឺ ទ្រង់ឃើញធម៌ដែលជាឧបនិស្ស័យនៃសោតាបត្តិមគ្គរបស់កុដុម្ពិកនោះ ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាតហើយ ទ្រង់នាំភិក្ខុអ្នកជាបច្ឆាសមណៈមួយរូប ស្ដេចទៅកាន់ផ្ទះ

របស់កុដុម្ពិកនោះ ។ កុដុម្ពិកនោះបានឮថា ព្រះសាស្តាស្តេចយាងមកផ្ទះរបស់ខ្លួន ក៏គិតថា "ព្រះសាស្តានឹងទ្រង់ប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើនូវបដិសណ្ឋារៈជាមួយនឹងអញ" ទើបអារាធនានិមន្តព្រះសាស្តាឲ្យស្តេចចូលទៅកាន់ផ្ទះ ក្រាលអាសនៈត្រង់កណ្តាលផ្ទះ កាលព្រះសាស្តាទ្រង់គង់ហើយ, ក៏មកថ្វាយបង្គំ ហើយអង្គុយនៅក្នុងចំណែកម្ខាង ។

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរកុដុម្ពិកនោះថា "ម្នាលឧបាសក អ្នកកើតទុក្ខព្រោះហេតុអ្វីហ្ន៎ ?" កាលកុដុម្ពិកនោះក្រាបទូលថា ខ្ញុំព្រះអង្គកើតទុក្ខព្រោះព្រាត់ប្រាសចាកបុត្រដែលជាទីស្រឡាញ់, ក៏ត្រាស់ថា "ម្នាលឧបាសក អ្នកកុំសោយសោកឡើយ ព្រោះថា សេចក្តីស្លាប់នេះមិនមែនមានតែក្នុងទីមួយទេ ទាំងមិនមែនមានតែចំពោះបុគ្គលម្នាក់ដែរ ការប្រព្រឹត្តទៅនៃកពនៅមានដរាបណា, សេចក្តីស្លាប់ក៏រមែងមានដល់សព្វសត្វដរាបនោះដែរ, សង្ខារសូម្បីតែមួយ ដែលឈ្មោះថា ទៀង រមែងមិនមាន, ព្រោះហេតុនោះ អ្នកគប្បីពិចារណាដោយឧបាយដ៏ប្រពៃថា "ធម្មជាតិ

ដែលមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា បានស្លាប់ហើយ, ធម្មជាតិដែលមានការបែកធ្លាយជាធម្មតា បែកធ្លាយហើយ, មិនគួរសោកសៅឡើយ, ដ្បិតថា បុរាណបណ្ឌិតទាំងឡាយ ក្នុងកាលបុត្រដែលជាទីស្រឡាញ់ស្លាប់ បានពិចារណាថា "ធម្មជាតិដែលមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា ស្លាប់ហើយ, ធម្មជាតិដែលមានការបែកធ្លាយជាធម្មតា បែកធ្លាយហើយ, ដូច្នេះហើយ មិនធ្វើសេចក្តីសោក ចម្រើនមរណស្សតិតែម្យ៉ាង" កុដុម្ពិកនោះទូលអារាធនាថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បណ្ឌិតពួកណាបានធ្វើហើយយ៉ាងនោះ, ហើយបានធ្វើក្នុងកាលណា ? សូមព្រះអង្គត្រាស់ប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គ" កាលទឹងទ្រង់ប្រកាសនូវសេចក្តីនោះឲ្យជាក់ច្បាស់ ទើបទ្រង់នាំអតីតទានមក ញុំាងឧរគជាតកក្នុងបញ្ចកនិបាតឲ្យពិស្តារ ៖

"កូនរបស់ខ្ញុំ លះបង់នូវសរីរៈហើយទៅ ដូចជាពស់ លះបង់នូវសំណាកចាស់ កាលបើសរីរៈប្រើប្រាស់មិនបាន ធ្វើកាលកិរិយាទៅកាន់

លោកខាងមុខយ៉ាងនេះ រាងកាយ កាលត្រូវគេដុត រមែងមិនដឹងនូវសេចក្តីខ្សឹកខ្សួលនៃញាតិទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ទើបខ្ញុំមិនសោកស្តាយចំពោះកូនទុំះ គតិណាជារបស់គេ គេក៏ទៅកាន់គតិនោះ” ។

ដូច្នេះហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់តទៅទៀតថា “បណ្ឌិតក្នុងកាលមុន កាលកូនដែលជាទីស្រឡាញ់ធ្វើកាលកិរិយាហើយយ៉ាងនោះ, មិនត្រាច់ទៅដូចជាអ្នកដែលបោះបង់នូវការងារទាំងឡាយ ហើយមិនបរិភោគអាហារ ដើរតែយំក្នុងកាលឥឡូវនេះ មិនធ្វើសេចក្តីសោក ដោយអំណាចមរណស្សតិភាវនា គឺការចម្រើននូវមរណស្សតិ ទទួលទានអាហារហើយ អធិដ្ឋាន (តាំងចិត្តធ្វើ) ការងារទាំងឡាយព្រោះហេតុនោះ អ្នកកុំគិតថា “កូនដែលជាទីស្រឡាញ់របស់យើងធ្វើកាលកិរិយាទៅហើយ” ពិតណាស់ សេចក្តីសោកក្តីភ័យក្តី កាលនឹងកើតឡើង រមែងអាស្រ័យវត្ថុដែលជាទីស្រឡាញ់” ដូច្នេះហើយ ក៏ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

២. បិយតោ ជាយតិ សោកោ បិយតោ ជាយតិ ភយំ
បិយតោ វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។
សេចក្តីសោកកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ ភ័យកើត អំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ កាលបើរួចស្រឡះចាក សេចក្តីស្រឡាញ់ហើយ សេចក្តីសោក ក៏លែង មាន ភ័យនឹងមានមកអំពីណា ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **បិយតោ** ជាដើម មាន សេចក្តីថា សេចក្តីសោកក្តី ភ័យក្តី ដែលមានវដ្តៈជាមូល កាលនឹងកើតឡើង រមែងកើតឡើងអាស្រ័យសត្វ និង សង្ខារ ដ៏ជាទីស្រឡាញ់ប៉ុណ្ណោះ, ប៉ុន្តែសេចក្តីសោក និង ភ័យសូម្បីទាំងពីរនោះ រមែងមិនមានដល់បុគ្គលអ្នកផុត ស្រឡះចាកសត្វ និងសង្ខារដ៏ជាទីស្រឡាញ់ហើយ ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា កុដុម្ពីនោះបានសម្រេចសោតា-បត្តិផល, ទេសនាបានជាប្រយោជន៍ ដល់ជនទាំងឡាយ ដែលប្រជុំគ្នាក្នុងទីនោះ ។៚

(រឿងកុដុម្ពិកមួយរូប ចប់)

៣ រឿងនាងវិសាខាឧបាសិកា

សេចក្តីខាងដើម

ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធនាងវិសាខាឧបាសិកា ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “***បេមតោ ជាយតិ***” *ជាដើម ។*

[នាងវិសាខាសោកចំពោះនាងសុទត្តីដែលធ្វើកាលកិរិយា]

បានឮថា នាងវិសាខានោះតាំងទុកនូវកុមារិកាឈ្មោះសុទត្តី ជាធីតារបស់បុត្រក្នុងតំណែងរបស់ខ្លួនឲ្យធ្វើជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយបម្រើព្រះសង្ឃក្នុងផ្ទះ ។

ក្នុងសម័យថ្ងៃក្រោយមក កុមារិកានោះបានធ្វើកាលកិរិយា, នាងវិសាខាប្រើគេឲ្យបញ្ចុះសាកសពនាងសុទត្តីនោះហើយ មិនអាចនឹងអត់សង្កត់នូវសេចក្តីសោកបាន ជាអ្នកមានទុក្ខទោមនស្សទៅកាន់សម្នាក់ព្រះសាស្តា ថ្វាយបង្គំហើយ អង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរមួយ ។

[ព្រះសាស្ដាត្រាស់ឧបាយរម្ងាប់សេចក្ដីសោក

គ្រានោះ ព្រះសាស្ដាត្រាស់ទៅកាន់នាងវិសាខាថា "ម្នាលនាងវិសាខា ព្រោះហេតុអ្វីហ្ន៎ ទើបនាងកើតទុក្ខចិត្ត មានមុខទទឹកដោយទឹកភ្នែក អង្គុយយំ ?" នាងក៏ទូលនូវសេចក្ដីនោះ ហើយក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នាងកុមារីនោះជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាអ្នកដល់ព្រមហើយដោយវត្ត, ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនឃើញនូវកុមារី មានសភាពដូច្នោះ" ។

ព្រះសាស្ដា. ម្នាលនាងវិសាខា ក៏ក្នុងក្រុងសាវត្ថីនេះ មានមនុស្សប្រមាណប៉ុន្មាន ?

វិសាខា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គតែមួងត្រាស់ប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា ក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានមនុស្ស ៧ កោដិ ។

ព្រះសាស្ដា. ប្រសិនបើមនុស្សមានប្រមាណប៉ុណ្ណឹង គប្បីជាអ្នកប្រាកដស្មើដោយចៅស្រីរបស់នាង នាងគប្បីប្រាថ្នានូវមនុស្សទាំងនោះឬ ?

នាងវិសាខា. ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. ក៏មនុស្សដែលនៅក្នុងក្រុងសាវត្ថីធ្វើកាលកិរិយាមួយថ្ងៃប៉ុន្មាននាក់ ?

នាងវិសាខា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ច្រើន ។

ព្រះសាស្តា. កាលបើដូច្នោះ កាលជាទីមិនសោយសោករបស់នាង មិនគប្បីមានឬ ? នាងគប្បីយំអស់ថ្ងៃនិងយប់ មិនមែនឬ ?

នាងវិសាខា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមលើកទុកសិនចុះ, ខ្ញុំព្រះអង្គដឹងហើយ ។

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ទៅកាន់នាងថា “បើដូច្នោះ នាងកុំសោកឡើយ, សេចក្តីសោកក្តី ភ័យក្តី រមែងកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់” ដូច្នេះហើយ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៣. បេមតោ ជាយតិ សោកោ បេមតោ ជាយតិ ភយំ
បេមតោ វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

សេចក្តីសោកកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ ភ័យកើត

អំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ កាលបើរួចស្រឡះចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ហើយ សេចក្តីសោកក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកអំពីណា ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **បេមតោ** សេចក្តីថា ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីស្រឡាញ់ ដែលមានចំពោះបុត្រនឹងធីតាជាដើមនោះឯង ។l៚

(រឿងនាងវិសាខាឧបាសិកា ចប់)

****

៤ រឿងស្តេចលិច្ឆវី

សេចក្តីខាងដើម

*ព្រះសាស្តា កាលទ្រង់អាស្រ័យក្រុងវេសាលី ទ្រង់គង់នៅក្នុងកូដាគារសាលា ទ្រង់ប្រារព្ធពួកព្រះបាទលិច្ឆវី ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា "**រតិយា ជាយតិ**" ជាដើម ។*

[ស្តេចលិច្ឆវីទាំងឡាយតែងព្រះកាយប្រកួតគ្នា]

បានឮថា នៅក្នុងថ្ងៃមហោស្រពមួយ ស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ មួយអង្គៗ តាក់តែងព្រះកាយដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងឡាយមិនដូចគ្នា ចេញចាកព្រះនគរទៅកាន់ឧទ្យាន ។ ព្រះសាស្តា ស្តេចចូលទៅបិណ្ឌបាត ទ្រង់ឃើញស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ ក៏ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកហើយ ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមើលស្តេចលិច្ឆវិទាំងនោះ ។ ជនទាំងឡាយឯណាមិនធ្លាប់ឃើញទេវតាជាន់តាវត្តិង្ស ក៏ចូរមើលស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះចុះ" ដូច្នេះហើយ ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះនគរ ។

[ស្តេចលិច្ឆវីទាំងឡាយវិវាទគ្នា ព្រោះស្ត្រីនគរសោភិនី]

ចំណែកស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ កាលទៅកាន់ឧទ្យាន បាននាំស្ត្រីនគរសោភិនីម្នាក់ទៅជាមួយ អាស្រ័យស្ត្រីនោះ ត្រូវសេចក្តីប្រណែនគ្របសង្កត់ ក៏ប្រហារនូវគ្នានិងគ្នា ញុំាងឈាមឲ្យហូរដូចជាស្ទឹង ។

គ្រានោះ ពួករាជបុរសលើកស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ ដាក់លើគ្រែ ហើយសែងមកវិញ ។ ចំណែកព្រះសាស្តា ទ្រង់ធ្វើភត្តកិច្ចស្រេចហើយ ស្តេចក៏ចេញចាកព្រះនគរ ។ ពួកភិក្ខុឃើញពួកអ្នកសែង សែងស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះទៅ ដោយប្រការដូច្នោះ ក៏ក្រាបទូលព្រះសាស្តាថា “បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ កាលពីព្រឹកប្រដាប់ តាក់តែងហើយ ចេញចាកព្រះនគរដូចជាពួកទេវតា, ឥឡូវ នេះ អាស្រ័យស្ត្រីម្នាក់ ដល់នូវសេចក្តីវិនាសហើយយ៉ាង នេះ” ។

[ព្រះសាស្ដាត្រាស់ទោសនៃសេចក្ដីត្រេកអរក្នុងកាម]

ព្រះសាស្ដាត្រាស់ថា “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្ដីសោកក្ដី ភ័យក្ដី កាលនឹងកើត រមែងកើតឡើងអាស្រ័យសេចក្ដីត្រេកអរ” ដូច្នេះហើយ ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៤ រតិយា ជាយតិ សោកោ រតិយា ជាយតិ ភយំ
រតិយា វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

សេចក្ដីសោកកើតអំពីសេចក្ដីត្រេកអរ ភ័យកើតអំពីសេចក្ដីត្រេកអរ កាលបើរួចស្រឡះចាកសេចក្ដីត្រេកអរហើយ សេចក្ដីសោក ក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកអំពីណា ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **រតិយា** សេចក្ដីថា អំពីសេចក្ដីត្រេកអរក្នុងកាមគុណ ៥ គឺព្រោះអាស្រ័យសេចក្ដីត្រេកអរក្នុងកាមគុណ ៥ នោះ ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ៕៚

(រឿងស្ដេចលិច្ឆវី ចប់)

៥ រឿងអនិត្ថិគន្ធកុមារ

សេចក្តីខាងដើម

ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធ អនិត្ថិគន្ធកុមារ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “**កាមតោ ជាយតី**” ជាដើម ។

[អនិត្ថិគន្ធកុមារឲ្យជាងធ្វើរូបស្ត្រី]

បានឮថា អនិត្ថិគន្ធកុមារនោះ ជាសត្វដែលចុតិចាក ព្រហ្មលោក កើតក្នុងត្រកូលដែលមានភោគៈច្រើន ក្នុងក្រុង សាវត្ថី តាំងពីកើតមក មិនដែលប្រាថ្នានឹងចូលទៅជិតស្ត្រី ទេ, ត្រូវស្ត្រីចាប់កាន់ក៏ស្រែកយំ, មាតា (ត្រូវ) ចាប់កាន់ កុមារនោះដោយសម្ពត់ស្បៃហើយ ទើបឲ្យបៅទឹកដោះ ។

កុមារនោះចំរើនវ័យហើយ កាលមាតាបិតាពោលថា “នែកូន មាតាបិតានឹងធ្វើនូវអាវាហមង្គលឲ្យកូនឯង” ក៏ ហាមឃាត់ “ខ្ញុំមិនត្រូវការស្រីទេ” កាលត្រូវមាតាបិតាអង្វរ ញយៗ ក៏ឲ្យគេហៅជាងមាសមក ៥០០ នាក់ ហើយប្រើ គេឲ្យៗ មាសដែលមានពណ៌ក្រហម (មាសឆ្អិន) ឲ្យធ្វើជា

រូបស្រ្តីទាំងដុំ ជាទីនាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លាយ៉ាងក្រៃលែង, កាលមាតាបិតាពោលទៀតថា “នែកូន កាលកូនឯងមិនធ្វើអាវាហមង្គល, ត្រកូលរបស់យើងនឹងតាំងនៅមិនបាន, មាតាបិតានឹងនាំកុមារិកាមកឲ្យកូនឯង” ក៏ពោលថា “បើដូច្នោះ បើអ្នកទាំងពីរនឹងនាំកុមារិកាដូច្នោះមកឲ្យខ្ញុំ, ខ្ញុំនឹងធ្វើតាមពាក្យរបស់អ្នកទាំងពីរ” ដូច្នេះហើយ ក៏សម្តែងនូវរូបមាសនោះ ។

[បញ្ជូនព្រាហ្មណ៍ទៅរកគូគ្រងរបស់បុត្រ]

គ្រានោះ មាតាបិតារបស់កុមារនោះ ប្រើគេឲ្យអញ្ជើញពួកព្រាហ្មណ៍ដែលល្បីៗ មកហើយប្រាប់ថា “បុត្ររបស់យើង មានបុណ្យច្រើន, គង់នឹងមានកុមារិកាអ្នកធ្វើបុណ្យរួមជាមួយនឹងបុត្ររបស់យើងជាប្រាកដ, ពួកលោកចូរទៅ, ចូរនាំយករូបមាសនេះទៅ ហើយនាំកុមារិកាដែលមានរូបដូច្នេះមក” លុះពោលដូច្នេះហើយ ក៏បញ្ជូនព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះទៅ ។ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះទទួលថា “ប្រពៃហើយ” ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះកាលត្រាច់ទៅកាន់ទីចារិក បានទៅ

ដល់សាគលនគរ ក្នុងដែនមទ្ទៈ ។

[ព្រាហ្មណ៍ឃើញស្ត្រីដែលមានរូបដូចរូបមាសហើយត្រឡប់មកវិញ]

ក៏ក្នុងនគរនោះ មានកុមារិកាម្នាក់ មានរូបស្រស់ស្អាត មានអាយុប្រហែលជា ១៦ ឆ្នាំ ។ មាតាបិតារបស់នាង ឲ្យនាងនៅឰដ៏ផ្ទៃខាងលើនៃប្រាសាទ ៧ ជាន់ ។ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ គិតគ្នាថា "ប្រសិនបើនៅក្នុងនគរនេះ មានកុមារិកាបែបនេះ, ជនទាំងឡាយឃើញរូបមាសនេះហើយ ក៏នឹងពោលថា រូបចម្លាក់នេះស្រស់ស្អាត ដូចជាធីតានៃត្រកូលឯណោះ" ដូច្នេះហើយ ក៏តាំងទុកនូវរូបនោះក្បែរផ្លូវជាទីទៅកាន់កំពង់ទឹក ហើយអង្គុយរង់ចាំមើលក្នុងចំណែកម្ខាង ។

គ្រានោះ ស្ត្រីមេដោះរបស់កុមារិកានោះ ងូតទឹកឲ្យកុមារិកានោះហើយ ប្រាថ្នានឹងងូតទឹកខ្លួនឯង ទើបដើរទៅកាន់កំពង់ទឹក ឃើញរូបនោះក៏សម្គាល់ថា "ធីតារបស់ខ្លួន" ក៏ពោលថា "ឱ! នាងជាស្ត្រីប្រដៅក្រ, យើងទើបតែងូតទឹក

ឲ្យនាងហើយក្លាមដើរចេញមក, ឥឡូវនេះ នាងមកទីនេះបានមុនយើងទៀត” លុះពោលដូច្នេះហើយ ក៏ប្រហាររូបនោះដោយដៃ ដឹងថា រូបនោះរឹង ហើយមិនមានវិការ ទើបពោលថា “យើងបានសម្គាល់ថា នាងនេះជាធីតារបស់យើង នោះជាអ្វីទៅ ?” ។

គ្រានោះ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សួរស្ត្រីមេដោះនោះថា “ម្នាលមេ ធីតារបស់នាង មានរូបយ៉ាងនេះឬ ?” ។

មេដោះ. រូបចម្លាក់នេះនឹងមានតម្លៃអ្វីក្នុងសំណាក់ធីតារបស់យើង ។

ព្រាហ្មណ៍. បើដូច្នោះ ចូរនាងសម្តែងធីតារបស់នាងដល់ពួកយើង ។

មេដោះនោះ ទៅកាន់ផ្ទះជាមួយនឹងព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះហើយ ក៏ជម្រាបម្ចាស់ទាំងឡាយ ។ មាតាបិតារបស់កុមារិកានោះរីករាយជាមួយនឹងព្រាហ្មណ៍ហើយ ក៏ឲ្យធីតារបស់ខ្លួន ចុះឈរជិតរូបមាសនៅប្រាសាទជាន់ក្រោម ។ រូបមាសនោះ អស់ស្មើនៅពេលដែលកុមារិកានោះមកឈរ

ជិត ។ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ឲ្យរូបមាសនោះទៅមាតាបិតារបស់កុមារិកានោះហើយ ញ៉ាំងកុមារិកានោះឲ្យទទួលទុកហើយទៅប្រាប់មាតា បិតារបស់អនិត្ថិគន្ធកុមារ ។

[គូគ្រងរបស់អនិត្ថិគន្ធកុមារស្លាប់តាមផ្លូវ]

មាតាបិតារបស់អនិត្ថិគន្ធកុមារត្រេកអរហើយ ពោលថា "អ្នកទាំងឡាយចូរទៅ, ចូរនាំកុមារិកានោះមកឲ្យឆាប់" លុះពោលដូច្នេះហើយ ក៏បញ្ជូនគ្រឿងសក្ការៈទៅយ៉ាងច្រើន ។

ចំណែកអនិត្ថិគន្ធកុមារ បានឮដំណឹងនោះហើយ ក៏ញ៉ាំងសេចក្ដីស្រឡាញ់ឲ្យកើតឡើង ដោយអំណាចសេចក្ដីត្រេកអរថា "បានឮថា មានក្មេងស្រី មានរូបរាងស្រស់ឆើតជាងរូបមាសទៀត" ទើបពោលថា "អ្នកទាំងឡាយចូរនាំនាងមកឲ្យឆាប់" ចំណែកកុមារិកានោះ កាលគេលើកឡើងកាន់យានទាំមក មានរោគដែលមានខ្យល់ជាសមុដ្ឋានកើតឡើង ដោយការទន្ទ្រកទន្ទ្រើនៃយាន បានធ្វើកាលកិរិយាក្នុងចន្លោះផ្លូវ ព្រោះនាងជាស្ត្រីល្វាសល្វន់ក្រៃពេក ។

[សេចក្ដីស្រឡាញ់បណ្ដាលឲ្យកើតទុក្ខ]

ចំណែកកុមារតែងតែសួររឿយៗ ថា "មកហើយឬ ?" ជនទាំងឡាយមិនប្រាប់កុមារនោះ ដែលសួរដោយសេចក្ដីស្នេហ៍ក្រៃពេកក្លាមៗ ទេ បង្អែបង្អង់ ២-៣ ថ្ងៃ ទើបប្រាប់រឿងនោះ ។ កុមារនោះកើតទុក្ខទោមនស្សតូចចិត្តថា "យើងមិនបាននូវការរួមរស់នឹងស្ត្រីបែបនោះ" ត្រូវទុក្ខដែលកើតអំពីសេចក្ដីសោកដូចជាភ្នំគ្របសង្កត់ ។

[ព្រះសាស្ដាទ្រង់សម្ដែងឧបាយ រម្ងាប់សេចក្ដីសោក]

ព្រះសាស្ដា ទ្រង់ឃើញឧបនិស្ស័យរបស់កុមារនោះ កាលស្ដេចត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ស្ដេចបានយាងទៅកាន់ទ្វារផ្ទះនោះ ។ គ្រានោះ មាតាបិតារបស់កុមារនោះ អារាធនានិមន្តព្រះសាស្ដាចូលផ្ទះ ហើយអង្គាសដោយគោរព ។

ក្នុងវេលាស្រេចភត្តកិច្ច ព្រះសាស្ដាត្រាស់សួរថា "អនិត្ថិគន្ធកុមារទៅណា ?" ។

មាតាបិតា. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អនិត្ថិគន្ធកុមារនោះ អត់អាហារដេកនៅក្នុងបន្ទប់ ។

ព្រះសាស្តា. ចូរទៅហៅគេមក ។

អនិត្ថិគន្ធកុមារនោះ មកថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយ អង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរមួយ, កាលព្រះសាស្តាត្រាស់សួរថា “ម្នាលកុមារ សេចក្តីសោកដ៏មានកម្លាំងកើតឡើងដល់អ្នកឬ ?” ក៏ក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីសោកដ៏មានកម្លាំងកើតឡើងដល់ព្រះអង្គ ព្រោះបានឮថា ស្ត្រីបែបនោះ ធ្វើកាលកិរិយាក្នុងចន្លោះផ្លូវ សូម្បីតែកត្តក៏ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបរិភោគដែរ” ។

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ទៅកុមារនោះថា “ម្នាលកុមារ អ្នកបានដឹងទេថា សេចក្តីសោកកើតឡើងដល់អ្នកព្រោះអាស្រ័យអ្វី ?” ។

អនិត្ថិគន្ធកុមារ. ខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹងទេ ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា “ម្នាលកុមារ សេចក្តីសោកដ៏មានកម្លាំងដែលកើតឡើងដល់អ្នកនោះ ព្រោះអាស្រ័យ

កាម, ព្រោះថា សេចក្ដីសោកក្ដី ភ័យក្ដី រមែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាម” ដូច្នេះហើយ ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា

៥ កាមតោ ជាយតិ សោកោ   កាមតោ ជាយតិ ភយំ
កាមតោ វិប្បមុត្តស្ស   នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។

សេចក្ដីសោកកើតអំពីកាម ភ័យកើតអំពីកាម
កាលបើរួចស្រឡះចាកកាមហើយ សេចក្ដីសោកក៏
លែងមាន ភ័យនឹងមានមកអំពីណា ។

<u>អធិប្បាយគាថា</u>

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **កាមតោ** សេចក្ដីថា វត្ថុកាម និងកិលេសកាម, អធិប្បាយថា សេចក្ដីសោកក្ដី ភ័យក្ដី រមែងកើតឡើងអាស្រ័យកាមសូម្បីទាំងពីរយ៉ាងនោះ ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា អនិត្ថិគន្ធកុមារបានសម្រេចសោតាបត្តិផល ។៚

(រឿងអនិត្ថិគន្ធកុមារ ចប់)

****

៦ រឿងព្រាហ្មណ៍ម្នាក់

សេចក្តីខាងដើម

*ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “**តណ្ហាយ ជាយតិ**” ជាដើម ។*

[ព្រះសាស្តាស្តេចទៅរកព្រាហ្មណ៍មិច្ឆាទិដ្ឋិ]

បានឮថា ព្រាហ្មណ៍នោះជាមនុស្សមិច្ឆាទិដ្ឋិ ថ្ងៃមួយគាត់ទៅកាន់ឆ្នេរស្ទឹងជម្រះស្រែ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ឃើញការដល់ព្រមនៃឧបនិស្ស័យរបស់គាត់ ទើបស្តេចយាងទៅកាន់សំណាក់របស់គាត់ ។ ព្រាហ្មណ៍នោះសូម្បីឃើញព្រះសាស្តា ក៏មិនធ្វើសូម្បីតែសាមីចិកម្ម អង្គុយនៅស្ងៀម ។

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរគាត់មុនថា “ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកកំពុងធ្វើអ្វី ?” ។

ព្រាហ្មណ៍.បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំកំពុងជម្រះស្រែ ។

ព្រះសាស្ដាត្រាស់សួរត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះហើយ ស្ដេចក៏ចៀសចេញទៅ សូម្បីថ្ងៃស្អែក ក៏ព្រះសាស្ដាស្ដេចទៅកាន់សម្នាក់របស់គាត់ ដែលមកភ្ជួរស្រែ ត្រាស់សួរថា "ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកកំពុងធ្វើអ្វី ?" ទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ថា "ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំកំពុងភ្ជួរស្រែ" ដូច្នេះហើយ ស្ដេចក៏ចៀសចេញទៅ ។ សូម្បីក្នុងថ្ងៃតៗ មក ព្រះសាស្ដាក៏ស្ដេចទៅកាន់សំណាក់របស់គាត់ ត្រាស់សួរដូច្នោះដដែល ទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ថា "ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំកំពុងព្រោះ កំពុងបាចទឹក កំពុងរក្សាស្រែ" ដូច្នេះហើយ ក៏ស្ដេចចៀសចេញទៅ ។

[ព្រាហ្មណ៍រាប់អានព្រះអង្គដូចជាសម្លាញ់]

គ្រានោះ ព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលព្រះអង្គថា "បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គមកកាន់ទីនេះ ចាប់តាំងអំពីថ្ងៃដែលខ្ញុំព្រះអង្គជម្រះស្មៅម្ល៉េះ, ប្រសិនបើសន្ទូងរបស់ព្រះអង្គសម្រេចផល, ខ្ញុំនឹងបែងចែកឲ្យព្រះអង្គខ្លះ មិនទាន់ឲ្យព្រះអង្គ ខ្ញុំនឹងមិនទទួលទានខ្លួនឯង ចាប់តាំងពីថ្ងៃនេះ

ទៅ ព្រះអង្គជាសម្លាញ់របស់ខ្ញុំ" ។

[សន្ទូងរបស់ព្រាហ្មណ៍ខូចអស់]

លុះក្រោយមក សន្ទូងរបស់ព្រាហ្មណ៍សម្រេចផល ។ កាលព្រាហ្មណ៍ធ្វើកិច្ចគ្រប់យ៉ាងដើម្បីច្រូត ដោយតាំងចិត្តថា "សន្ទូងរបស់យើងសម្រេចផលហើយ, យើងនឹងឲ្យគេច្រូតតាំងអំពីថ្ងៃស្អែកនេះទៅ" មហាមេឃញាំងភ្លៀងឲ្យបង្អុរចុះមកមួយយប់ទល់ភ្លឺ នាំយកសន្ទូងរបស់ព្រាហ្មណ៍ទៅអស់ ។ ស្រែប្រាកដស្មើដោយវត្ថុដែលគេចាំងហើយតាំងទុកដូច្នេះ ។

[ព្រាហ្មណ៍ខូចចិត្តព្រោះធ្វើស្រែមិនបានផល]

ចំណែកព្រះសាស្តា ព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបតាំងអំពីថ្ងៃដំបូងម៉្លេះថា "ព្រាហ្មណ៍នឹងមិនបានផល" ។ ព្រាហ្មណ៍ទៅស្រែតាំងពីព្រលឹម ដោយតាំងចិត្តថា "យើងនឹងមើលសន្ទូង" ឃើញតែស្រែទទេ កើតសេចក្តីសោកយ៉ាងខ្លាំង ទើបគិតថា "ព្រះសមណគោតម មកកាន់ស្រែរបស់យើងតាំងអំពីថ្ងៃដែលយើងជម្រះស្មៅម៉្លេះ, ចំណែកយើងក៏បាន

ពោលថា "កាលសន្ទូងរបស់យើងសម្រេចផល យើងនឹងបែងចែកឲ្យព្រះសមណគោតមខ្លះ, បើមិនទាន់ឲ្យព្រះសមណគោតម យើងនឹងមិនទទួលទានខ្លួនឯង, ចាប់តាំងពីថ្ងៃនេះទៅ ព្រះអង្គជាសម្លាញ់របស់ខ្ញុំ, សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងចិត្តរបស់យើងមិនទាន់ដល់ទីបំផុត" ។ ព្រាហ្មណ៍នោះអត់អាហារដេកនៅគ្រែតូចមួយ ។

[ព្រះសាស្តាស្តេចទៅសួរដំណឹងរបស់ព្រាហ្មណ៍]

គ្រានោះ ព្រះសាស្តា ស្តេចទៅកាន់ទ្វារផ្ទះរបស់ព្រាហ្មណ៍នោះ ។ ព្រាហ្មណ៍ដឹងថាព្រះសាស្តាស្តេចយាងមក ក៏ប្រើ (ជនជាបរិវារ) ថា "ពួកឯងចូរទៅនាំសម្លាញ់របស់យើងមក ហើយឲ្យអង្គុយទីនេះ" ជនជាបរិវារនោះក៏បានធ្វើហើយដោយប្រការដូច្នេះ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់គង់ហើយ ត្រាស់សួរថា "ព្រាហ្មណ៍ទៅណា?" កាលគេក្រាបទូលថា "ដេកនៅក្នុងបន្ទប់" ក៏ទ្រង់បញ្ជាដោយព្រះតម្រាស់ថា "ពួកអ្នកចូរទៅហៅព្រាហ្មណ៍មក", ហើយត្រាស់សួរព្រាហ្មណ៍ ដែលមកអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរថា "ម្នាលព្រាហ្មណ៍

អ្នកកើតអី ?” ។

ព្រាហ្មណ៍. បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គបាន យាងមកកាន់ស្រែរបស់ខ្ញុំតាំងអំពីថ្ងៃ ដែលខ្ញុំជម្រះស្មៅម៉្ះ, ចំណែកខ្ញុំក៏បានពោលថា កាលសន្ទូងសម្រេចផល ខ្ញុំនឹង បែងចែកឲ្យព្រះអង្គខ្លះ, សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងចិត្តរបស់ខ្ញុំមិន សម្រេច, ព្រោះហេតុនោះ ទើបសេចក្តីសោកកើតឡើង ដល់ខ្ញុំ សូម្បីតែភត្តក៏ខ្ញុំមិនឃ្លានដែរ” ។

[ត្រាស់ហេតុនៃសេចក្តីសោក និង ឧបាយរម្ងាប់សេចក្តីសោក]

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរព្រាហ្មណ៍ថា “ម្នាល ព្រាហ្មណ៍ អ្នកមិនដឹងទេថា សេចក្តីសោកកើតឡើងដល់ អ្នក ព្រោះអាស្រ័យអ្វី ?” កាលព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះគោតម ខ្ញុំមិនដឹងទេ, អ្នកមិនដឹងឬ ?” ទើប ត្រាស់ថា “យ៉ាងនោះហើយព្រាហ្មណ៍ ការពិត សេចក្តី សោកក្តី ភ័យក្តី កាលនឹងកើត រមែងកើតឡើងអាស្រ័យ តណ្ហា” ដូច្នេះហើយ ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៦ តណ្ហាយ ជាយតិ សោកោ តណ្ហាយ ជាយតិ ភយំ
តណ្ហាយ វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ ។
សេចក្តីសោកកើតអំពីតណ្ហា ភ័យកើតអំពីតណ្ហា
កាលបើរួចស្រឡះចាកតណ្ហាហើយ សេចក្តីសោក
ក៏លែងមាន ភ័យនឹងមានមកអំពីណា ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **តណ្ហា** បានដល់ តណ្ហា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទ្វារទាំង ៦ ។ អធិប្បាយថា សេចក្តីសោកជាដើម រមែងកើតឡើងអាស្រ័យតណ្ហា ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ព្រាហ្មណ៍នោះ បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ។l៚

(រឿងព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ ចប់)

****

៧ រឿងក្មេង ៥០០

សេចក្តីខាងដើម

ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ទ្រង់ប្រារព្ធក្មេង ៥០០ ក្នុងចន្លោះផ្លូវ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា "**សីលទស្សនសម្បន្នំ**" ជាដើម ។

[ព្រះសាស្តាស្តេចបិណ្ឌបាតជួបក្មេង ៥០០ នាក់]

សេចក្តីពិស្តារថា ថ្ងៃមួយព្រះសាស្តាមានភិក្ខុ ៥០០ ជាបរិវារមួយអន្លើដោយព្រះអសីតិមហាថេរៈ ស្តេចចូលទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះដើម្បីបិណ្ឌបាត ទ្រង់ទតឃើញក្មេង ៥០០ នាក់ កាន់ប្រែងនំចេញចាកក្រុង ទៅកាន់ឧទ្យានក្នុងថ្ងៃមហោស្រពមួយ ចំណែកក្មេងទាំងនោះថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ, មិនបានពោលនឹងភិក្ខុសូម្បីត្រឹមតែពាក្យថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់ទទួលនំ" ។

ព្រះសាស្តា ត្រាស់ទៅកាន់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាល

ដែលក្មេងទាំងនោះទៅហើយថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចង់ឆាន់នំទេ ?" ។

ភិក្ខុ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នំនៅឯណា ?

ព្រះសាស្តា. អ្នកទាំងឡាយមិនឃើញពួកក្មេងកាន់ប្រែងនំដើរហួសទៅហើយទេឬ ?

ភិក្ខុ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកក្មេងបែបនោះមិនថ្វាយនំដល់នរណាទេ ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្មេងទាំងនោះមិននិមន្តតថាគត ឬអ្នកទាំងឡាយដោយនំក៏ពិត ។ ប៉ុន្តែថាភិក្ខុដែលជាម្ចាស់នំកំពុងដើរមកអំពីខាងក្រោយ ឆាន់នំសិនសឹមទៅ ទើបគួរ ។

តាមធម្មតា ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ រមែងមិនប្រណែនឬប្រទូស្តចំពោះបុគ្គលណាម្នាក់ឡើយ, ព្រោះហេតុនោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ពាក្យនេះហើយ ទើបនាំភិក្ខុសង្ឃទៅគង់នៅក្បែរគល់ឈើមួយ ។

ក្មេងទាំងនោះ ឃើញព្រះមហាកស្សបៈដែលកំពុង

និមន្តមកអំពីខាងក្រោយ កើតសេចក្តីស្រឡាញ់ឡើង មានសរីរៈពេញទៅដោយកម្លាំងនៃបីតិ ដាក់ប្រែងនំចុះ ថ្វាយបង្គំព្រះថេរៈដោយបញ្ចង្គប្រតិស្ឋាន លើកនំព្រមទាំងប្រែងឡើង ហើយពោលនឹងព្រះថេរៈថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន និមន្តទទួលនំចុះ" ។

គ្រានោះ ព្រះថេរៈពោលនឹងក្មេងទាំងនោះថា "នុ៎ះព្រះសាស្តានាំភិក្ខុសង្ឃទៅគង់នៅក្បែរគល់ឈើហើយ, អ្នកទាំងឡាយចូរកាន់ទេយ្យធម៌ ទៅបែងជាចំណែកប្រគេនភិក្ខុចុះ ។ ក្មេងទាំងនោះទទួលយល់ព្រមថា "ប្រពៃហើយ លោកម្ចាស់" ហើយក៏ត្រឡប់ទៅវិញជាមួយនឹងព្រះថេរៈ ប្រគេននំភិក្ខុទាំងឡាយហើយ ឈរសម្លឹងមើលពួកភិក្ខុនៅក្នុងចំណែកម្ខាង លុះភិក្ខុទាំងឡាយឆាន់ស្រេចហើយក៏ប្រគេនទឹក ។

[ពួកភិក្ខុលើកទោសពួកក្មេងអ្នកប្រគេននំ]

ភិក្ខុទាំងឡាយលើកទោសថា "ពួកក្មេងប្រគេនភិក្ខាព្រោះបុគ្គល, មិនទទួលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ឬព្រះមហាថេរៈ

ទាំងឡាយដោយទំ ឃើញព្រះមហាកស្សបត្ថេរក្លាម ក៏កាន់យកនំ ព្រមទាំងប្រែងមក” ។

[ព្រះសាស្តាទ្រង់លើកព្រះមហាកស្សបៈ ជានិទស្សនៈ]

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវពាក្យរបស់ភិក្ខុទាំងនោះហើយ ត្រាស់ថា “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដូចជាមហាកស្សបៈបុត្ររបស់តថាគត រមែងជាទីស្រឡាញ់នៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ រមែងបូជាភិក្ខុនោះដោយបច្ច័យ ៤ ដោយពិត” ដូច្នេះហើយ ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៧ សីលទស្សនសម្បន្នំ ធម្មដ្ឋំ សច្ចវាទិនំ
អត្តនោ កម្មកុព្វានំ តញ្ជនោ កុរុតេ បិយំ ។

ជនតែងធ្វើបុគ្គល ដែលបរិបូណ៌ដោយសីលនឹងការឃើញត្រូវ ឋិតនៅក្នុងធម៌ ពោលសច្ចធម៌ជាប្រក្រតី ធ្វើកម្មជារបស់ខ្លួននោះឲ្យជាទីស្រឡាញ់ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា **សីលទស្សនសម្បន្នំ** សេចក្ដីថា អ្នកដល់ព្រមដោយចតុបារិសុទ្ធិសីល និងការឃើញត្រូវដែលសម្បយុត្តជាមួយមគ្គ និងផល ។

បទថា **ធម្មដ្ឋំ** សេចក្ដីថា អ្នកតាំងនៅក្នុងលោកុត្តរធម៌ ៩ ប្រការ, អធិប្បាយថា អ្នកមានលោកុត្តរធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ។

បទថា **សច្ចវាទិនំ** សេចក្ដីថា ឈ្មោះថា អ្នកមានប្រក្រតីពោលវាចាសត្យដោយសច្ចញ្ញាណ ព្រោះសច្ចៈ ៤ លោកធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយដោយអាការ ១២ ។

បាទព្រះគាថា **អត្តនោ កម្មកុព្វានំ** សេចក្ដីថា សិក្ខា ៣ ឈ្មោះថា ការងាររបស់ខ្លួន, អ្នកបំពេញសិក្ខា ៣ នោះ ។

ពីរបទថា **តំ ជនោ** សេចក្ដីថា លោកិយមហាជនរមែងធ្វើបុគ្គលនោះឲ្យជាទីស្រឡាញ់ គឺជាអ្នកប្រាថ្នានឹងឃើញ ប្រាថ្នានឹងថ្វាយបង្គំ ប្រាថ្នានឹងបូជាដោយបច្ច័យ ៤ ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ក្មេងទាំងនោះសូម្បីទាំងអស់ បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ។៚

(រឿងក្មេង ៥០០ នាក់ ចប់)

****

៨ រឿងព្រះអនាគាមិត្ថេរ

សេចក្តីខាងដើម

*ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះថេរៈដែលជាអនាគាមីមួយអង្គ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “**ឆន្ទជាតោ**” ជាដើម ។*

[ព្រះថេរៈសម្រេចអនាគាមិផល]

សេចក្តីពិស្តារថា ថ្ងៃមួយ ពួកសទ្ធិវិហារិកសួរព្រះថេរៈនោះថា “បពិត្រលោកអាចារ្យ ការត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេសរបស់លោក មានឬ ?” ។

ព្រះថេរៈអៀនខ្មាសថា “សូម្បីគ្រហស្ថទាំងឡាយក៏អាចបានសម្រេចអនាគាមិផលដែរ, ចាំដល់ព្រះអរហត្តតែម្តង សឹមយើងប្រាប់សទ្ធិវិហារិកទាំងនោះ” ដូច្នេះហើយមិនពោលពាក្យអ្វីៗ ទាំងអស់ ធ្វើកាលកិរិយាហើយ កើតក្នុងទេវលោកជាន់សុទ្ធាវាស ។

គ្រានោះ ពួកសទ្ធិវិហារិករបស់លោកយំខ្សឹកខ្សួល

ទៅកាន់សំណាក់ព្រះសាស្តា ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយ អង្គុយយំខ្សឹកខ្សួលក្នុងចំណែកម្ខាង ។

គ្រានោះ ព្រះសាស្តា ត្រាស់សួរភិក្ខុទាំងនោះថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានហេតុអ្វី ទើបអ្នកទាំងឡាយយំ ?" ។

ភិក្ខុ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧបជ្ឈាយ៍របស់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គធ្វើកាលកិរិយា ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុហ្នឹងចូរលើកទុកសិនចុះ, អ្នកទាំងឡាយកុំគិតឡើយ, មរណធម៌នោះជាធម៌ដ៏ទៀតទាត់ ។

ភិក្ខុ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើនរឿងនោះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានដឹងហើយ, ក៏ប៉ុន្តែថា ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានសួរព្រះឧបជ្ឈាយ៍របស់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ពីការត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស លោកមិនទាន់បានប្រាប់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គផង ក៏ធ្វើកាលកិរិយាទៅ, ព្រោះហេតុនោះ ទើបពួកខ្ញុំព្រះអង្គដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ។

[លក្ខណៈរបស់អ្នកដែលមានក្រសែក្នុងខាងលើ]

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយកុំគិតឡើយ, ឧបជ្ឈាយ៍របស់អ្នកទាំងឡាយ បានសម្រេចអនាគាមិផលហើយ, ប៉ុន្តែគេខ្មាសអៀនថា “សូម្បីតែពួកគ្រហស្ថក៏គេបានសម្រេចអនាគាមិផលដែរ, ចាំយើងបានសម្រេចព្រះអរហត្តហើយ សឹមយើងប្រាប់សទ្ធិវិហារិកទាំងនោះ មិនទាន់បានប្រាប់អ្នកទាំងឡាយផង ក៏ធ្វើកាលកិរិយាហើយកើតក្នុងសុទ្ធាវាស, ដូច្នេះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរជូរចិត្តចុះ ឧបជ្ឈាយ៍របស់ពួកអ្នកដល់នូវការៈជាអ្នកមានចិត្តមិនជាប់ជំពាក់ក្នុងកាមទាំងឡាយ ជាអ្នកមានក្រសែក្នុងខាងលើ” ដូច្នេះហើយ ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

៨. ឆន្ទជាតោ អនក្ខាតេ មនសា ច ផុដោ សិយា
កាមេសុ អប្បដិពទ្ធចិត្តោ ឧទ្ធំសោតោតិ វុច្ចតិ ។

បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាចំពោះព្រះនិព្វានដែលគេនិយាយប្រាប់គ្នាមិនបានផង ជាអ្នកមានមគ្គចិត្តនឹងផលចិត្ត (ខាងក្រោម) ប៉ះពាល់ហើយផង មានចិត្តមិនប្រតិព័ទ្ធក្នុងកាមផង តថាគតហៅ

ថា ជាអ្នកមានខ្សែមគ្គប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងលើ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ឆន្ទជាតោ** សេចក្តីថា មានឆន្ទៈកើតឡើងហើយ ដោយអំណាចការពេញចិត្តក្នុងភាពជាអ្នកប្រាថ្នាដើម្បីនឹងធ្វើ គឺដល់នូវការឧស្សាហ៍ ។

បទថា **អនក្ខាតេ** គឺចំពោះព្រះនិព្វាន ។ ពិតណាស់ ព្រះនិព្វាននោះ ឈ្មោះថា អនក្ខាតៈ ព្រោះជាធម្មជាតិដែលបុគ្គលប្រាប់គ្នាមិនបានថា "បុគ្គលឯណោះធ្វើហើយ ឬបណ្តាពណ៌ទាំងឡាយ មានពណ៌ខៀវជាដើមបែបនេះ" ។

បាទព្រះគាថា **មនសា ច ផុដោ សិយា** សេចក្តីថា គប្បីជាអ្នកពាល់ត្រូវនូវចិត្ត ដែលសម្បយុត្តជាមួយនឹងមគ្គ ៣ ចំណែកខាងក្រោម គឺឲ្យពេញហើយ ។

បទថា **អប្បដិពទ្ធចិត្តោ** សេចក្តីថា មានចិត្តមិនជាប់ជំពាក់ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដោយអំណាចនៃព្រះអនាគាមិមគ្គ ក្តី ។

បទថា **ឧទ្ធំសោតោ** សេចក្តីថា ភិក្ខុបែបនោះ កើតហើយក្នុងកពអវិហា បន្ទាប់អំពីនោះទៅ ក៏ទៅកាន់អកនិដ្ឋភព ដោយអំណាចបដិសន្ធិ លោកហៅថា អ្នកមានក្រសែក្នុងខាងលើ, ព្រះឧបជ្ឈាយ៍របស់អ្នកទាំងឡាយ ក៏ជាអ្នកដូច្នោះដែរ ។

ក្នុងវេលាចប់ទេសនា ភិក្ខុទាំងនោះ បានសម្រេចអរហត្តផល ។ ទេសនាបានមានប្រយោជន៍ សូម្បីដល់មហាជន ។l៚

(រឿងព្រះអនាគាមិត្ថេរៈ ចប់)

****

៩ រឿងនាយនន្ទិយៈ

សេចក្ដីខាងដើម

*ព្រះសាស្ដា កាលគង់ក្នុងព្រៃឥសិបតនៈ ទ្រង់ប្រារព្ធ នន្ទិយកុលបុត្រ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា “**ចិរប្បវាសឹ**” ជាដើម ។*

[នន្ទិយៈជាអនុជាតបុត្រ]

បានឮថា នៅក្នុងក្រុងពារាណសី មានបុត្រនៃត្រកូល ដែលដល់ព្រមដោយសទ្ធាម្នាក់ឈ្មោះនន្ទិយៈ, នន្ទិយៈនោះ ជាអ្នកមានរូបដ៏សមគួរដល់មាតានិងបិតា (ជាអ្នកប្រព្រឹត្ត តាម) ជាអ្នកដល់ព្រមដោយសទ្ធាទំនុកបម្រុងសង្ឃ ។ គ្រា នោះ មាតាបិតាមានបំណងនឹងនាំធីតារបស់ឪពុកធំ ឈ្មោះ នាងរេវតីមកអំពីផ្ទះ ដែលនៅទល់មុខគ្នា ក្នុងកាលដែល នន្ទិយៈចម្រើនវ័យ ។ ក៏ប៉ុន្តែ នាងរេវតីនោះ ជាស្ត្រីមិន មានសទ្ធា មិនមានការឲ្យទាន និងរក្សាសីលជាប្រក្រតី, ទើបនាយនន្ទិយៈមិនចង់បាននាង ។

គ្រានោះ មាតាបិតារបស់នន្ទិយៈពោលទៅកាន់នាងរេវតីថា "នែមេ នាងគប្បីចូលទៅលាបនូវទីជាទីគង់នៃភិក្ខុសង្ឃ ហើយចូរក្រាលអាសនៈទាំងឡាយក្នុងផ្ទះនេះ, ចូរតាំងជើងទ្របាត្រ ។ ក្នុងកាលដែលភិក្ខុទាំងឡាយនិមន្តមក នាងចូរទទួលបាត្រ ហើយនិមន្តឲ្យគង់លើអាសនៈ យកធម្មក្រក ត្រងទឹកឆាន់ប្រគេនភិក្ខុទាំងនោះ ចូរលាងបាត្រក្នុងកាលភិក្ខុទាំងនោះឆាន់ហើយ, កាលនាងធ្វើបានយ៉ាងនេះ នាងក៏ជាស្ត្រីគាប់គួរបុត្ររបស់យើង" ។ នាងក៏បានធ្វើហើយដោយប្រការដូច្នោះ ។ ក្រោយមក មាតាបិតាតំណាលអំពីការប្រព្រឹត្តរបស់នាងរេវតីប្រាប់បុត្រថា "នាងរេវតីនេះ ជាស្ត្រីគួរដល់ឱវាទ ចេះអត់ធន់ចំពោះឱវាទ" កាលនន្ទិយៈយល់ព្រមថា "ប្រពៃហើយ" ក៏កំណត់ថ្ងៃធ្វើអាវាហមង្គល ។

គ្រានោះ នាយនន្ទិយៈពោលទៅកាន់នាងថា "បើនាងនឹងបម្រើភិក្ខុសង្ឃ និងមាតាបិតារបស់ខ្ញុំ, ដូច្នេះ នាងក៏នឹងបានវត្តក្នុងផ្ទះនេះ, នាងចូរជាស្ត្រីមិនប្រមាទចុះ" ។ នាង

រេវតីយល់ព្រមថា "ប្រពៃហើយ" ហើយធ្វើដូចជាស្ត្រីមានសទ្ធាបម្រើភិក្ខុសង្ឃបានពីរបីថ្ងៃ រហូតប្រសូតបុត្រពីរនាក់ ។ ក្រោយមក មាតាបិតារបស់នាយនន្ទិយៈ ក៏បានធ្វើកាល-កិរិយា ។ ភាពជាធំលើវត្ថុទាំងពួងក្នុងផ្ទះនោះ បានធ្លាក់មកលើនាងរេវតីនោះតែម្នាក់ឯង ។

[នន្ទិយៈជាម្ចាស់នៃទានដ៏ធំ]

ចាប់តាំងពីមាតាបិតាធ្វើកាលកិរិយាទៅ នន្ទិយៈជាមហាទានបតី (ជាម្ចាស់នៃទានដ៏ធំ) តាំងផ្ដើមនូវទានសម្រាប់ភិក្ខុសង្ឃ ។ ហើយតាំងផ្ដើមនូវតម្លៃអាហារសម្រាប់មនុស្សកំព្រា និងអ្នកដើរផ្លូវឆ្ងាយជាដើមនៅក្បែរទ្វារផ្ទះ ។ ក្នុងកាលតមក នន្ទិយៈនោះស្ដាប់ព្រះធម្មទេសនារបស់ព្រះសាស្ដា កំណត់អានិសង្ស នៃការថ្វាយអាវាសបានហើយ ប្រើឲ្យគេធ្វើសាលាមានមុខបួន ប្រដាប់ដោយបន្ទប់ ៤ ក្នុងមហាវិហារ ក្នុងព្រៃឥសិបតនៈហើយ ឲ្យក្រាលបរិក្ខារទាំងឡាយ មានគ្រែ និងតាំងជាដើម កាលនឹងប្រគេនអាវាសនោះ បានថ្វាយទានចំពោះភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធ

ជាប្រធាន ហើយថ្វាយទឹកទក្ខិណោទកចំពោះព្រះតថាគត ។ ប្រសាទដ៏ជាទិព្វសម្រេចអំពីរតនៈប្រាំពីរប្រការ ដល់ព្រម ដោយពួកនារីប្រមាណ ១២ យោជន៍ ក្នុងទិសទាំងពួង កម្ពស់ប្រមាណ ១០០ យោជន៍ ផុសឡើងក្នុងទេវលោក ជាន់តាវត្តិង្ស ដំណាលគ្នានឹងការប្រែចទឹកទក្ខិណោទកលើ ព្រះហស្តរបស់ព្រះតថាគត ។

[ព្រះមហាមោគ្គលានទៅកាន់ទេវលោក]

ក្រោយមក នៅថ្ងៃមួយ ព្រះមហាមោគ្គលានទៅកាន់ ទីចារិកក្នុងទេវលោក ឈរនៅក្នុងទីមិនឆ្ងាយពីប្រាសាទ នោះ សួរទេវបុត្រទាំងឡាយ ដែលមកកាន់សំណាក់របស់ ខ្លួនថា "ប្រាសាទដ៏ជាទិព្វ ពេញទៅដោយពួកនាងអប្សរ នោះ កើតឡើងហើយដើម្បីអ្នកណា ?" ។

គ្រានោះ ពួកទេវបុត្រ កាលនឹងប្រាប់ម្ចាស់វិមាន ដល់ព្រះថេរៈនោះ ទើបពោលថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ ចម្រើន វិមាននេះកើតឡើងដើម្បីបុត្តគហបតីឈ្មោះ នន្ទិយៈ អ្នកសាងវិហារថ្វាយព្រះសាស្តា ក្នុងព្រៃឥសិបតនៈ" ។

ចំណែកពួកស្ត្រីអប្សរ ឃើញព្រះថេរៈនោះហើយ ចុះចាកប្រាសាទ ពោលថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំកើតក្នុងវិមាននេះ ដោយសេចក្តីប្រាថ្នាថា នឹងជាស្ត្រីបម្រើនន្ទិយៈ ប៉ុន្តែថា កាលពួកខ្ញុំមិនបានឃើញនន្ទិយៈនោះ ពួកខ្ញុំអផ្សុកយ៉ាងក្រៃលែង, ព្រោះថា ការលះបង់សម្បត្តិមនុស្ស ហើយកាន់យកសម្បត្តិដ៏ទិព្វ ដូចជាការទម្លាយថ្នាំងដីចោល ហើយកាន់យកថ្នាំងមាសដូច្នោះ, លោកម្ចាស់គប្បីប្រាប់គេដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ការមកកាន់ទីនេះ" ។

[ទិព្វសម្បត្តិកើតឡើងរង់ចាំអ្នកធ្វើបុណ្យ]

ព្រះថេរៈត្រឡប់មកអំពីទេវលោកវិញ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះសាស្តាទូលសួរថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទិព្វសម្បត្តិ រមែងកើតដល់បុគ្គលអ្នកមានកល្យាណកម្មបានធ្វើហើយ ដែលឋិតនៅក្នុងមនុស្សលោកនៅឡើយដែរឬហ្ន៎ ?" ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលមោគ្គលាន ទិព្វសម្បត្តិដែលកើតដល់នាយនន្ទិយៈក្នុងទេវលោកនោះ អ្នកបានឃើញខ្លួនឯង

ហើយមិនមែនឬ ? ហេតុដូចម្តេច ទើបសួរតថាគតទៀត ?

មោគ្គលាន. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទិព្វសម្បត្តិកើតបានយ៉ាងនោះឬ ?

គ្រានោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ទៅកាន់ព្រះថេរៈនោះថា ម្នាលមោគ្គលាន អ្នកពោលពាក្យអ្វីហ្នឹង ? ដូចយ៉ាងថា អ្នកណាមួយឈរនៅក្បែរទ្វារស្រុក ឃើញបុត្រ ឬបងប្អូនប្រុស ដែលបែកគ្នាអស់កាលយូរ (ត្រឡប់) មកអំពីទីដែលនៅបែក មកកាន់ផ្ទះដោយរហ័ស ប្រាប់ថា មនុស្សឈ្មោះនោះមកហើយ, កាលបើដូច្នោះ ពួកញាតិរបស់បុគ្គលនោះក៏រីករាយក្រៃលែង ហើយចេញមកដោយរហ័ស រមែងត្រេកអរនឹងបុគ្គលនោះថា ពុកមកហើយ ពុកមកហើយយ៉ាងណា, ពួកទេវតា (មួយអង្គៗ) កាន់យកបណ្ណាការដ៏ជាទិព្វ ១០ យ៉ាង មកទទួលដោយគិតថា យើងមុន យើងមុន ហើយរមែងត្រេកអរយ៉ាងក្រៃលែងចំពោះស្ត្រី ឬបុរសអ្នកធ្វើនូវអំពើល្អទុកក្នុងលោកនេះ ដែលលះលោកនេះហើយទៅកាន់លោកខាងមុខដូច្នោះដែរ” ដូច្នេះហើយ បាន

ទ្រង់ភាសិតព្រះគាថាទាំងនេះថា ៖

៩. ចិរប្បវាសឹ បុរិសំ ទូរតោ សោត្ថិមាគតំ
ញាតី មិត្តា សុហជ្ជា ច អភិនន្ទន្តិ អាគតំ ។
តថេវ កតបុញ្ញម្បិ អស្មា លោកា បរំ គតំ
បុញ្ញានិ បដិគណ្ហន្តិ បិយំ ញាតីវ អាគតំ ។

ពួកញាតិក្តី មិត្តក្តី សំឡាញ់ក្តី រមែងត្រេកអរនឹងបុរសដែលឃ្លាតគ្នាអស់កាលយូរ មកអំពីចម្ងាយដោយសួស្តី មកដល់ហើយ យ៉ាងណាមិញ បុណ្យទាំងឡាយ តែងទទួលបុគ្គលដែលបានធ្វើបុណ្យច្យុតអំពីមនុស្សលោកនេះ ទៅកាន់លោកខាងមុខ ដូចញាតិទាំងឡាយ ទទួលបុរសជាទីស្រឡាញ់ទើបមកដល់ ដូច្នោះឯង ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ចិរប្បវាសឹ** គឺឃ្លាតទៅយូរហើយ ។

បាទព្រះគាថាថា **ទូរតោ សោត្ថិមាគតំ** សេចក្តីថា

អ្នកបានលាភ គឺបានសម្បត្តិ ដែលសម្រេចអំពីការធ្វើនូវពាណិជកម្ម ឬដោយការធ្វើនាទីជារាជបុរស មកហើយអំពីទីឆ្ងាយ ដោយសិរីសួស្តី ។

បាទព្រះគាថាថា **ញាតី មិត្តា សុហជ្ជា ច** សេចក្តីថា ពួកជនដែលឈ្មោះថា ញាតិ ដោយអំណាចការជាប់ទាក់ទងគ្នាដោយត្រកូល ហើយឈ្មោះថា មិត្ត ដោយការៈជាអ្នកធ្លាប់ឃើញគ្នាជាដើម ហើយដែលឈ្មោះថាជនអ្នកមានសន្តានចិត្តល្អ ព្រោះភាពជាអ្នកមានហឫទ័យល្អ ។

បាទព្រះគាថាថា **អភិនន្ទន្តិ អាគតំ** សេចក្តីថា ញាតិជាដើម ឃើញបុរសនោះហើយ រមែងត្រេកអរយ៉ាងក្រៃលែងដោយអាការត្រឹមតែពាក្យថា "មកល្អហើយ ឬដោយអាការត្រឹមតែធ្វើនូវអញ្ជលី, ម្យ៉ាងទៀត រមែងត្រេកអរនឹងគេដែលជាអ្នកមកដល់ផ្ទះហើយ ដោយអំណាចនាំទៅចំពោះនូវបណ្ណាការ មានប្រការផ្សេងៗ ខ្លះ" ។

បទថា **តថេវ** ជាដើម សេចក្តីថា បុណ្យទាំងឡាយតាំងនៅក្នុងឋានៈដូចជាមាតាបិតា នាំបណ្ណាការដ៏ជាទិព្វ១០

យ៉ាងនេះគឺ "អាយុ, វណ្ណៈ, សុខ, យស, ភាពជាអធិបតីដ៏ជាទិព្វ, រូប, សំឡេង, រស, ផោដ្ឋព្វៈដ៏ជាទិព្វ" ត្រេកអរយ៉ាងក្រៃលែង ឈ្មោះថា រមែងទទួលបុគ្គលដែលបានធ្វើបុណ្យទុកហើយ ដែលច្យុតចាកលោកនេះទៅកាន់លោកខាងមុខ ដោយហេតុដូច្នោះឯង ។

ពីរបទថា **បិយំ ញាតីវ** សេចក្តីថា ដូចពួកញាតិដ៏សេស ឃើញញាតិដែលជាទីស្រឡាញ់មកហើយ ក៏ទទួលនៅក្នុងលោកនេះ ដូច្នោះ ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ជនជាច្រើន បានសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មានសោតាបត្តិជាដើម ។ល។

(រឿងនាយនន្ទិយៈ ចប់)

****

បិយវគ្គវណ្ណនា

វគ្គទី ១៦ ចប់

នាមពុទ្ធបរិស័ទចូលបច្ច័យបោះពុម្ពសៀវភៅ

០១	ភិក្ខុធម្មប្បញ្ញោ ធុំ សាវឿន និងពុទ្ធបរិស័ទវត្តពន្លឺពុទ្ធចក្ក.	១០០	$
០២	អ្នកស្រី សេង និកា	១០០	$
០៣	កញ្ញា សេង វណ្ណថា	១០០	$
០៤	ឧបាសិកា អ៊ុំង គីមសេង	៥០	$
០៥	ឧបាសិកា ជួន ស៊ីមហ៊ន ព្រមទាំងកូនចៅ	៥០	$
០៦	ឧបាសិកា ជួន ស្រី និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ	៥០	$
០៧	ឧបាសិកា តឹក អេងគី ព្រមទាំងកូនចៅ	៣០	$
០៨	ឧបាសិកា ជួន ចន្ទា ព្រមទាំងបុត្រធីតា	២០	$
០៩	ឧ.សិ ស៊ីង សុជាតិកល្យាណ ហៅស្រីណុច+ស្វាមី+បុត្រ.	១០	$
១០	ឧបាសិកា ម៉ែន ថាប់ និងកូនចៅ	៥	$
១១	ឧបាសិកា អៀ គីមយូ + កូនចៅ	៥០០០០	៛
១២	ឧបាសិកា កាំង ប៉ោទៀង និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ...	៥០០០០	៛
១៣	ឧ.ស ម៉ី សារ៉ន និងភរិយា ព្រមទាំងបុត្រ	៣០០០០	៛
១៤	ឧ.សិ យុន គីមជី ព្រមទាំងបុត្រ	២០០០០	៛
១៥	ឧ.សិ សុង ចន្ទា + ស្វាមី + បុត្រ	២០០០០	៛
១៦	លោក ប៊ូ ប៊ុនដារា ភរិយា និងបុត្រ	២០០០០	៛
១៧	ឧបាសិកា ប៊ូ អេងឈន់	២០០០០	៛
១៨	ឧបាសិកា ប៊ូ សៀកលីវ	២០០០០	៛
១៩	ឧ.សិ ជុំ ឆាយ និងកូនចៅ	២០០០០	៛
២០	ឧបាសក តុង ណេងព្រមទាំងកូនចៅ	១៥០០០	៛

២១	ភិក្ខុ លឿង អ៊ីន វត្តសំពៅមាស	....	១០០០០ ៛
២២	ឧ.ស ហេង វីរិទ្ធ និងក្រុមគ្រួសារ	....	១០០០០ ៛
២៣	ឧ.ស កែវ សារ៉ែន និងភរិយា ព្រមទាំងបុត្រ	....	១០០០០ ៛
២៤	ឧ.ស អោម វ៉ាន់ថន ឧ.សិ ប៉ែន ចាន់ធួក + កូនចៅ.		១០០០០ ៛
២៥	ឧ.ស ទ្រី ប៉ាវ ឧ.សិ តាត់ ណៃជា និងកូនចៅ	....	១០០០០ ៛
២៦	ឧ.សិ ហ៊ុន ដារុង និងកូនចៅ	....	១០០០០ ៛
២៧	ឧ.សិ ជួន សុ និងកូនចៅ	....	១០០០០ ៛
២៨	ឧ.ស តាក គីអ៊ាង ឧ.សិ ឱម ឈាងគ្រី + កូនចៅ	..	១០០០០ ៛
២៩	ឧ.សិ ប្រាក់ សារីមនារីរ័ត្ន+មិត្ត ឧ.ស ជូ វាសនា	...	១០០០០ ៛
៣០	ឧ.សិ ឃុត គីមថន ព្រមទាំងកូនចៅ	....	៥០០០ ៛
៣១	ឧ.សិ ញ៉ឹក ទូច ព្រមទាំងកូនចៅ	....	៥០០០ ៛
៣២	ឧ.សិ ហ៊ិត ឆៃអ៊ីម ព្រមទាំងកូនចៅ	....	៥០០០ ៛
៣៣	ឧ.សិ តុប សៀកមួយ ព្រមទាំងកូនចៅ	....	៥០០០ ៛
៣៤	ឧ.សិ ជន ចន្ទា និងស្វាមី ព្រមទាំងកូនចៅ	....	៥០០០ ៛
៣៥	ឧ.ស សម សាន្ត និងភរិយា ព្រមទាំងកូនចៅ	....	៥០០០ ៛
៣៦	ឧ.សិ ជាម ធុច	....	៥០០០ ៛
៣៧	ឧ.ស ហាយ ធី និងភរិយា ព្រមទាំងកូនចៅ	....	៥០០០ ៛
៣៨	ឧ.ស ស៊ីង វ៉ា ឧ.សិ ជួន ស៊ីម + កូនចៅ	....	៥០០០ ៛
៣៩	ឧ.ស ជិន លីម និងភរិយា ព្រមទាំងបុត្រ	....	៥០០០ ៛
៤០	ឧ.សិ សោម ម៉ៅ និងកូនចៅ	....	៤០០០ ៛
៤១	ឧ.សិ ម៉ាង អិត និងក្រុមគ្រួសារ	....	៤០០០ ៛
៤២	ឧ.សិ អ៊ូ សូត្រ ព្រមទាំងកូនចៅ	....	៣០០០ ៛

************************ ☼ ***********************